

SÁROSPATAK VÁROS
POLGÁRMESTERÉTŐL
3950 Sárospatak, Rákóczi út 32.
Tel.: 47/513-240 Fax.: 47/311-404
E-mail: sarospatak@sarospatak.hu

J A V A S L A T

- a Képviselő-testületnek -

Sárospatak Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának elfogadásáról

Tisztelt Képviselő-testület!

A Belügyminisztérium 2014-ben meghirdetett, ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002 azonosító számú, „Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása” című közbeszerzési kiírása keretében a nyertes ITS 2014 Konzorcium (tagjai: ÉARFÜ Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft. /konzorciumvezető/, Art Vital Kft., Opus Team Kft.) szakértői közreműködésével készülnek a település közép- és hosszú távú fejlesztését meghatározó dokumentumok.

A Belügyminisztérium szakmai iránymutatásai mellett, valamint a *településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről* szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) előírásai alapján elkészült Sárospatak Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának (ITS), illetve annak megalapozó vizsgálatáról szóló dokumentációjának tervezete.

A kormányrendelet által előírt államigazgatási egyeztetési és társadalmasítási eljárását követően a dokumentum tervezetének véglegesített változata minőségbiztosítás céljából megküldésre került a Belügyminisztérium részére.

A Belügyminisztérium a minőségbiztosítási eljárást követően a dokumentumokkal kapcsolatos észrevételeit megküldte az ITS készítőinek, akik elkészítették a Megalapozó vizsgálat és az Integrált Településfejlesztési Stratégia elfogadásra javasolt változatait.

Kérem a T. Képviselő-testületet, hogy az javaslatot megtárgyalni, a fenti dokumentációkat a - mellékelt határozati javaslat szerinti tartalommal - elfogadni szíveskedjen.

Sárospatak, 2015. augusztus 24.

Készítette: Druga István
ügyintéző, ITS koordinátor

Aros János

Törvényességi szempontból ellenőriztem:

dr. Vitányi Eszter
jegyző

SÁROSPATAK VÁROS ÖNKORMÁNYZAT
KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK

...../2015. (.....) KT.

h a t á r o z a t a

Sárospatak Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának elfogadásáról

Sárospatak Város Önkormányzat Képviselő-testülete *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről* szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) előírásaival összhangban elkészített – jelen határozat 1. és 2. mellékletét képező – **Sárospatak Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának Megalapozó Vizsgálata és Sárospatak Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája** elnevezésű dokumentumokat az azokban foglalt tartalommal elfogadja.

A Képviselőtestület felhatalmazza a polgármestert arra, hogy:

1. Az elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégiát Sárospatak Város honlapjára feltöltse.
2. A stratégia elfogadásáról és honlapon való közzétételéről számított 5 napon belül értesítést küldjön az egyeztetésben részt vettek partner szervezeteknek és az állami főépítési hatáskörében eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatalnak.
3. Tájékoztassa a Belügyminisztériumot a településfejlesztési dokumentumokkal kapcsolatos önkormányzati döntéshozatal eredményéről a határozat papír alapon történő megküldésével.

Felelős: polgármester

Határidő: azonnal és folyamatos.

dr. Vitányi Eszter s.k.
jegyző

Aros János s.k.
polgármester

Sárospatak Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának Megalapozó Vizsgálata

ITS 2014 Konzorcium:

Tervező, Építő és Kereskedelmi Kft.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Külzetlap

BELÜGYMINISZTERIUM

Sárospatak Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának Megalapozó Vizsgálata

Helyzetfeltáró, Helyzetelemző és
Helyzetértékelő munkarészek

2015. év

Készítették az „ITS 2014 Konzorcium” tagjai:

ÉARFÜ Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség
Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

Berki Judit Irén
ügyvezető

ART VITAL Tervező, Építő és Kereskedelmi Korlátolt
Felelősségű Társaság

Végh József
ügyvezető

OPUS TEAM Üzleti Tanácsadó Korlátolt Felelősségű
Társaság

Virágh Péter
ügyvezető

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és
középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Aláírólap

Régiós koordinátor:

Dr. habil. Mező Ferenc

Megyei koordinátor:

Klein György

*okleveles építésmérnök
É/05-0070; TT 05-0070*

Felelős tervező:

Kiszelovics Ildikó

*okl. településmérnök
TT 16-0238*

Településtervező:

Kiszelovics Ildikó

*okl. településmérnök
TT 16-0238*

Energiaközmű szakági tervező:

Angyal András

*villamosmérnök
TE 15-0403- Településtervezési energia-közmű
szakértő*

Közlekedésági szakági tervező:

Kulcsár Gusztáv

*Tk 15-0300 - Településtervezési közlekedési
szakértő*

Víziközmű szakági tervező:

Gellén László

*üzemmérnök
VZ-TEL - Települési víziközmű tervezése, TV -
Településtervezési vízközmű szakterület, VZ-TER -
Területi vízgazdálkodási építmények tervezése*

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Környezetvédelmi szakági tervező:

Bánfi Gábor

környezetvédelmi szakági tervező

SZKV-hu/09-1129; SZKV-le/09-1129; SZKV-vf/09-1129; SZKV-zr/09-1129

Zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező:

Czernyinyák Attila

okl. tájépítésmérnök

TK 15-0357

Régészeti szakértő:

Dr. Bálint Marianna

régészeti szakértő

Műemléki szakértő:

Szilágyi- Fekete Anikó

műemléki szakértő

Társadalompolitikai szakértő:

Husztiné Kállai Gabriella

társadalompolitikai szakértő

Gazdasági Szakértő:

Szathmári Balázs

gazdasági szakértő

Anti-szegregációs szakértő:

Lakatos Izabella

anti-szegregációs szakértő

Közreműködők:

Aros János

*Sárospatak Város
polgármestere*

Sikora Attila

*Sárospatak Város
alpolgármestere*

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Druga István
települési koordinátor

Nagy Adrienn
ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Nagy Zsuzsa
ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Petró Zsuzsanna
ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Husztai Csaba
ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Tartalomjegyzék

1.HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	13
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	13
1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	15
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata.....	18
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek- az adott település fejlesztését befolyásoló, vonatkozó megállapításai	20
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	20
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	20
1.5.2. A hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....	24
1.6. A település területrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	25
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök.....	25
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.....	25
1.7. A település társadalma.....	26
1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	26
1.7.1.1 Nemzetiségi összetétel.....	29
1.7.1.2 Iskolai végzettség	30
1.7.1.3 Foglalkoztatottság	32
1.7.1.4 Gazdasági tényezők.....	37
1.7.1.5 Lakásállomány	37
1.7.1.6 Családok	37
1.7.1.7 Foglalkoztatottság a háztartásokon belül	38
1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok.....	39
1.7.2.1 Városközpont.....	41
1.7.2.2 Északi városrész és Végardó:	41
1.7.2.3 Kispatak	42
1.7.2.4 Déli városrész	42

1.7.2.5 Újtelep és ipartelep:	43
1.7.2.6 Egyéb területek és a külterület:	43
1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők	47
1.8. A település humán infrastruktúrája	52
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	52
1.8.1.1 Bölcsődei ellátás	52
1.8.1.2 Óvodai ellátás	53
1.8.1.3 Közoktatás	56
1.8.1.4 Orvosi ellátás	58
1.8.1.5 Szociális ellátások	59
1.8.1.6 Művelődés	61
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	62
1.9. A település gazdasága	65
1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre	65
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	66
1.9.2.1 Mezőgazdaság	66
1.9.2.2 Idegenforgalom	69
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései	78
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettség, K+F)	82
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok	85
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	87
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	87
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	92
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	93
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai	95
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás	96
1.10.6. Intézményfenntartás	97
1.10.7. Energiagazdálkodás	98
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások	100

1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata	101
1.12.1. Természeti adottságok.....	101
1.12.1.1. Domborzati – földtani – talajtani - vízrajzi viszonyok:.....	101
1.12.1.2. Vízfolyások, természetes és mesterséges állóvizek:	102
1.12.1.3. Éghajlat.....	102
1.12.1.4. Természetes és telepített növénytakaró:	103
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	103
1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat.....	103
1.12.2.2. Tájhasználat értékelése	106
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	107
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek	107
1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék.....	108
1.12.3.3. Ökológiai hálózat.....	111
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	112
1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	115
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	115
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek.....	115
1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése.....	118
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái.....	118
1.14. Az épített környezet vizsgálata.....	120
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata.....	120
1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata	120
1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok	120
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	122
1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)	122
1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek	122
1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület	123
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata.....	123

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat.....	123
1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat	124
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter.....	125
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	125
1.14.5. Az építmények vizsgálata	126
1.14.5.1. Funkció, kapacitás	126
1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)	126
1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom	126
1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok	126
1.14.6. Az épített környezet értékei.....	127
1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag	127
1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület	129
1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők..	132
1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület	133
1.14.6.5. Műemlék, műemlék-együttes	133
1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely	134
1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet	135
1.14.6.8. Nemzeti emlékhely.....	135
1.14.6.9. Helyi védelem	135
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái.....	136
1.15. Közlekedés.....	138
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok	138
1.15.2 Közúti közlekedés.....	138
1.15.3 Községi közlekedés	139
1.15.3.1 Közúti közlekedés	139
1.15.3.2 Kötőpályás közlekedés.....	139
1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés	139
1.15.5 Parkolás.....	140

1.16 Közművesítés.....	141
1.16.1. Vízi közművek.....	141
1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)	141
1.16.1.2. Szennyvízelvezetés	143
1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	145
1.16.2. Energia	149
1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek).....	149
1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei	156
1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése	156
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	156
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	157
1.17.1 Talaj.....	157
1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek.....	158
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	159
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés.....	159
1.17.5. Sugárzás védelem.....	160
1.17.6. Hulladékkezelés.....	160
1.17.7. Vizuális környezetterhelés	161
1.17.8. Árvízvédelem.....	161
1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák.....	162
1.18. Katasztrófavédelem (terület-felhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	165
1.18.1. Építésföldtani korlátok.....	165
1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei.....	165
1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek.....	168
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség	170
1.18.2.1. Árvízveszélyes területek.....	170
1.18.2.2. Belvízveszélyes területek.....	172

1.18.2.3. Mély fekvésű területek.....	173
1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem	173
1.18.3. Egyéb.....	173
1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)	173
1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások	173
1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások	173
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely.....	174
1.20. Városi klíma	174
2. HELYZETELEMZÉS.....	175
2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése.....	175
2.1.1. A település társadalma és humán infrastruktúrája.....	175
2.1.2. A település gazdasága	177
2.1.3. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz-és intézményrendszere .	178
2.1.4. Közlekedés.....	179
2.1.6. Településüzemeltetés és környezetvédelem	181
2.2. SWOT elemzés	183
3. HELYZETÉRTÉKELÉS	185
3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	185
3.1.1 A folyamatok értékelése	185
3.1.1.1 A település társadalma és humán infrastruktúrája.....	185
3.1.1.2. A település gazdasága	186
3.1.1.3. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	187
3.1.1.4. Közlekedés.....	187
3.1.1.5. A település közművei, energiagazdálkodása.....	187
3.1.1.6. Településüzemeltetés és környezetvédelem	188
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése.....	189
3.1.3. A településfejlesztés és- rendezés kapcsolata	190
3.2. Problématérkép és értéktérkép	192
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	195

3.3.1. A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	195
3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	198
3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése.....	202
Felhasznált irodalom	203

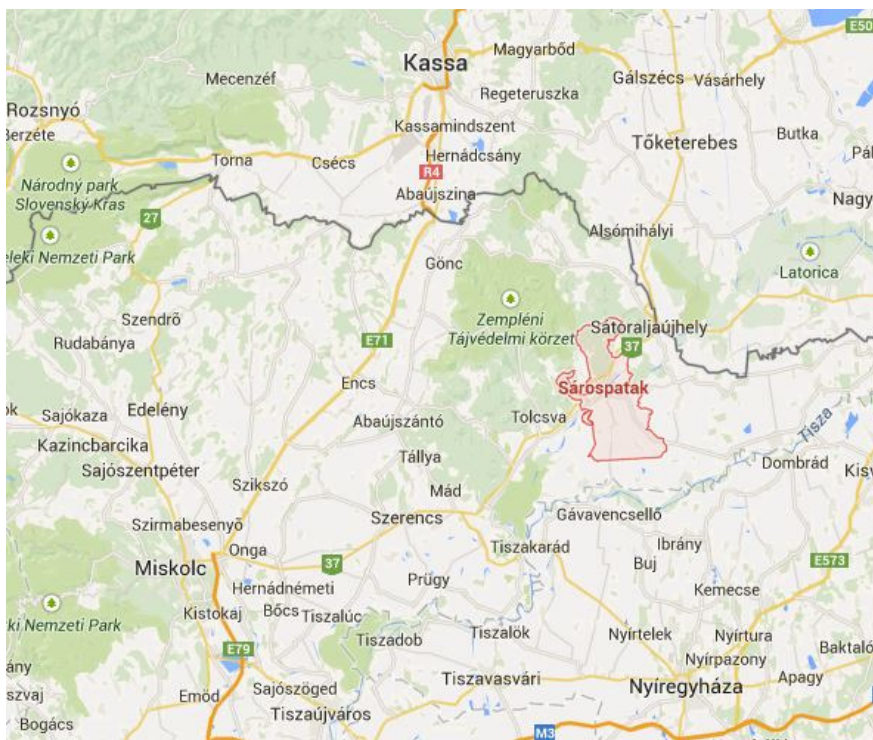
1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Sárospatak Magyarország északi részén, az Észak - Magyarországi régióban, Borsod - Abaúj - Zemplén megyében, Budapesttől mintegy 250 km - re észak-keletre fekszik.

A város a Zempléni-hegység lábánál, a Bodrog folyó partján terül el. A magyar- szlovák határ a várostól mintegy 15 km-re található. A város földrajzi elhelyezkedése turisztikai szempontból a megyén belül kedvezőnek tekinthető. A város településkörnyezetét a közelben fekvő kisebb falvak, a közeli Sátoraljaújhely, illetve a valamivel távolabb, 70 km-re lévő Miskolc határozza meg. Sátoraljaújhely jelentősebb kisvárosi szereppel bír egyrészt közvetlen határszéli város jellege, másrészt magasabb lakosságszáma miatt.

1. ábra: Sárospatak elhelyezkedése

Forrás: Google Maps

Sárospatak közvetlen közelében nagyváros nem található. Miskolc mellett a szomszédos megyeszékhely Nyíregyháza szintén megközelítőleg 70 km-re található. A határ túloldalán sincs a közelben jelentősebb nagyváros, inkább a falvak, kisvárosok jellemzőek, a legközelebbi nagyváros Kassa mintegy 80 km-re fekszik. Ugyanakkor Sárospatak határ menti fekvése a kulturális kapcsolatok,

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

illetve különösen a turizmus, a fürdő látogatottsága szempontjából jelent előnyt. Sárospatak közvetlen vonzáskörzete a Sárospataki járás. A járás települései a következők: Bodrogolaszi, Erdőhorváti, Györgyarló, Háromhuta, Hercegkút, Kenézlő, Komlóska, Makkoshotyka, Olaszliszka, Sáradsadány, Sárospatak, Tolcsva, Vajdácika, Vámosújfalú, Viss, Zalkod.

A kisebb településeken (Sáradsadány, Zalkod, Háromhuta, Viss) - a Hercegkút és Komlóska nemzetiségi iskolája kivételével - nincs iskolai oktatás és óvoda is csak Vissen működik. A középfokú- szak- és felsőoktatási intézmény csak Sárospatakon található. Az oktatás területén távolabbi térségi kapcsolatok jellemzőek, ugyanis a város két felsőoktatási intézményébe a szomszédos megyékből is érkeznek hallgatók. A szociális ellátás szakterületén még kezdetlegesek a térségi szintű együttműködések, csupán a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, illetve a fogyatékkal élők nappali ellátása működik kistérségi koordinációban. Ennek megfelelően a többi szociális alapellátás szervezése a települések saját feladata. Szociális szakellátó intézmény csak Sárospatakon működik Sárospatak város önkormányzata, illetve a megyei önkormányzat fenntartásában. Egészségügyi szakellátó intézmény Sárospatakon működik, miközben a kórházi ellátást elsősorban Sátorajújhelyen veszik igénybe a környék lakosai.

Magyarországon nyolc UNESCO Világörökségi terület található, a Tokaji Történelmi Borvidék 2002-ben nyilvánították a részévé. A borvidék összesen 27 települést foglal magában.

A Tokaj világörökségi terület magterülete 8 települést (Bodrogkeresztúr, Bodrogkiszfalud, Mád, Mezőzombor, Szegi, Tállya, Tarcál, Tokaj) és 6 világörökségi objektumot (Ungvári pincék (Sátorajújhely), Rákóczi pince (Sárospatak), Gombos-hegyi pincesor (Hercegkút), Kőporosi pincesor (Hercegkút), Oremus pincék (Tolcsva), Tolcsvai Bormúzeum pincéi (Tolcsva)) foglal magában. Ehhez tartozik még a védőterülettel, amellyel együtt a védőterület összesen 88 124 hektár kiterjedésű. A terület a világ első zárt borvidéke volt. Az 1737-ben született királyi rendelet felsorolta azokat a településeket, amelyek határában a tokaji bor előállításához alkalmas szőlő termelhető. Az ezer éves szőlőművelési hagyományok érintetlen, eredeti formában való továbbélése és a terület évezredes egysége indokolta a világörökség részévé nyilvánítást.

1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz (97/2005 (XII.25.) OGY Határozat) való igazodás:

Az Országos Területfejlesztési Konceptió középtávú céljai alapján Sárospatak és térsége vidékies, természeti és kulturális, táji értékekben gazdag területnek számít.

- Észak-Magyarország (Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Heves megye, Nógrád megye): A régió célja olyan társadalmi-gazdasági térszerkezet létrehozása, mely biztosítja a regionális versenyképességet, kiegyensúlyozott településrendszerre épül, szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe. A közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében a régió belül mérsékli, vagy megszünteti az elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségeket.

Az Országgyűlés 1/2014 (I.3.) OGY Határozata Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról (melynek elkészítéséről az 1996. évi XXI. törvény rendelkezik) alapján:

A koncepcióban szereplő átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg:

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

A területi specifikus célként kerültek megjelölésre:

- az ország makro-regionális szerepének erősítése,
- a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat,
- vidéki térségek népességeltartó képességének növelése,
- kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése,
- területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése,
- összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása.

Az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg:

- *Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés:* A nemzetstratégiai ágazatokban történő beruházások és vállalkozásfejlesztés támogatása jelenti a gerincét a fejlesztési célnak, amelyben, a kis- és középvállalkozások, az önellátást elősegítő és családi gazdaságok, a nemzeti vállalatok megerősítése kapja az elsődleges fókuszot. Kiemelt területek a piaci lehetőségeik szélesítése a nemzeti szolgáltatási piacok visszaszerzése, a biztonságos élelmiszerellátás, a helyi gazdaság megerősítésével a helyi közösségek autonóm, önfenntartó, öngondoskodó erejének a helyreállítása.

- *Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom:* A népességszám növelése, a gyermekek születésének ösztönzése, a népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodásának elősegítése. A közép- és az alsó- közép-osztály, valamint a közösségek és családok megerősítése, a nemzeti, közösségi és egyéni felelősségvállalás és értékátadás ösztönzése. A társadalmi megújulás és gyógyulás elősegítése, az egészséges életmód, a sport és a mozgás, a kultúrához való hozzáférés és a közművelődés biztosítása, valamint az egészséges táplálkozás ösztönzése, az egészségi állapot javítása, a hatékony közegészségügy és egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, a megelőzés és rekreáció biztosítása. A kulturális és épített örökség megőrzése.
- *Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme:* természeti erőforrásainkkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése; az erőforrások megőrzése a jövő generációk számára; az élelmiszer-, az energia-, a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtése; az egészséges ivóvíz ellátás, a biodiverzitás, a tájak és az élővilág sokféleségének megőrzése; az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása; a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.
- *Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet:* Az ország Budapest központúságának oldása, a gazdasági növekedés és beruházások területi terítése. A térségi versenyképességet és növekedést segítő térszerkezet létrehozása. A térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése, a települési és térségi kapcsolatok, területi együttműködés és integráció erősítése, a város-vidék kapcsolatok megújítása. A térségi autonómia, önálló és önfenntartó képesség erősítése. Az elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyére meghatározott fejlesztési irányok többek között:

- Turisztikai fejlesztés (világörökség, bor-, kulturális-, gyógy- és termálturizmus)

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület 2008-ban készítette el a terület Helyi Vidékfejlesztési Stratégiáját, amely 2013-ban került felülvizsgálatra (A 2014-2020-as időszakra szóló stratégiai tervezés folyamatban van). A stratégia fő fejlesztési célkitűzései hat pontban foglalhatók össze:

- Helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztés a hozzáadott érték növelése, alternatív jövedelemszerző tevékenységek támogatása.
- Foglalkoztatás bővítése, munkahelyteremtés a vállalkozások indításának és a fejlesztés ösztönzésével.
- Humán erőforrás-fejlesztés a versenyképes tudás és műveltség növelésével, térség-specifikus oktatási programok indításával.
- Helyi infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés a térség fizikai elérhetőségének és belső szolgáltatási struktúrájának javításával.
- Természeti erőforrások és a környezeti értékek védelme, fenntartható hasznosítása.
- Élhetőbb környezet kialakítása, térségi együttműködés támogatása – örökségvédelem

EU 2020 Stratégia

Az EU 2020 stratégia sikeres megvalósításában a városoknak kiemelkedő szerep jut. A jövőbeni kohéziós politika célul tűzi ki az integrált várospolitikát, amely elősegíti a fenntartható városfejlesztést, s ezzel erősíti a városok kohéziós politikában betöltött szerepét. Alapvetően fogalmazódik meg, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapnak olyan integrált stratégiákat kell támogatnia a fenntartható városfejlődés érdekében, amely célul tűzi ki a várostérségeket érintő gazdasági, környezeti, éghajlattal összefüggő és társadalmi problémák kezelését.

Hangsúlyos uniós elvárás, mely összhangban áll a hazai városfejlesztési prioritásokkal és hazai elvárás a fenti tematikus célokon belül az alábbi négy beruházási célhoz kapcsolódó beavatkozások vizsgálata és megjelenítése:

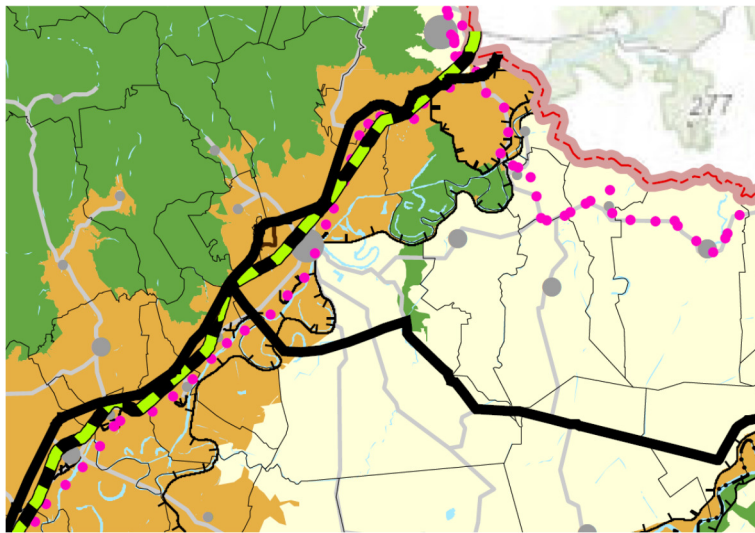
- kiemelten az alacsony szén-dioxid kibocsátású fejlesztési stratégiák támogatása (helyi zöld gazdaság fejlesztése, a város gazdaságszervező szerepének elősegítése a helyi foglalkoztatás ösztönzése érdekében);
- a városi környezet javítása, beleértve a barnamezős területek rehabilitációja és a levegőtisztaság javítása;
- a fenntartható városi közlekedés elősegítése;
- a hátrányos helyzetű városi és vidéki területek fizikai és gazdasági megújítása.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Országos Területrendezési Terv

A településfejlesztési koncepciónak összhangot kell mutatnia az Országos Területrendezési Tervvel. A 2003. évi XXVI. törvény (mely módosításra került 2008-ban és 2013-ban) a következőket tartalmazza Sárospatak vonatkozásában:

2. ábra: Kivágat az OTrT térszerkezeti tervéből

Forrás: OTrT térszerkezeti terv

Az ország térszerkezeti terve Sárospatakot vegyes terület-felhasználású térségbe jelöli ki:

- mezőgazdasági terület-felhasználású térség
- 750 -1000 ha települési térség sorolja.

A települést országos jelentőségű műszaki infrastruktúra tekintetében főút, egyéb országos törzshálózati vasúti pálya, valamint országos kerékpárút törzshálózat érinti.

Az országos övezetek közül az alábbiak érintik:

- országos ökológiai hálózat övezete
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
- tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete
- világörökség és világörökség várományos terület
- nagyvízi meder területének övezete
- országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Borsod – Abaúj – Zemplén megye Területrendezési Terve

A 10/2009 (V.5.) számú Rendelet Borsod - Abaúj - Zemplén Megye Területrendezési terv szabályzatáról.

A Megye Térségi Szerkezeti Terve Sárospatak vonatkozásában:

A térszerkezeti terv a település egészét vagy annak egy részét az alábbi térségi terület-felhasználásba sorolja:

- erdőgazdálkodási térség
- mezőgazdasági térség
- vegyes terület-felhasználású térség
- vízgazdálkodási térség
- városias települési térség

A települést érinti:

- főút
- térségi jelentőségű mellékút
- országos kerékpárút hálózat
- térségi kerékpárút hálózat
- térségi jelentőségű nyilvános kereskedelmi repülőtér
- térségi jelentőségű közforgalmú kikötő
- térségi jelentőségű szennyvíztisztító telep
- 120 kw-os elosztó hálózat távvezeték eleme

A település igazgatási területét az alábbi övezetek érintik:

- magterület
- pufferzóna
- ökológiai folyosó
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület
- erdőtelepítésre alkalmas terület övezete
- térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete
- országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete
- világörökség és világörökség várományos terület övezete
- kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete
- ásványi nyersanyag gazdálkodási területek övezete
- rendszeresen belvízjárta terület övezete
- nagyvízi meder övezete
- földtani veszélyforrás területe
- szélrozióknak kitett terület által érintett település

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek- az adott település fejlesztését befolyásoló, vonatkozó megállapításai

Sárospatak külterülete összesen 15 településsel határos (Kenézlő, Györgyarló, Tiszakarád, Bodroghalom, Vajdácská, Sátorajaujhely, Alsóregmec, Mikóháza, Kovácsvágás, Nagyhuta, Makkoshotyka, Komlóska, Hercegkút, Bodrogolaszi, Sárzasadány). A településrendezési terv készítéséhez felkérték a szomszédos települések önkormányzatait, hogy adjanak javaslatot vagy útmutatást munkánkhoz a saját meglévőiségeikhez igazodva/figyelembe véve.

A megkeresésre Komlóska község válaszolt, aki kérte a Komlóska-ról Sárospatakra vezető útkapcsolat betervezését, valamint ugyanezen nyomvonalon az ivóvíz, szennyvíz, és elektromos hálózat fejlesztését.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

- Sárospatak város kül- és belterületének Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról szóló 17/2014 (IX. 30.) számú Önkormányzati rendelet
- Integrált Városfejlesztés Koncepció (2010)
- Integrált Városfejlesztési Stratégia (2010)
- Antiszegregációs terv (2010)

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Településfejlesztési koncepció (2010. május):

- Új piacssarnok építése, volt piacterület rehabilitációja, parkolók építés
- II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola mellett parkoló és buszmegálló építése Erdélyi János utca szakaszon-
- A régi piacot megközelítő utca burkolatának korszerűsítése - Madách u. régi piac előtti rövid szakasz
- Integrált Községi Szolgáltató Központ (volt járásbíróház épülete) parkolók építése, Eötvös utca szakasz átépítése
- Önkormányzati társaságok irodaházának kialakítása a volt ÁFÉSZ irodaépületben (Erdélyi János utca)
- Tudatos termesztés, tudatos fogyasztás ismeretterjesztés, valamint városmarketing program.

A városi szintű fejlesztési célok a következők:

- Gazdaságfejlesztés: befektetés-ösztönzés, vállalkozások versenyképességének javítása, munkahelyteremtés, szakoktatás-felnőttképzés folyamatos megújítása és a belső egyéni-közöségi fogyasztás ösztönzése

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

- Turizmus fejlesztése: látogatók-vendégéjszakák számának növelése, a turisztikai szezon meghosszabbítása, a turizmusból származó jövedelem növelése
- Életesélyek javítása és társadalmi felzárkóztatás a közszolgáltatások esélyegyenlőséget biztosító magas színvonalú ellátásával
- Települési infrastruktúra fejlesztése, környezetvédelem: magasabb színvonalú, közüzemi, környezeti szempontból biztonságos lakókörnyezet megteremtése, energiahatékonyság és újrahasznosítás, valamint a kulturális örökség, természeti, táji értékek megóvása

Integrált Városfejlesztési Stratégia (2010. szeptember):

A 2010-ben készült Integrált Városfejlesztési stratégiában három terület kiemelése történt meg, ahol nagyobb léptékű koncentrált beavatkozást jelölt meg a stratégia: Városcőzpont, Várnegyed, Végárdó Fürdő és környéke

- Városcőzpont: Az akcióterületet több tömbre osztotta fel, ahol a jövőben különböző beavatkozások szükségesek egy komfortosabb belváros kialakítása érdekében:
 - Piac terület korszerűsítése, illetve hosszabb távon egy új piaccsarnok építése volt tervezett, valamint a piac-korszerűsítéssel párhuzamosan rendezni szükséges a Madách utcát.
A tervezett fejlesztések közül a piac terület korszerűsítése Európai Unió forrásból megvalósult 2014 novemberében, melyhez kapcsolódóan a Madách utca piac melletti szakaszának átépítése is megtörtént.
 - Intézményi terület:
 - Megvalósult az Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kara és a Művelődés Háza között tervezett forgalomcsillapított övezet kialakítása, létrehozva egy új városi közösségi teret az Eötvös utcában.
 - Az IVS-ben tervezett fejlesztésként szerepelt a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola melletti parkoló építése a Petőfi Sándor utcában, mely szintén megvalósult az elmúlt években.
 - Az intézményi terület tervezett fejlesztése volt egy Kistérségi Szolgáltató Ház kialakítása (hatósági ügyintézés), melyhez kapcsolódóan 2010-ben hatályos Támogatási szerződéssel rendelkezett az Önkormányzat és Európai Unió forrás bevonásával 2012-ben az intézmény elkészült.
 - A régi Iskolakert rehabilitációja csak részben valósult meg, a fejlesztések megvalósulása többnyire a tulajdonviszonyok miatt nehezen megvalósítható.
 - Városi sportcsarnok építése: Nem valósult meg, a város kiemelt célja a jövőben a sportcsarnok megépítése.
 - Rehabilitációs tömb: Az akcióterületen két jelentős tömb került meghatározásra az IVS-ben, melyhez kapcsolódóan az alábbi fejlesztések kerültek tervezésre:
 - A volt (leégett) Malom területének fejlesztését össze kell hangolni a városi belső tehermentesítő út kialakításával, a tulajdonosok érdekeivel, miközben egy településközponti vegyes funkció kialakítása kívánatos. A tervezett fejlesztések 2015-ig nem valósultak meg, az üresen álló terület funkcióval való betöltése továbbra is

feladatot jelent az Önkormányzat számára. A tervezettek szerint itt valósulhatna meg a Városi Sportcsarnok.

- A Rákóczi utca, Patika köz, Kossuth utca és a Béla király tér közti terület tömb-rehabilitációja került fejlesztési tervként meghatározásra, annak érdekében, hogy a jövőben a Rákóczi utcáról nyíló vendéglátó, bevásárló udvarok a Polgármesteri Hivatalhoz vezetve egy városi teret alakítsanak ki.

A területhez kapcsolódó fejlesztési tervek részben megvalósultak, felújításra került pl. az itt található Hild tér, azonban a későbbiekben további, funkcióbővítő beruházások tervezettek.

- A városközpontban tervezett fejlesztések további elemei:

- Közlekedés környezeti terhelésének csökkentése a Bodroghoz vezető teherforgalom elterelésével városon kívüli területekre, mely fejlesztési terv csak részben valósult meg, a közútfejlesztés, tehermentesítés továbbra is a város fő célkitűzését jelenti.
- Lakóterületek fejlesztése, mely főként az utcák felújítását, környezetrendezését, parkolók kialakítását, lakótömbök felújítását tartalmazza. Az IVS készítése óta a városban több területen megtörtént az utcák virágosítása, parkolók kialakítása, azonban tekintettel arra, hogy az IVS-ben nem szerepeltek konkrét projekt ötletek, az elmaradt fejlesztéseket a jövőbeni tervekkel lehetséges párhuzamba vonni.

Fentieken túl a város több soft tevékenység megvalósítását tervezte, melyek közül az IVS-ben két projekt ötlet került nevesítésre. Az egyik a tudatos termesztés, tudatos fogyasztás ismeretterjesztése, valamint másik a kulturális programok szervezése volt az új közösségi téren. A soft tevékenységek megvalósítása a városban sikeresnek tekinthető, több projekt is megvalósításra került a Társadalmi Megújulás Operatív Programon belül, mint pl. a „Törődjön többet egészségével” egészségre nevelő és szemléletformáló életmód projekt, illetve a „Múzeumok Mindenkinek” Program keretén belül a Sárospataki Képtár oktatási szerepének bővítése is megvalósult.

- Várnegyed: A Várnegyedben tervezett fejlesztések komplex jellegűek, magukban foglalják a Szent Erzsébet tér, Szent Erzsébet utca, Egri köz, Rákóczi Múzeum, Vártemplom, várfalak rehabilitációját, fejlesztését, valamint a Bodrog part egy részének fejlesztését is. Az IVS-ben szerepeltetett fő fejlesztési célok:

- Zarándokfogadó tér kiépítése a bazilika északi oldalán parkolókkal, fogadó épülettel, várfal áttörésével, sétányokkal, utcabútorokkal
- Sétáló Várnegyed kialakítása új burkolatokkal, közműfejlesztésekkel
- Bazilika műemléki helyreállítása, sekrestyelejárát átépítése
- Szent Erzsébet keresztelő- és zarándokfogadó kápolna felépítése az egykori királynői kápolna tömegrekonstrukciójaként
- Szent Erzsébet Ház udvarának fejlesztése, a királynői fapalota régészeti bemutatásával
- Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma, várterület fejlesztései

- Rákóczi pince fogadóépületének fejlesztése, Lőportorony bemutathatóvá tétele, helyi termék üzletek 'zemplénikumok' udvarán
- Bemutató műhelyek kialakítása a Kuczik-gödör épületeiben, út- és közműfejlesztésekkel
- Sánc utca, új gyalogos sétány kiépítése közműfejlesztésekkel
- Bodrog parti sétányok kiépítése, közvilágítással
- Bodrog parti új hajókikötő létesítése szükséges közműfejlesztésekkel
- Turisztikai civil szervezetek házának kialakítása
- Szent Erzsébet utca térfalainak, homlokzatainak felújítása
- Várfalak, várbástyák, várkapuk, lőrések folyosó rekonstrukciója
- Zöldfelületi fejlesztések

A fejlesztési célok nem mindegyike valósult meg az elmúlt 2010-2014-es időszakban. Részben felújításra kerültek a Szent Erzsébet téren található épületek, megújult az itt található Sárospataki Képtár, melyhez kapcsolódóan soft jellegű projektek is megvalósultak a Képtár népszerűsítése, kulturális jellegű programok megvalósítása érdekében, továbbá, a Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeumának egy része felújításra került, kialakításra került egy ágyúöntő műhely, mely korhűen mutatja meg a mesterséget, megvalósultak továbbá Bodrog parti zöldterület-fejlesztések is. A város további kiemelt célja a Szent Erzsébet utca zárandokfogadó térré való átalakítása a bazilika északi oldalán parkolókkal, fogadó épülettel, várfal áttörésével, sétányokkal, utcabútorokkal, emellett folyamatos a Múzeum, illetve Vár rehabilitációjára vonatkozó fejlesztési tervek megvalósítása, új turisztikai attrakciók kialakítása pl. a Kuczik-gödör területén. Az elmaradt fejlesztések többnyire forráshiány, illetve tulajdonviszonyi kérdések miatt nem valósulhattak meg az elmúlt időszakban, illetve az IVS elkészülése óta eltelt idő a fejlesztési tervek nagy mennyisége miatt sem volt elegendő minden projekt ötlet megvalósítására.

- o Végardó Fürdő és környéke: A tervezett fejlesztések a fürdő környezetében ugyancsak komplex fejlesztéseket tartalmaznak magas színvonalú turisztikai szolgáltatás kialakítása érdekében, hogy Sárospatak regionális szintű rekreációs-turisztikai szerepe erősödjön és olyan szolgáltatások alakuljanak ki, melyek a turistákat hosszabb idejű tartózkodásra ösztönzik a városban. Ennek érdekében az alábbi fejlesztési tervek kerültek meghatározásra:
 - Fedett wellness terület
 - Wellness & spa szálloda építése magánforrásból
 - Szabadtéri fürdő további fejlesztése újabb szórakoztató elemek létesítése
 - Fürdő környezetének közterületi rendezése
 - Suta patak és a Szegfű u közötti belső út megépítése
 - Herceg utca teljes átépítése
 - Parkolóhelyek megfelelő színvonalú kiépítése
 - Fürdőterület fejlesztésekor egy újabb kompakt trafóállomás kiépítése
 - Herceg Ferenc utca és a Határ utca összekötése szükséges egy 160kpe ivóvízvezetékkel

- Muskátli, Rozmaring, Szegfű és Nefelejcs utcákban ivóvízvezeték csere: 110kpe
- Muskátli, Rozmaring, Szegfű és Nefelejcs utcákban csapadékvíz-elvezető rendszer kiépítése

Fentiek közül az elmúlt években csak a parkolóhelyek kiépítése, illetve néhány medence fejlesztése valósult meg a medencék fedésével. Emellett megkezdődtek egy csúszdapark kialakításának munkálatai is, melyek várhatóan 2015 nyarán már használatba vehetők, továbbá várhatóan 2015-ben befejeződik a területen lévő kút felújítása a zavartalan termálvíz ellátása érdekében. Tovább is kiemelt fejlesztési cél a Fürdő funkciójának bővítése, illetve wellness&spa szolgáltatások kiépítése hozzá kapcsolódó szállodák megépítésével.

Összességében elmondható, hogy legtöbbet talán az egészségügyi ellátások (új egészségügyi ellátó központ létesítése és mentőállomás építésének elkezdése), szociális ellátások terén tapasztalható fejlődés. Minden szociális ellátás megtalálható a hajléktalan ellátás kivételével és a megfelelő működésükhöz szükséges szakmai és infrastrukturális ellátások is rendelkezésre állnak. A települési infrastruktúra fejlesztése és a forgalmi problémák megoldása érdekében tett intézkedések is jelentősek. Az energiahatékonyság felé is megtörtént az elmozdulás, több épületre került megújuló energiát hasznosító berendezés, illetve telepítésük folyamatban van. A közúti jelzőlámpák cseréje is zajlik.

A 2007-2013-as fejlesztési időszakban létrejött egy funkcióbővítő városrehabilitációs (ÉMOP-3.1.2/D-09-es) projekt a városban, mely során történt egy új közösségi tér kialakítása (Makovecz tér), városi piac felújítása, ehhez kapcsolódóan egy útszakasz felújítása, illetve egy általános iskola előtti parkoló felújítása, bővítése is.

A gazdaság és turizmusfejlesztéssel kapcsolatban rengeteg tervvel rendelkezik a város, azonban megvalósításuk függ több terület tulajdonosával, vállalkozókkal, befektetőkkel történő egyeztetés eredményétől, illetve az anyagi lehetőségektől, pályázati források elnyerésétől.

1.5.2. A hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A jelenleg hatályos településrendezési terv településszerkezeti tervet jóváhagyó 219/2014. (IX.26.) Képviselő - Testületi határozatában foglalták, hogy a jelenleg folyamatban lévő és 2015. január 01-től (időközben a tervezési idő kitolódott) érvényes Tokaj - Hegyalja Történelmi Borvidék Kultúrtáj Világörökség helyszínre és a védőövezetére vonatkozó világörökség kezelési terv és a településrendezési terv közötti összhangot a településrendezési terv módosításával biztosítani szükséges.

1.6. A település területrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

- Antiszegregációs terv
- Integrált Településfejlesztési Stratégia
- Településfejlesztési Konceptió
- Hatályos településrendezési terv (2014.09.30.)

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

- Sárospatak város kül- és belterületének Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról szóló 17/2014 (IX. 30.) számú Önkormányzati rendelet
- Sárospatak város településszerkezeti terve (és annak településszerkezeti terv melléklete) 219/2014 (IX. 26) Képviselő - testületi határozat

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A jelenleg hatályos településrendezési terv jóváhagyása óta pár hónap telt el, így még megvalósult elemekről nem beszélhetünk.

1.7. A település társadalma

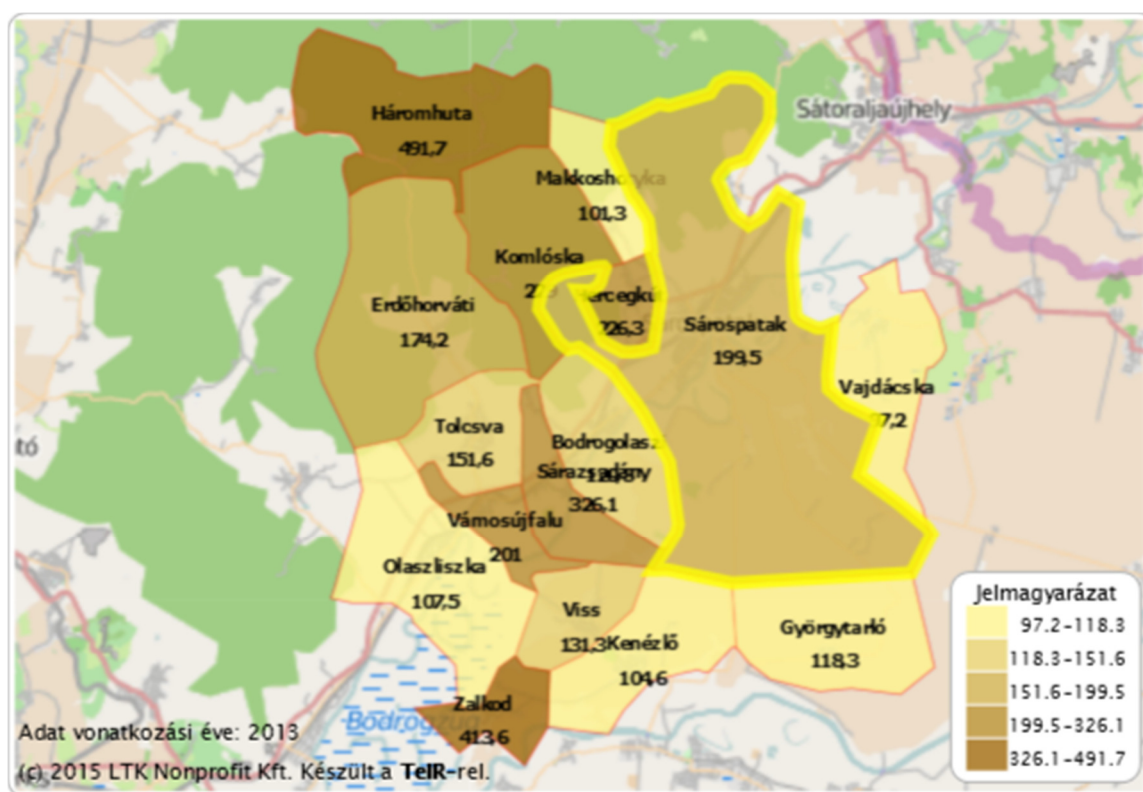
1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Sárospatak lakónépességének száma a 2013. év végén 12 827 fő. A 2011-es népszámlálás alapján az állandó lakossága 12 991 fő volt. 2001-ben a népességszám még 14 694 főt számlált, tíz év alatt jelentős, 1703 fős csökkenés következett be.

A népszámlálási adatok szerint az állandó népességen belül a 0-14 évesek aránya 13,7%, ami 1 780 főt jelent. Ez a 2001-es adatokhoz képest 3,5% pontos csökkenést mutat. A munkaképes korosztály (15-59 év) arányában 2%-os csökkenés történt, 2011-ben a lakosság 62,4%-a, 8 107 fő tartozott ebbe a kategóriába. Az időskorúak (60-x év) létszáma viszont 5,2%-kal nőtt, a teljes lakosságszám 23,9%-át teszik ki. Tehát a város lakosságszáma összességében az országos tendenciát követi, az össznépségszám csökken, és a korfája elöregedő tendenciát mutat.

Az öregségi mutató 2001 óta folyamatosan növekszik, a 2013-as adatok szerint száz 0-14 éves korúra 199,5 időskorú jut. Ez a viszonyítási értékektől kb. 30 fővel több. A viszonyítás alapját a járási, a megyei járásközponti és az országos adatok képezik.

3. ábra: Öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves)

Forrás: TeIR

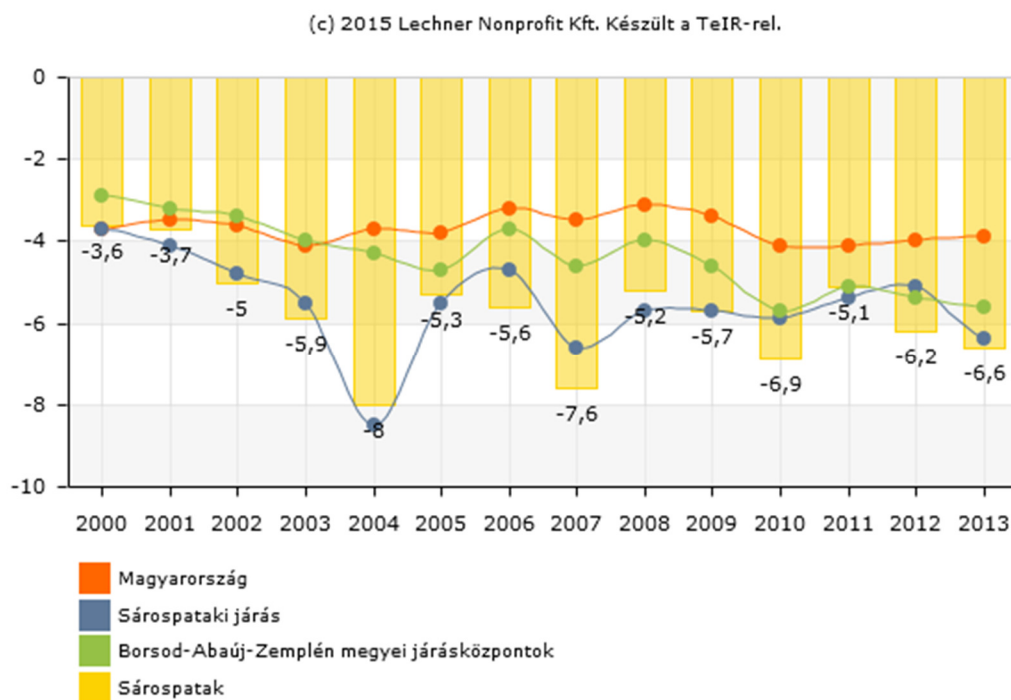
Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

A település természetes fogyásának mértéke viszonylag magas, -6,6%, ez a járási szinttől 2 tizeddel rosszabb (-6,4), a megyei járásközpontok szintjétől egy százalékponttal (-5,6), az országos átlagtól pedig 2,7 százalékponttal (-3,9) rosszabb.

4. ábra: Természetes szaporodás, fogyás (%)

Forrás: TeIR

Szécsényen is, mint az ország többi részén a nők vannak többségben. Összesen 833-mal több női lakosa van a településnek, mint férfi. A legjelentősebb különbségek a 45 év feletti korosztálytól kezdődően mutatkoznak. Ennek oka a férfi lakosság alacsonyabb átlagéletkorában keresendő.

1. táblázat: A település lakossága kor és nemek szerinti bontásban

Szécsény lakosság összetétele nemek szerinti bontásban (2011)			
Korosztály (év)	Férfi (fő)	Nő (fő)	Összesen (fő)
–4	262	235	497
5–9	303	258	561
10–14	348	375	723
15–19	514	591	1 105
20–24	370	354	724
25–29	377	314	691

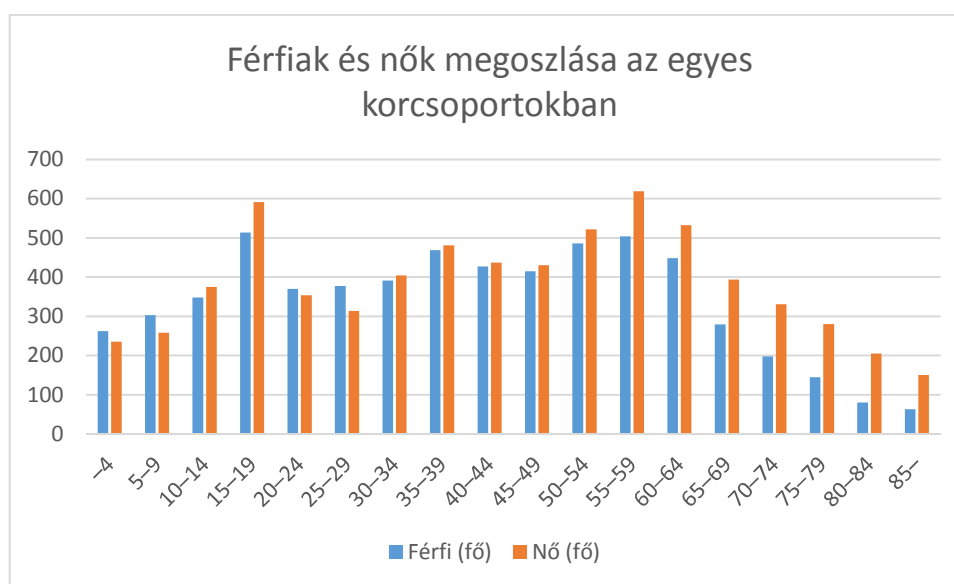
Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

30–34	391	404	795
35–39	469	481	950
40–44	427	437	864
45–49	415	430	845
50–54	486	522	1 008
55–59	504	619	1 123
60–64	448	532	980
65–69	279	394	673
70–74	198	331	529
75–79	145	280	425
80–84	80	205	285
85–	63	150	213
Összesen (fő)	6 079	6 912	12 991

Forrás: KSH

5. ábra: Férfiak és nők számának alakulása az egyes korcsoportokon belül

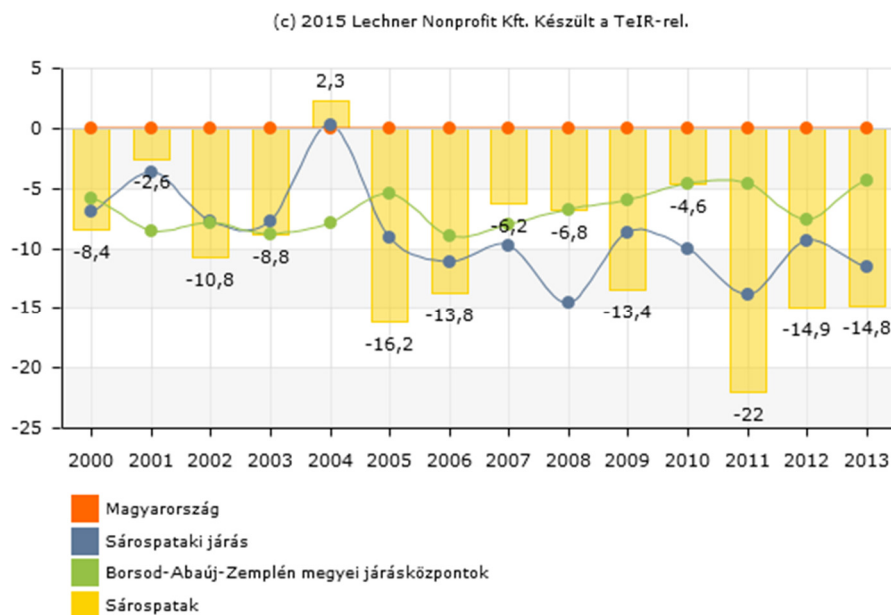
Forrás: KSH

A település vándorlási egyenlegéről elmondható, hogy jelentős, -14,8%-os az elvándorlás mértéke. A járási szinttől 3,2, a megyei járásközpontokétól 10,4 százalékponttal magasabb. Az országos érték 0, tehát az el- és a bevándorlás kiegyenlíti egymást. A települést tehát a fogyás és az elvándorlás jellemzi, ugyan ez igaz, a megyei és járási központi szintre is. Megállapíthatjuk, hogy Sárospatak demográfiai tekintetben erodálódik.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

6. ábra: Vándorlási egyenleg (állandó, ideiglenessel együtt)(%)

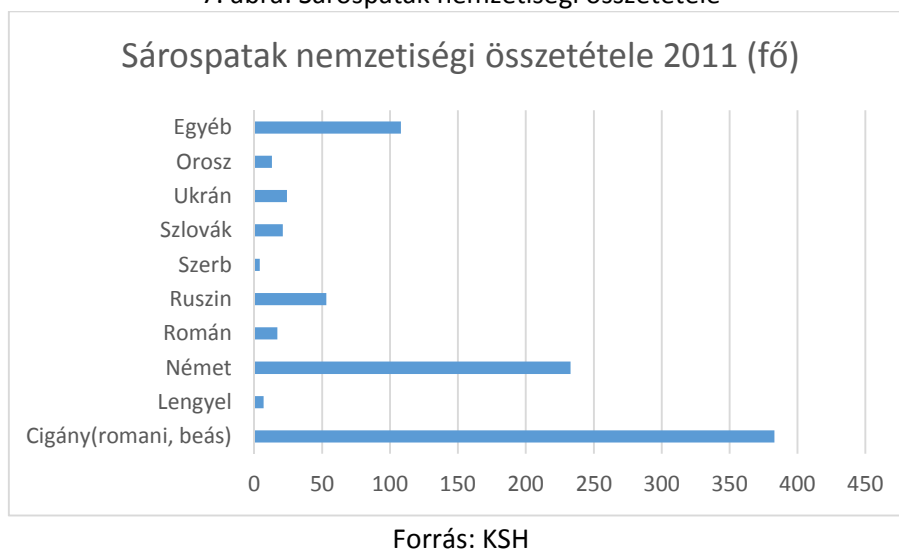

Forrás: TeIR

1.7.1.1 Nemzetiségi összetétel

A város etnikai viszonyairól elmondható, hogy a magukat cigánysághoz tartozónak vallók aránya 2001-ben 2,8% volt, 2011-ben 2,9%. Az eltelt tíz év során nem történt jelentős módosulás a helyi cigányság számában. A hazai nemzeti kisebbséghez tartozók aránya 2001-ben 1,1% volt, ez a szám 2,8%-ra emelkedett 2011-re. Alapvetően elmondható az összes viszonyítási alap esetében egy kismértékű növekedés 2001-hez képest. Országosan 0,9%-al, a megyei járásközpontok esetében 0,6%-al, a járásban pedig 1,3%-al emelkedett 2011-re a nemzetiségi aránya.

7. ábra: Sárospatak nemzetiségi összetétele

Az ábrán látható nemzetiségi összetétel a 2011-es állapotokat tükrözi. Láthatóan a cigányság a legnagyobb létszámban előforduló kisebbség a városban. Viszonylag jelentős továbbá a német nemzetiségiek száma. A magyarok száma a diagrami mutatók torzulásának kiszűrése miatt nem került be az adatsorba.

1.7.1.2 Iskolai végzettség

A legfeljebb általános iskola 8. osztályt végzettek a 7 éves és idősebbek arányában 2001-ben 24,7%, a járási szinthez képest ez 4,2 százalékponttal kedvezőbb, 28,9% volt. A megyei járásközponti szinttől 1 százalékponttal rosszabb (23,6%), az országos átlagtól viszont 1,6 százalékponttal jobb (26,3%). A 2011-re 5 tizeddel csökkent a városi átlag (24,2%). A sárospataki járási szint kissé romlott (29,4%), de a megyei járásközpontoké (23,2%) és az országosé (25%) javult.

Az érettségi nélküli középfokú végzettséggel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában mutatója 2001-ben 24,2% volt, ez a járási (23,7%), a megyei járásközponti (20,6%) és az országos (21,1%) szintnél is magasabb értéket mutatott. A 2011-es városi adatok már kissé csökkentek, ekkor már csak 20,9% volt. A járási 22,1-re, a megyei járásközponti szint 18,2-re, az országos 19,5%-ra csökkent a 2001-es évi adatokhoz képest.

Az érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában 2001-ben 18% volt. A járási szint értéke ugyanebben az időszakban 14,6%. A járásközponti szinthez (24,6%) és az országoshoz viszonyítva előnyösebb a város értéke. 2011-re ez az érték 25,9 %-ra nőtt az országos tendenciának megfelelően. Arányaiban jelentős változás nem figyelhető meg. Átlagosan 6-8%-os emelkedés figyelhető meg a járási (21,6%), a megyei járásközponti (31%) és az országos (27,5%) mutatók tekintetében. Ennek oka az általánosan emelkedő iskolázottsági szint.

Az egyetemi, főiskolai vagy egyéb oklevéllel, mint legmagasabb iskola végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában mértéke 2001-ben 10,3% volt, ez a megyei járásközponti átlaggal kb.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

megegyezett, a járási és országos szint felett állt, ennek egyik fő oka a Sárospatakon található két felsőoktatási intézmény meglétéből, és a Miskolci Egyetem, valamint a Nyíregyházi Főiskola viszonylagos közelségéből származhat. 2011-re jelentősen, 16,7%-ra nőtt a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, az emelkedés megfelel a járási, megyei járásközponti és országos szinten megfigyelhető tendenciának.

A felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában 2001-ben Sárospatakon volt a legmagasabb a járási, a megyei járásközponti és az országos szinthez képest is. A lakosság 14,2%-ának volt felsőfokú végzettsége. 2011-re 7%-kal nőtt arányuk. Ez a mutató szintén magasabb a viszonyítási alapokhoz képest.

2. táblázat: Sárospatak képzettségi adatainak bemutatása (%)

	Városi szint 2001	Városi szint 2011	Sárospa taki járási szint 2001	Sárospa taki járási szint 2011	BAZ megyei járásköz pontok 2001	BAZ megyei járásköz pontok 2011	Magyar ország 2001	Magyar ország 2011
A legfeljebb általános iskola 8. osztályt végzettek a 7 éves és idősebbek arányában	24,7	24,2	28,9	29,4	23,6	23,2	26,3	25
Az érettségi nélküli középfokú végzettséggel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában	24,2	20,9	23,7	22,1	20,6	18,2	21,1	19,5
Az érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában	18	25,9	14,6	21,6	24,6	31	25,9	27,5

Az egyetemi, főiskolai vagy egyéb oklevéllel, mint legmagasabb iskola végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában	10,3	16,7	7,1	11,5	10,6	15,6	9,8	15,5
A felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	14,2	21,1	9,4	14,4	13,9	19,3	21,1	19

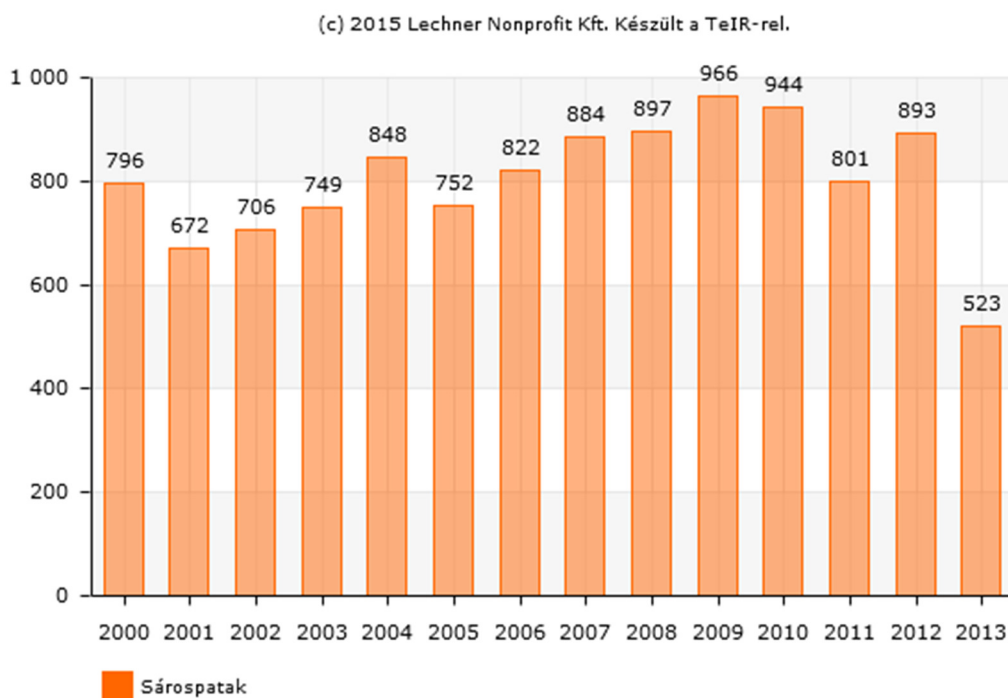
Forrás: TeIR

1.7.1.3 Foglalkoztatottság

A munkaképes korosztály foglalkoztatottsága 2001-ben a járási és megyei járásközponti szint felett állt, viszont az országos alatt volt. A 2011-es érték 6,3%-os emelkedést mutat, ami megegyezik a többi területi szint tendenciáival.

A regisztrált munkakeresők száma 2013-ban 523 volt. 2000 és 2013 között nagy különbségek mutatkoztak a munkanélküliek számában. A válság idején, 2008 és 2010 között érte el a legmagasabb szintet. 2008-ban 897, 2009-ben 966 és 2010-ben 944 főt regisztráltak. 2012 és 2013 között drasztikusan, 370 fővel csökkent a számuk, amely feltételezhetően a közfoglalkoztatás bevezetésére vezethető vissza. A mutató folyamatos csökkenéséhez feltételezhetően a gazdasági válságból való kilábalás és a közfoglalkoztatás emelkedése járult hozzá leginkább.

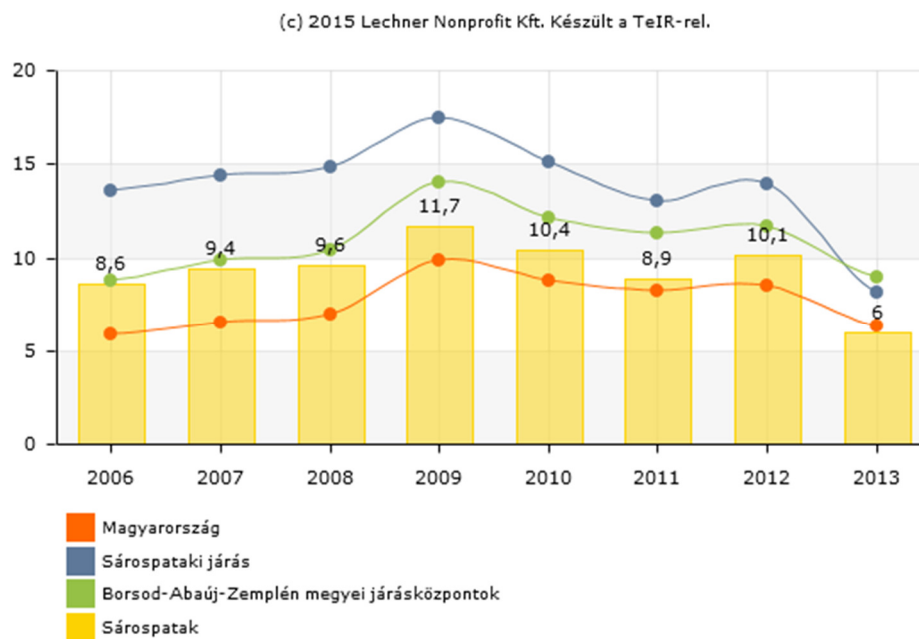
8. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma (fő)

Forrás: TeIR

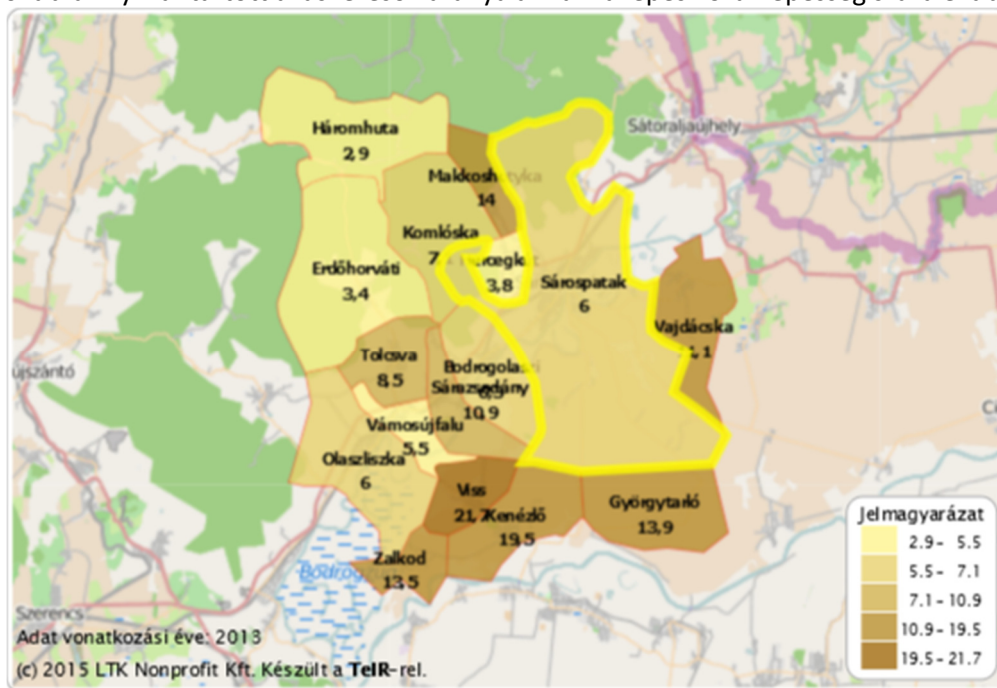
2013-ban a nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népesség 6%-át tette ki. Ez az érték a járási (8,1%), megyei járásközponti (9%) és országos (6,3%) szintnél is jobb értéket mutat.

9. ábra: Nyilvántartott állás keresők aránya a munkaképes korú népesség százalékában

Forrás: TeIR

10. ábra: Nyilvántartott állás keresők aránya a munkaképes korú népesség százalékában

Forrás: TeIR

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 2001-ben 39,7% 2011-re ez a szám 6 százalékponttal csökkent (33,7%). A csökkenés pozitív, viszont nem éri el a járási, a megyei és országos csökkenés mértékét, melyek kb. 10%-os javulást értek el.

A tartósan, 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek összes munkanélkülihez viszonyított aránya 48,9%. A Sárospataki járás értéke ennél alacsonyabb, míg a megyei járásközpontok és az országos átlaga magasabb. A legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya pozitív képet mutat, kb. 10%-kal alacsonyabb, mint a viszonyított területi szinteké.

A tartósan, legalább 360 napja regisztrált munkanélküliek aránya 2,3%. Ez nagyságrendileg egyezik a megyei és az országos átlaggal, a megyeitől 1%-kal alacsonyabb.

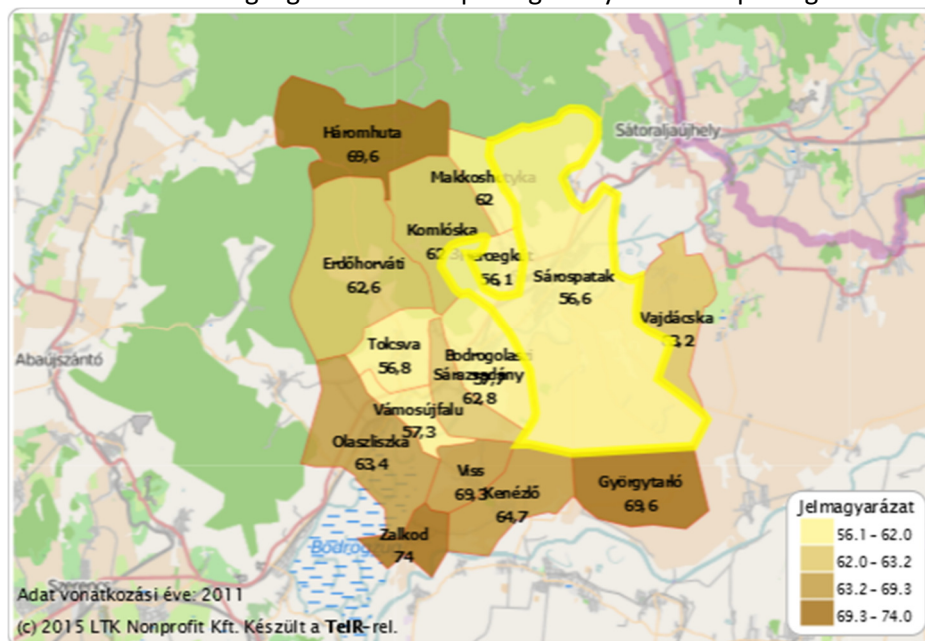
A 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya 16,2%. Ez az arány kb. megegyezik a járási, megyei és országos adattal. A 45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya 43,1%. Ez az érték 4-6%-kal magasabb a járási, megyei és országos szinthez képest.

Sárospatakról a naponta ingázó munkavállalók aránya 21,5%, ami a Sárospataki járás átlagánál alacsonyabb. Ennek oka az, hogy a település a járás székhelye, ide ingáznak a legtöbben naponta a környező településekről. Az ingázó munkavállalók aránya a megyei szinttel nagyságrendileg megegyezik, az országos átlagtól (34,5%) viszont elmarad.

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában 26,5%-os. A járás (30,1%) értékehez képest ez egy kicsivel kevesebb. A megyei és az országos szinthez képest nincs szignifikáns különbség.

A 2011-es népszámlálási adatok alapján a gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül 56,6%. Ez az érték megközelítőleg megegyezik a járási, a megyei és az országos szinttel.

11. ábra: Gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül

Forrás: TeIR

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

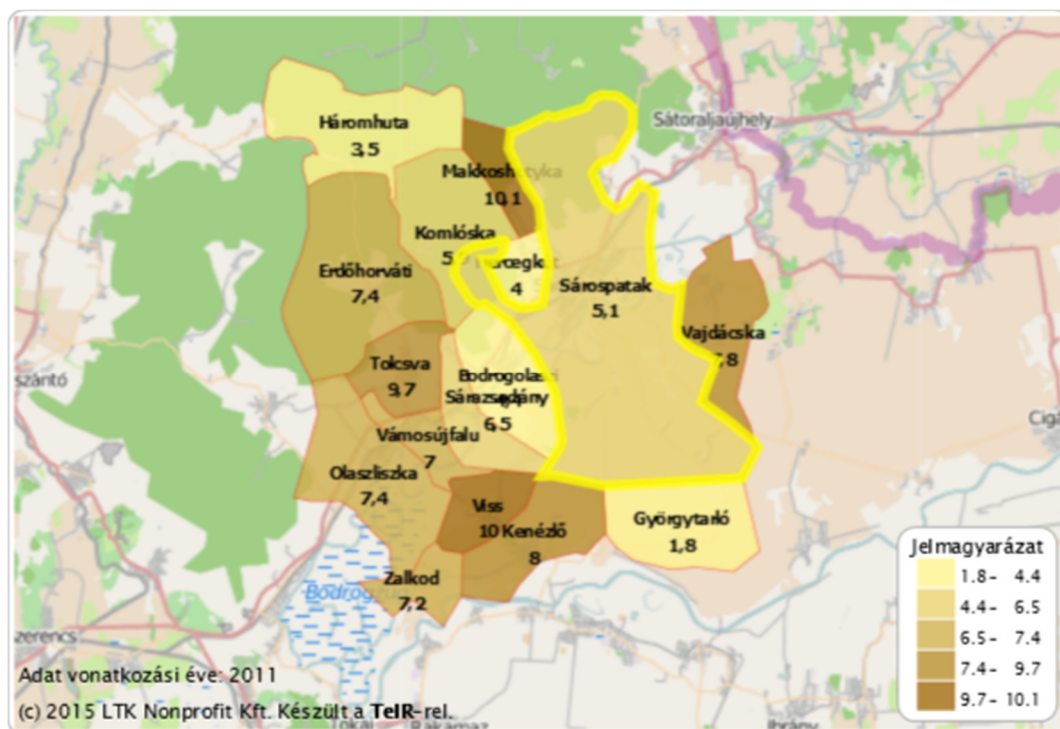
„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

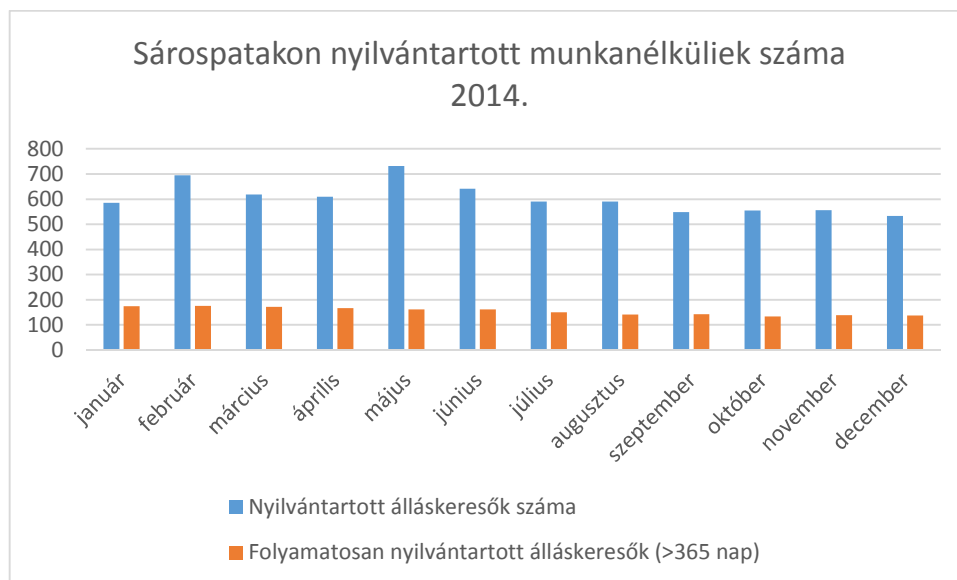
A munkanélküliségi ráta a 2011-es népszámlálás adatai alapján 5,1%. Pozitívum, hogy ez az adat a járási (6,2%), a megyei (6,9%) és országos (5,7%) átlagtól is alacsonyabb.

12. ábra: Munkanélküliségi ráta a 2011-es népszámlálás adatai alapján

Forrás: TeIR

13. ábra: Sárospatakon nyilvántartott munkanélküliek száma 2014

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatbázisa

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

A 2014-es évre vonatkozó foglalkoztatottsági adatok havi bontását a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat hivatalos adatbázisából nyertük. A nyilvántartott álláskeresők számában jól kimutatható, egy jelentős 110 fős növekedés januárról februára, valamint áprilisről májusra egy 123 fős emelkedés. Ennek oka a közfoglalkoztatási programokban keresendő. 2013. december 31-el ért véget az első közfoglalkoztatási periódus, melynek értékei az adatbázisban a februári adatsorban mutathatóak ki. Ugyan ez mondható el a 2014. március 31-el véget ért közfoglalkoztatási programról, az ennek következtében kialakult emelkedést a májusi adatsorban láthatjuk. Ezek az adatok valójában a januári és áprilisi helyzetet mutatják be, a torzulás oka az adatfeldolgozás módszertanában keresendő. Minden érték az adott hónap 20-ai állapotot tükrözi.

1.7.1.4 Gazdasági tényezők

Sárospatakon a száz lakosra jutó adófizetők száma 46,7 fő. A járási érték 42,7 fő, a megyei járásközpontoké 42,2 fő és az országos pedig 43,5 fő. A településen az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem 685 547,3 Ft. Ez az érték jelentősen, több mint 100 000 Ft-tal meghaladja a Sárospataki járási átlagot és a megyei járásközpontok átlagánál is 40 000 Ft-tal, az országosnál pedig 5 500 Ft-tal magasabb.

1.7.1.5 Lakásállomány

A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül összesen 8%. A város hat településrészére lebontva az elmaradott külterületeken és az egyéb belterületeken, valamint Kispatakon a legmagasabb. A fejlettebb részekben, mint a déli városrész és a városközpont, ez a mutató nagyon alacsony, nem éri el a 4%-ot.

A város teljes lakásállományán (5281 db) belül az egyszobás lakások 6,5%-ot tesznek ki. Ennél a mutatónál is elmondható, hogy a hátrányos helyzetű területeken a legjellemzőbb ez a lakástípus. A KSH 2011-es adatai alapján 386 ilyen típusú lakás van a településen. Közel 2 000 otthon két szobás, a maradék kb. 3 000 pedig 3 vagy annál több szobás.

1.7.1.6 Családok

A 2011-es népszámlálási adatokból megtudhatjuk, hogy Sárospatakon 856 házaspár vagy élettársi kapcsolatban élő pár nevel egy gyermeket. 576 két gyermekes és 207 nagycsalád él itt. 1 253 pár nem rendelkezik gyermekkel, valamint magas az egy gyerekesek száma is. Ez hozzájárul a város elöregedő korfájának kialakulásához. 2011-ben összesen 2 892 pár élt itt, közülük 303-an élettársi kapcsolatban. 2011-ben 577 olyan család volt, ahol csupán az egyik szülő neveli a gyerekeket. Ebből 70 olyan, ahol az apa látja el ezt a feladatot.

A KSH adatai alapján 2011-ben összesen 3469 család élt a városban, egyharmaduk gyermek nélküli. A családok közül átlagosan 656 fő részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 2011-ben.

1.7.1.7 Foglalkoztatottság a háztartásokon belül

Sárospatakon a KSH 2011-es adatai szerint az egy háztartásban élő lakosok számának megoszlása a következőképpen alakult. 1 526-an egyedül éltek. 1 482 háztartásban két személy, 1 077-ben három személy lakott. A négy fővel rendelkező háztartások száma 638 volt. 337 az öt vagy annál több főből álló háztartások száma. A városban összesen 5 060 otthont mértek fel.

A felmérés eredménye szerint 1 573 háztartásban csak egy foglalkoztatott van. 1 215 otthon kétkeresős, és csupán 294 olyan háztartás van, ahol három vagy annál több az aktív keresők száma. Közel kétezer olyan háztartás van, ahol munkanélküli vagy inaktív kereső, esetleg csak eltartott személy él.

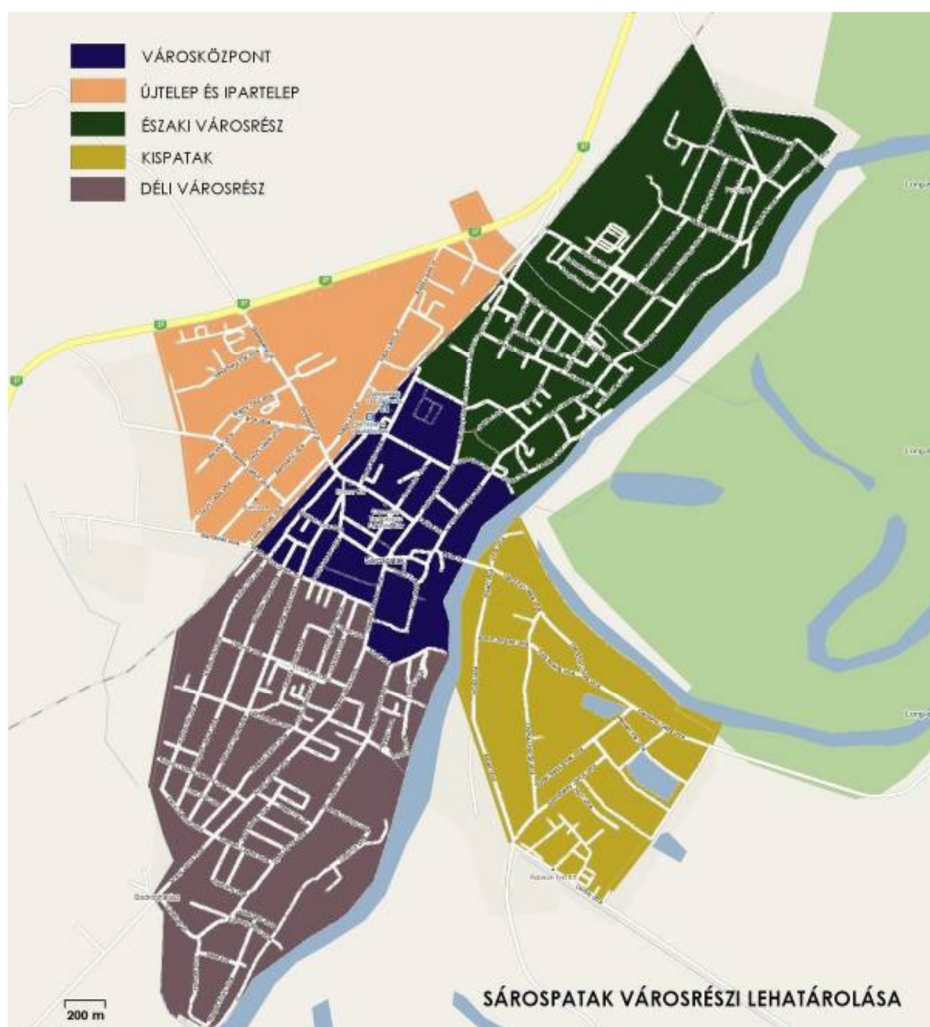
A közel 5 000 foglalkoztatott mellett nagyságrendileg 3 000 fő időskorú, 3 700 fő inaktív kereső, 2 800 eltartott, 665 munkanélküli élt Sárospatakon 2011-ben.

A településen a száz háztartásra jutó személyek száma 240 fő. Magas az időskorúak aránya. Átlagban 59 időskorú személy jut száz háztartásra. A foglalkoztatottak számából kiderül, hogy százból 98 otthonban van foglalkoztatott.

1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Sárospatakon 6 településrész különíthető el. A Városközpont, Újtelep és Ipartelepre, Déli városrésze, Északi városrésze, Kispatakra és Egyéb bel- és külterületekre oszthatjuk.

14. ábra: Sárospatak városrészi lehatárolása

Forrás: Sárospatak Integrált Városfejlesztési Stratégia 2009.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

3. táblázat: Sárospatak városrészi adatai

Mutató megnevezése	Sárospatak összesen*	1. Városközpont	2. Északi városrész és Végardó	3. Kispatak	4. Déli városrész	5. Újtelep és ipartelep	6. Egyéb belterület	Külterület
Lakónépesség száma	12 991,0	2 368,0	2 269,0	1 258,0	5 357,0	793,0	644,0	290,0
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,7	11,1	12,9	18,5	12,3	19,9	17,5	21,0
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,4	62,6	61,9	60,9	64,3	51,1	64,6	60,0
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	23,9	26,3	25,2	20,6	23,3	29,0	17,9	19,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	12,0	14,3	9,3	13,6	7,9	8,6	35,1	40,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában	21,1	29,7	21,4	15,1	21,3	23,6	3,3	4,2
Lakásállomány (db)	5 271,0	978,0	1 001,0	540,0	2 077,0	282,0	256,0	137,0
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	10,0	4,7	10,4	12,4	3,7	5,7	48,4	67,2
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,9	54,3	35,0	37,3	37,5	32,6	49,8	50,6
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,6	12,0	6,8	8,7	5,4	6,4	25,0	24,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	54,2	42,5	59,5	58,0	57,0	59,4	47,0	45,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	39,1	44,8	38,7	37,0	36,7	37,2	43,2	50,0
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	12 942,0							
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	36,5	27,7	36,2	43,1	35,0	33,2	64,2	56,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	56,6	64,5	52,4	54,7	54,3	60,3	59,6	55,9
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	11,9	15,4	10,7	14,0	9,4	8,3	18,5	29,7
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,3	7,6	6,0	7,2	4,8	3,8	11,5	21,1
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	8,0	3,7	7,1	10,8	3,6	5,1	44,4	57,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,5	10,4	3,1	7,6	4,4	3,6	20,6	18,3

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (12 fő) adatait

Forrás: KSH adatszolgáltatás, 2011. évi népszámlálás

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

1.7.2.1 Városközpont

A Városközpont városrész a Bodrog part – Arad utca – Rákóczi út – Martinovics utca – vasútvonal – Tompa Mihály utca – Kazinczy Ferenc út – Szemere utca – Görbe utca – Kolostor utca által határolt területen található.

Itt él a lakónépesség 19%-a. Az aktív korú lakosság számában megegyezik a városi átlaggal, a 0-14 éves korosztály száma valamivel az átlag alatt, az időskorúaké pedig átlag felett van.

A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya magasan a városi átlag feletti, a többi városrészhez képest is kimagasló. Ezek alapján megállapítható, hogy a helyi értelmiségi réteg jelentős része a Városközpontban él. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül magasan meghaladja a városi átlagot, azonban ebben jelentős befolyásoló tényezője van az ott élő diákoknak, mivel nekik értelemszerűen nincsen még önálló jövedelmük. A munkanélküliek aránya szintén meghaladja a városi szintet, itt szintén befolyásoló hatása van a kollégiumi diákoknak. A foglalkoztatottak aránya a 15-59 éves népességen belül ebben a városrészben a legalacsonyabb. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a külterületeken kívül itt a legmagasabb, de itt szintén jelentős befolyásoló hatása van a kollégiumi diákoknak. Azonban ezeknek az intézményeknek nincsen életminőséget befolyásoló hatásuk a város lakosságára, csupán a statisztikai adatokat torzítják. Ebben a városrészben található szinte az összes közintézmény és szolgáltatás.

1.7.2.2 Északi városrész és Végardó:

A Tompa Mihály utca – vasútvonal – Széchenyi István utca – Bathó János köz – Bathó János utca – Bodrog part – Kolostor utca – Görbe utca – Szemere utca – Kazinczy Ferenc út által határolt területen fekszik. A város lakosságának 18%-a él ezen a területen. A Déli városrész után itt található a legjelentősebb lakásállomány. A lakónépesség megoszlása nem mutat jelentős különbséget a városi átlagtól, a 0-14 évesek 12,9%-ot, a 15-59 évesek 61,9%-ot, a 60 év felettiek 25,25%-ot tesznek ki. Elmondható, hogy a városrész lakónépessége számára megfelelő mennyiségű lakás áll rendelkezésre.

Azok száma az aktív korúakon belül, akik csak általános iskolai végzettséggel rendelkeznek 3%, ez alacsonyabb a városi átlagtól. A felsőfokú végzettségűek száma azonban közel azonos.

A munkaképes korú lakosságon belül a foglalkoztatottsági arány a városi átlag feletti. Továbbá pozitívum, hogy a rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők átlag alatti értéket mutatnak és a foglalkoztatott nélküli háztartások száma kevéssel, de szintén a városi érték alatti.

Ebben a városrészben található Végardó Fürdő, mely termálvizével a város egyik jelentős turisztikai attrakciójává vált az 1960-as évektől.

1.7.2.3 Kispatak

Az Árpád út – Viola utca – Keleti-Bodrog-holtág – Gárdonyi Géza út – névtelen utca – Dorkói utca által határolt területen fekszik.

A városrész lakónépességének száma 1 258 fő. Ez az összlakosságszám 10%-át teszi ki. A 0-14 éves korosztály száma itt és az újtelepi városrészben magas. 5%-kal haladja meg a sárospataki átlagot. Az aktív korosztály 1,5%-kal, míg az idősek 3,3%-kal vannak kevesebben, mint a városi átlag. A felsőfokú végzettségűek aránya itt a legkisebb, ha nem vesszük figyelembe az egyéb bel- és a külterületen élőket. A városi átlagszinttől 6%-kal, míg a legmagasabb értékű városközponttól közel 15%-kal marad el. Ennek oka a városrész periférikus fekvése és korlátozott közlekedési lehetőségei, mely nem kedvelt a magasabb státusú lakosok körében.

A foglalkoztatottak aránya 4%-kal a városi átlag feletti. Sajnos azonban a szegénységi mutatókban is meghaladja a városi átlagot. A legfeljebb általános iskolai végzettségű, jövedelemmel nem rendelkezők számában, az alacsony presztízsű foglalkoztatottsági csoportokban foglalkoztatottak arányában, a munkanélküliségi rátában, a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások arányában, valamint az egyszobás lakások arányában is meghaladja a sárospataki átlagot.

Ebben a városrészben 540 lakás található. A 2001-es lakásadatokhoz képest ez közel 60 újabb lakást jelent, ez nem másnak köszönhető, mint az időközben felépült Keller lakóparknak. A lakópark azonban kihasználatlanul, gyakorlatilag üresen áll.

A Sárospatakon fellelhető jelentős, főleg ipari tevékenységet folytató vállalkozások nagy része található itt. A volt Csepel Művek területén, valamint ezen kívül is telepedtek meg cégek.

A városrész keleti határánál található Bodrog-holtág kedvelt a horgászat szerelmesei körében. A part mentén kialakított hétvégi házas övezet népszerű pihenő hely, és a horgászturizmus szempontjából is jelentős.

Itt található a ma még kevésbé jelentős, de hosszú távon fejlesztésre váró Sárospataki repülőtér. Jelenleg sportrepülőzés céljából működik. Egy háromhektáros területen fekszik és füves kifutópályával, valamint hangárral rendelkezik.

1.7.2.4 Déli városrész

A Martinovics utca – Rákóczi út – Arad utca – Bodrog part – Honvéd utca – Kisfaludy út – Arany János út – Nagy Ernő utca – Báthory Zsófia utca folytatása – Báthory Zsófia utcák által határolt területen található.

Ennek a városrésznek a területe a legkiterjedtebb, az állandó lakosságszám is itt a legmagasabb. A városi átlagot figyelembe véve ezen a városrészen a legmagasabb a munkaképes korúak száma is. A 0-14 éves korosztály száma és a 60 év felettiek száma is kevéssel a városi átlag alatt van. Az aktív korosztályon belül a felsőfokú végzettségűek számában a korábbi 2001-es vezető helyéhez képest a városrész visszaszorult a harmadik helyre. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya jelentősen javult 10 év alatt, itt a legkisebb, 7,9%-os, ami 3%-kal jobb a városi átlagtól.

A déli városrész a lakásállomány tekintetében is egyértelműen az első helyen áll. A település összesen 5 271 háztartásából itt található 2077 db, ez 40%-ot jelent. Földrajzi fekvése, megközelíthetőségi

lehetőségei ideálisak. Valószínűleg ennek is köszönhető, hogy az aktív korú népesség ezt a területet preferálja leginkább.

A munkanélküliek arányában is az egyik legkisebb értékkel rendelkezik, a városi 11,9-es átlaghoz képest, ez a városrész 9,4%-os értékkel bír. A foglalkoztatott nélküli háztartások arányában is 3%-kal elmarad a városi átlaghoz képest.

A magas lakosságszámhoz hozzájárul, hogy itt helyezkedik el a város egyetlen lakótelepe, mely négyemeletes társasházakból áll.

1.7.2.5 Újtelep és ipartelep:

A Mandulás u. – 37-es út – Malomkőgyár utca – Suta patak mellékág – Suta patak – vasútvonal által határolt területen fekszik.

A 2011-es népszámlálási adatok alapján ezen a területen él a lakosság legkisebb arányban. Mindösszesen 793 fő, ami a teljes város lakosságának 7%-át teszi ki. A terület korösszetétel szempontjából kedvezőtlen képet mutat. Az aktív korúak jelentősen, több mint 11%-kal kevesebben vannak, mint a városi átlag. A 0-14 éves korosztályhoz és az időskorúakhoz tartozók is 6%-kal vannak többen, mint az átlag. Utóbbi a terület jövőjét illetően kedvezőtlen tény.

A lakásállomány száma a 2001-es adatokhoz képest nem változott, 282 db található itt. Komfortfokozatukban jobbnak bizonyulnak a települési átlagértéktől.

Foglalkoztatottak számában első helyen áll a többi városrészhez képest. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező aktív korúak esetében 4%-kal kedvezőbb mutatóval rendelkezik, mint a városi átlag. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 2%-kal alacsonyabb a városétól.

Újtelep Sárospatak legfiatalabb és legkevésbé beépített városrésze. Itt épül az új ipari övezet is. Földrajzi fekvésének köszönhetően ideális alapot adhat különböző zöldmezős beruházások megtelepedésének. Ez az oka annak, hogy itt található két áruházlánc egy-egy üzlete, két üzemanyagtöltő állomás és két autósalon is.

Ehhez a városrészhez tartozik a Mandulás-hegy, mely természeti értékeinek köszönhetően kedvelt kirándulóhely a patakiak körében.

1.7.2.6 Egyéb területek és a külterület:

Az eddig elemzett városrészeken kívül Sárospatak jelentős tanyavilággal rendelkezik. Fontos kiemelni a tanyasi lakosság elmaradott helyzetét, mely főleg lakáskörülményeik, alacsony iskolai végzettségük és a munkanélküliség magas aránya miatt alakult ki. Ezeken a területeken 393 lakás található. Az egyéb belterületeken 48%-uk, a külterületeken 67%-uk alacsony komfortfokozatú.

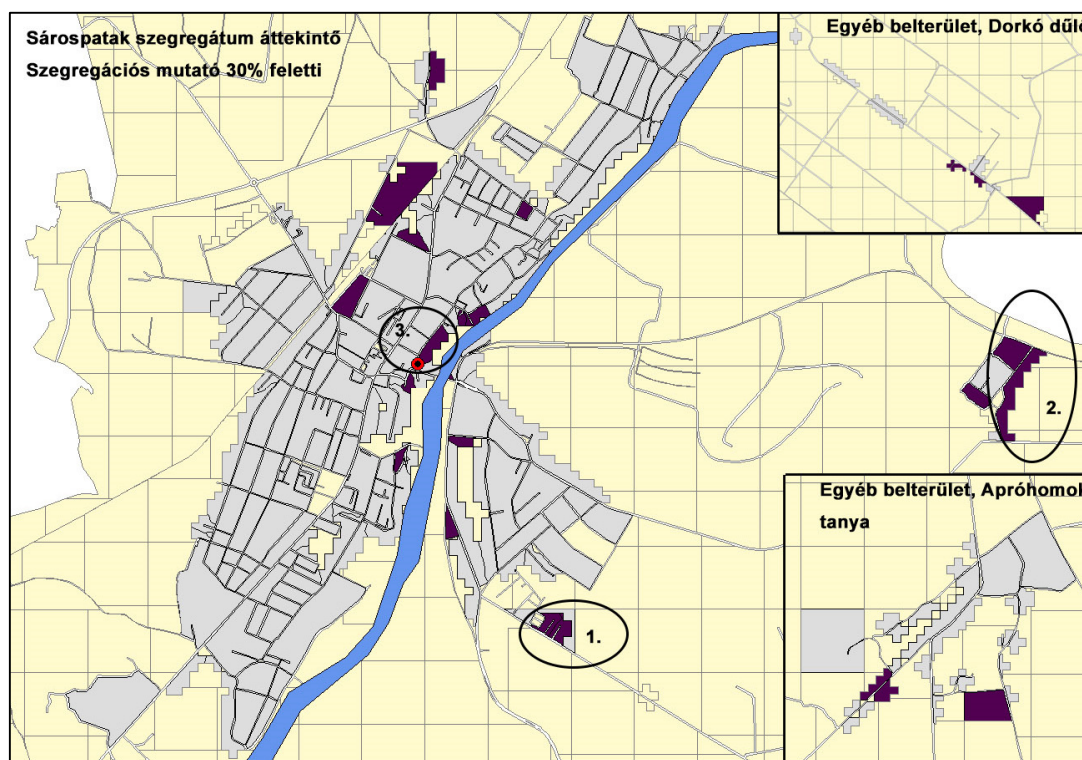
Az egyéb belterületi részekben 644, míg a külterületeken 290 fő él. A 0-14 évesek aránya mind két térrészben meghaladja a városi átlagot. A 15-59 évesek száma szinte egyezik, az időskorúaké pedig alacsonyabb, mint a többi területé.

Az iskolázottsági szintjük azonban lesújtó, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya közel háromszorosa az átlagnak. Felsőfokú végzettséggel csupán kb. 4%-uk rendelkezik, ami a városi 21%-tól jócskán elmarad.

A szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt, vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatóak, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. Szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is (a Kormány 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelete).

A KSH adatai alapján három olyan területe van Sárospataknak, ahol a szegregációs mutató meghaladja a 30%-ot, és kettő olyat határoztak meg, ahol 35% feletti. Ezen területek lakosságszáma meghaladja az 50 főt.

15. ábra: Sárospatak 30% feletti szegregációs mutatóval rendelkező területei

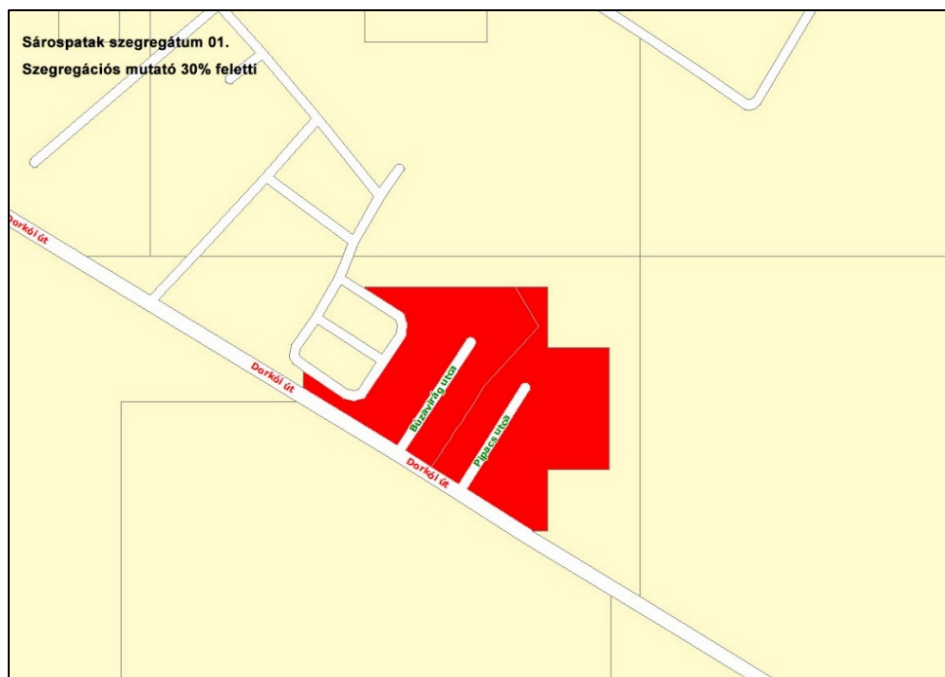

Forrás: KSH adatszolgáltatás

A 30% feletti szegregációs mutatóval rendelkező területek közül elsőként a Búzavirág utca mindkét oldala – Pipacs utca mindkét oldala – Dorkói út északi oldala által lehatárolt területet vizsgáljuk. Ezen a területen összesen 97 fő él. Magas a fiatalok aránya (46,4%) és a munkaképes korúak (52,6%) aránya, és alacsony, mindösszesen 1% időskorú az itt élők közül. Az itt élő munkaképes korosztály 92,2%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, felsőfokú végzettségű egyáltalán nincsen. Az itt található 21 lakás 90,5%-a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakás. A lakott lakások 62%-a

egyszobás. Az aktív korúak csupán 39,2%-a foglalkoztatott. Nagyon magas, 60,8%-os a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatottak aránya 75%. A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül 75,3%. A munkanélküliségi ráta 16,7 %. A legalább 360 napja regisztrált munkanélküliek aránya 4,2%.

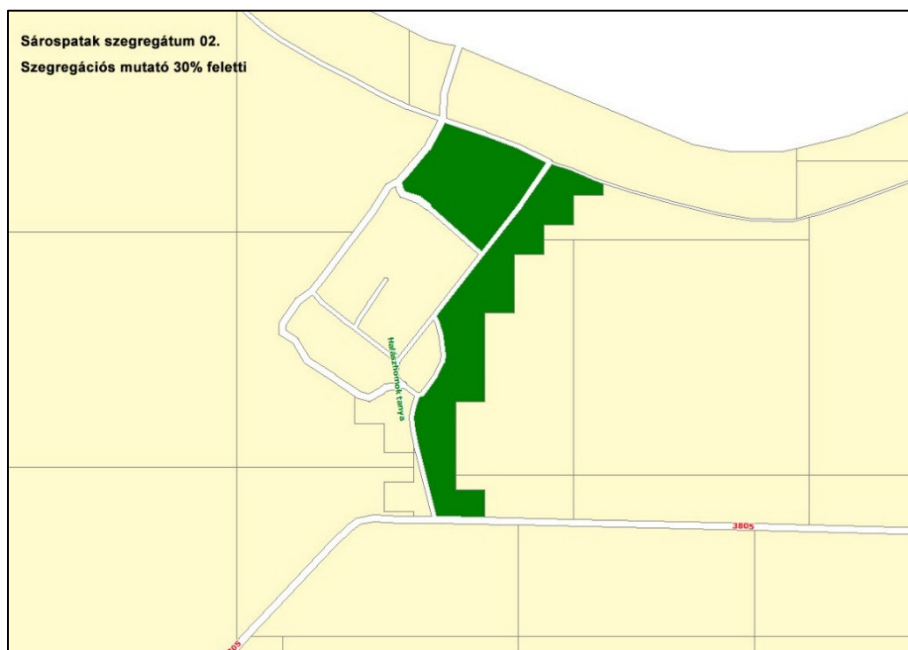
16. ábra: Sárospataki első szegregátuma

Forrás: KSH adatszolgáltatás

A második szegregált terület Halászhomok tanya keleti része – Halászhomok tanya – Névtelen utca területére esett. Az itt élő népesség száma 156 fő. A fiatalok aránya 27,6%-át képezik a teljes lakosságnak. A lakónépességen belül az aktív korúak 63,5%-ot tesznek ki, az időskorúak aránya pedig 9%. Az aktív korúak gyakorlatilag teljes számban (63,6%) legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. Ezen a területen 43 db lakás található. Ezeknek több mint a fele (53,5%) alacsony komfort fokozatú. A lakott lakások 55%-a komfort nélküli félkomfortos és szükséglakás kategóriába sorolható. 27,5%-ukban csak egy szoba van. Az itt élő aktív korúak 70,7%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, 69,9%-uk gazdaságilag nem aktív. Az itt élők 36,2%-a tartósan munkanélküli. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 53,7%.

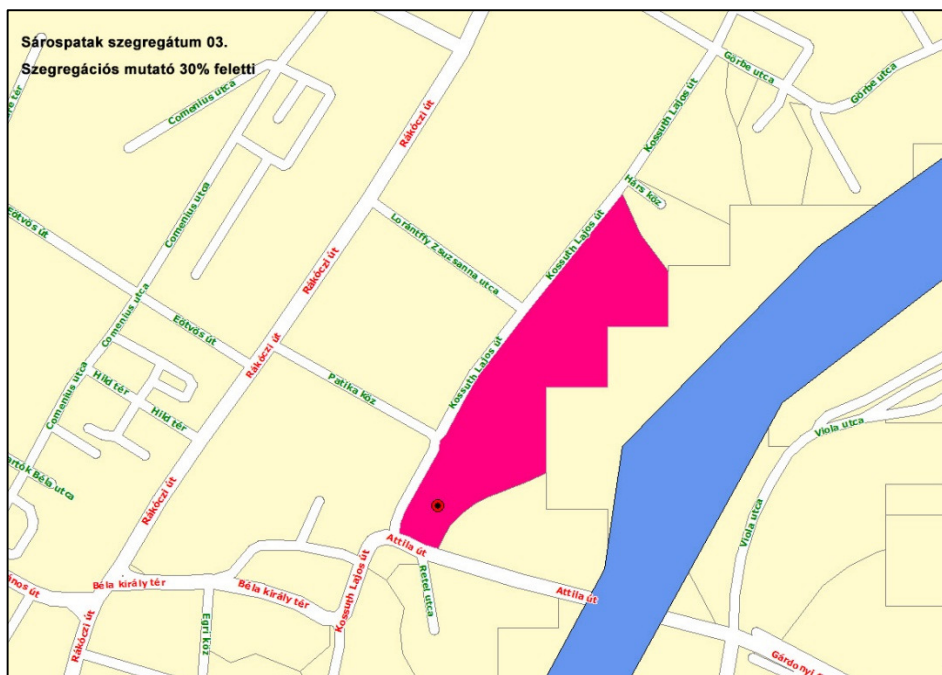
17. ábra: Sárospatak második számú szegregátuma

Forrás: KSH adatszolgáltatás

A harmadik szegregátum a Kossuth Lajos út keleti része az Attila út és a Hárs köz közötti területre tehető. Itt 96 fő él. Ennek a területnek az az érdekessége, hogy frekventált helyen, található. Az itt élők között jóval alacsonyabb a 0-14 évesek aránya (18,8%), és magasabb az időseké (29,2%). A munkaképes korúaké kb. megegyezik az előző két területével (52,1%). A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 46%, ez a mutató is jelentősen alacsonyabb, a másik két térség mutatója. Az itt élők 15,2%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel. A szegregátumok közül itt a legnagyobb a lakásállomány, 48 található ezen a területen. Ezek közül 8,3% az alacsony komfortfokozatú, és 7,5% komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya. A lakott lakások 30%-a egyszobás. Itt a legmagasabb a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (74%) a munkaképes korúakon belül. A munkanélküliségi ráta (54,3%) sokkal magasabb, mint a korábban tárgyalt két településrészen. A munkaképes korosztály csupán 25%-a dolgozik. 72,5%-os a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya. A gazdaságilag nem aktív lakosság aránya a lakónépességen belül 63,5%.

18. ábra: Sárospatak harmadik számú szegregátuma

Forrás: KSH adatszolgáltatás

A 35% feletti és a 30% feletti szegregációs mutatóval rendelkező területek között nagy a területi átfedés. Az elsőként említett Búzavirág utca mindkét oldala – Pipacs utca mindkét oldala – Dorkói út északi oldala által határolt térszín mutatói teljesen azonosak a korábban említettekkel. A második 35% feletti szegregációs mutatóval rendelkező terület a Halászhomok tanya keleti része. Itt a Halászhomok tanya – Névtelen utca által közrefogott terület nem lett figyelembe véve, az előző kimutatáshoz képest. Csupán 5 fős különbség (151 fő) van a két lehatárolás között, ez a szám arányaiban nem okoz jelentős módosulást a mutatókban.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

A Hegyalja településeit az értékek gazdagsága, sűrűsége jellemzi, aminek kulturális oka, hogy a szőlő- és bortermelés, valamint az ahhoz kapcsolódó borkultúra az elmúlt évszázadok során jelentős gazdasági erőt vonzott a térségbe. Ennek következménye, hogy értékes építészeti, irodalmi, szellemi kultúra alakult ki a területen, függetlenségi, reformmozgalmak bölcsője, nemzeti kultúránk Rákóczi, Lórántffy, Thököly, Perényi, Kazinczy, Comenius nevével fémjelzett történelmi fellegrára lett ez a vidék. Értékei alapján Tokaj-Hegyalját a világörökségi listára 2002. június 29-én vette fel az UNESCO Világörökség Bizottsága és a parlament 2011-ben hozta meg a LXXVII. törvényt a világörökségről, majd a NEFMI az 5/2012. (II. 7.) rendeletével nyilvánította Tokaj-Hegyalját történelmi tájjá. Zemplén Vármegye kulturális öröksége a honfoglaláskorig visszavezethető. Szellemi gazdagság megmutatkozik az erre a tájra jellemző:

- népviseletben

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

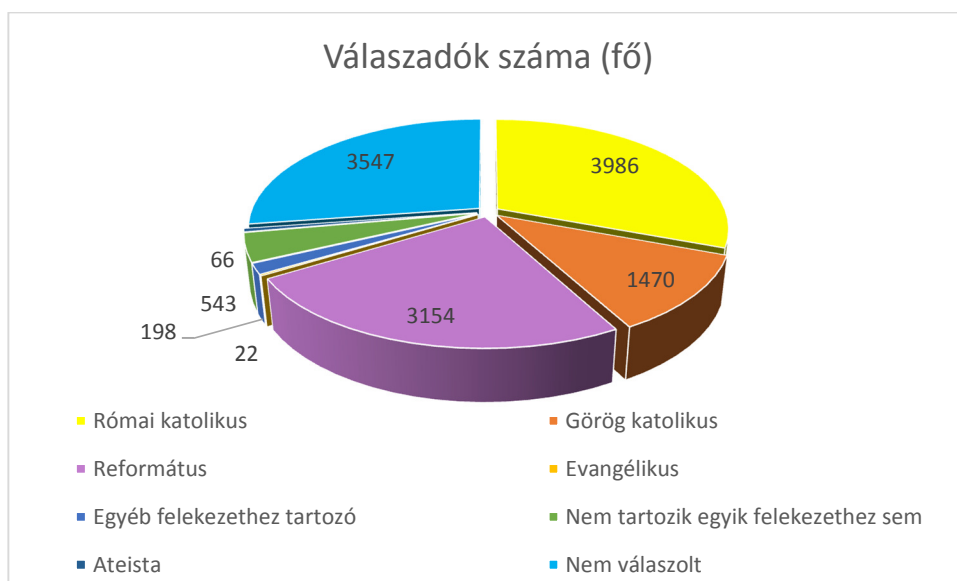
- lakóházakban
- vallási ünnepekben (keresztelő, lakodalom, temetés),
- népi összejövetelekben (kukoricafosztás, csúrdöngölő, szüret stb.),
- ünnepi szokásokban, mondákban-regékben, népdalokban, babonákban, közmondásokban.

Az itt élő szlovák és rutén nemzetiségek szintén őrzik hagyományait.

A település identitását növelik a híres helyi lakosok is. A Sárospataki Református Gimnázium sok híres diákkal büszkélkedhet, itt tanult például Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Kossuth Lajos, Móricz Zsigmond és Szemere Bertalan is.

A vallás megőrzése szintén hozzájárul az identitás megőrzéséhez.

19. ábra: A város egyházi felekezetei

Forrás: KSH adatbázis alapján saját szerkesztés

A lakosság vallási megoszlásában első helyen a katolikusok állnak, ezen belül is a római katolikusok vannak jelentős többségben (3986 fő). A görög katolikusok 1470 fős felekezeti létszámmal rendelkeznek. 3000 fő feletti létszámban vannak jelen a reformátusok is (3154 fő) a településen. 3547 fő nem választott a vallási hovatartozását érintő kérdésre. 198 fő tartozik egyéb felekezethez.

Turisztikai látványosságok:

- Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma
- Sárospataki Képtár
- Múzsák Temploma (volt kolostor)
- Római Katolikus Egyház Gyűjtemény
- Vártemplom (Bazilika Minor)
- Rákóczi Pince
- Sárospataki Református Kollégium és Diákotthona

- Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeinek Nagykönyvtára
- Sárospataki Református Kollégium Repozitóriuma
- Református templom – Lórántffy u.
- Református templom – Bodroghalász
- Görög Katolikus Kápolna – Árpád út
- Görög Katolikus parókia – Végardó
- A Művelődés Háza
- Tanítóképző Főiskola

Helyi évenként megrendezett rendezvények:

- Zempléni Fesztivál
- Sárospataki Bornapok
- Fürdőfesztivál

Makovecz Imre munkásságát őrző épületek:

- Bodrog Áruház
- Hild-téri lakóházak
- Végardó Fürdő
- Díszter
- Művelődés Háza
- Árpád Vezér Gimnázium
- A Református Kollégium Repozitóriuma

Számos turisztikai attrakció található a településen és környékén. Az egyik legismertebb a Megyer-hegyi tengerszem, az egykori malomkőgyár után fennmaradt természeti képződmény. A Végardó területén található termálvizes fürdő a város egyik fő attrakciója. Horgászati és vadászati potenciál is található itt. Horgászatra a Berekben, vadászatra pedig a Zemplénben nyílik lehetőség. A településvezetés tervei között szerepel egy tanösvény létesítése a Bodrog parton, melyen bemutatnák a Berek növény és állatvilágát.

2015 januárjában létre jött egy összefogás, a Zempléni Városok Szövetsége. Lényege, hogy Sárospatak, Tokaj, Szerencs és Sátoraljaújhely megállapodást írt alá, hogy a turistavonzó rendezvényeiket összehangolják, ezáltal arra ösztönözve a vendégeket, hogy huzamosabb időt töltsenek el a Zemplénben.

Sportolási lehetőségek:

A Sportnak is fontos szerepe van az identitás növelésében. A településen számos sportolási lehetőség kínálkozik. A helyi sportolók szép eredményekkel szerepelnek hazai és nemzetközi versenyeken is.

A Sárospataki Torna Club három szakosztályt foglal magában, a labdarúgást, kézilabdát és az ökölvívást.

- A Labdarúgó Szakosztály főbb eredményei:
 - U-15 BAZ Megyei Bajnokság keleti csoport 3. helyezés
 - U-19 BAZ Megyei Arany Fácán Bajnokság keleti csoport 2. helyezés
 - A felnőtt csapat a BAZ Megyei Arany Fácán Bajnokság keleti csoport 1. helyezés

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

- A Kézilabda Szakosztály főbb eredménye: a serdülő csapat az országos nyílt kézilabda bajnokságon 3. helyezést ért el
- Az Ökölvívó Szakosztály főbb eredményei:
 - Szabó Szilárd Diákolimpia III. helyezés
 - Batta Zsolt Bornemissza Emlékverseny II. helyezés
 - Szabó Viktória Dobó Katica Emlékverseny I. hely, Sóstó Kupa III. hely, regionális bajnokságok I-II. helyezés
 - Mezővári Kinga Dobó Katica Emlékverseny I. helyezés, válogató verseny I. helyezés, regionális bajnokságok I-II. helyezés, Európa Bajnokság V. helyezés, Magyar Bajnokság I. helyezés
 - Galyas Norbert 2015.év nagy reménysége, regionális bajnokságok I-II. helyezés, Sóstó Kupa II. helyezés
- Az Árpád Vezér Diáksport Egyesület tagjai által elért jelentős eredmények:
 - Atlétikai Diákolimpia CSB gerelyhajítás megyei 2. hely
 - Magasugrás megyei 3. helyezés
 - V. korcsoport fiú kézilabda diákolimpia megyei 1. hely, országos elődöntő 4. hely
 - V. korcsoport leány kézilabda diákolimpia megyei 3. hely
 - IV. korcsoport strandkézilabda országos döntő 7. hely
 - Leány Amatőr Kosárlabda Diákolimpia megyei 3. helyezés
- Az Árvay Diáksport Egyesület jelentős eredményei:
 - Labdarúgás diákolimpia fiú IV. korcsoport megyei döntő 3. hely,
 - Labdarúgás diákolimpia leány III-IV. korcsoport megyei döntő 2. hely
 - MLSZ-Bozsik Országos Tanévindító Labdarúgó Fesztivál Telki: leány III. korcsoport 1. hely, leány II. korcsoport 4. hely
 - Floorball:
 - Leány IV. korcsoport Diákolimpia Országos Döntő 8. hely,
 - Leány III. korcsoport országos elődöntő 3. helyezés,
 - Diákolimpia országos selejtező II. korcsoportos fiú 3. helyezés III. korcsoportos fiú 2. helyezés
- A Sárospataki Rákóczi Diáksport Egyesület büszkeségei:
 - Birkózás:
 - Bódi Zsanett 2014. évi női diák-serdülő magyar bajnokság - országos döntő 3. helyezés; Területi Északkeleti Regionális verseny 2. helyezés
 - Markovics Viktória 2014. évi női diák-serdülő magyar bajnokság - országos döntő 1. helyezés.
 - Bihari Soma 2014. évi diák II. korcsoportos kötöttfogású magyar bajnokság - országos döntő 3. helyezés; 2014. évi országos diákolimpiai döntő 2. helyezés; Csehországi Nemzetközi Verseny 2. helyezés.

- Úszás: III. korcsoport fiú, 4x50 m váltó - országos 16. hely, megyei 1. hely
- Atlétika III. korcsoport lányok, csapat - megyei 3. hely
- Végardó Fürdő területén úszási és vízilabdázási lehetőség áll rendelkezésre a lakosság számára. A Zempléni Vízilabda Klub versenyzői is itt tartják edzéseiket. Jelentősebb eredményeik:
 - Gyerek I- es korcsoport Észak- Keleti Régió Liga I. helyezés, Nemzetközi Diapolo Kupa 2. helyezés, Vidék Bajnokság 3. helyezés, gyerek II-es korcsoport: Északkeleti Régió Liga 2. helyezés, Vidék Bajnokság 2. helyezés.
- *Sárospataki Utánpótlásnevelő Sportiskola*
 - Eredmények: 2003-2004-ben született leány kézilabda csapat: Országos Gyermekkézilabda Bajnokság - Kulcsár Anita Régiójának 3. helyezettje; "Óriás Iselel" Sárospataki Sportfesztivál - 1. hely. 2002-2003-ban született fiú labdarúgó csapat: Országos Bozsik Egyesületi Program Országos Tanévnyitó Döntő - Telki - 2. helyezés; Interliga Nemzetközi bajnokság - 3. hely, "Óriás Iselel" Sárospataki Sportfesztivál - 1. hely. Megyei I. osztályú női felnőtt csapat = BAZ Megyei Női felnőtt labdarúgó bajnokság - 2. hely, BAZ Megyei Női Kupa - Tiszalúc - 2. hely. 1999-2000-ben született leány kézilabda csapat = Országos Gyermekkézilabda Bajnokság - Kulcsár Anita Régiójának 4. helyezettje; "Óriás Iselel" Sárospataki Sportfesztivál - 1. hely.

További fontosabb sportegyesületek:

- *MTTSZ Modellező Klub*
- *Sárospataki Elektromos Sport Egyesület*
- *Sorompó Darts Club*
- *Sárospataki Ulti Egyesület*
- *Sárospataki PLASZTIK KSZSE*
- *Sárospataki Református Kollégium Diáksport Egyesület*
- *Zempléni Lovas Egyesület*

Nyáron a Bodrog egy szakaszán szabad strand működik.

- Bodrog-szabadstrand
- Futballpályák
- Sportrepülőtér

A helyi civil szervezeteknek is van identitást növelő szerepük, a helyi hagyományőrzéssel foglalkozó szervezetek:

- Bodrog Néptáncgyűttes,
- Sárospataki Amatőr Művészekért Alapítvány,
- Árpádházi Szent Erzsébet Történelmi Társaság

Sárospatak testvérvárosi kapcsolatot ápol Collegno, Krosno, Körösfő, Nokia, Soest, Tekirdag, és Eisenach településekkel, ami szintén jelentős identitásnövelő hatással bír a település életére.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

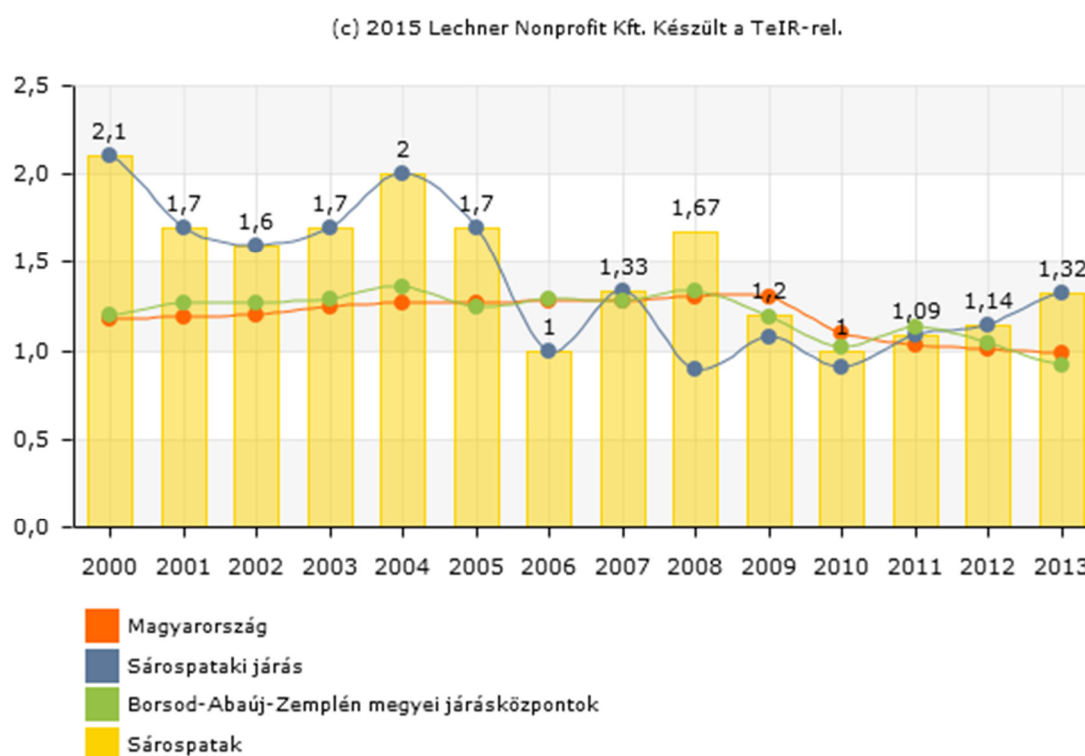
1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

1.8.1.1 Bölcsődei ellátás

Sárospatakon, illetve az egész sárospataki járás területén 1 db önkormányzati bölcsőde működik az óvodával közös épületben (Carolina Óvoda és Bölcsőde). A bölcsőde 2 db csoportszobával rendelkezik, amely 22 fő 1-3 éves bölcsődés befogadását teszi lehetővé. A férőhelyszám a 2000-es évtől fokozatosan, először 2006-ban 5, majd 2010-ben további 7 fővel bővült az igényeknek megfelelően.

20. ábra: Egy működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések száma

Forrás: TeIR

A 2000-2005-ös években, amikor a bölcsőde férőhelyszáma még csak 10 db volt, az egy működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések száma (1,6-2,1 fő) kétszerese volt a befogadó képességnek. A 2006-os bővítést követően a bölcsődei férőhelyek száma már közelített a fennálló igényekhez (1 bölcsődei férőhelyre 1, maximum 1,6 bölcsődés jutott), 2010-től pedig a 22 db-os férőhelyszám már majdnem megegyezik a bölcsődések számával (1 férőhelyre a mutatószám 1-1,32 között mozog, az 1-hez közelítve). Az egy működő bölcsődei férőhelyre jutó bölcsődések száma a 2000-2012-es időszak járási, megyei járásközponti és országos átlagtól nem tér el jelentősen; 2000-2005 között volt jelentősebb eltérés az országos és megyei átlagtól, amikor a férőhelyek száma kevesebb volt a

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

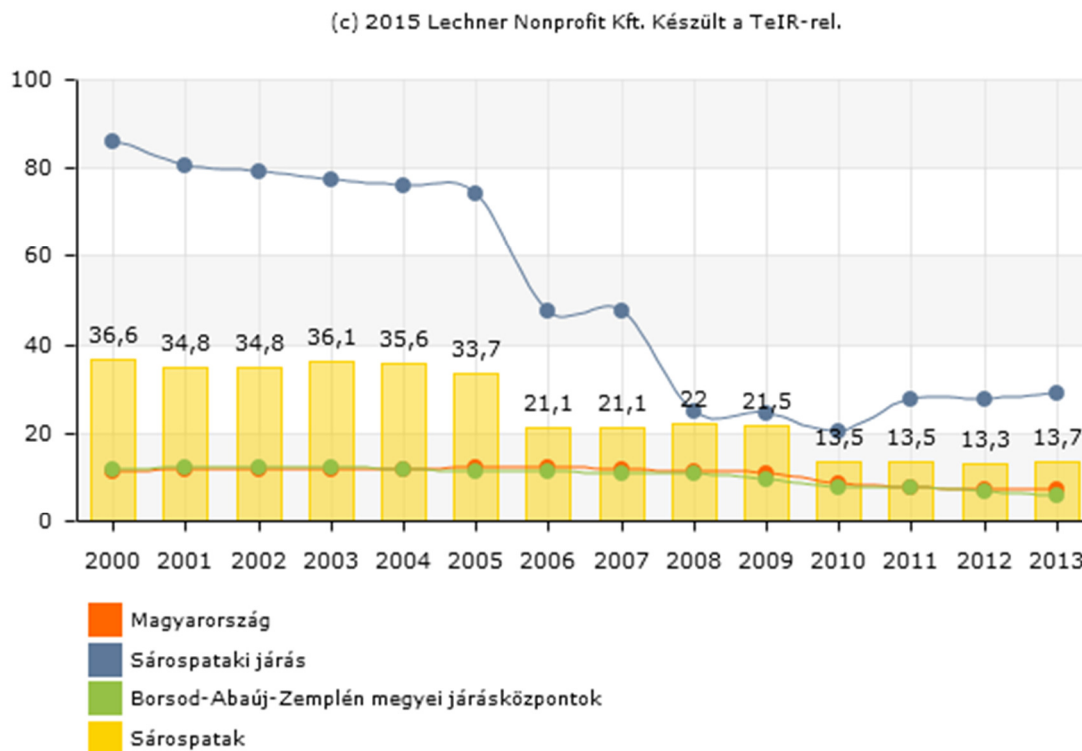
„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

jelentkezők számánál, azonban 2006-tól, a férőhelyszámok bővítését követően közel azonos tendenciát mutat, a 2008-as év kivételével.

21. ábra: Egy működő bölcsődei férőhelyre jutó 0-2 évesek száma (fő)

Forrás: TeIR

Sárospatakon az egy működő bölcsődei férőhelyszámra jutó 0-2 éves korosztályú gyermekek száma a 2000-es évtől – néhány kisebb ingadozást figyelembe véve – folyamatosan csökken (36,6-ról mára 13,7-re), hasonlóan az országos, megyei járásközponti és járási adatokhoz. Sárospatak településen 2012-ben mintegy 64%-kal kevesebb a korosztályban az egy működő bölcsődei férőhelyre jutó gyermekek száma, mint 2000-ben, ami jelentősen nagyobb %-os csökkenést jelent, mint az országos (36%) vagy a megyei járásközpontokban lévő (41,52%) gyermek létszám csökkenés egy bölcsődei férőhelyre vetítve. 2013-ban az országos és megyei adatok további gyermek létszám csökkenést mutatnak, azonban a járási és települési adatok ezzel szemben minimális, 5,47 és 3%-os növekedést jeleznek, így a bölcsődei férőhelyek kapacitáskihasználtsága a jövőben is biztosított lehet.

1.8.1.2 Óvodai ellátás

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

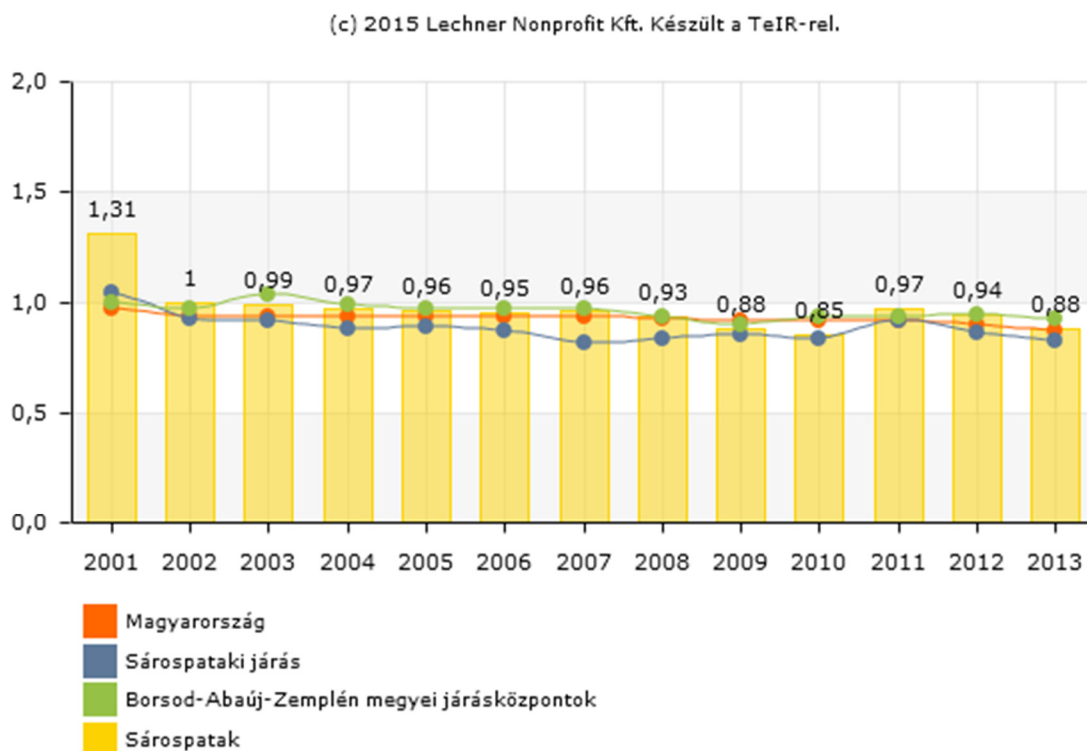
„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Sárospatakon az önkormányzati, egyházi és alapítványi fenntartású óvodákban (3 telephelyen) a férőhelyek száma (gyógyypedagógiai neveléssel együtt) 2011-2013 között 390 fő volt, amely a 2002 és 2010 közötti időszakhoz képest jelentősen kevesebb (490 és 425 db között változott).

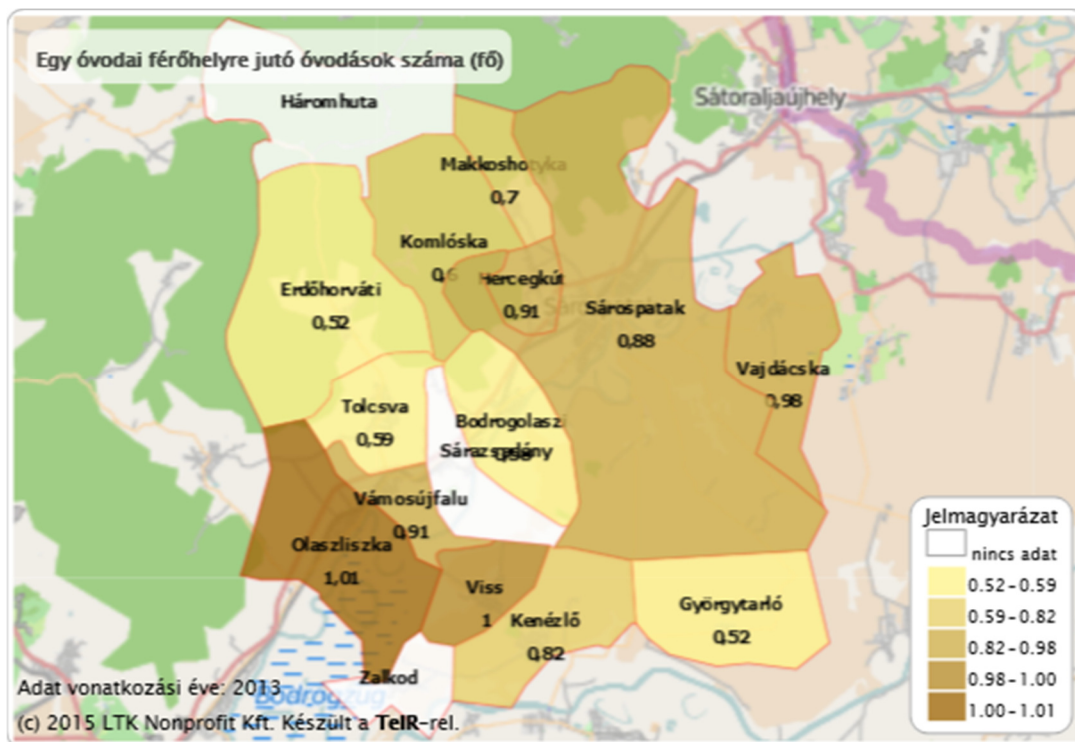
22. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma (fő)

Forrás: TeIR

Az egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma 2002 óta 1-hez közeli értéket mutat, amely nem tér el jelentősen az országos, illetve megyei adatoktól, a férőhelyek kapacitás-kihasználtsága közel 100%-os a településen. A sárospataki járás egész területére a települési átlaghoz képest rosszabb kapacitás-kihasználtság jellemző, az egy férőhelyre jutó óvodások száma itt néhány századdal alacsonyabb, a járás egyes településein mindössze 0,5 körüli érték jellemző (Erdőhorváti, Komlóska, Györgytarló, Bodrogolaszi).

23. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma (fő)

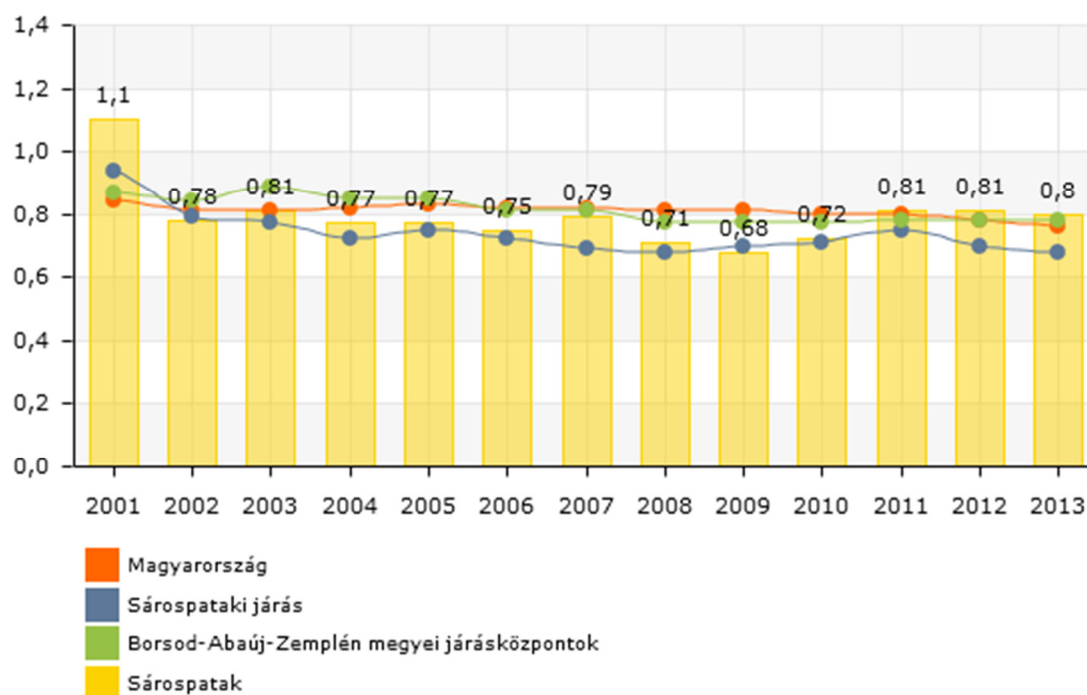

Forrás: TeIR

2002-2010 között az egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma a településen és a járás területén folyamatosan az országos és megyei szint alatt volt, 2011-től kezdődően azonban (a férőhelyek számának csökkenésével párhuzamosan) a férőhelyek kapacitás-kihasználtsága javult és közel azonos az országos és megyei adatokkal. Az egész járás területére jellemző adatok kedvezőtlenebb képet mutatnak, több járási településen a 3-5 évesen száma mindössze 0,42-0,5 fő/férőhely (Erdőhorváti, Tolcsva, Bodrogolaszi), Komlóskán 0,25, Hercegkúton és Györgyarlón pedig 0,3 fő/férőhely ez az érték.

24. ábra: Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma (fő)

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR

A településen az alábbi intézményekben működik óvodai ellátás:

Carolina Óvoda és Bölcsőde – Sáropatak Város Önkormányzatának fenntartásában
Örömhírvétel Görög Katolikus Óvoda – Miskolci Apostoli Exarchátus fenntartásában
ART ÉRT Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda – ÚJ ART ÉRT Alapítvány fenntartásában

1.8.1.3 Községi

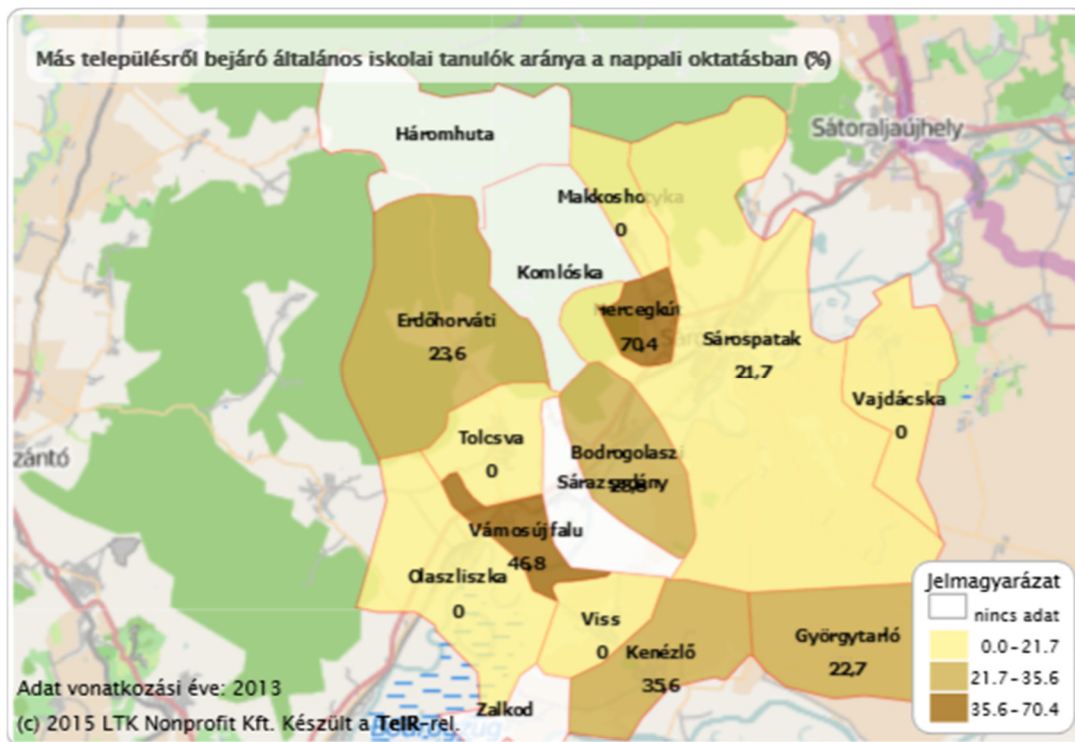
Sáropatak településen 4 db **általános iskola** található, melyek:

- Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola (fenntartó: Egri Főegyházmegye)
- Sáropataki Református Kollégium Gimnáziuma, Általános Iskolája és Diákotthona (fenntartó: Tiszáninneni Református Egyházkerület)
- Sáropataki II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola (fenntartó: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ)
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Sáropataki Tagintézménye (fenntartó: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ)

Az általános iskolai tanulók száma (gyógy pedagógiai oktatással együtt) 2013-ban 1 051 fő, ami 2001-hez képest 32%-os csökkenést jelent.

Az általános iskolai feladat ellátási helyek átlagos létszáma 2013-ban 262,8 fő, ebből Sárospatakra más településekről bejáró tanulók aránya 21,7% (2008-tól 20,4-24,7% között ingadozik).

25. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali ellátásban (%)

Forrás: TeIR

A sárospataki járás területén kizárólag Sárospatakon működik középiskola. 3 db gimnázium, illetve szakközépiskola található a városban, kollégiumaikkal együtt összesen 8 feladat-ellátási helyen (Oktatási Hivatal):

- Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma, Általános Iskolája és Diákotthona (fenntartó: Tiszáninneni Református Egyházkerület)
 - o gimnáziumba felvehető maximális létszáma (hatályos alapító okirat alapján): 578 fő
- Vay Miklós Református Szakképző Iskola és Diákotthon (fenntartó: Tiszáninneni Református Egyházkerület)
 - o Felvehető tanulók maximális létszáma (hatályos alapító okirat alapján): 650 fő
 - o A szakközépiskolai és szakiskolai képzés keretében az alábbi szakmák elsajátítása lehetséges: pincér, szakács, fazekas, erdészeti szakmunkás, festő, díszítő, mázoló, kőműves és hidegburkoló, gépi forgácsoló, hegesztő, épület és szerkezetlakatos, víz-csatorna és közmű-rendszer-szerelő, asztalos, magasépítő technikus, autószerelő, épületgépész-technikus. (www.vaymiklos-szki.hu)

- Sárospataki Árpád Vezér Gimnázium és Kollégium (Klebersberg Intézményfenntartó Központ)
 - o gimnáziumba felvehető maximális létszáma (hatályos alapító okirat alapján): 630 fő

A nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (a hat-, nyolcévfolyamos gimnáziumok megfelelő évfolyamaival együtt) 2013-ban 1 151 fő volt, amely az általános iskolai tanulók számához hasonlóan 2001-től (1 561 fő) folyamatos csökkenést mutat. A Sárospatak középiskolaiba járók 33,3%-a (2013) más településekről érkezik az itteni intézményekbe.

A nappali tagozatos egyetemi és főiskolai szintű képzésben résztvevő hallgatók száma a városban található 2 db felsőfokú oktatási intézményben (Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Eszterházy Károly Főiskola Comenius Főiskolai Kar) 2000-2006 között 587-621 fő között ingadozott, ezt követően azonban a hallgatók létszáma 2007-ben 475-re csökkent, 2013-as adatok alapján, a hallgatói létszám már mindössze 234 fő.

A Sárospataki Református Teológiai Akadémián teológia, katekéta-lelkipásztori munkatárs, valamint református közösség-szervező szakok működnek, illetve a Sárospataki Református Presbiteri és Gyülekezeti-munkás Nép főiskola keretében laikusoktatást is végez, amelynek célja a gyülekezeti munka támogatása, a presbiterek és gyülekezeti munkások szolgálatra való minél teljesebb felkészítése. Az Akadémián maximálisan 165 fő felvételére van lehetőség alap- és osztatlan képzési szinteken nappali és levelező tagozaton.

Az Eszterházy Károly Főiskola Comenius Karán alapképzésben, osztatlan képzésben óvodapedagógusi és tanítói szakok állnak rendelkezésre, felsőfokú szakképzésben pedig csecsemő- és kisgyermekgondozó, programtervező informatikus, televíziós műsorkészítő és turizmus-vendéglátás szakok nappali és levelező tagozaton.

Fentiekén túl a településen több alapfokú művészetoktatási intézmény is megtalálható, amelyek fenntartói alapítványok (Sárospataki Alapfokú Művészeti Iskola a Sipos György Alapfokú Művészetoktatási és Nevelési Alapítvány fenntartásában és az ART ÉRT Alapfokú Művészeti Iskola és Óvoda az ÚJ ART ÉRT Alapítvány fenntartásában), illetve a Klebersberg Intézményfenntartó Központ (Farkas Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola). Ezekben az intézményekben lehetőség van részt venni foglalkozásokon többek között balett, néptánc, társastánc, képző- és iparművészeti, valamint színjátszás területeken is.

1.8.1.4 Orvosi ellátás

Az Önkormányzat fenntartásában működő Sárospatak Városi Rendelőintézet 1 telephelyen biztosít járóbeteg-szakellátást, felnőtt és gyermek háziorvosi alapellátást, fogászati, illetve ügyeleti ellátást. A Sárospatak Városi Rendelőintézet a járás járóbeteg-szakellátásáért felelős intézmény, amely 36 járóbeteg-szakrendelést, 4 járóbeteg-gondozást működtet. A településen 7 felnőtt és 3 gyermekorvosi alapellátási körzet működik.

A településen az egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma a 2000-es évtől folyamatosan csökken – a 2003-as év kivételével –, 2013-ban ez 1 253,8 főt jelent, amely az országos (1 556,6 fő), megyei (1 342,7 fő) és a járási (1 537,1 fő) adatokhoz képest is jelentősen kedvezőbb.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

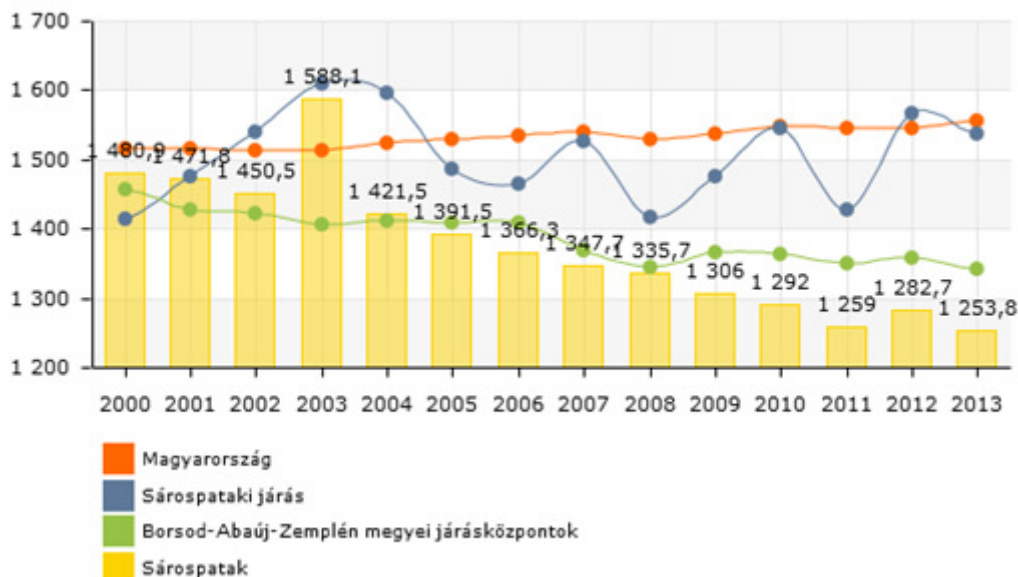
„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

26. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma (fő)

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR

A sárospataki járás területén fekvőbeteg ellátó intézmény nincs. A legközelebbi aktív fekvőbeteg ellátó intézmény Sátoraljaújhelyen (Szent Erzsébet Kórház, 15 km) és Miskolcon található (BAZ Megyei Kórház és Egyetemi Oktatókórház, 37 km, 40 perc).

1.8.1.5 Szociális ellátások

Sárospatak településen a Sárospataki Gondozási Központ 2 telephelyen működik 7 szakfeladattal: Sárospataki járási ellátási területtel fogyatékkal élők nappali ellátása, valamint támogató szolgáltatás, Sárospatak városi ellátási területtel pedig idősek nappali ellátása, támogató szolgálat, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás.

Az ellátások telephelyei (Fogyatékkal élők nappali intézménye, Idősek Klubja) akadálymentesítettek, a személyi és tárgyi feltételek megfelelnek az ellátottak igényeinek és a jogszabályi feltételeknek, végleges működési engedéllyel rendelkeznek. A Gondozási Központ 2014. évi beszámolója alapján, ami hiányzik, az a kapcsolattartó szoba és váró a gyermekjóléti szolgálat munkavégzéséhez, hogy a személyes, rendszeres kapcsolattartás könnyebben megoldott legyen (jelenleg másik szolgáltatással felváltva egy irodában történik), azonban az épület adottságai nem teszik lehetővé a bővítést.

A családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás ingyenesen, a többi szolgáltatás térítés ellenében vehető igénybe. Az intézményi térítési díjat az önkormányzat, a személyi térítési díjat az intézményvezető állapítja meg az igénybevevők havi rendszeres jövedelmére tekintettel. (Beszámoló a Gondozási Központ 2014. évi szakmai munkájáról)

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

4. táblázat: Szakfeladatok és ellátottak létszáma 2014-ben (fő)

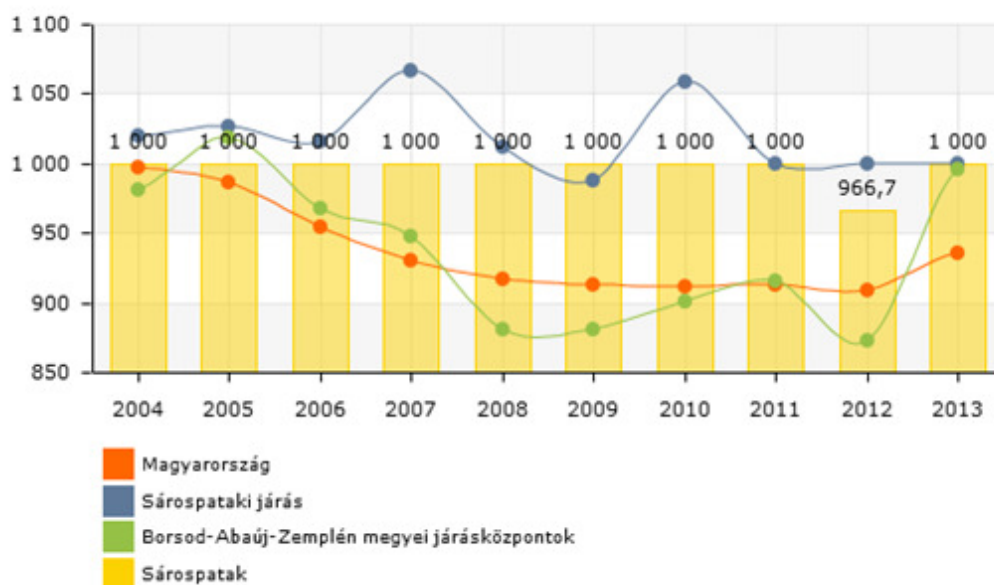
Szakfeladat megnevezése	Engedélyezett létszám	Betöltött létszám
Szociális étkeztetés	300	280
Házi segítségnyújtás	100	92
Idősek nappali ellátása	30	30
Fogyatékkal élők nappali ellátása	24	14
Támogató szolgálat	-	48
Családsegítés	-	355
Gyermekjólét	-	123

Forrás: Beszámoló a Gondozási Központ 2014. évi szakmai munkájáról

Fenti táblázat alapján a kapacitáskihasználtság az idősek nappali ellátása esetében 100%-os, az étkeztetés, házi segítségnyújtás 92-93%-os. 2014-ben a szociális étkeztetés engedélyezett létszáma 50 fővel csökkentésre került az igénybevételnek, valamint a személyi feltételeknek megfelelően. (Beszámoló a Gondozási Központ 2014. évi szakmai munkájáról)

27. ábra: Idősek nappali intézményeinek kapacitás kihasználtsága (ezrelék)

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR

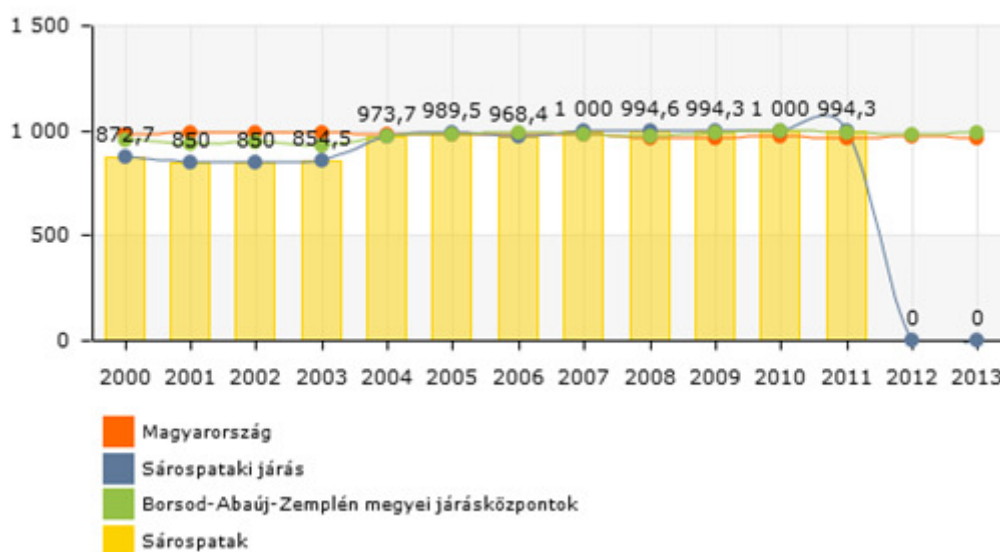
Az idősek nappali ellátásának férőhelyszáma a hatályos működési engedély alapján 30 fő, a településen a kapacitáskihasználtság maximális – 2012-ben volt némi visszaesés, azonban ekkor is 996,7 ezrelék volt a mutató. A járási adatok ezzel megegyezők (a járás területén kizárólag Tolcsván és Sárospatakon

működik idősök nappali ellátása), az országos és a megyei adatokhoz képest azonban lényegesen magasabb a szolgáltatás férőhelyszámának kihasználtsága.

Sárospataki önkormányzati kezelésben lévő tartós *bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó* intézmény 1999.12.31-ig működött a településen, 2000.01.01-től Sárospatak településen a Sárospataki Idősek és Fogyatékosok Otthona a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat fenntartásában működik – az országos és megyei intézményekhez hasonlóan – 100%-os kapacitáskihasználtság mellett (Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Konceptiója). A bentlakásos intézmény 90 férőhelyet tart fenn az irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött és azon 18 év fölötti személyek teljes körű ellátására, ápolására és gondozására, akik a vonatkozó jogszabályban meghatározott gondozási szükséglettel rendelkeznek, betegségük, fogyatékoságuk miatt önmagukról gondoskodni nem vagy csak folyamatos segítséggel képesek, de rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényelnek és ellátásuk más módon nem oldható meg. Továbbá az intézmény feladata a 18 év feletti súlyos értelmi, illetve halmozottan fogyatékos személyek teljes körű ellátása, ápolása, gondozása fogyatékoságának megfelelő szinten tartó, képességfejlesztő, munkajellegű foglalkoztatása, ami mellett sport- és szabadidős tevékenységek végzésére is alkalmas (befogadó képessége 85 fő).

28. ábra: Önkormányzati kezelésben lévő tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények kapacitás kihasználtsága (ezrelék)

(c) 2015 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Forrás: TeIR

1.8.1.6 Művelődés

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Sárospatak város rendkívül gazdag múzeumokban, képtárakban, egyéb kulturális látnivalóban:

- Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma,
- Sárospataki Képtár,
- Múzsák Temploma (volt kolostor),
- Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény,
- Vártemplom (Bazilika Minor),
- Rákóczi Pince,
- Sárospataki Református Kollégium és Diákotthona,
- Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeinek Nagykönyvtára,
- Sárospataki Református Kollégium Repozitóriuma,
- Református templom – Lórántffy u.
- Református templom – Bodroghalász
- Görög Katolikus Kápolna – Árad út,
- Görög Katolikus Templom – Szent J. u.
- Görög Katolikus Templom és parókia – Végardó,
- Művelődés Háza és Könyvtára,
- Tanítóképző Főiskola épülete.

Sárospatakon a Művelődés Háza és Könyvtárban egy 2014-ben felújított, digitalizált mozi található, amelynek látogatói létszáma a felújítás előtti években folyamatosan csökkent, 2010-ben már mindössze 4 736 db jegy kelt el. A felújítást követően a látogatói létszám ennek 2-3-szorosára nőtt, azonban pontos, hivatalos látogatói adatok nem állnak rendelkezésre.

A településen állandó színház nem működik, azonban a Művelődés Háza és Könyvtára helyet ad színházi és kamarai előadásoknak, vendégtársulatok, valamint a sárospataki 8kor Színház társulat szereplésével.

Az utóbbi években a múzeumok látogatói létszáma csökkent. Míg 2007-ben még elérte a 221 725 főt, a 2010-2012-es években már csak közel 130 ezer látogatót regisztráltak, 2013-ra pedig ez a szám 100 000 fő alá csökkent (97 450 fő).

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Sárospatak város rendelkezik Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (HEP)(2013. július). A helyi esélyegyenlőségi program átfogó célja „az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét, a diszkriminációmentességet, szegregációmentességet, a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.” (HEP)

A programban azonosított célcsoportok és problémák:

- Romák és/vagy mélyszegénységben élők
 - A sárospataki roma nemzetiség lakhatási problémái
 - A sárospataki roma gyerekek iskolai hiányzása
 - A roma nemzetiségnél a viselkedésbeli, illembeli különbségek

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

- Gyermekek
 - o A gyermekek hátrányos helyzete, veszélyeztetettsége
 - o Továbbtanulási, pályaaorientációs nehézségek
 - o Nem megfelelő mentálhigiénés állapot és életkörülmények
- Idősek
 - o A városban magas az idősek aránya. Az összlakosság több mint 16 %-a (a 2011-es népszámlálás adatai szerint) 65 éven felüli.
 - o A városban élő idős emberekre jellemző a mozgásszegény életmód és a nem megfelelő táplálkozás, amely következtében magas a szív és érrendszeri, valamint az emésztési probléma a célcsoporton belül.
- Nők
 - o A nők nincsenek tisztában az őket érintő munkajogi, foglalkoztatási szabályokkal
 - o A kisgyermekes anyák munkaerő-piaci reintegrációja nehéz
 - o A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetése nehézségeket okoz
- Fogyatékkal élők
 - o A térségben a fogyatékkal élők segítése érdekében működő szociális és egyéb szolgáltatók elszigetelten végzik a munkájukat.
 - o A segítők mentális egészségét védő, a kiégést megelőző, szupervíziós lehetőség alkalmi jellegű a térségben.
 - o A támogató szolgálat kapacitása alacsony
 - o Az önkormányzat ügyintézőinek döntő többsége nem tudja, hogyan viselkedjen, amikor fogyatékkal élő személy keresi fel az ügyfélszolgálatukat. A jelnyelvet nem ismerik a dolgozók, indukciós hurok – ami a hallássérültek kommunikációját segíti – csak közvetetten elérhető.
 - o Az önkormányzat honlapja nem akadálymentes, a weblapon jelenleg nem elérhető a városban működő szervezetek és az általuk nyújtott szociális szolgáltatások listája. A honlap akadálymentesítése használhatóbbá teszi a webtartalmat az idősebb felhasználók részére is, akiknek az öregedés következtében változnak a képességeik, és természetesen segítik a használhatóságot a mindennapi, pl. gyengénlátó látogatók számára nagyobb betűméret használatával.
 - o Az önkormányzatnál a célcsoport foglalkoztatási szintje alacsony. A fogyatékkal élők hozzátartozói, akik ápolási díjban részesülnek, nem tudnak elhelyezkedni, részmunkaidős feladatot vállalni, mellyel javulhatna ezen családok életminősége.
 - o Jelenleg a városban nem működik olyan civil létesítmény, ahol a város esélyegyenlőségéért dolgozó civil szervezetek megfelelő körülmények között végezhetnek tevékenységüket.
 - o A sportlehetőségek, rehabilitáció egyik színtere a Végardó Fürdő, melybe a térítésmentes vagy kedvezményes bejutás nagy könnyebbséget jelentene az érintetteknek.
 - o A tapasztalat azt mutatja, hogy a munkaerő-piaci szereplők között nem elég hatékony a kommunikáció, nagyobb összhangra van szükség ahhoz, hogy a megváltozott munkaképességű álláskereső valóban foglalkoztatottá váljanak.

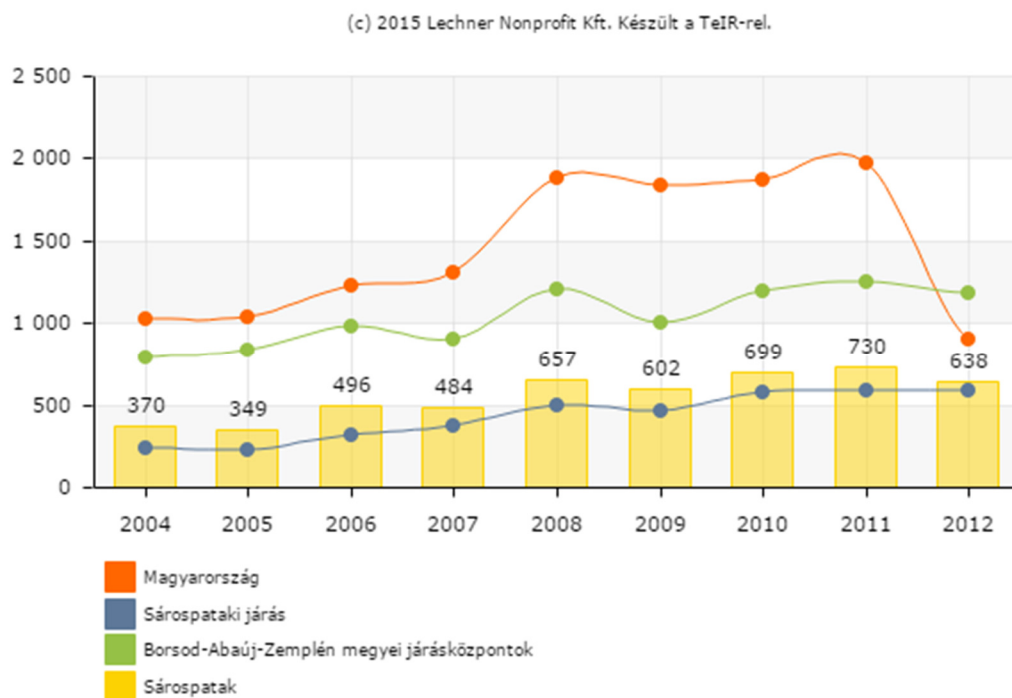
A fenti problémák megoldásához kapcsolódó intézkedések végrehajtásához, segítségéhez felelősök kerültek kijelölésre, többek között a Városi Önkormányzat, a Gondozási Központ, az oktatási intézmények, a Sárospataki Roma Nemzetiségi Önkormányzat, a Sárospataki Rendőrkapitányság, a Gyermekjóléti Szolgálat, az egészségügyi intézmények, a polgárőrség megnevezésével. Az önkormányzat az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

1.9. A település gazdasága

Sárospatak, a járás központja, egyben a térség legjelentősebb gazdasággal rendelkező települése. A helyi gazdasági szereplők számos munkavállalót foglalkoztatnak, a környező településekről is. A város számára fontos bevételi forrást jelent a turizmusból keletkező adóbevétel.

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

29. ábra: Az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1 000 Ft) változása 2004 és 2012 között

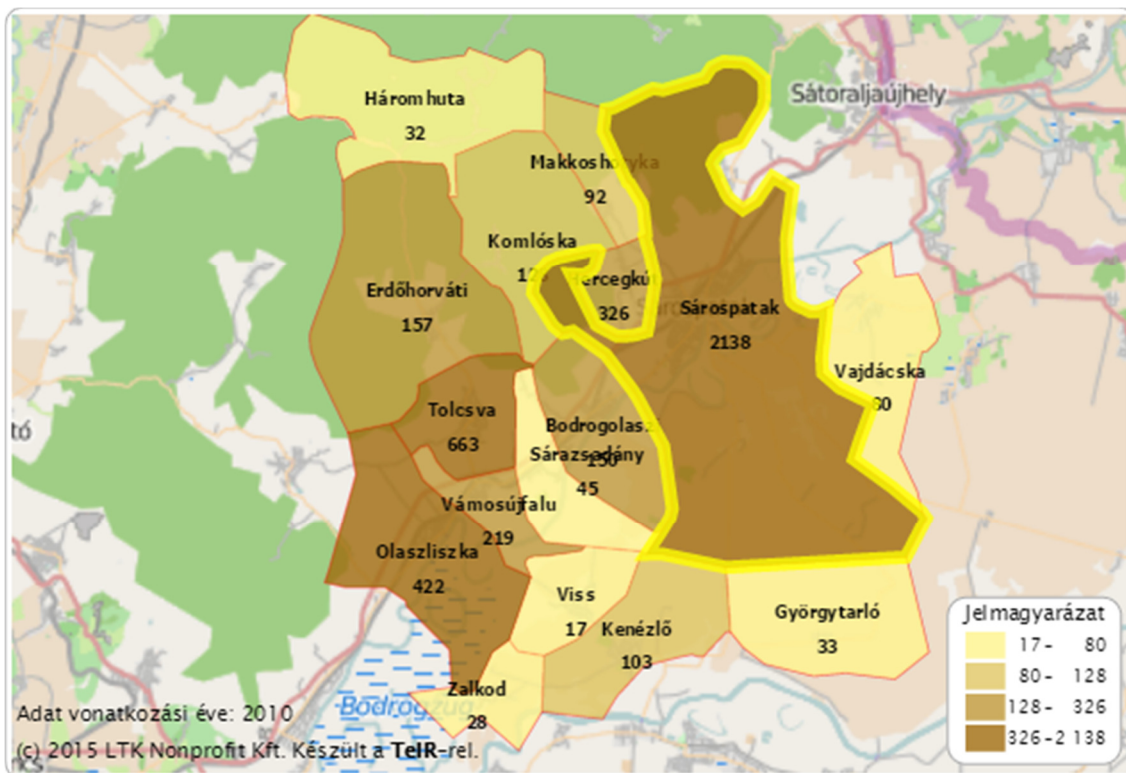

Forrás: TeIR

A város gazdasági értékteremtő képessége a vizsgált időszakban jelentősen elmaradt az országos, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásközpontjainak átlagértékeitől. Sárospatak gazdasági fejlődése növekvő tendenciát mutatott az elmúlt időszakban. A sárospataki járás átlagértékei nem sokkal maradtak el a járásközpont értékétől, ami egyrészt a járásközpont járás egészéhez viszonyított jelentős súlyának, valamint néhány kiemelkedő gazdasági eredménytermelő településnek köszönhető (Komlóska, Tolcsva, Bodrogolaszi).

A sárospataki regisztrált vállalkozások száma 2010. év végén meghaladta a 2 100-at, ezzel az értékkel Sárospatak kiemelkedik a járásból. Rajta kívül jelentős számú vállalkozás Tolcsván és Olaszliszván található.

30. ábra: Regisztrált vállalkozások száma (átalakulásra kötelezett és megszűnő gazdálkodási formákkal együtt, 2010. év végén) (db)

Forrás: TeIR

5. táblázat: Regisztrált vállalkozások száma

Foglalkoztatott létszám vállalkozásonként	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1-9 fő	901	933	1 700	1 685	1 672	1 662	1 648	1 614
10-49 fő	44	45	44	37	36	35	33	35
50-249 fő	12	11	12	10	11	9	10	10
250-x fő	0	0	0	0	0	0	0	0
nonprofit – GFO11	...	...	...	...	...	13	13	13
Összesen	957	989	1756	1732	1719	1719	1704	1672

Forrás: TeIR

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1 Mezőgazdaság

A település gazdaságának rurális jellegét mutatja a mezőgazdasági vállalkozások magas aránya. Sárospatak adata felülmúlja a megyei, valamint az országos átlagot is. A megyei járásközpontok értéke az országos értéknek közel fele, tehát Sárospatakon a megye többi járásközpontjának mezőgazdasági

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

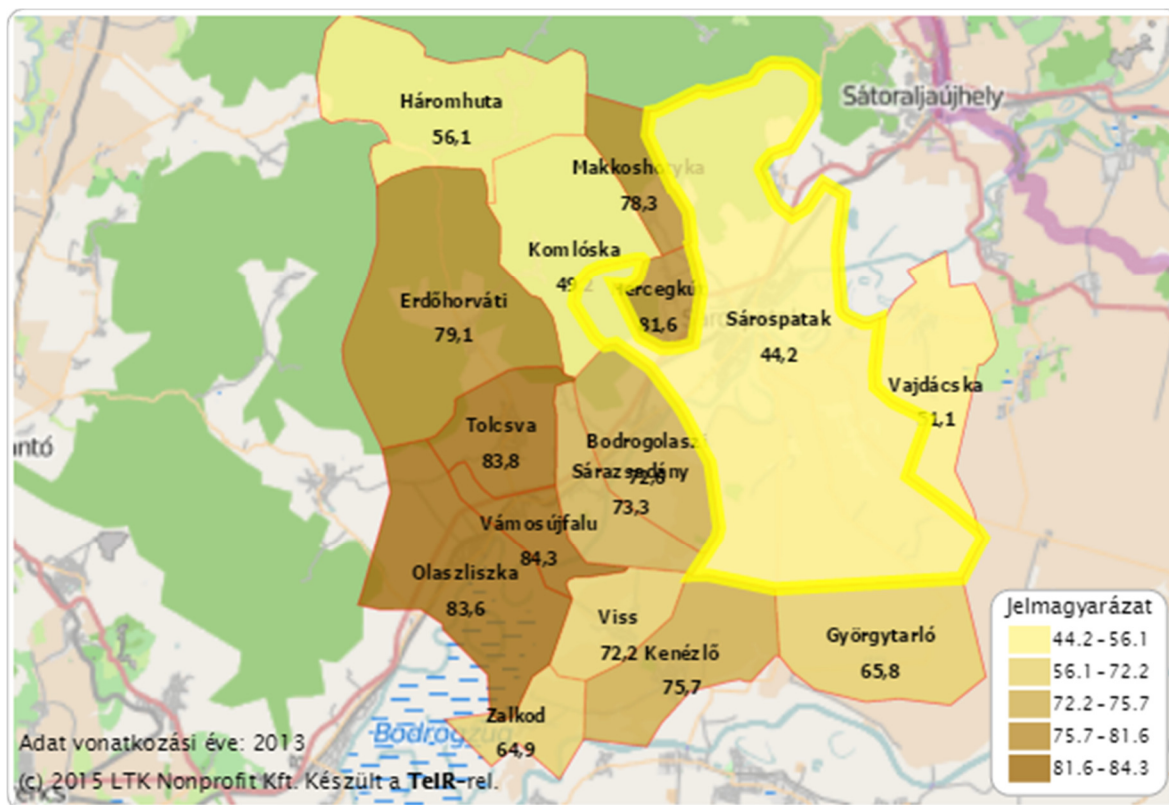
„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

szektorához képest is igen szembetűnő a mezőgazdasági vállalkozások jelentős részaránya. A járási átlag még magasabb a járásközponténál, meghaladja a 60%-ot. A mezőgazdaság jelentőségét a nagyszámú szőlészethez kapcsolódó mezőgazdasági vállalkozó okozhatja (Olaszliszka, Tolcsva, Vámosújfalú), valamint az ipari, szolgáltatói szektor gyengesége.

31. ábra Mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások aránya (az összes működő vállalkozás százalékában)

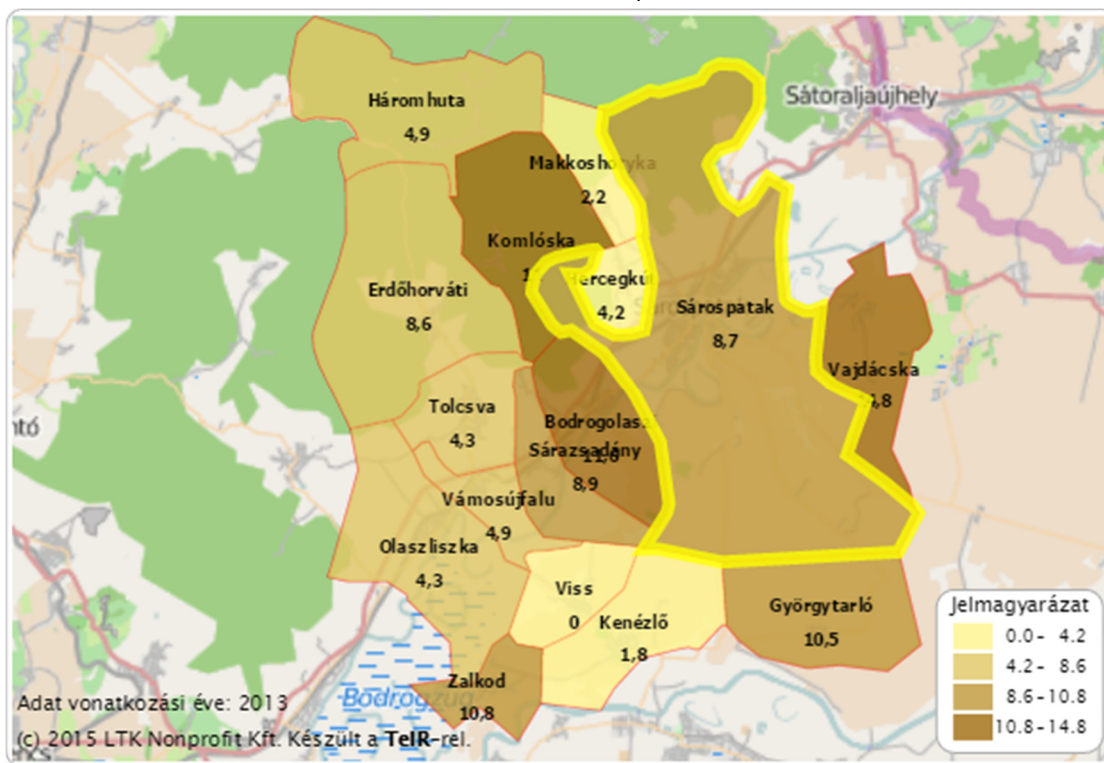
Forrás: TelIR

6. táblázat: Mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások aránya (az összes működő vállalkozás százalékában)

Mezőgazdasági vállalkozások aránya	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Magyarország	24,8	25,6	25,6	26,2	26,9	27,3
Sárospataki járás	62,2	62,7	62,2	61,8	61,8	62,4
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei járásközpontok	12,3	13,3	13,4	14,2	14,9	15,5
Sárospatak	41,9	42,4	42,4	43,3	43,4	44,2

Forrás: TelIR

32. ábra: Iparban, építőiparban regisztrált vállalkozások aránya (az összes működő vállalkozás százalékában)

Forrás: TeIR

A vizsgált időszakban nagyságrendi változás nem történt az ipari és építőipari regisztrált vállalkozások arányában egyik területi kategóriában sem. Jellemzően az ipari és építőipari vállalkozások aránya csökkent mind a négy területi szinten. A megyei értékek rendre meghaladják az országos értékeket, amely megfelel hagyományos ipari szerepkörének. Sárospatak ebből a szempontból elmarad a megyei és országos átlagtól. A város értéke valamelyest meghaladja a járás átlagát. A járás települései között igen jelentős különbségek figyelhetők meg az ipari, építőipari vállalkozások teljes hiányától (Viss), az országos átlagot meghaladó értékekig (Bodrogolaszi, Komlóska).

7. táblázat: Iparban regisztrált vállalkozások számának alakulása

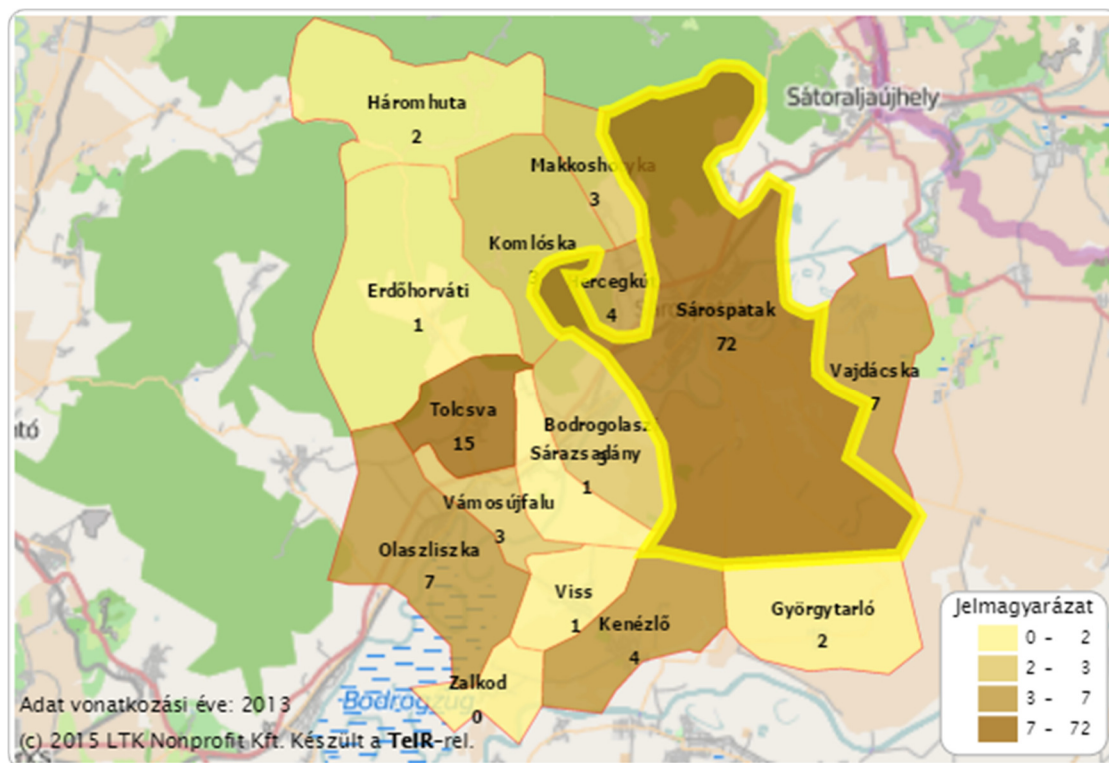
Ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások aránya	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Magyarország	11,4	10,8	10,6	10,6	10,3	10,1
Sárospataki járás	7,4	7,2	7,1	7,4	7,3	7,2
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei járásközpontok	12	11,4	11,1	11,3	11	10,7
Sárospatak	9,6	9,1	9,4	9,4	9,2	8,7

Forrás: TeIR

1.9.2.2 Idegenforgalom

Sárospatak történelmi múltjának köszönhetően számos turisztikai attrakcióval rendelkezik. Az elmúlt évtizedben mérsékelt növekedést követően a regisztrált vendéglátóhelyek száma a 2000-es bázisérték (80 db) alá csökkent. 2013-ban 72 vendéglátóhelyet regisztráltak.

33. ábra: Regisztrált vendéglátóhelyek száma a sárospataki járásban

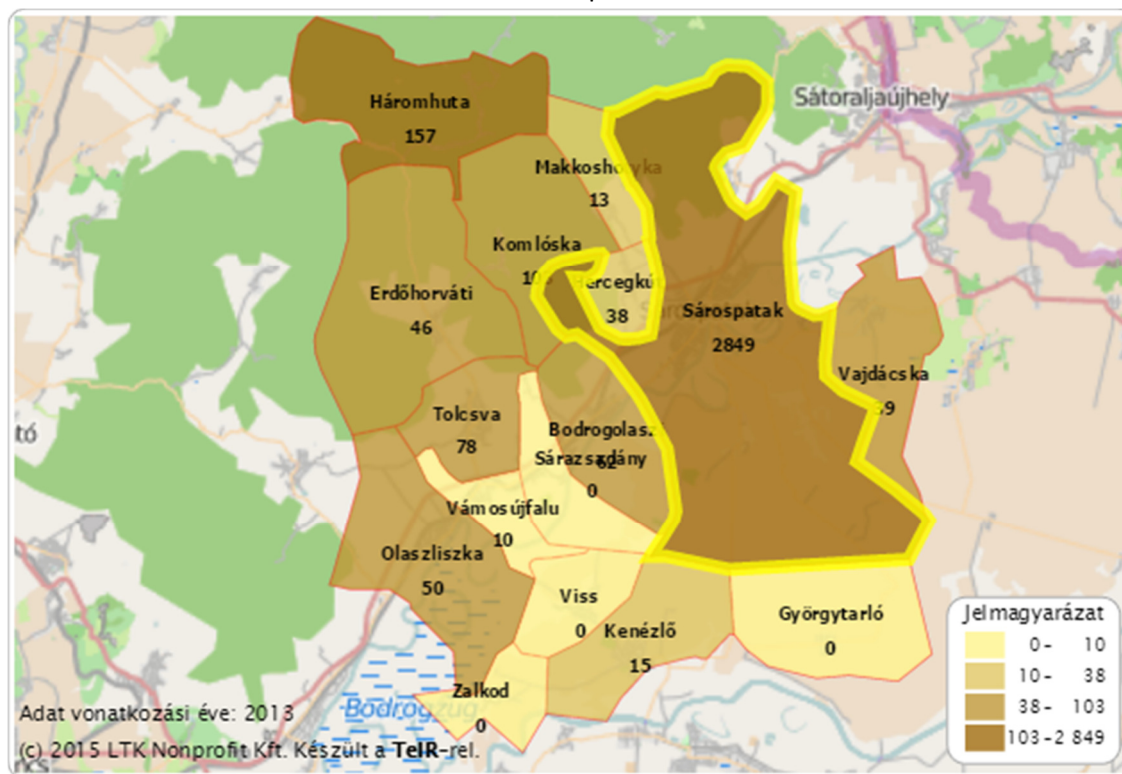

Forrás: TeIR

Tolcsván, Olaszliszkán és Vajdácán található még említendő számban vendéglátóhely. A járás többi településén a szektor alulfejlettsége állapítható meg.

A sárospataki szállásférőhelyek száma jelentősen, több mint kétszeresére nőtt az elmúlt időszakban. Míg 2000-ben 1 257 férőhellyel, addig 2013-ban 2 849 férőhellyel rendelkezett a település.

34. ábra: A sárospataki járás szállásférőhelyeinek (kereskedelmi és magán szállásadás) térképi ábrázolása településenként

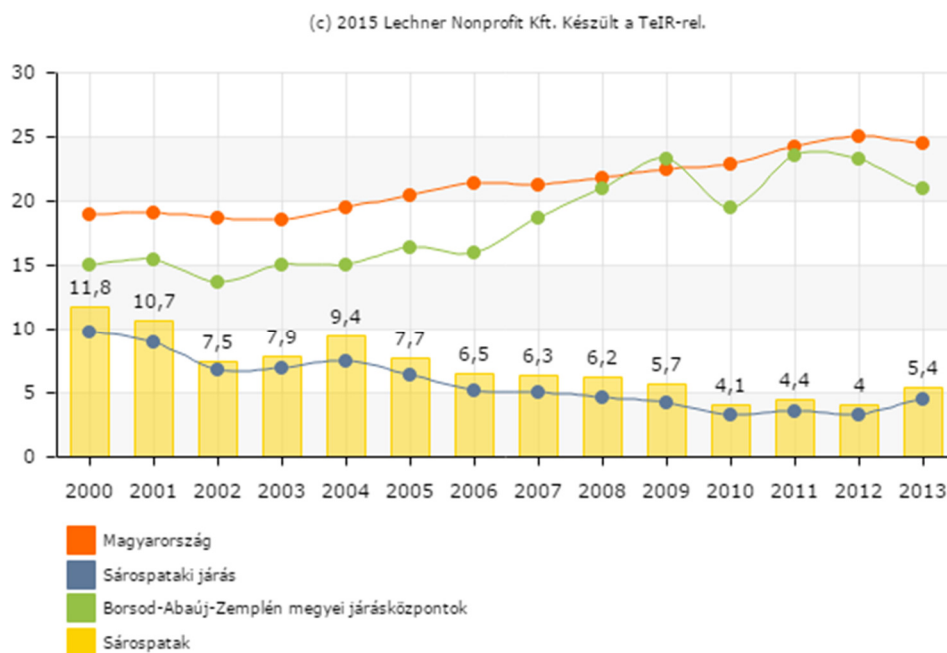

Forrás: TeIR

A járásban jelentősebb vendégforgalmat – főként a borturizmushoz kapcsolódóan – Tolcsván, Bodrogolaszin és Olaszliszkán, valamint Háromhután tudnak fogadni.

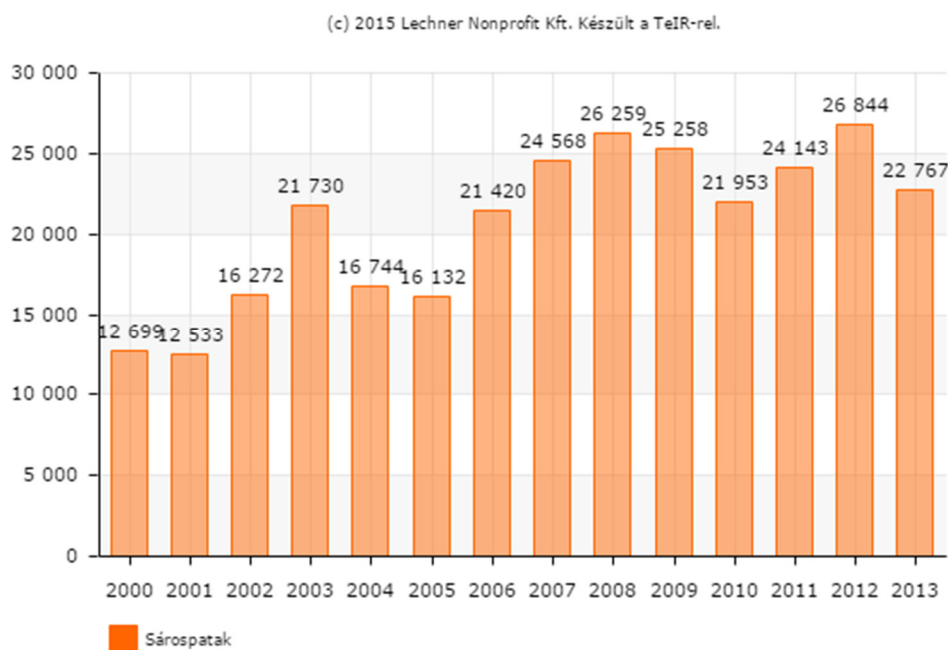
Szállodai elhelyezést mindössze Sárospatakon tudnak igénybe venni a járásba érkezők. A szállásférőhelyeknek mindössze 5 %-a tartozik ebbe a kategóriába, ami jelentősen elmarad az országos és megyei átlagtól. Az elmaradás a megfigyelhető tendenciák tükrében még leszűjtőbb. Miközben az országos és a megyei átlagok növekvő tendenciát mutattak az ezredfordulót követően, és ehhez a megyei járásközpontok sikeresen felzárkóztak, addig Sárospatakon és a járásában a vendég férőhelyek aránya folyamatosan csökkent.

35. ábra: Szállodai szállásférőhelyek aránya (összes szállásférőhelyből) (%) 2000-2013

Forrás: TeIR

36. ábra: Vendégforgalom (db) 2000-2013

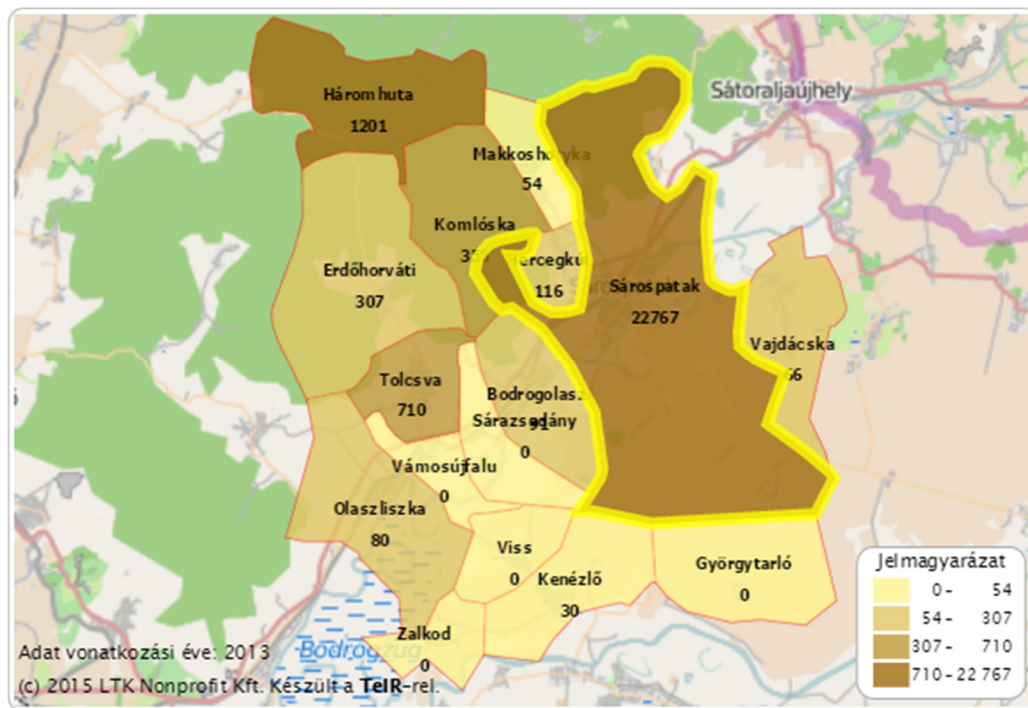
Forrás: TeIR

Sárospatak vendégforgalma az ezredfordulót követően dinamikusabban növekedett, közel megkétszereződött. 2013-ban a vendégforgalom meghaladta a 22 700 főt.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

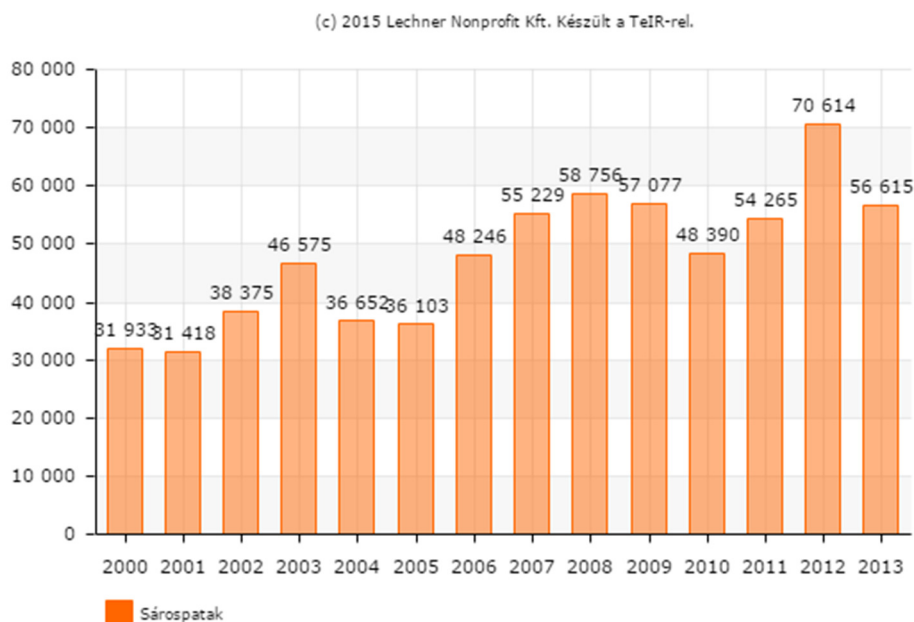
„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

37. ábra: A járás vendégforgalmának megoszlása 2013-ban

Forrás: TeIR

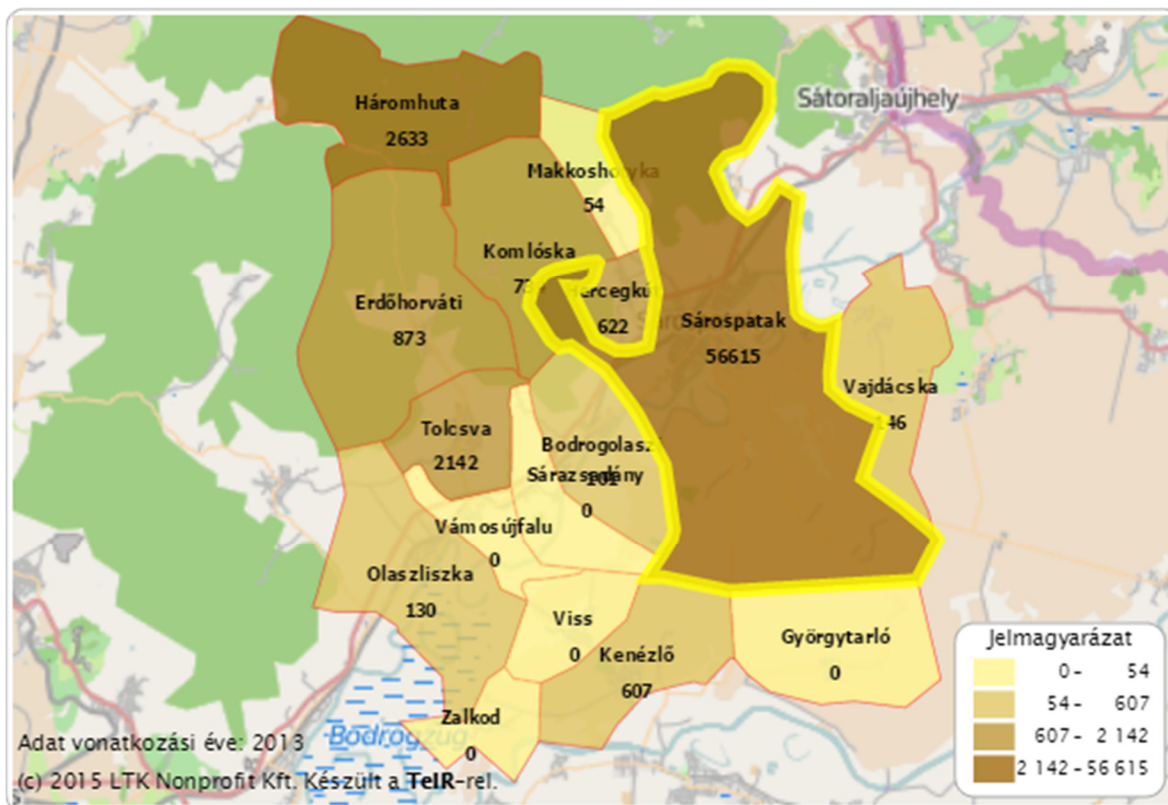
38. ábra: Vendégéjszakák száma a szálláshelyeken (db) 2000-2013

Forrás: TeIR

A vendégszám dinamikus növekedésével párhuzamosan megfigyelhető a vendégéjszakák számának növekedése is. Megközelítőleg azonos növekedést mutat a két adatsor, tehát feltételezhetően az egy vendégre jutó vendégéjszakák száma nem nőtt jelentősen. 2013-ban 56 615-ben szálltak meg a településen.

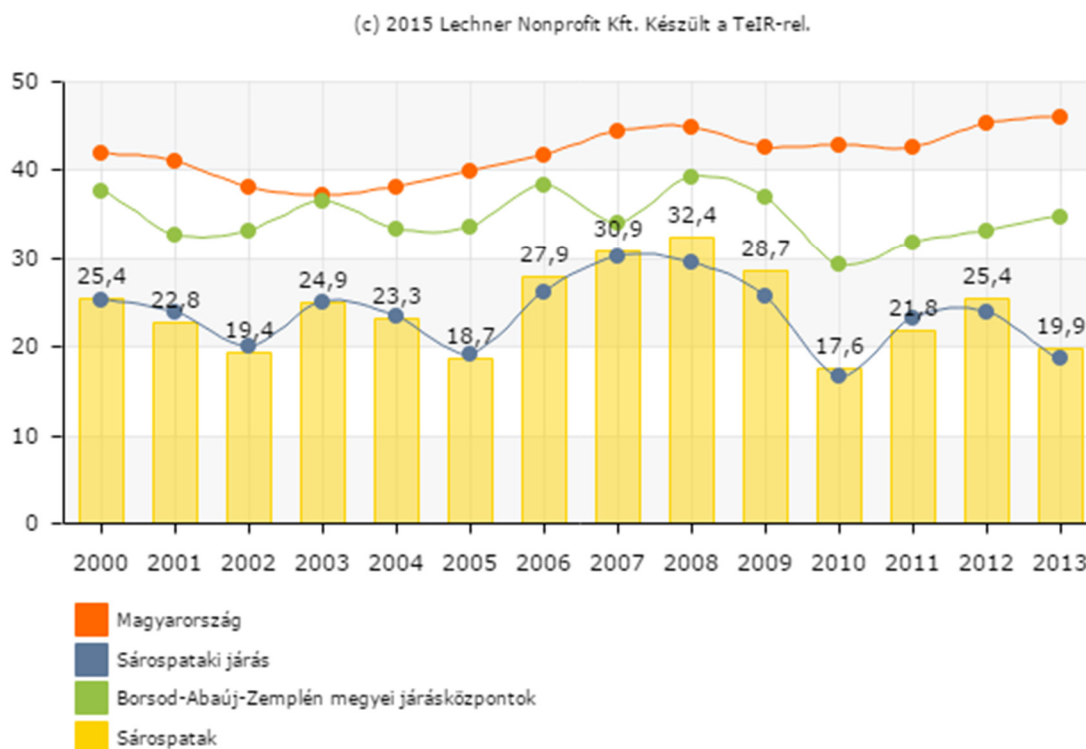
39. ábra: Vendégéjszakák számának alakulása a sárospataki járás településein

Forrás: TeIR

A járásban Háromhután, Tolcsván, Erdőhorvátiban, Komlósán és Kenézlőn töltöttek még jelentősebb számban éjszakát a vendégek. Ezzel szemben Zalkodon, Vissen, Vámosújfalun, Sárazsadányban és Györgyarlón egyetlen vendéget sem regisztráltak.

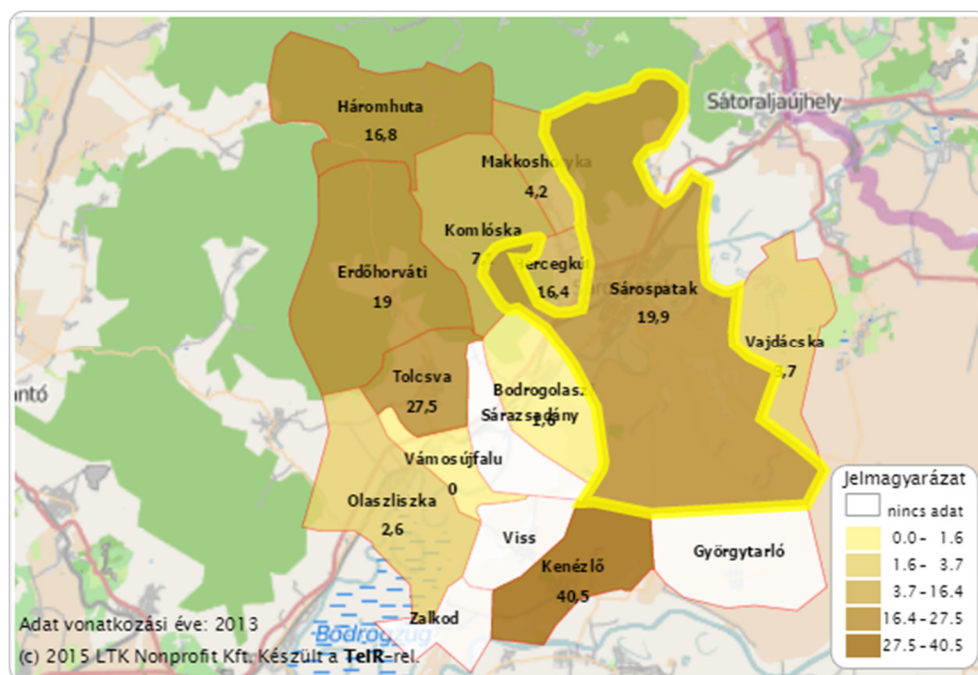
40. ábra: Egy szállásférőhelyre jutó vendégéjszakák száma a szálláshelyeken (db) 2000-2013

Forrás: TeIR

Sárospatak és a járás szálláshelyeinek kihasználtsága elmarad a megyei járásközponti és az országos átlagtól is. Országos szinten megfigyelhető a kihasználtság némi javulása, ezzel ellentétben a megyei járásközponti, a járási és a városi értékekben érdemi kihasználtság-javulás nem történt. A 2010. évi visszaesésből jól látható, hogy a válság a térséget az országos átlagnál jelentősebb mértékben érintette.

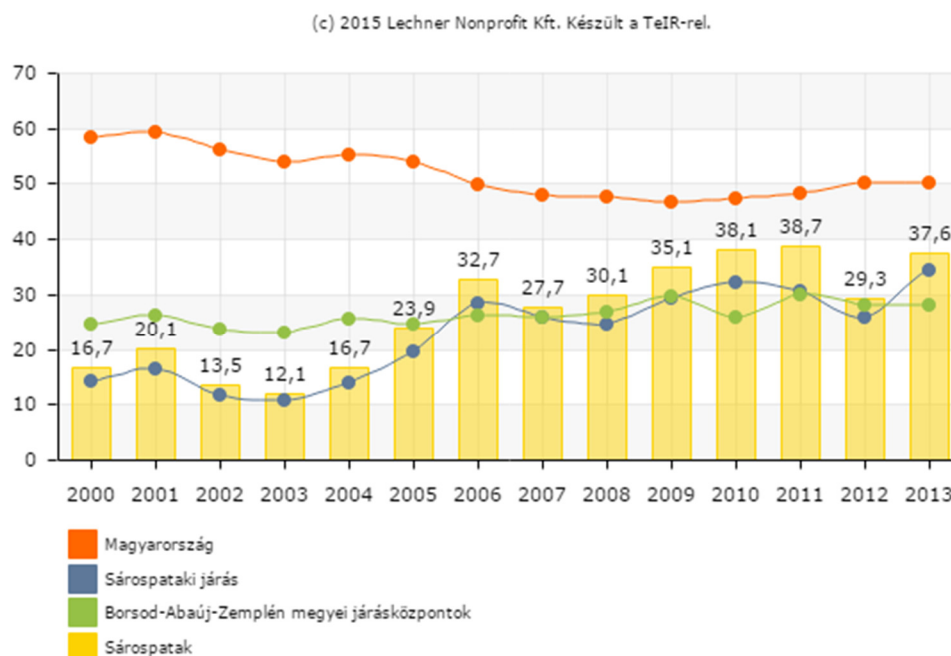
41. ábra: A járáson belül az egy szállásférőhelyre jutó vendégéjszakák száma a szálláshelyeken (db)
2000-2013

Forrás: TeIR

Sárospatak, valamint a járás átlagértékét Kenézlő, valamint Tolcsa tudta meghaladni.

42. ábra: Külföldi vendégéjszakák aránya a szálláshelyeken (%) 2000-2013

Forrás: TeIR

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

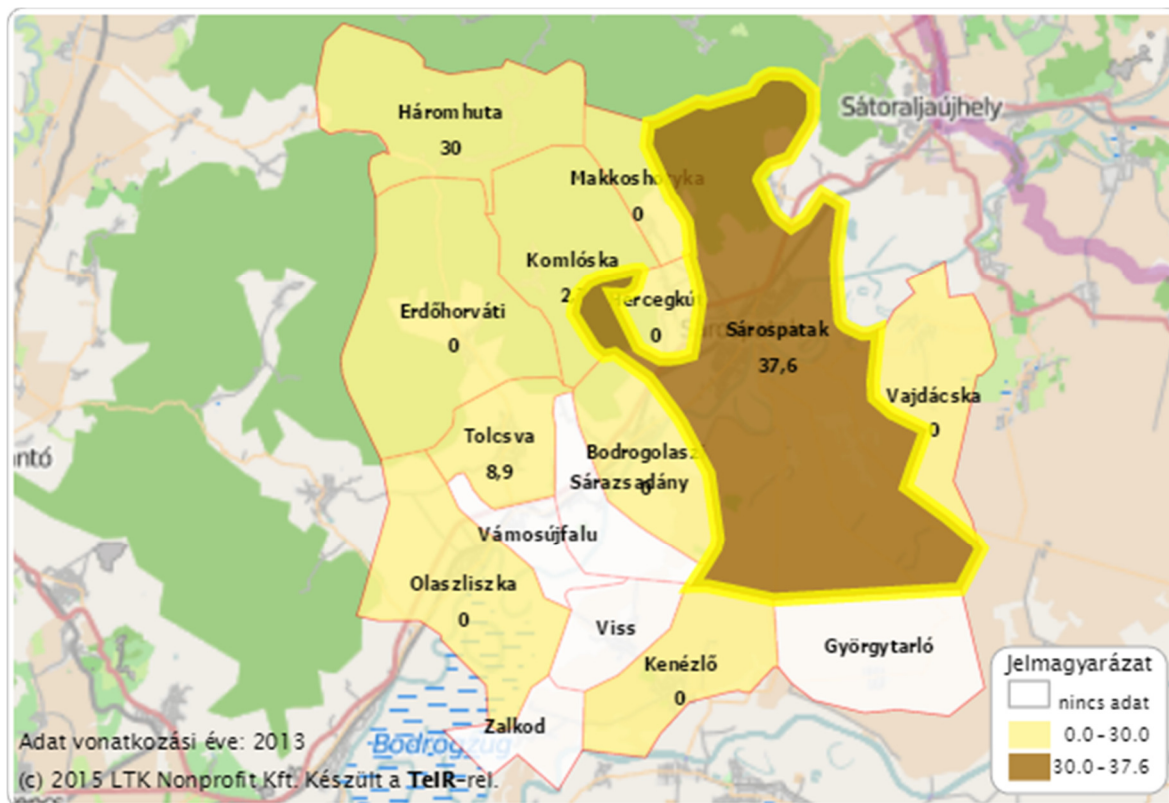
„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Az országos tendenciától eltérően a megyében, a járásban és Sárospatakon is növekedett a külföldi vendégéjszakák aránya az ezredfordulót követően. Sárospatakon és járásában a külföldiek szerepe megközelítőleg azonos a megyei átlaggal, valamint jelentősen felzárkózott az országos átlaghoz. A külföldi vendégéjszakák aránya Sárospatakon és Háromhútnál volt számottevő, Tolcsva értéke jelentősen elmaradt tőlük. A járás többi településén nem jellemző a külföldiek által igénybe vett vendégéjszaka.

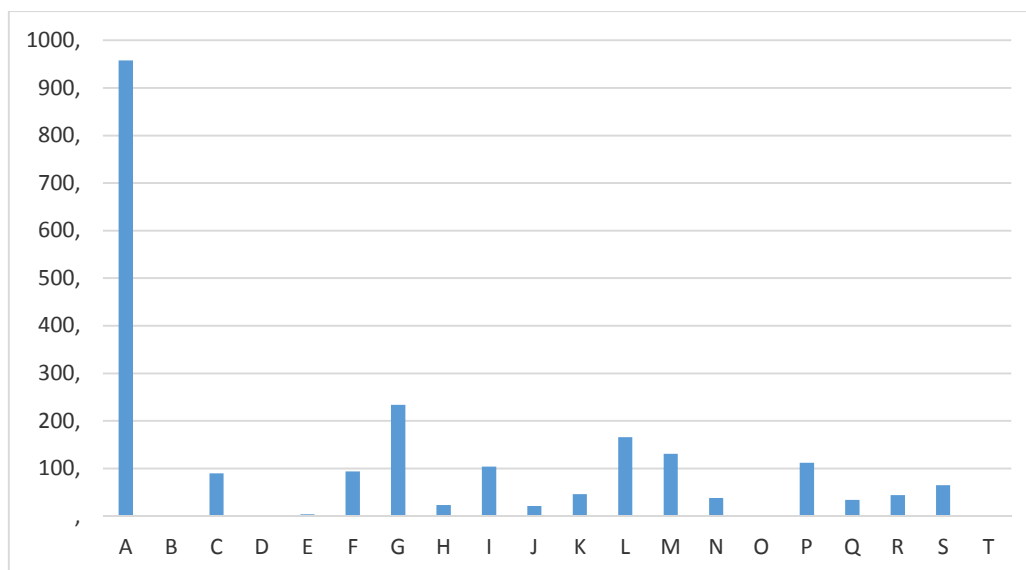
43. ábra: A járáson belül a külföldi vendégéjszakák aránya a szálláshelyeken (%) 2000-2013

Forrás: TeIR

Sárospatak rendelkezik saját turisztikai desztinációs menedzsment szervezettel (TDM). A Sárospatak és Környéke Turizmusáért Egyesület nevet viselő, 2005-ben alakult szervezet tevékenységi köre 33 településre terjed ki. A térség másik 4 TDM szervezetével közösen készítettek egy ingyenes okostelefon applikációt, amely segítségével az ide érkező turisták akár internetkapcsolat nélkül is tájékozódhatnak a környék nevezetességeiről, túraútvonalairól, az egyes nevezetességekről hangos ismertetőt kaphatnak, és a közelben lévő fontosabb pontokról (orvosi rendelő, gyógyszertár, posta stb.) is információhoz juthatnak.

44. ábra: Regisztrált társas vállalkozások száma (2013, nemzetgazdasági áganként, db)

Jelmagyarázat:

A - mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	B - bányászat, kőfejtés	C - feldolgozóipar	D - villamos energia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás
E - vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	F - építőipar	G - kereskedelem, gépjárműjavítás	H - szállítás, raktározás
I - szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	J - információ, kommunikáció	K - pénzügyi, biztosítás	L - ingatlanügyletek
M - szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	N - adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	O - közigazgatás, védelem; kötelező társadalombiztosítás	P - oktatás
Q - humán-egészségügyi, szociális ellátás	R - művészet, szórakoztatás, szabadidő	S - egyéb szolgáltatás	T - egyéb tevékenység

Forrás: TeIR

Sárospatakon 2013-ban 2166 regisztrált társas vállalkozás volt. Döntő többségük mezőgazdasági, erdőgazdálkodási vagy halászati tevékenységet űzött (A). A második helyen a kereskedelmi tevékenységgel, gépjárműjavítással (G) foglalkozó vállalkozások álltak. Ingatlanügyletekkel foglalkozó (L), szakmai, tudományos és műszaki tevékenységgel (M) foglalkozó vállalkozások fordulnak még elő nagyobb számban.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelései

8. táblázat: A helyi főbb gazdasági szervezetek

Vállalkozások neve	Foglalkoztatotti létszám (fő)	Tevékenységi kör
Pataki Ruhaipari Zrt.	100-120	ruhaipar
T. BOSS 2006 Hungária Kft.	130-150	szerszámkészítés
Kispatak 2000 Kft.	130	kereskedelem
Weinberg '93. Kft.	120	építőipar
ÉPSZER Zrt.	70	építőipar
FOTON Kft.	25	építőipar
Sárospatak-Hungária Édesipari Kft.	50	édesipari tevékenység
Rubikon-Text Kft.	35	gépgyártás
Kék és Társai Kft.	50	felületkezelés
GEO-MILK Kft.	110	állattartás
Biofarm Kft.	25	növénytermesztés
FRAISA Hungária Kft.	140	fémtermék gyártás

Forrás: Települési adatszolgáltatás

Sárospatak gazdasági szervezetei közül a legfontosabbakat a fenti táblázatban összefoglalva láthatjuk. Közülük is a legnagyobb foglalkoztatott létszámmal rendelkező a T.BOSS 2006 Hungária Kft., mely szerszámkészítéssel foglalkozik. Száz fő feletti alkalmazottal bír még a Kispatak 2000 Kft., melynek központja Sárospatakon van, viszont a járás több településén is található kiskereskedelmi egységük. Ezeken kívül jelentős még a GEO-MILK Kft., amely a település egyik külterületén, Apróhomokon található szarvasmarha tenyésztéssel és tejfeldolgozással foglalkozó modern telep. A Weinberg 93 Kft. pedig acélmegmunkálással, épületszerkezetek készítésével foglalkozó vállalat, mely nem csak hazai, hanem külföldi megrendeléseket is teljesít. A cég az elkövetkező években további fontos beruházásokat tervez a telephelyén. A célkitűzéseik között szerepel egy üzemcsarnok létesítése, udvar lefedése, napelemek telepítése, valamint egy kutatóközpont létrehozása és egy irodaépület építése. A FRAISA Hungáriai Kft. fémtermékek megmunkálásával foglalkozik, és a város második legnagyobb foglalkoztatott létszámmal rendelkező vállalkozása. A város további 6 fontosabb közép és kisvállalkozással rendelkezik.

Ipari területek:

- Dorkói u. 1. (volt Csepel területe) főleg a megszűnt gyárból létrehozott cégek használják. Az iparterület 1,4 hektáron fekszik. A terület kihasználtsága 100%-os, további területbővítésre nincs lehetőség.
- Nagy L u. (ÉSZAKERDŐ Zrt. területe) beépíthető teljes közművel ellátott terület, tehát az építési feltételek biztosítottak, de a gazdasági válság miatt az elmúlt 2 évben új épület építése a területen nem történt.

Ipari célra kijelölt terület:

A Vásárhelyi P. utca, Wesselényi út és a 37. számú főút által határolt területen, rendezési terv által erre a célra kijelölt terület. Nagysága 3 hektár, jelenleg a területen található a nyílászárókat gyártó FOTON Kft. és a Sárospatak Hungária Csokoládégyár két üzeme is.

9. táblázat: Helyi iparűzési adóbevétel alakulása 2005-2014 között.

Év	Helyi iparűzési adó bevétel (e Ft)
2014	328 928
2013	358 000
2012	310 908
2011	299 933
2010	250 880

Forrás: Települési adatszolgáltatás

A város számos fejlesztési elképzeléssel rendelkezik, melyek célja Sárospatak gazdaságának fejlesztése. A Várnegyed közlekedésének korszerűsítésén belül utak felújítását, a zöldterületek rendezését, a híd megközelítésének egyszerűsítését. A felújítások közvetlenül kapcsolódnak turisztikai szolgáltatások fejlesztéséhez. A fejlesztési célok között szerepel a Habán telep helyreállítása, a Pálóczy Udvarház feltárása és rekonstrukciója. A közintézmények és magán tulajdonban lévő házak felújítása adná a belváros fejlesztésével kapcsolatban a fő irányvonalat. Fontos feladat ezen túl a Domján ház felújítása, benne képtár, alkotóház és vendégház kialakítása, a műemléki védelem alatt álló magántulajdonú Rozgonyi vár felújítása, az egyház kezén lévő Régi Tornacsarnok helyreállítása, és a Makovecz Imre által tervezett Művelődési Ház felújítása. A tervek között szerepel az Eszterházy Károly Főiskola Comenius Karának teljes körű rekonstrukciója, energetikai és közmű korszerűsítése, akadálymentesítése, valamint a hozzá tartozó kollégium, tornaterem, konyhaépület és a könyvtár fűtéskorszerűsítése. Több olyan értékes épület áll az önkormányzat tulajdonában, melynek sorsát rendezni kell. Ilyen például az E-Raktár, melynek vállalkozásként történő hasznosítása, helyreállítása fontos feladat. A Kazinczy u. 33.- Szemere u. 3. szám alatt található épületegyüttes felújítását követően igényes idők otthonaként üzemelhetne. A Kazinczy u. 19. üresen álló lakásai és borház-pincéje olcsó szállásként és tanteremként hasznosítható, helyreállítható, ez által újabb vállalkozás hozható létre a városban. A belváros szélén, az Erdélyi u. északi oldalán áll a Dercó telek. A rajta található 5 épület bontásával 45000

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

m² területen, 1300 m² kereskedelmi szolgáltatásra alkalmas terület és 30 lakás létesíthető. Elhelyezkedésének köszönhetően megfelelő helyet biztosíthat vállalkozások betelepülésére. A városi sportélet fellendítése is hordoz magában fejlesztési lehetőségeket. Egyrészt tervben van egy új sportcsarnok építése, ami városközponti közösségi funkciókat is elláthat. A meglévő sportpálya és öltöző épület felújítása új lendületet adhat az iskolai és városközponti sportéletnek.

Másrészt az Október 23. téren magánkezdemenyvezéssel egy új sportkomplexum jöhet létre, ami egy multifunkcionális fedett csarnokot, 2 db nyitott teniszpályát, klubházat, extrém pályát mászófallal és szabadtéri többcélú sportpályát foglalna magába.

A Bodrog természetes turisztikai adottsága a városnak, ami több irányú fejlesztés lehetőséget kínál. A Bodrog folyó, mint sportolási és szabadidő töltési lehetőség, évszázadok óta áll a lakosság rendelkezésére, amit napjainkban a mai jogszabályi környezetben szabad-strand létesítésével lehet kihasználni. Szabad-strand létesítése a 78/2008. (IV. 3.) Kormányrendelet előírásai szerint lehetséges. A strand létrehozása a kapcsolódó szolgáltatások, vendéglátó egységek kialakítását, a már meglévők bővítését eredményezhetik.

A folyó tág terét biztosítja a vízi közlekedésnek. A vízi közlekedés feltételeit kikötők létesítésével lehet megteremteni. Külön kikötő létesíthető a Tokaj-Sárospatak viszonylatában működtethető utasszállító hajó forgalom számára, amelynek helye a Bodrog-híd vár felőli oldalán lehetséges. A kis- és sporthajók, kenek számára az Arad utca Bodrog-parti szakaszán, illetve a Suta patak torkolata mellett létesítendő camping területén lehetséges. A két kishajó kikötő lehetőséget ad a sólyázó hely kialakításának is.

Fejlesztési feladatok Végardó Fürdőn és környékén

A fürdő a Kárpát-medence északkeleti szegletében jelenlegi formájában még részben kihasználatlan adottságokkal rendelkezik, amit a környék lakosságán kívül használ a határon túli magyar és szlovák lakosság is. Fejlettsége nem felel meg annak a feltételnek, hogy hosszú távon az ország északkeleti területének országos szintű szolgáltatásokat tudjon biztosítani.

Jelenleg a strand és a termálszolgáltatások megléte jellemzi a fürdőt. A fő szezon a késő tavasztól a nyárin át a kora őszi időszakig nyúlik. Az év többi szakában csak az úszó és tanmedence használható, mert azok rendelkeznek sátorfedéssel.

A fürdőszolgáltatás magasabb szintre emelése egyrészt a minél teljesebb évi használat elérését jelentené, aminek eszköze egyrészt minél több medence lefedése, másrészt a strand-fürdő szerepkör kibővítése lehet. Ezek a funkciók magában foglalják a wellness szolgáltatások, az élményfürdő, a csúszdaparki elemek kialakítását, valamint az úszósportokra alkalmassá tételt. A jelenleg meglévő terület nagysága megfelelő a hosszú távú beruházásokhoz, de a zöldterület arányának további növelése, illetve egyéb funkciók későbbi telepítése, valamint a Bodroggal való kapcsolat kiépítése indokolt. Szeretnék bővíteni a nyári élményelemek számát, tervben van télen is használható medence kialakítása.

Jelenleg 2 korszerűtlen termálkútból nyerik a Fürdő vizét, szükségessé vált, ezeknek a kiváltása, két új kút fúrásával.

A város jelenleg érvényes rendezési terve is több olyan területet jelöl ki, döntően a 37-es út mellett, melyek feltárása, esetleges megszerzése és infrastruktúrájának (Út, víz-csatorna, gáz, elektromos

energia ellátás, kerítés, parkoló kialakítás) kiépítése feltétele annak, hogy az érdeklődő befektetőknek területet tudjon biztosítani a város.

Lehetőség van befektetők fogadására alkalmas, közművesített, iparterületeket kialakítására, melyek alkalmasak lehetnek logisztikai központ, a megyei területrendezési tervben jóváhagyott agrárlogisztikai park kialakítására. A beruházó a Borcégér Kft. Tolcsva, Szt. Imre u. 26.

A fejlesztés célja elsősorban, a 37-es főúton haladó nagyarányú kamionforgalom (600-1100 db/nap) valamint személyforgalom kulturált, alacsony emissziós értékű kiszolgálása, kihasználva a szlovák határ közelségét. A megvalósítási helyszín Sárospatak 1851 hrsz. ipartelepe, melynek területe 21 180 m². A telek a 37-es fő közlekedési útvonal mellett található, közvetlen leágazási lehetőséggel.

Cél egy körbekerített, őrzött kamionparkoló létesítése kiszolgáló épülettel, amely meleg-ételes bisztrót, tisztálkodási és mosási lehetőséget biztosít. Rendelkeznének kamionmosó, szerelő és gumijavító üzemmel és benzinkúttal. Lehetőség lenne nagy értékű, valamint ADR vizsgát igénylő járművek szeparált, biztonságos elhelyezésére. A szálláshely 15-20 szobával rendelkezne. A beruházás 12-14 új teremtet munkahelyet eredményezne.

Egy 4-5 ha területen fekvő élelmiszeripari park kialakítása, melynek célja a helyben és a térségben megtermelt mezőgazdasági termékek feldolgozása, raktározása, kereskedelme. Fontos, hogy a termékek tükrözzék a térség adottságait, főleg kézműves, táj specifikus élelmiszerek legyenek. A park energia ellátásának területén törekedni kell a megújuló energiaforrások használatára.

A kispataki városrészben egyrészt a jelenlegi Csepel Iparterület infrastruktúra fejlesztése jelentkezik fontos feladatként, másrészt a Keller féle lakópark fejlesztése, ami komplex programot foglal magában. Tervben van a lakópark benzinkúttal, és bevásárló központtal való bővítése, valamint egy idősek otthona és nyugdíjas garzonház létrehozása. Az eddigi 2 társasházi épületet további hat épülettel bővítenék ki, így egy összesen 8 épületből, és 171 lakásból álló lakópark jöhetne létre. Kispatakon lehetőség van 34 db családi ház építésére, egy pihenőházra a horgászcentrumban, mely a belső bányatónál lenne kialakítva. Továbbá létrehoznának egy halgazdaságot a külső bányatónál.

A város kihasználatlan adottsága a Vásártér. Egy, az uniós előírásoknak megfelelően kialakított vásártér megfelelő teret biztosítani az élő állatok és egyéb termékek kereskedelmének. Ennek kialakításával jelentősen csökkenne a kispataki városrész kereskedelmi függősége a város többi területétől.

A Világörökség részét képező, de történelmünkben is meghatározó jelentőséggel bíró kulturális központ megközelítése mind közúton, mind vasúton nehézkesen oldható meg. Ezt a helyzetet fokozza a város belső elzártsága. A 37-es út felől jelenleg csak vasúti sorompón keresztül közelíthető meg. A közlekedési problémákat tovább növeli a Bodroghöz felé kapcsolatot biztosító híd, amely a város műemléki környezetében csak egy kettős derékszögű kanyarral szabdaltságon közelíthető meg. Az elmúlt években a nemzetközi kamionforgalom is felfedezte ezt az utat, lerövidítve a Cigándi híd irányában a kapcsolatot. 2014-től a város összes bevezető útjára kihelyezte a Közútkezelő a 7,5 tonnás súlykorlátozó táblát. A 37-es főútra azóta a 7,5 tonnánál nagyobb össztömegű járművek a sátorlajújhelyi elkerülő út felől tudnak eljutni. A városban azonban egyes helyi vállalkozók kamionjainak nélkülözhetetlen a városon és a hídon történő áthaladás. Ők a Közútkezelő egyedi útvonalengedélyével ezt megtehetik, de az engedélyeztetés bonyolult és sok adminisztrációval jár.

Sárospatak és ezen belül főként a belváros tehermentesítése így csak részben oldódott meg, azonban a véglegesen csak az úthálózat átalakításával valósítható meg.

A város belső közlekedési problémáinak megoldását fogalmazta meg az önkormányzat által jóváhagyott városfejlesztési koncepció, ami a minisztérium által is támogatott bodrogközi déli elkerülő út felüljárójával, valamint a várostól északra az egyre nagyobb jelentőséggel bíró Végardó magasságában vasúti felüljárót tervez és a Bodrog-hídhöz vezető útszakasz kanyarjainak kiegyenesítését fogalmazza meg.

A várost elkerülő déli bodrogközi út és híd mind a kamion forgalom elterelésében, mind a város idegenforgalmi értékeinek megközelítésében nyújt segítséget. Az északi felüljáró a jelentős fejlesztés előtt álló Végardó és a város idegenforgalmi értékeinek megközelítését segíti elő.

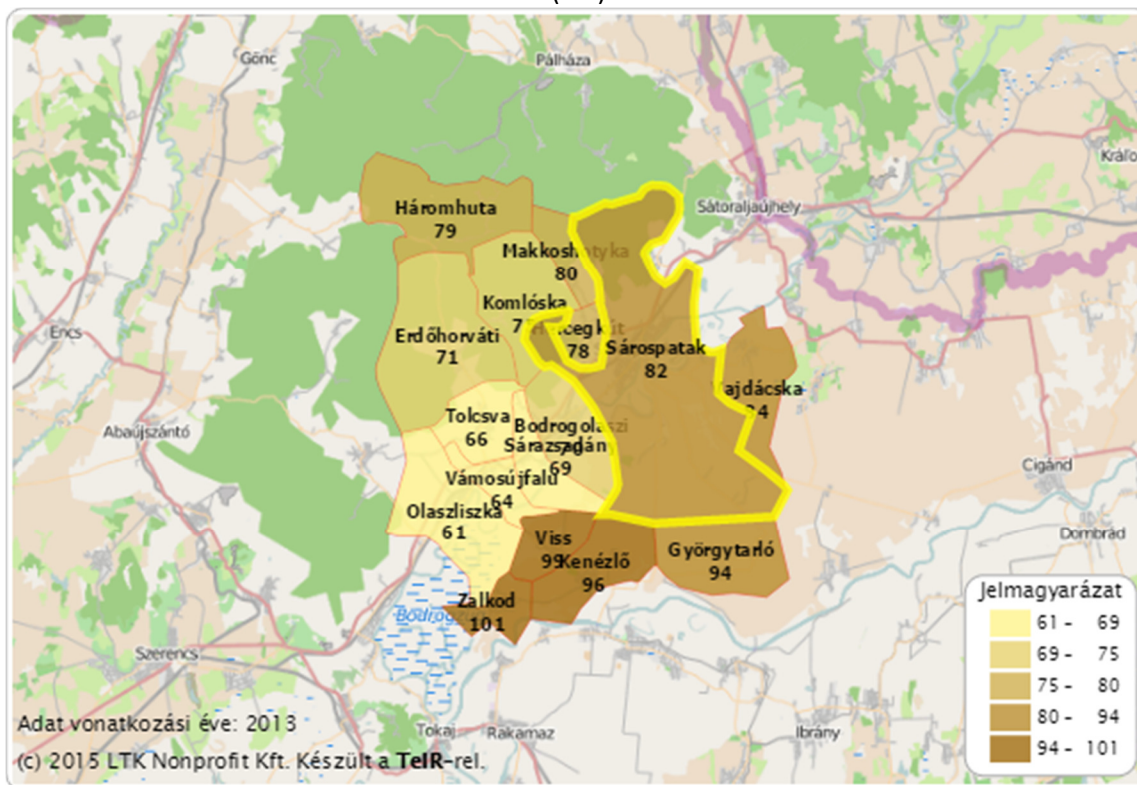
Az OTRT., illetve a B.A.Z. Megyei Önk. Közgy. 10/2009. (V. 5.) sz. rendeletével jóváhagyott Megyei Területrendezési Terv Sárospatak várost térségi jelentőségű nyilvános kereskedelmi repülőtérré fogalmazza meg. A világörökségi terület egyik komoly problémája a nehéz megközelíthetőség. Ennek feloldását szolgálhatja a tervezett repülőtér, aminek megvalósítása állami vagy magán feladat.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettség, K+F)

Az elmúlt 5 évben az idő szerint optimalizált távolság a megyeszékhelyig, legközelebbi autópálya csomópontig, valamint Budapestig jelentősen nem változott, tehát a térség megközelíthetőségét érdemben javító közlekedésfejlesztési beruházás nem történt.

A járás települései Miskolctól viszonylag távol fekszenek. A földrajzi távolságot esetenként a közlekedéshálózat fejletlensége is súlyosbítja. A Bodrogközi településekről (Zalkod, Kenézlő, Viss), a sárospataki Bodrog hídon keresztül juthatnak leggyorsabban Miskolcra. A legkedvezőbb értékkel a 37-es főút mellett fekvő települések rendelkeznek.

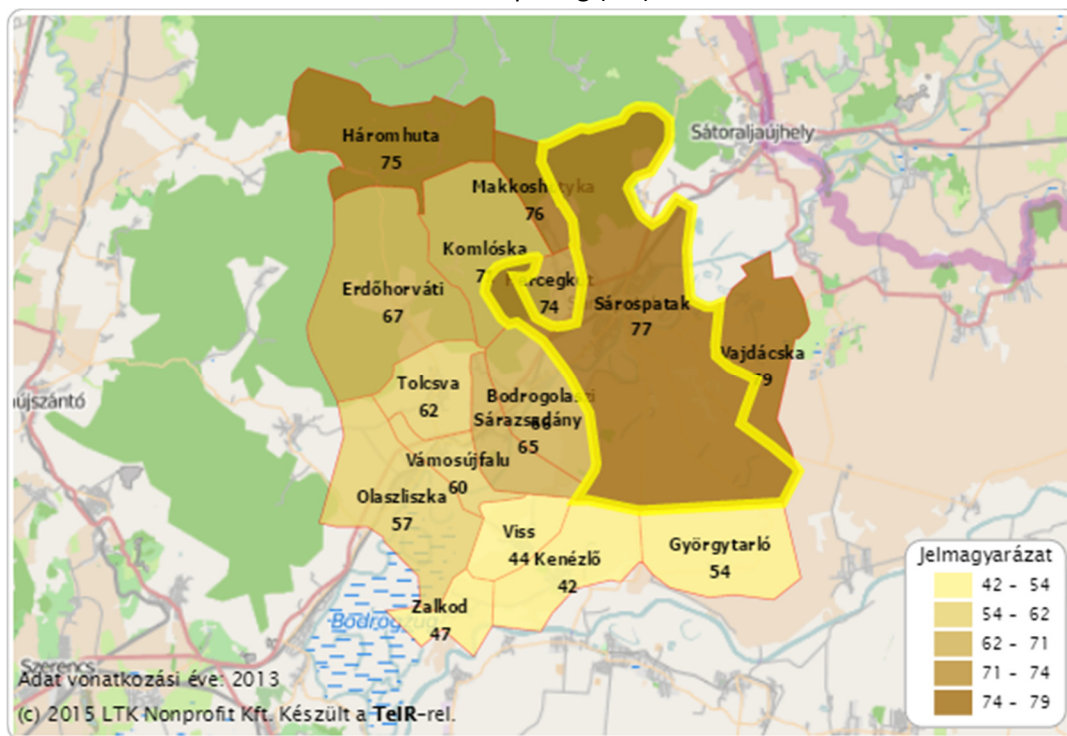
45. ábra: Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza kilométerben a megyeszékhelyig (km)

Forrás: TeIR

A legközelebbi autópálya csomópont a járás legtöbb települése számára a Miskolc-Felsőzsolcai, tehát az útvonal hozzávetőlegesen azonos a miskolccal. Érdemi elérhetőségi javulás a Bodrogközi települések esetében figyelhető meg, ahonnan érdemesebb a balsai réven keresztül Nyíregyháza dél-Debrecen autópálya csomópont felé utazni.

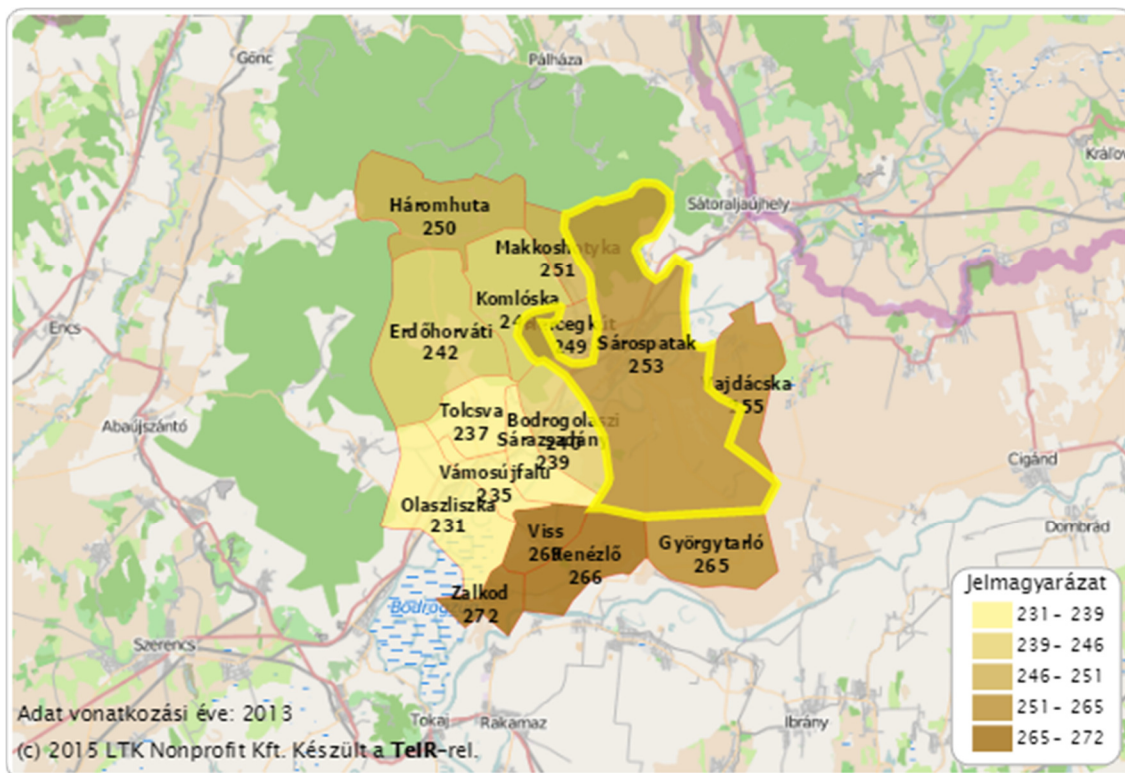
46. ábra: Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza kilométerben autópálya csomópontig (km)

Forrás: TeIR

Budapest megközelíthetősége szempontjából a Bodrogközi települések szintén elzártnak tekinthetők, ugyanis a miskolci autópálya csomópont irányában érhetik el leggyorsabban Budapestet, így Sárospatak felé kerülniük kell.

47. ábra: Idő szerinti optimalizálás esetén a leggyorsabb út hossza kilométerben Budapestig (km)

Forrás: TeIR

Munkaerő képzettségre vonatkozó elemzést már korábban a Demográfiánál tárgyaltuk. A település versenyképessége és a lakosok képzettségi szintje egyenesen arányosak egymással.

A településen a felsőfokú végzettségűek száma az elmúlt évtizedben jelentősen emelkedett, valamint jelentősen nőtt az érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a munkaképes korú lakosság körében. A K+F kutatásokhoz nincsen kutatóhely a városban, nincsenek ilyen jellegű munkahelyek.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok

Az ingatlanpiaci viszonyokra jellemző, hogy az ingatlanok árát a városon belüli a földrajzi fekvés, a közműellátottság mértéke és beépíthetősége határozza meg. Jelentős szempont, hogy az adott területen mekkora az eladásra kínált ingatlanok száma. Lakótelkek esetében az ár 3 000 Ft/m²-től akár 5 000 Ft/m²-ig terjedhet, míg ipari területen lévő ingatlanok esetében akár 10 000 Ft/m² is lehet. A keresettebb városrészeket az alábbi térképen ábrázolva láthatjuk.

48. ábra: A településen ingatlanvásárlás szempontjából előnyben részesített és elkerült városrészek

Forrás: Települési adatszolgáltatás

A térképen a zölddel jelölt területek a keresett, narancssárgával pedig az elkerült településrészek láthatóak. A korábban, a településrészek jellemzésében már tárgyalt jellemzők térképen is jól kirajzolódnak. Az Újtelep, a Déli városrész és az Északi városrész lakóingatlanai keresettek, míg a Kispatakon találhatóak nem kedveltek a településen ingatlant keresők körében.

Az ingatlanok árában az elmúlt években nem volt jelentősebb mozgás tapasztalható. Az ingatlanok állapotáról elmondható, hogy leromlott műszaki állapotú ingatlanok elsősorban a kispataki városrészben vannak. Ezekből a tulajdonosok általában kihaltak, az ingatlanok értékesítésre várnak. Jelenleg még az önkormányzat részéről nem történt beavatkozás a leromlott műszaki állapotú épületek sorsának rendezésében. A város lakóingatlanainak nagy része magántulajdonban van (kb. 5300 db) és nagyjából 200 lakás áll az önkormányzat tulajdonában.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

A város költségvetésének bevételi, kiadási előirányzatait az Önkormányzat, valamint hét önkormányzati fenntartású intézmény és szervezet (Polgármesteri Hivatal, Carolina Óvoda és Bölcsőde, Művelődés Háza és Könyvtára, Szociális Gondozási Központ, Kommunális Szervezet, Rendelőintézet) adatai határozzák meg, a város költségvetésének mérlege ezek alapján kerül meghatározásra.

Bevételek:

- önkormányzatok működési támogatásai (helyi önkormányzatok, köznevelési feladatok, szociális és gyermekjóléti feladatok, kulturális feladatok, kiegészítő támogatások)
- felhalmozási célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök visszatérítése államháztartáson kívülről
- egyéb működési, felhalmozási célú támogatások bevételei (EU támogatásokkal)
- egyes intézmények működési bevételei (szolgáltatások ellenértékei, tulajdonosi bevételek, ellátási díjak, áfa, kamatbevételek)
- közhatalmi bevételek (helyi adók – kommunális adó, tartózkodás után fizetendő idegenforgalmi adó, épület után fizetendő idegenforgalmi adó, helyi iparűzési adó, késedelmi pótlék és bírság)
- ingatlan értékesítésből származó bevételek
- finanszírozási bevételek (előző év költségvetési maradványának igénybevétele)

Az önkormányzat folyó bevételeinek 45-50%-át, az előző évek adatait elemezve, a *költségvetési támogatások* adják.

A *gépjárműadó és áfa-bevételek* az önkormányzat bevételi szerkezetében nem képviselnek meghatározó arányt (kb. 2%).

Az *egyéb saját bevételek* (melyek az intézmény szolgáltatásainak nyújtásához kapcsolódnak) az elmúlt években folyamatosan csökkentek.

Az önkormányzat *helyi adókból, pótlékokból* származó bevételei a helyi iparűzési, az idegenforgalmi és a kommunális adóból tevődnek össze.

Az **egy lakosra jutó iparűzési adó** 2006-ról a 2007-es évre 15 500 Ft-ról 24 200 Ft-ra nőtt, 2007-2010 között azonban folyamatos visszaesést mutat (2010-ben 19 400 Ft/lakos). A 2011-es évben a települési, járási, megyei járásközponti és országos adatok is újból emelkedni kezdtek, újból elérik vagy meghaladják a 2008-as évre vonatkozó értékeket (Sárospatak településen 23 800 Ft/lakos).

Az adóbevételek 2007-2010 közötti csökkenését elsősorban az iparűzési adóbevételek elmaradásai okozták, továbbá a központi megszorító intézkedések és a gazdasági válság miatt az Önkormányzat közigazgatási területén működő cégek megszüntették tevékenységeiket vagy azok egy részét. Emellett a csökkenéshez hozzájárult az is, hogy törvényi változás hatására 2008-tól a közszolgáltató cégek nem székhely-telephely, hanem fogyasztási hely szerint osztották meg helyi iparűzési adójukat. A

településen a tevékenységek végzése után az 1990. évi C. törvényben meghatározott maximális (2%-os) mértékkel adóztak a vállalkozások (2011. I. félévben 143,1 millió Ft iparűzési adó folyt be az Önkormányzathoz). (ÁSZ Jelentés, 2012. április)

A mutató tehát a járás területére, illetve a megyei és országos adatokra vonatkozóan is hasonló tendenciát mutat annyi különbséggel, hogy az egész járás területét figyelembe véve az egy lakosra jutó iparűzési adó kevesebb, aminek oka az lehet, hogy a kisebb települések iparűzési adó-bevétele kevesebb. A megyei járásközponti és országos adatok a települési és járási adatoknál jóval magasabbak, 2011-ben az országos átlag eléri a 37 500 Ft/lakos értéket, a megyei adat pedig ennél is magasabb, 42 600 Ft/lakos.

Az **egy lakosra jutó idegenforgalmi (épület+tartózkodás után) adó** a településen 2006-2008 között 600 Ft/lakosról 900 Ft/lakosra nőtt (2009-ben 900 Ft-on stagnált), amely köszönhető annak, hogy míg 2007-ig a tartózkodás utáni idegenforgalmi adó 200 Ft/fő/vendégéjszaka volt, 2008-tól 250 Ft/fő/vendégéjszakra nőtt. 2010-től az egy lakosra jutó adó értéke újból csökkenni kezdett (800 Ft/fő), ami köszönhető annak, hogy míg a vendégéjszakák száma 2008-ban elérte az 58 000 db-ot, 2008-tól csökkenésnek indult és 2010-ben már mindössze 48 390 db vendégéjszakát tartottak nyilván. A települési adatok az országos, megyei járásközponti és járási átlaghoz képest is kiemelkedőek, a 2010-es év adatai alapján a megyei átlagnál 400 Ft-tal, az országos adatnál 100 Ft-tal több idegenforgalmi adó jut egy lakosra.

Sárospatak Város Önkormányzat Képviselőtestülete döntése alapján két helyi adónemre kiterjedően kerültek az adókötelezettségek megállapításra: kommunális jellegű idegenforgalmi adó és iparűzési adó.

10. táblázat: Sárospatak város helyi adóbevételei 2011 és 2014 között

Év	Helyi adó összege (ezer Ft)	Helyi adó összege a teljes bevétel arányában (%)
2011	312 373	6,4
2012	323 153	7,6
2013	370 359	10,2
2014	340 398	9,7

Forrás: Gazdasági Program (2015)

2013-ban a helyi adó bevételek jelentős növekedése mögött az iparűzési adóhoz kapcsolódó törvényi változások állnak, továbbá a városban zajló és megvalósuló egyre nagyobb számú beruházásokban résztvevő vállalkozások által ideiglenes iparűzési tevékenység után megfizetett iparűzési adó növekedése.

Kiadások:

- működési költségvetés kiadásai (pl. személyi juttatások, járulékok, adók, dologi kiadások, ellátottak pénzbeli juttatásai)
- beruházások kiadásai
- felújítások kiadásai
- rövid és hosszú lejáratú hitelek törlesztése
- visszatérítendő támogatások nyújtása államháztartáson belülre
- céltartalék képzése

A 2013-as lezárt év költségvetése alapján a kiadások nagyobb részét (75%) a folyó működési kiadások adják, mint a személyi juttatások és ezek járulékai, dologi kiadások, ellátottak pénzbeli juttatásai, egyéb működési célú kiadások. A személyi juttatások és járulékok az elmúlt években jelentősen csökkentek, tekintettel a 2007-ben és 2009-ben bekövetkezett költségvetési szervek átszervezése kapcsán fellépő létszámcsökkenésre, valamint a 2008-ban megszűnő 13. havi juttatások megszűnésére, továbbá 2009-ben a foglalkoztatókat terhelő társadalombiztosítási járulékmérték-csökkenés, illetve tételes egészségügyi hozzájárulás megszűnése is hatással volt a járulék-kiadások összegére.

A működési kiadások mellett a beruházások, felújítások adják a kiadások másik nagy részét, amely 2013-ban 664 millió Ft-ot tett ki, 2014. 1. félévben pedig közel 227 millió Ft-ot.

Fentiekén túl az önkormányzat rövid és hosszú lejáratú hiteleit is törleszti, amelyek pontos összegéről, lejárat dátumáról nem áll rendelkezésre információ.

11. táblázat: Az Önkormányzat kiadásai (2013-as évben)

Kiadások (2013)	ezer Ft
Működési költségvetés kiadásai (személyi juttatások, járulékok, szoc. Hozzájárulási adó, dologi kiadások, ellátottak pénzbeli juttatásai, működési célú pénzeszköz átadás államháztartáson belülre és kívülre)	2 487 891
Felhalmozási költségvetés kiadásai (beruházások, felújítások, felhalmozási célú pénzeszközök átadás államháztartáson belülre)	663 870
Kölcsön nyújtása	11 700
KÖLTSÉGVETÉSI KIADÁSOK	3 163 461
Rövid lejáratú hitelek törlesztése	60 944
Hosszú lejáratú hitelek törlesztése	87 669
FINANSZÍROZÁSI KIADÁSOK	148 613
Függő, átfutó, kiegyenlítő kiadások	6 349
KIADÁSOK ÖSSZESEN	3 318 423

Forrás: Sárospatak Város Önkormányzata 2013. évi költségvetés

A település 2007.01.01 és 2014.12.31. között érvényes **gazdasági programja** 2011. augusztus 26-án került elfogadásra (a 2007.01.01-2013.12.31. között érvényes gazdasági program felülvizsgálatát követően). A 2015.01.01. és 2019.12.31. közötti időszakra vonatkozó hatályos gazdasági programot Sárospatak Város Önkormányzatának képviselő-testülete 2015 márciusában hagyta jóvá.

A gazdasági program középpontjában álló fejlesztési alapelvek:

- kulturális, szellemi és természeti örökség megőrzése, figyelemmel a Tokaj-hegyaljai világörökségi értékekre
- a belváros kereskedelmi-szolgáltató és közösségi szerepének erősítése; szemléletformálás a tradíciókon és minőségen alapuló vendéglátás, vendégszeretet tudatosítása érdekében
- foglalkoztatottság növelése a közfoglalkoztatás értékteremtő, értékmegőrző programjainak minél hatékonyabb megszervezése és végrehajtása révén
- a lakosság megélhetésének javítása többnyire hagyományos mezőgazdasági termelés, az erre épülő kisebb vagy közepes méretű feldolgozóipar, valamint a turizmus kínálta lehetőségek kihasználásának ösztönzése, támogatása által
- Sárospatak iskolavárosi hírnevének, kulturális, közművelődési rangjának megőrzése, öregbítése
- környezetbarát technológiák, megújuló energiaforrások hasznosításának előnyben részesítése valamennyi közintézmény, illetve önkormányzati működtetésben lévő szervezet, gazdasági társaság esetében és a közszolgáltatások terén
- a fejlesztésekhez szükséges külső források biztosítása érdekében különösen nagy hangsúlyt kell fektetni az európai uniós és hazai pályázati támogatások minél nagyobb arányú elérésére; szem előtt tartva a sárospataki lakosok, vállalkozások megélhetési, versenyképességi esélyeinek javítását

A gazdasági program az alábbi főbb stratégiai célokat nevesíti:

- Gazdaságfejlesztési célok
 - o a világörökségi státusszal összeegyeztethető befektetés-ösztönzés
 - o munkahelyteremtés és munkahely-megtartás
 - o ipari övezet kialakítása
 - o vállalkozások versenyképességének javítása
 - o belső egyéni, közösségi fogyasztás ösztönzése
- Turizmusfejlesztési célok
 - o termál- és gyógyturizmusra alapozott turizmusfejlesztés
 - o vallási és kulturális turisztikai funkcióbővítés a várnegyedben
 - o Végardó és a várnegyed közti turisztikai-kulturális út kialakítása
 - o a Bodrog-part és a természetvédelmi területek védelme, rekreációs célú hasznosítása
 - o a világörökségi státusból fakadó lehetőségek felelős és fokozottabb hasznosítása
 - o szervezés, marketing, szolgáltatásfejlesztés
- Infrastruktúra-fejlesztés, környezetvédelem
 - o magasabb színvonalú közüzemi- és közszolgáltatások
 - o környezeti szempontból biztonságos lakókörnyezet megteremtése

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

- megújuló energiaforrások bevonása által az energiahatékonyság növelése
- Életesélyek javítása és társadalmi felzárkóztatás a közszolgáltatások színvonalának növelésével
 - közbiztonság erősítése, bűnmegelőzés elsődlegessége
 - önkormányzat, közintézmények, civil szervezetek és vállalkozások közti kommunikáció és hatékony együttműködés
 - hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása

A célok eléréséhez szükséges anyagi forrásokat részben az önkormányzat, illetve a kapcsolódó szervezetek biztosítják, azonban a fejlesztési célok eléréséhez elengedhetetlen a különböző hazai és EU-s támogatások elnyerése.

A gazdasági programban megfogalmazott távlati, nem önkormányzati feladatok, amelyekhez a szükséges beavatkozásokat a település nem tudja önállóan megtenni (részben forráshiány, részben illetékességi körök miatt) azonban a járás fejlődése szempontjából alapvető fontosságú ezek megoldása:

- vasút villamosítás
- 37-es főközlekedési út szélesítése Sátorajárhelyig
- a Bodrogon átívelő híd felújítása
- biztonsági vízvezeték kiépítése
- a Bodrogkeresztúr – Bodrogolaszi – Sárospatak alsó út felújítása és a párhuzamos kerékpárút megépítése.

Önkormányzati rendelet alapján **egyszeri és rendszeres szociális juttatásokkal** segíti a város a szociálisan rászorulókat. KSH adatok alapján 2013-ban 149 fő részesült átmeneti segélyben (összesen 1,043 millió Ft összegben). Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra, temetési segélyre, lakáscélú, óvodáztatási támogatásra a város 6,71 millió Ft-ot költött a 2013-as évben. Emellett a város lakásfenntartási támogatást, foglalkoztatást helyettesítő támogatást, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt, rendszeres szociális segélyt is biztosít a rászorulóknak (2013-ban összesen több mint 139 millió Ft került kifizetésre). Az időskorúaknak, mozgáskorlátozottaknak, valamint az ápolást végzőknek 2013-ban 28 millió Ft került kifizetésre.

A sárospataki önkormányzat képviselő-testülete 2009-ben fogadta el az **első lakáshoz jutás támogatásához** kapcsolódó rendeletet. A támogatás célja Sárospatak város közigazgatási területén a gyermek nélküli fiatal házaspárok, gyermeket nevelő fiatal házaspárok vagy gyermekét egyedül nevelő fiatal szülő tartós letelepedésének elősegítése, lakóingatlanhoz jutási feltételeinek javítása, ha a támogatás 16 millió Ft-ot meg nem haladó értékű új és használt lakóingatlan vásárlására vagy új építésére irányul. A rendelet elfogadása óta 39-en részesültek támogatásban kb. 39 millió Ft összegben.

Az önkormányzat pénzügyi helyzetét kedvezően befolyásolta a 2013-ban és 2014-ben lezajlott adóssághozjárati eljárás a kormány részéről. A 2013-as I. ütemben az adóssághozjárati eljárás keretében kapott állami támogatásból 2013.06.28-án visszafizette az Önkormányzat a három beruházási célhitel és a likviditási hitel 62 %-át 60 044 e Ft értékben (az adóssághozjárati eljárás alapja a

2012.12.31-i fennálló hiteltartozás volt). A kötvényből a 2013.12.31-i fennálló kötvényállomány 62 %-át átvállalta a kormány, ez 2 003 887 e Ft-nak (8 060 000 CHF) felel meg. A 2014-es II. ütemben az adósságkonszolidáció keretében kapott állami támogatásból 2014.02.28-án visszafizette az Önkormányzat a három beruházási célhitelt 24 715 eFt értékben és a likviditási hitelt 92 024 eFt értékben, ami a 2013.12.31-i fennálló hiteltartozásnak felelt meg. 2013.12.31-i fennálló kötvényállomány 1 112 894 e Ft (4 596 076,24 CHF), amelyet nem kellett törleszteni, mivel átvállalta a Kormány (az önkormányzat tájékoztatása alapján).

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A városfejlesztési tevékenységek során a stratégiai szint felelőssége a döntéshozatal az alábbi témakörökben:

- Városfejlesztési koncepció és integrált városfejlesztési stratégia elfogadása, benne foglalva a városfejlesztés főbb célkitűzéseinek elfogadását, a feladatok ütemezését és a megvalósítás szervezeti rendjét,
- akcióterületi terv, projektterv elfogadása, különös tekintettel a fejlesztések tartalmára, a megvalósítás szervezésére és ütemezésére, a fejlesztésekhez szükséges forrás biztosítására,
- város-rehabilitációs alapszerződés és az alapján a városfejlesztési társasággal kötendő megbízási szerződés elfogadása,
- a vagyonrendeletnek megfelelően döntéshozatal az önkormányzati vagyont érintő ügyekben,
- a beszerzési szabályzatnak megfelelően döntéshozatal szolgáltatás-vásárlás, eszközbeszerzési, vagy építési tevékenységek kapcsán.

A stratégia szint döntéshozatali feladatait alapvetően a képviselőtestület gyakorolja, de további szabályozás alapján bizonyos feladatokat átadhat a szakbizottságoknak, illetve a polgármesternek vagy alpolgármestereinek. A stratégiai szintű döntések előkészítését a Polgármesteri Hivatal felelős irodája, a Műszaki és Kommunális iroda látja el.

A végrehajtó szint alapvetően az alábbi feladatokat látja el:

- Akcióterületi terv, projekttervek elkészíttetése;
- Akcióterületi tervben, projekttervben foglalt tevékenységek megvalósítása.

A megvalósítás szakaszában szükséges a stratégiai és a végrehajtói szint közti egyeztetés. Az egyeztetésekben a feladatok aktualitásától függően minden érintett szereplő részt vesz. (IVS)

Az önkormányzat 2007-ben megalapította 100%-os tulajdoni hányaddal az **INNOVO-PATAK Sárospataki Városfejlesztő Nonprofit Kft**-t. A társaság részt vesz Sárospatak városfejlesztésében, ehhez kapcsolódóan ingatlan-beruházást, eladást, ingatlanforgalmazást végez. A városfejlesztési társaság fő tevékenységi területe: Sárospatakon közösségi célokat szolgáló és kedvező befektetői környezetet teremtő ingatlanalapú fejlesztések és egyes funkciók működtetése. A városfejlesztési társaság kompetenciája az alábbi fejlesztési jellegű tevékenységekre terjed ki:

- Előkészíti a városfejlesztési beavatkozásokat, mely során egyeztet a közösségi szféra és a magánszféra képviselőivel

- Önkormányzat megbízásából a városfejlesztési akciók megvalósítását szervezi
- A fejlesztések eredményeként ösztönzi a magánszféra beruházásait és lehetőséget ad a közszféra és a magánszféra szervezett együttműködésére a városfejlesztésben
- Közreműködik a városfejlesztési tevékenységek finanszírozásának megtervezésében

Sáropatak Város Önkormányzata és az Innovo-Patak Kft., mint városfejlesztési társaság is bevonhat saját feladatainak ellátásába külső szolgáltatót. (www.sarospatak.hu)

A településfejlesztésben fentiekén túl részt vesz a 2004-ben, a térségben lévő 16 önkormányzat által megalapított Sáropataki Többcélú Kistérségi Társulás, amelynek munkaszervezete megszűnt a 2013.01.01-jén hatályba lépett Magyarország helyi önkormányzatairól szóló CLXXXIX. törvény hatására és 2013.07.01-től Sáropatak és Térsége Önkormányzati Társulás néven végzi tevékenységét. A társulás legfőbb szerve a Társulási Tanács, melynek tagjai az alapító önkormányzatok polgármesterei. A 2013-as átalakítást követően a Társulás szakfeladatai közé a belső ellenőrzés, valamint az orvosi ügyelet fenntartása tartozik, azonban részt vesz a települések operatív jellegű feladatellátásában is.

Az önkormányzat az ad-hoc jellegű problémák megoldásán kívül folyamatosan tervezi a rövid, illetve hosszú távon megoldandó problémákhoz kapcsolódó intézkedéseket, fejlesztési lehetőségeket. A 2008-ban készült Integrált Városfejlesztési Stratégia, valamint a 2010-ben elkészült Integrált Városfejlesztési Konceptióban (IVS) megfogalmazott fejlesztési terv csak kis részben valósult meg a településen, a stratégia és koncepció felülvizsgálata, pontosítása az aktuális fejlesztési igények beépítése jelen dokumentum célja.

Fontos megemlíteni, hogy a városban szükséges fejlesztések megvalósítása csak részben az önkormányzat feladata, mivel a városban jelentős területek (pl. Rákóczi-vár területe, Bodrog part, Református kollégium, Iskolakert, városon áthaladó fő közlekedési utak, vasútvonal) vannak állami vagy egyházi szervezetek kezelésében. A fejlesztésekben érintett állami szervezetekkel, illetve a magánszemélyekkel való együttműködés a fejlesztések finanszírozása során elengedhetetlen. (www.sarospatak.hu)

A beruházásokat az önkormányzat európai uniós, illetve hazai támogatással kívánja megvalósítani. A tervezett fejlesztéseket számba véve 2014 októberében elfogadásra került a város **Településrendezési, illetve Szerkezeti Terve**, amelyek már az infrastrukturális fejlesztések lehetőségeit figyelembe véve készültek el.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A város 2014.12.31-ig hatályos gazdasági programjában a gazdaságfejlesztés, mint stratégiai cél az alábbiakat tartalmazza: a világörökségi státusszal összeegyeztethető befektetés ösztönzés, munkahelyteremtés, vállalkozások versenyképességének javítása, belső egyéni, közösségi fogyasztás ösztönzése.

A regisztrált munkanélküliek száma 2013-ban 523 fő volt a városban, ami az előző évekhez képest jelentős javulást mutat (2006-2012 között még 800 fő fölötti volt a mutató), azonban a

foglalkoztatottság javulása nagyban a köz- és startmunkaprogramnak köszönhető. 2011-es népszámlálási adatok alapján a foglalkoztatottak 21,5%-a ingázik, jár más településre, városba dolgozni. A helyi munkaerőpiac stagnál, a helyzeten segíteni képes befektetők elkerülik a térséget. A város időnként biztosít ugyan átképző tanfolyamokat, azonban ezek legjobb esetben csak más településeken történő elhelyezkedésnél nyújtanak némi segítséget. A város gazdaságfejlesztési célja ezért elsősorban új foglalkoztató szervezetek letelepítése, illetve az ezekhez szükséges – leginkább infrastrukturális – feltételek megteremtése. (Gazdasági Program, 2011)

A gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó célok eléréséért megvalósítani kívánt projektek a későbbiekben részletesen is bemutatásra kerülnek, tekintve, hogy a településfejlesztési stratégia kulcsmomentumait jelentik. A város célja az *iparterület fejlesztés*, amelyet előre vetítve a város rendezési terve is tartalmaz és több olyan területet jelöl ki (döntően a 37-es út mellett), melynek feltárása, esetleges megszerzése és infrastruktúrájának kiépítése feltétele annak, hogy az érdeklődő befektetőknek területet tudjon biztosítani a város. Ehhez a területek egy részének kisajátítása szükséges, illetve az iparterület fejlesztéséhez szükséges közlekedési infrastruktúra biztosítása részben csak állami támogatással valósítható meg, tekintettel az egyes területek állami tulajdoni viszonyára. A város emellett *élelmiszeripari park kialakítását* is tervezi a helyben és térségben (akár közmunka programban) megtermelt, begyűjtött mezőgazdasági termékek feldolgozása, raktározása, kereskedelme érdekében. A működtetést magánszemélyekkel, jogi személyekkel, esetlegesen szövetkezeti formában tervezik, így a helyi termelők előtt is szélesebb lehetőségek állnak majd. Emellett a *piac fejlesztéséhez* kapcsolódóan olyan programok megvalósítása a cél, melyek további lehetőséget nyitnak a Sárospatakon, illetve a Sárospataki kistérségben a helyi termékek előállítására és árusítására.

A város célja tehát, hogy biztosítsa azon feltételeket, amelyek a gazdaság fejlesztéséhez, befektetők vonzásához hozzájárul, ezáltal növelve a munkalehetőségek számát a városban, illetve térségben élők számára. Ennek érdekében városmarketing tevékenység folytatása is tervezett, hogy a befektetőkkel megismertessék a város által kínált befektetési lehetőségeket.

A városban **gazdaságfejlesztő társaság** nem működik, a tervezést, végrehajtást a Városfejlesztő Nonprofit Kft. végzi az Önkormányzattal és egyéb érintett felekkel együttműködve. A 2015-ben elfogadott gazdasági program alapján (illetve már a 2011-2014 közötti időszakra szóló program is tartalmazta) tervezett vállalkozásfejlesztő központ kialakítása városi és térségi szinten, amely szervezhetné a város vállalkozói tevékenységét, segítheti a beszállítói tevékenységeket, közreműködhetne a forrásszerzések felderítésében, működtetné az ipari övezetet, kutathatná az uniós források megszerzésének lehetőségeit. A központ létrehozását úgy tervezik, hogy az egyik meglévő önkormányzati céghez kerülne, annak érdekében, hogy újabb költségvetéssel ne jelentsen az önkormányzat számára.

A **Zempléni Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány** 1991. június 07-én alakult a Zemplén térség; Hegyalja, Bodrogköz, Hegyköz rendkívül súlyos gazdasági, foglalkoztatási helyzetének enyhítését segítő, vállalkozások létrehozását, fejlesztését szolgáló tervek, programok kidolgozására, végrehajtására. Az alapítvány célja: a kis- és középvállalkozások létrehozásának, fejlesztésének támogatása, elősegítése révén az új gazdasági struktúra kiépítésének gyorsítása, és ezáltal a

rohamosan emelkedő munkanélküliség további növekedésének megállítása, majd fokozatos csökkentése. A Vállalkozói Központ megalakulása óta biztosítja a térségi vállalkozók részére az ingyenes szaktanácsadást saját dolgozói, szakemberei és külső szakértők bevonásával. Jelenleg kilenc információs irodát működtet a helyi polgármesteri hivatalokkal közösen, Sárospatakon is.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

A gazdaságfejlesztési tevékenység leírását tartalmazó előző pontban bemutatásra kerültek a város munkahelyteremtést, foglalkoztatás növelését célzó eszközei, tervei.

Sárospatakon a foglalkoztatási helyzetben a KSH adatai alapján, illetve az önkormányzati dokumentumok által nyújtott információk alapján is némi pozitív irányú elmozdulás tapasztalható. A versenyszférában azt tapasztalják, hogy a meglévő vállalkozások megerősödtek, és néhány fővel bővítik a foglalkoztatotti létszámot. Ennek eredményeképpen az elmúlt időszakban több mint 150 fő került elhelyezésre különböző támogatásokkal a versenyszférában (Települési adatszolgáltatás alapján), azonban a nagyobb arányú foglalkoztatás bővülés a közfoglalkoztatás területén tapasztalható. A városban a közfoglalkoztatottak olyan feladatokat látnak el az önkormányzat területén, amelyek hozzájárulnak a város szepítéséhez, illetve a közétkeztetés alapanyagainak előállításához. A közfoglalkoztatásban részt vevők száma jelentős mértékű a város területén, ennek eredményeként kevesebb, mint 600 regisztrált álláskereső van Sárospatakon.

A településen a közfoglalkoztatás mellett startmunkaprogram, illetve mezőgazdasági program is működik, melyben 83 fő vesz részt 2014. júniusi adatok alapján.

Az önkormányzattól kapott információk alapján a közmunka programban foglalkoztatottak száma 2013-ban 240 fő volt, 2014-ben pedig már 466.

12. táblázat: Közmunka programban foglalkoztatottak száma 2009-2014 között:

Évek	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Foglalkoztatottak száma (fő)	39	41	72	105	240	466

Forrás: Települési adatszolgáltatás, valamint hatályos Gazdasági program alapján

A város igyekszik olyan **képzéseket** szervezni, amelyek munkáltatói igényekre épülnek. Az önkormányzat tájékoztatása alapján, aki komolyan veszi a képzésben való részvételt és megfelelő szakmai tapasztalatra tesz szert, nagy eséllyel (70%) el tud helyezkedni. Sárospatak Város Önkormányzata 2010 januárjában „Szociális foglalkoztatási projekt a sárospataki kistérségben, Sárospatak” címmel pályázatot nyújtott be a Társadalmi Megújulás Operatív Program támogatásának elnyerésére. A projekt lényege: 39 hátrányos helyzetű, állandó munkajövedelemmel nem rendelkező sárospataki és környékbéli személy számára biztosít képzést és 22 hónapos foglalkoztatást. A projekt 2011. február 1-én kezdődött és 2013. január 31-ig tartott. A projekt során képzések is megvalósultak, a legalapvetőbb az a megalapozó képzés, ami a projekt elején és végén munkaerő-piaci kompetenciákat fejlesztett. A projekt résztvevői a teljes időszak alatt mentori szolgáltatásban

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

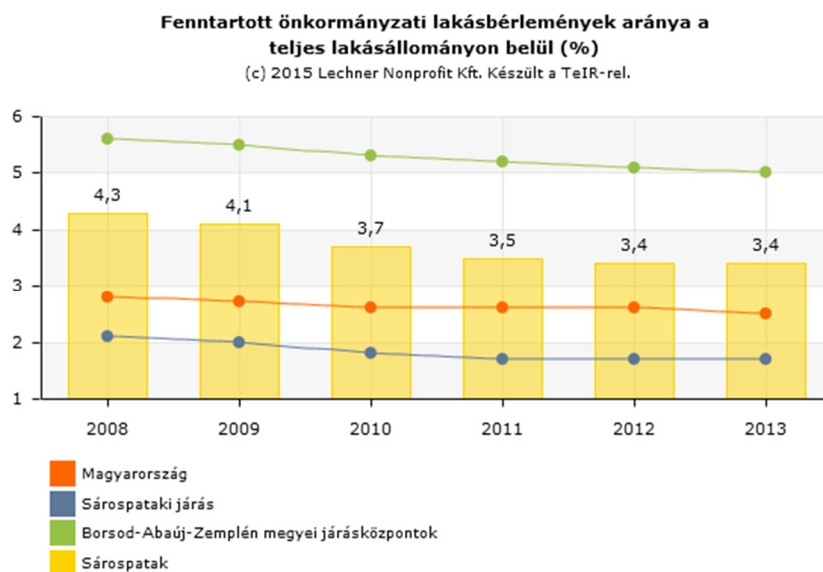
Európai Unió

részesültek annak érdekében, hogy biztosított legyen a projektben való bennmaradásuk, valamint hogy személyes, magánéleti gondjaik, hozzáértő szakemberek segítségével minél hamarabb megoldásra kerüljenek. A projekt szakmacsoportjai gyakorlati terephelyszíneként önkormányzati ingatlanoknál, intézményeknél, valamint szerződött együttműködő partnereiknél dolgoztak. A város a projektet sikeresnek ítélte meg, így továbbra is keresik azokat a lehetőségeket, ahol hasonló feltételekkel segíteni tudják a városban élő rászorulókat.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Sárospatak Város Önkormányzata 2014. november 14-i Képviselő-testületi tájékoztató szerint, a tájékoztató készítésekor, **170 db önkormányzati bérlakást** tartott nyilván, melynek nagy része bérbeadás útján kerül hasznosításra, státuszuk (üres/hasznos) az év során folyamatosan változik. A 170 db lakásból akkor 34 db üres és 5 db kiadható bérlakás szerepelt a nyilvántartásban. A 34 db üres lakáshoz túlnyomó részben olyan lakások tartoznak, amelyek műszaki állapotuk miatt nem adhatók bérbe (26 db), de üres lakásként tartják nyilván az önkormányzati érdekből nem hasznosított lakásokat (4 db), valamint a bírósági eljárásokkal érintett lakásokat is (4 db). 6 lakás értékesítése ekkor folyamatban volt. A lakhatatlan, illetve felújításra szoruló lakásokat az önkormányzat pályázati forrásból tervezi felújítani, majd bérbe adni. A bérlakások a város belvárosában helyezkednek el, egy részük műemlék jellegű. A lakásokat szociális helyzet alapján pályáztatás útján, piaci jelleggel pályáztatás útján, szolgálati jelleggel vagy városérdekből, illetve jogszabály előírása alapján adja bérbe az önkormányzat.

49. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül (TeIR, 2013-ig)

Forrás: TEIR

13. táblázat: Lakásállomány, egy-két, három, négy és többszobás lakások száma

Évek	Egyszobás lakások száma (db)	Kétszobás lakások száma (a másfél szobásokkal együtt) (db)	A háromszobás lakások száma (a két és félszobásokkal együtt) (db)	A négy és több szobás lakások száma (a három és félszobásokkal együtt) (db)
2012	386	1921	1714	1259
2013	384	1919	1719	1259

Forrás: KSH

A KSH adatok alapján az elmúlt években nem változott jelentősen a településen lévő lakásállomány.

1.10.6. Intézményfenntartás

A közszolgáltatást nyújtó intézmények (oktatási-nevelési intézmények, egészségügyi, szociális ellátás), illetve azok fenntartói az 1.8.1 pontban felsorolásra kerültek. A törvényi, jogszabályi környezet változása főként az oktatási intézmények fenntartására volt hatással az elmúlt időszakban, több oktatási intézmény került át először a Megyei Intézményfenntartó Központ, majd a Klebersberg Intézményfenntartó Központ fenntartásába.

Ezeket kívül a városban működnek az alábbi közintézmények:

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

- Borsod-Abaúj-Zemplén- Megyei Kormányhivatal Sárospataki **Járási Hivatala**, Sárospatak, Kossuth u. 44.
 - Okmányiroda
 - Polgárvédelemi Kirendeltség
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Sárospataki Járási Hivatala Járási Építésügyi Hivatala, Sárospatak, Kossuth u. 44.
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Sárospataki Járási Hivatala Járási Gyámhivatala, Sárospatak, Kossuth u. 44.
- Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Sárospataki Járási Hivatala Járási Munkügyi Kirendeltsége, Sárospatak, Rákóczi út 78.

Fentiekén túl a településen működik a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság közvetlen alárendeltségében a **Sárospataki Rendőrkapitányság**, továbbá önálló jogi személyként a Sárospataki Polgármesteri Hivatal, melynek felügyeletét Sárospatak Város Önkormányzatának Képviselő-testülete látja el.

A város a fürdő fejlesztésére létrehozta 100%-os tulajdonosként a **PATAQUA Sárospataki Termálfürdő- és Campingfejlesztő Kft**-t, mely társaság feladata a Sárospataki Termálfürdő és Camping üzemeltetése, a fejlesztési beruházások koordinálása, menedzselése.

Az önkormányzat további kizárólagos tulajdonú gazdasági társasága a **SIDINFO Nonprofit Kft.** A társaság feladata az Újbástya Rendezvénycentrum és a Vízikapunál lévő szabadtéri színpad üzemeltetése. Ehhez kapcsolódóan az Újbástya Rendezvénycentrumban kávéházat és Tourinform Irodát működtet, internet hozzáférést biztosít, kiállításokat szervez, konferenciák részére helyiséget biztosít, továbbá rendezvényeket szervez.

A **Sárospataki Közszolgáltatási Nonprofit Kft.** (kizárólagos tulajdonosa Sárospatak Város Önkormányzata) feladata a Sárospatak város közigazgatási területén a közétkeztetési tevékenység ellátása, fejlesztése, továbbá az önkormányzat tulajdonában lévő intézmények karbantartása.

1.10.7. Energiagazdálkodás

(A fejezetben kizárólag az önkormányzati tulajdonú ingatlanokra vonatkozó adatok kerülnek bemutatásra.)

A **Patakhő Energiaszolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság** (kizárólagos tulajdonosa Sárospatak Város Önkormányzata) **felelős** Sárospatak város egyes kommunális feladatainak ellátásáért, illetve Sárospatak Város Önkormányzata intézményeinek energetikai, fűtés, távhő, melegvíz ellátásáért, az ellátás korszerűsítéséért.

Az ELMŰ-ÉMÁSZ Hálózati Szolgáltató Kft. biztosítja a villamos energia ellátást, a TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Kft. pedig a gázellátást.

Sárospatak a Károlyfalva mellett található transzformátor állomásról kapja a villamos energiát, 20 kW feszültségű légvezetékes hálózaton keresztül. A villamos energia igény növekedése folyamatosnak tekinthető.

A településen a megújuló energiaforrások használata nem jellemző. Megújuló energiák közül, a villamos szakág vonatkozásában megkülönböztetett figyelmet érdemel a napelem nyújtotta lehetőség, azonban a településen lévő (önkormányzati fenntartású) épületek nagy számban műemlékvédelmi jellegűek, így ezek telepítése nehezen kivitelezhető.

Az Önkormányzat rendelkezik 2014.12.31-i támogatói döntéssel a KEOP-4.10.0/N/14 (Fotovoltaikus rendszerek kialakítása) konstrukció pályázatában, amelynek köszönhetően Sárospatak Város Önkormányzatának 3 épületére 2015-ben napelemes rendszer kerül telepítésre (41 265 919 Ft támogatással, 100%-os támogatási intenzitás mellett): Sárospataki Rendelő Intézet (Sárospatak, Comenius utca 20.), Sárospataki Polgármesteri Hivatal (Sárospatak, Rákóczi út 32.), Carolina Óvoda és Bölcsőde (Sárospatak, Zrínyi utca.).

A 2014 októberében elfogadott Településrendezési Tervben leírtak alapján az önkormányzati intézmények műszaki állapota épületvillamossági, villamos energetikai szempontból vizsgálva vegyes: a korszerű, új létesítmények mellett megtalálhatók azok is, melyekben az utóbbi években, de talán 25-30 éve korszerűsítés nem történt. Ennek megfelelően a berendezés – beleértve először is a világítást – elavult, sem energetikai, sem ergonómiai, sem biztonságtechnikai szempontból nem felel meg a kor követelményeinek, a jogszabályi előírásoknak, a takarékos üzemeltetés lehetősége nem biztosított.

Az Önkormányzat 2014.12.17-i támogatói döntéssel rendelkezik a KEOP-5.5.0/K/14 konstrukció keretében benyújtott pályázatára vonatkozóan, amelynek köszönhetően 2015-ben összesen 1 374 db, a településen elhelyezett fényforrás energiatakarékos LED-es világítótestekre történő cseréje történik meg a közvilágítás energiatakarékos korszerűsítése érdekében Sárospatakon (megítélt támogatás 211 563 331 Ft, 100%-os támogatás intenzitás mellett). A lámpatestek cseréjének köszönhetően éves szinten több millió forintos megtakarítás érhető majd el.

A belváros-rehabilitáció keretében tervezett a távhő szolgáltatás korszerűsítése az energia felhasználás csökkentése érdekében, amely 902 lakást, 4 intézményt és több közületet is érint. A korszerűsítés becsült költsége kb. 2 milliárd Ft.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

Ahogy korábban már említésre került, a **Sárospataki Közszolgáltatási Nonprofit Kft.** feladata Sárospatak város közigazgatási területén az önkormányzat tulajdonában lévő intézmények karbantartása.

A köztisztaság, a közterületek, zöldfelületek karbantartásáért a Sárospataki Kommunális Szervezet (Sárospatak, Dózsa Gy. utca 2.) a felelős, amely feladat elvégzését közfoglalkoztatottak bevonásával végzi.

A város szerződéses keretben látja el a városi közszolgáltatásokat, több szolgáltatót bevonva:

- Víz és csatornaszolgáltatás – Zempléni Vízmű Kft.
- Távközlési szolgáltatás – Magyar Telekom MSZI Észak-magyarországi szolgáltatási központ Támogató és előkészítő osztály
- Kéményseprés – Zemplén Idegenforgalmi Kft. ASZÚ Kéményseprő Részlege (terület ellátási kötelezettséggel)
- Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtése – Sánta László közszolgáltató (Sárospatak területe)
- Hulladékgazdálkodás – A városban több évtizede van szervezett települési hulladékgyűjtés, melyet korábban az önkormányzat Kommunális Szervezete végzett, 2003. évtől a szilárd kommunális hulladék gyűjtését, szállítását, ártalmatlanítását a Zempléni Z.H.K. Hulladékkezelési Közszolgáltató Kft. – mint kötelező közszolgáltatást – végezte, 2014.02.01-től pedig a Zempléni Z.H.K. (szétválással jött létre) végzi.

2013-ban az önkormányzat 78 293 500 Ft támogatást nyert (85%-os támogatás intenzitás mellett) Sárospatak város szennyvízelvezetésének és tisztításának bővítésére, korszerűsítésére, amely projekt jelenleg még folyamatban van.

A Bodrog-parton lévő zöldterületek felújítása, árvízvédelme, illetve több szabadidős tevékenység (pl. horgászat, szabad-strand) feltételének megteremtése is tervezett, azonban ezen területek egy része a Magyar Állam tulajdonában van, így a hozzá kapcsolódó fejlesztések megvalósítása nem csak az Önkormányzaton múlik.

1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Sárospatak a Zempléni-hegység keleti lejtői előtt, a Bodrog partján fekszik. Ily módon területe két, illetve három földrajzi kistájat is érint. Ezek: az Alföld nagytáj – Felső-Tiszavidék középtájának – **Bodrogek** kistája, az Észak-magyarországi-középhegység nagytáj – Tokaj-Zempléni-hegyvidék középtáj - **Hegyalja** és **Központi-Zemplén** kistájai. (DÖVÉNYI 2010). A település legnagyobb része a Bodrogek kistáj részét képezi. A Központi-Zemplén kistáj csak két, Vágáshuta felé eső lejtőn érintett, ezért ennek jellemzésére nem kerül sor, azonban a Bodrogek és a Hegyalja kistájak természetföldrajzi viszonyainak bemutatására az igen nagyméretű kiterjedés miatt részletesen kerül sor.

1.12.1.1. Domborzati – földtani – talajtani - vízrajzi viszonyok:

Hegyalja:

A kistáj 100 és 514 m között változó tszf-i magasságú, erősen tagolt lejtővidék. Az ÉK-i csapású kistájat a Zempléni-hegység Bodrog felé kifutó gerincei tagolják. A felszín több mint 80 százaléka talajerózióval veszélyeztetett.

A kistáj 60%-át szarmata riolittufa építi fel. A felszínt mindenütt vékonyabb-vastagabb szoliflukciós üledék fedi, a peremeken erre helyenként lösz települt. A kistáj jellemző szerkezeti irányai az ÉK-DNy-i és az ÉÉNy-DDK-i.

Talajai andezit- és riolittufa-málladékon, ill. harmadidőszaki agyagos üledékeken agyagbemosódásos barna erdőtalaj, a szelídebb K-i dombokon, harmadidőszaki üledéken vagy nyirokon barnaföldek, a köves és földes kopárok részaránya elhanyagolható.

Szélsőséges vízjárású és vízhozam-ingadozású vízfolyások, kora tavaszi, nyár eleji és őszi árvizek, az árhullámok nem tartósak, gyorsan levonulnak.

A talajvíz a völgyek alsóbb szakaszain 4-6 m között található, feljebb 6 m-nél mélyebben érhető el. Az artézi kutak általában sekélyek, vízmennyiségük mérsékelt.

Bodrogek:

A táj karaktere szerint alluviális síkság, melyet a holocén kezdetén elsősorban a Zemplénből lefutó patakok hordalékkúpjai határoztak meg, ám a Nyírségi-plató felbillenésével, így a Bodrog és a Tisza medreinek nyugatra tolódásával már ezek alakították ki a kistáj mai képét.

A medencealjatot főként paleozoos képződmények és triász-jura kőzetek alkotják. A Zempléni-hegységből lefutó patakok homokos üledékéből álló hordalékkúpján az újpleisztocénban futóhomokos felszín képződött. A formákat gyakran löszös homoktakaró konzerválta. A Bodrog a formák nagy részét elpusztította, s jelenleg újholocén öntésképződmények, üledékek borítják.

A terület talajviszonyait kettősség határozza meg: egyrészt a folyó közelségéből a vízhatás erőteljes jelenléte, másrészt az elmúlt évszázadok vízszabályozási, lecsapolási munkái következtében a másodlagos folyamatok érvényesülnek ma.

A kistájban legnagyobb kiterjedésben réti talajokkal találkozunk, de megtalálhatók öntés réti talajok, tőzegtalajok, a folyó mellett kis arányban nyers öntéstalajok, feljebb eső részeken barnaföldek, a síkságon kisebb-nagyobb homokhátak.

A tájat sűrű csatornahálózat szövi át. Száraz, vízhiányos terület. Kora tavaszi hóolvadási árvizek a legmagasabbak, a kisvizek ősszel és télen jelentkeznek. A Bodrogot védgátak kísérik.

A talajvíz a csatornák mentén 2 m felett áll, máshol 2-4 m között ingadozik. Mennyisége jelentős. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A rétegvíz mennyisége nem jelentős, az artézi kutak mélysége a 100 m-t ritkán haladja meg, de általában bővizűek. Általános a nagy vastartalom.

1.12.1.2. Vízfolyások, természetes és mesterséges állóvizek:

A város területén 2 db dombvidéki kisvízfolyás található:

Hercegkúti-patak: A vízfolyás a település D-i részén folyik keresztül, befogadója a Bodrog-folyó. Vízügyterületének forrásvidéki része erdő borította hegyvidék, a hegység lejtőin szőlőművelést, a dombháton szántóföldi, a völgyfenéken rét művelést folytatnak. Vízügyterülete 65 km². Egységes rendezése, kiépítése nem történt meg. Az 1970-es években a patakot keresztező közúti és a vasúti hidak alatt mederburkolat készült. Torkolati szakaszának új nyomvonalra történő helyezésére árvízvédelmi töltéscsisítéshez kapcsolódóan 1984-85 évben került sor. 2010-ben a Hercegkúti-patak mederkecsísítési és medertisztítási munkái az Arany J. úti közúti híd fölötti 300 m-es szakaszon történtek meg. EMVIZIG kezelésben a meder alsó 5,0 km-es szakasza van, fölötté társulati kezelésű. (Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság)

Suta-patak: A vízfolyás a település É-i részén folyik keresztül, befogadója a Bodrog-folyó. A vízfolyás nincs az EMVIZIG kezelésében. (Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság)

Legnagyobb vízfolyás a Bodrog, de itt fut a Fehér-patak (északon határol), Hotyka-patak, Török-éri főcsatorna, Gubástói-csatorna, Piti-csatorna, Füzes-ér, Vajdácskai-csatorna, Ronyva-patak (keleten határol).

A terület környezete tavakban szegény, az állóvizek elsősorban a kőbányászat eredményeként visszamaradt mesterséges tavak, a természetes állóvizek ritkák, a terület legismertebb tava a Megyer-hegyi tengerszem, melynek vize a malomkőbányászat során kialakult bányagödörben gyűlt össze. Több holtág is a településhez tartozik. Ilyenek: Kengyel-tó, Keleti-Bodrog-holtág.

1.12.1.3. Éghajlat

Hegyalja:

Mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz, a mérsékelt nedves övezet határán fekvő terület, a napsütés évi összege 1850 óra, az évi középhőmérséklet 8 °C. Évente mintegy 660 mm csapadék hull. Az ariditási index 1,05-1,08 közötti, leggyakoribb széljárás az É-i, ÉK-i, D-i.

Bodrogköz:

A terület klímakaraktere mérsékelt meleg-száraz, de közel a mérsékelt hűvös éghajlati típus, a napsütés évi összege 1800 óra, az évi középhőmérséklet 9,5-9,7 °C. Évente mintegy 580 mm csapadék hull. Az ariditási index 1,20 közötti, leggyakoribb széljárás a Bodrog mentén az ÉK-i, ÉNy-i és D-i.

1.12.1.4. Természetes és telepített növénytakaró:

Hegyalja:

Florisztikai beosztás: Pannóniai (Pannonicum) flóratartomány, Északi-középhegység (Matricum) flóraidékének, **Zempléni-hegység** (Tokajense) flórajárás.

Az alapvetően tölgyes-uralmú keleti szegélye a hegység-peremnek. Erdőssztyepp-növényzete szinte teljesen megsemmisült, csupán néhány magaslaton maradt fenn a fátlan erdőpusztai vegetáció. Völgyeiben edafikus társulás az égerliget. Helyenként még a Központi-Zemplénre jellemző kárpáti, de jellegében az említett erdőssztyepp-karakter dominál. Tipikus szinte minden hegykúpon az árvalányhajas, helyenként csenkeszes gyepek előfordulása. Termesztésre javasolt mezőgazdasági növények: szántóföldi növények, gyümölcsök illetve szőlő termesztésére is kiválóan alkalmas. Özönfajok: bálványfa, gyalogakác, kisvirágú nebcsvirág, japánkeserűfű-fajok, fehér akác, aranyvessző-fajok.

Bodrogköz:

Florisztikai beosztás: Pannóniai (Pannonicum) flóratartomány, Alföld (Eupannonicum) flóraidékének, Észak-Alföld (Samicum) flórajárás.

A Bodrogköz potenciális erdőterület (mélyebb térszinteken fűz-nyár ligeterdők, égeres-kőrises mocsár- és láperdők, tölgy-kőrisszil ligeterdők, a folyóhátakon, homokszigeteken gyertyános tölgyesek, alföldi zárt kocsányos tölgyesek); további jellegzetessége a vízhez kötődő élőhelyek gazdagsága. Az erdőirtásokat, ármentesítéseket leginkább a lápok és az erdők sínylették meg.

Az egykori erdők helyén jórészt szántók, ill. fajszerű ültetvények, a lecsapolt lápok helyén szántók, nagy kiterjedésű rétek, másodlagos mocsarak vannak. Természetszerű növényzetét a Bodrog holtágaiban, kubikgödreibben, a bodrogzugi nyílt ártér és a mentett oldal tavaiban, erekben, csatornáknál fajgazdag mocsári- és hínártársulások a vízpartokat szegélyező mocsarak, láposodó foltok jelentik. A folyókat bokorfűzések és fűz- és nyárfajok dominálta ligeterdők kísérik.

A hullámtérben jelentős az özönfajok borítása. A magasabb térszíneken a kőrisszil ligeterdők állományai húzódnak. A montán elemeket tartalmazó gyertyános-tölgyesek a Bodrogköz több pontján fellelhetők, a Long-erdőben bükkal. Özönfajok: zöld juhar, bálványfa, gyalogakác, selyemkóró, tájidegen őszirózsa-fajok, amerikai kőris, japánkeserűfű-fajok, fehér akác, aranyvessző-fajok.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

A település tájhasználatának alakulása, változása az I. Katonai felmérés (1763-1787), a II. Katonai felmérés (1806-1869), a III. Katonai felmérés (1869-1887), a Magyar Királyság területét lefedő, 1:25

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

000 léptékű (1869-1887) történeti térképek vonatkozó szelvényein, illetve a Google Earth közelmúltban készült műholdfelvételein keresztül kerül bemutatásra.

Az I. Katonai felmérés szelvényein megfigyelhető, hogy erdővel csak a hegyvidék volt borított, a peremen elhelyezkedő hegyek lejtőin, kitettségtől függetlenül szőlőt termesztettek. A szántóföldek kis kiterjedésűek voltak, a hegylábakra, ritkább esetben a magas árterekre szorultak.

A szőlőműveléssel voltak hasznosítva az előhegyek is (Páncél-hegy, Mandulás). A folyó mentén kevés erdőt tüntet fel a térkép, a Halászival szemben levő, és Ardóval szemben, részben a mai Long-erdő őséről kell említést tennünk.

A II. Katonai Felmérés idején az erdőterületek előretörnek, a szőlők visszaszorulnak, már csak a jobb kitettségű dűlőkön marad meg a korábbi használat. A patakok völgyeiben kaszálókat láthatunk, a szántók kiterjedésének aránya a Bodrog nyugati partján nem változott meg, ám a folyó másik oldalán, Kis Patak körül már kiterjedtebb, újonnan művelésbe vont földeket látunk. Eltűnt ellenben a Halászi alatt levő, túlparti szántó.

A Dorkó-laposától nyugatra ez a térkép már kiterjedt és zezugos tórendszert mutat.

A táj életében évszázadok óta a legdrasztikusabb változás ment végbe a XIX. század végén. Az ármentesítés befejezése után kevesebb, mint fél évszázaddal a Bodrogtörzs teljes mértékben mezőgazdasági területté lett, az eredeti növényzet nyomokban maradhatott meg a folyóhoz közel eső holtágak környékén.

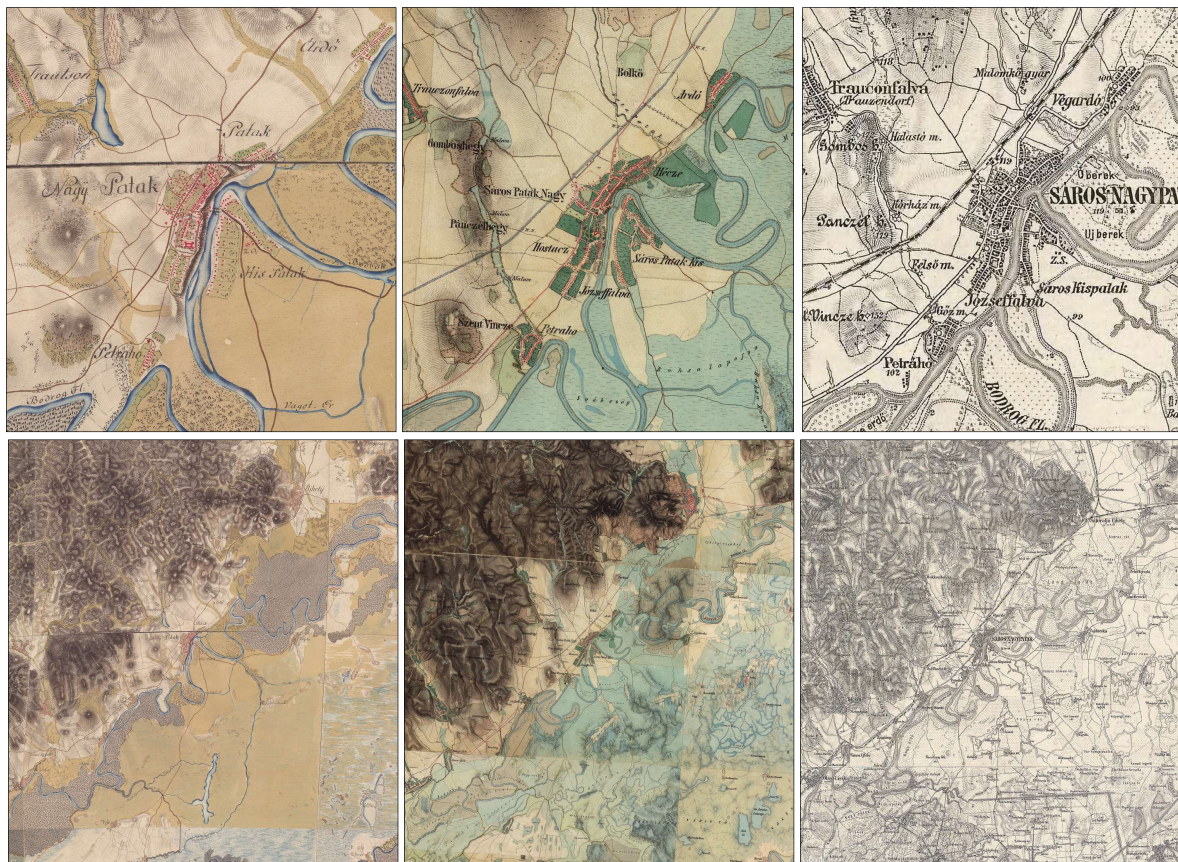
Az emberi hatás a Bodrogtörzsben így óriási mértékben erősödött, ezzel ellentétben a hegylábakon csak a használat áthelyeződése történt; a szőlőterületek kárára most a szántók törtek előre.

A mai állapotokat egy mindenhol tetten érhető kettősség jellemzi: egyrészt egyes területeken a használat intenzitása emelkedik, más helyeken pedig erősen csökken; ez a hegylábakon jelentkezik a felső kisparcellák folyamatos felhagyásában, aminek eredménye az erdő és az intenzív szőlőterületek között egy széles cserjesáv kialakulása (melyből a későbbiekben erdő lehet), a lejtők alsóbb régióiban a szőlőtermesztés intenzifikált, nagytáblás, ma már jórészt magánkézben levő.

A Bodrog mentén folytatódik a gyepek felhagyása, sok helyen ellenben továbbra is szántó művelési águ területek vannak, amely természet- és környezetvédelmi szempontból egyáltalán nem üdvös.

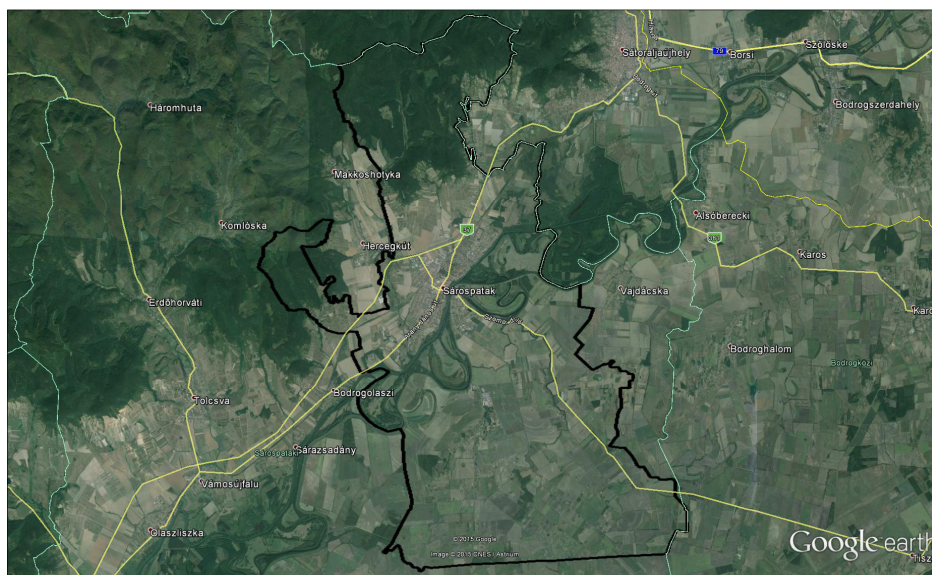
Az ármentes Bodrogtörzsben a szántók előretörése történt az elmúlt évtizedekben, a gyepek nagy része már eltűnt. A tanyák számának csökkenése is megfigyelhető a friss műholdkép alapján, ezek a felhagyott tanyahelyek később is gyeppoltokként láthatóak a szántókon.

50. ábra: Sárospatak a katonai felmérések idején

Forrás: I. Katonai felmérés (1763-1787) (ARCANUM), II. Katonai felmérés (1806-1869) (ARCANUM), III. Katonai felmérés (1869-1887) (ARCANUM)

51. ábra: Sárospatak a Google Earth felvételen

Forrás: Műholdfelvétel (2014) (Google Earth)

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

A település közigazgatási területének nagy részét lefedő kistájak egészen eltérő karakterrel bírnak, és magukon, a tájakon belül is ellentétek vannak.

Adott a Bodrogek, melyen az 1800-as évek második felében végezték el az ármentesítési beavatkozásokat, így a korábbi, vízzel jól ellátott, ám a mezőgazdaság növénytermesztés céljaira nem alkalmas területet lecsapolták.

A hullámtérben jellemző a tavaszi magas árvíz, és a nyári kisvíz, mely kihat a mentett oldalra is, hiszen itt tavasszal intenzíven kell védekezni a belvíz ellen, ám nyáron már ugyanazokon a táblákon aszály pusztít. A régi vízi világ apró nyomai csak a morotvákban, holtágakban maradtak fenn, ma a terület nagy része intenzív agrártáj.

A hegylábak régen tölgyesek borította oldalain nagyrészt szőlőt termelnek. Rengeteg kisparcella felhagyásának lehetünk tanúi, míg a nagyüzemi birtokok intenzív szőlői virágoznak. A felhagyott szőlőparcellák helyén, a felhagyás idejét elég pontosan datálhatók teszi a rájuk visszatelepedett életközösségek szerkezete. Megvannak a már beállt, nagyon szép sztyepprétek, melyek a filoxéra miatti felhagyások idején jelentősen gyarapodtak, és a friss, még erősen gazos, cserjés állományok is.

A már említett, a két kistáj határán álló kisebb kúpok (Páncél-hegy, Mandulás, Szemince-hegy, Somlyód) növényzetüket tekintve elütnek mind a Hegyalja növényzetétől, mind a környező Bodrogekétől; mivel a szőlőtermesztés rajtuk már hosszabb ideje leáldozott, és az elmúlt évszázadok alatt nagyon szép, védendő értéket jelentő sztyepprétek alakultak ki rajtuk.

Sárospatak eme kettősség metszéspontjában fekszik. A legmagasabb térszíneken erdőket találunk, alacsonyabban a különböző korokban felhagyott szőlőparcellákat, alattuk következnek a jelenleg is művelt szőlők, illetve gyümölcsösök, majd a szántók, ezután a lakott terület, majd a Bodrog, a hullámtér erdei, holtágai, a mentett oldalon pedig a gyepek, majd a szántók.

Az erdők 20,44 %-os aránya az országos 20,8 % körüli, azonban a megyei 28,8 %-hoz viszonyítva elmarad. Az erdőterületek között rendeltetésük szerint különböző védelmi (természet-, talaj-, mező-, víz-, partvédelmi), gazdasági és rekreációs (parkerdő) célokat kiszolgáló állományok találhatók meg. Állományalkotó fajok között szerepel a tölgy, gyertyán, bükk, akác, nyár, erdeifenyő.

A vulkáni működés eredményeként keletkezett kőzet és ásványvagyon bányászatára vonatkozóan már a XV. század óta vannak írásos emlékek, de a bányászat következtében kialakult tájsebek is emlékeztetnek és figyelmeztetnek e tevékenységre. Jelenleg a Szemince-hegyi (Colas-Északkő Kft) és a Páncél-hegyi (Zemplenkő Kft) andezit- bányák üzemelnek.

14. táblázat: A város földrészleteinek statisztikai adatai

Földrészlet statisztika fekvésenként (TAKARNET)					
Fekvés	Földrészletek száma	Összes terület (m ²)	Legkisebb földrészlet terület (m ²)	Legnagyobb földrészlet terület (m ²)	Átlagos földrészlet terület
Belterület	5 387	10 060 027	3	254 087	1 867
Külterület	3 428	118 883 072	2	2 987 444	34 680
Zártkert	3 548	10 242 076	13	373 936	2 887
Összesen	12 363	139 185 175			

Földrészlet statisztika művelési áganként (TAKARNET)						
Művelési ág	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (m ²)	Legkisebb alrészlet terület (m ²)	Legnagyobb alrészlet terület (m ²)	Átlagos alrészlet terület (m ²)	Művelési ág nagysága a település teljes területéhez viszonyítva (%)
Erdő	407	28 449 780	41	2902 666	69 901	20,44
Gyep	840	14 923 358	35	430 506	17 766	10,72
Gyep (rét)	663	6 867 767	57	604 109	10 359	4,93
Gyümölcsös	1012	2 762 286	13	127 256	2 730	1,98
Kert	519	500 063	79	3 000	964	0,36
Kivett	7034	23 450 765	2	480 278	3 334	16,85
Szántó	2457	57 493 798	80	687 909	23 400	41,31
Szőlő	1908	4 737 358	88	69 774	2 483	3,40

Forrás: TAKARNET

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

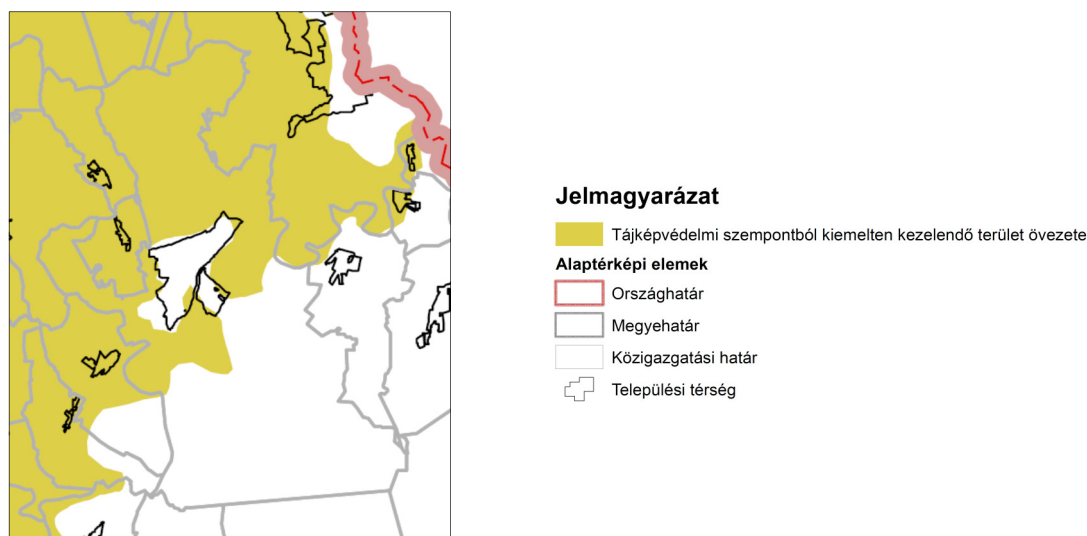
Az Országos Területrendezési Tervről szóló, 2003. évi XXVI. törvény, 3/5. mellékletében, tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területként megfogalmazott területek közé olyan, az országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

Az északi erdőségek, valamint a növénygazdag száraz-félszáraz gyepek s a délebbi, keletebbi részt meghatározó Bodrog és holtágai olyan elemi tájalkotók Sárospatak esetében, melyek védelmére fokozottan kell ügyelni. Ilyen területek pl. a Megyer hegyi tengerszem környezetének tölgyes erdei, a

változatos mikroformációk miatt extrazonális megjelenő kisebb bükkös, gyertyános-bükkös foltok, a Gombos-hegy, Mandulás, Páncél-hegy és Szemince-hegy árvalányhajas, kökörcsines száraz gyepei, sztyepprétei, valamint a Bodrogot kísérő töredékes galériaerdők és holtág-maradványok, valamint az üde gyepek.

Sárospatak területén a Bodrogra 3 jelentősebb patak érkezik: a Hercegkúti patak, a Suta-patak és a Ronyva. A Hercegkúti-patak törékeny füzesekkel és helyenként szép égeresekkel kísért, a Ronyva mentén kiterjedt nádasok, üde rétek és mocsarak, kisebb természetszerű füzesek találhatók.

52. ábra: Sárospatak tájképvédelmi szempontból oltalom alatt álló területei

Forrás: OTRT – 2014, 3/5. sz. melléklet

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szerint természeti terület valamennyi olyan földterület, melyet elsősorban természetes vagy természetközeli állapotok jellemeznek. A természeti területek kiemelt oltalma törvény erejénél fogva – **ex lege** (láp, szikes tó, kunhalom, földvár, forrás, víznyelő, barlangok), vagy **egyedi jogszabállyal** (nemzeti park - NP, tájképvédelmi körzet - TK, természetvédelmi terület - TT, természeti emlék - TE, ásványok, ásványtársulások, ősmaradványok, mesterséges üregek) történő védetté nyilvánítással jön létre.

A Tvt. vagy más jogszabály (miniszteri rendelet, önkormányzati rendelet) által védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (tehát kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) földterület **a védett természeti terület**.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szerint a védett természeti területek és értékek – a védelem kiterjedtségének, céljának, nemzeti és nemzetközi jelentőségének megfelelően – **országos** vagy **helyi** jelentőségű oltalom alatt állhatnak.

A nemzeti park és a tájvédelmi körzet mindig országos jelentőségű, míg a természetvédelmi terület és a természeti emlék lehet országos és helyi jelentőségű.

Sárospatak területére vonatkozóan az Aggteleki Nemzeti Park tájékoztatása szerint nem áll rendelkezésre **ex lege** védettségű objektumokat tartalmazó nyilvántartás, de a felmérések folyamatban vannak. Egyelőre a Mandulás-hegy bányászása során került sor két **barlang (Alsó- és Felső-barlang)** feltárására, melyekre természetesen vonatkozik a védett státusz.

Sárospatak közigazgatási területének a Keleti-Bodrog-holtágat övező, a Sátoraljaújhegy határos keleti, holtágakkal határolt ártéri része az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság működési területéhez tartozó, **274/TT/96** törzskönyvi számmal ellátott, a természetszerű, ártéri erdőtársulások (ártéri fűz-nyár és tölgy-kőris-szil ligeterdő, síksági gyertyános-kocsányos tölgyesek), valamint a gazdag növény és állatvilág védelmét szolgáló, **országos jelentőségű oltalom alatt álló Long-erdő Természetvédelmi Terület (TT)** részét képezi.

A város belterületétől északra található, több mint 300 m magas Megyer-hegyen, **278/TT/97** törzskönyvi számmal ellátott, **országos jelentőségű oltalom alatt álló Megyer-hegyi Tengerszem Természetvédelmi Terület (TT)**, mely az egykor a gabonaőrleők, érczúók malomköveinek bányászata során kialakult üregekben a csapadékvíz felgyülemelésével kialakult tengerszem sajátos botanikai, zoológiai és földtani értékeivel egyedülálló jelentőségű terület védelmét szolgálja.

A település területén található, **helyi jelentőségű** védett természeti területekről több önkormányzati rendelet rendelkezik:

- 24/2007. (X.1.) rendelete a III/1984. számú Tanács rendelettel védelem alá helyezett Mandulás növényvilága védettségének megerősítéséről,
- 23/2007. (X.1.) rendelete a 216/1977. (IX.27.) számú VB határozattal védelem alá helyezett Várkert védettségének megerősítéséről,
- 22/2007. (X.1.) rendelete a 132/1981. (VII.28.) számú VB határozattal védelem alá helyezett Iskolakert védettségének megerősítéséről

Ez alapján helyi jelentőségű védett természeti területnek minősül:

- **Iskolakert (törzskönyvi szám: 4/35/TT/81),**
- **Mandulás növényvilága (törzskönyvi szám: 4/41/TT/84),**
- **Várkert (törzskönyvi szám: 4/19/TT/77).**

Helyi védelemre tervezett területként a **Szemnice-hegy**, a Zempléni-hegység északkeleti peremterületeinek botanikai szempontból igen értékes kiemelkedése került megjelölésre.

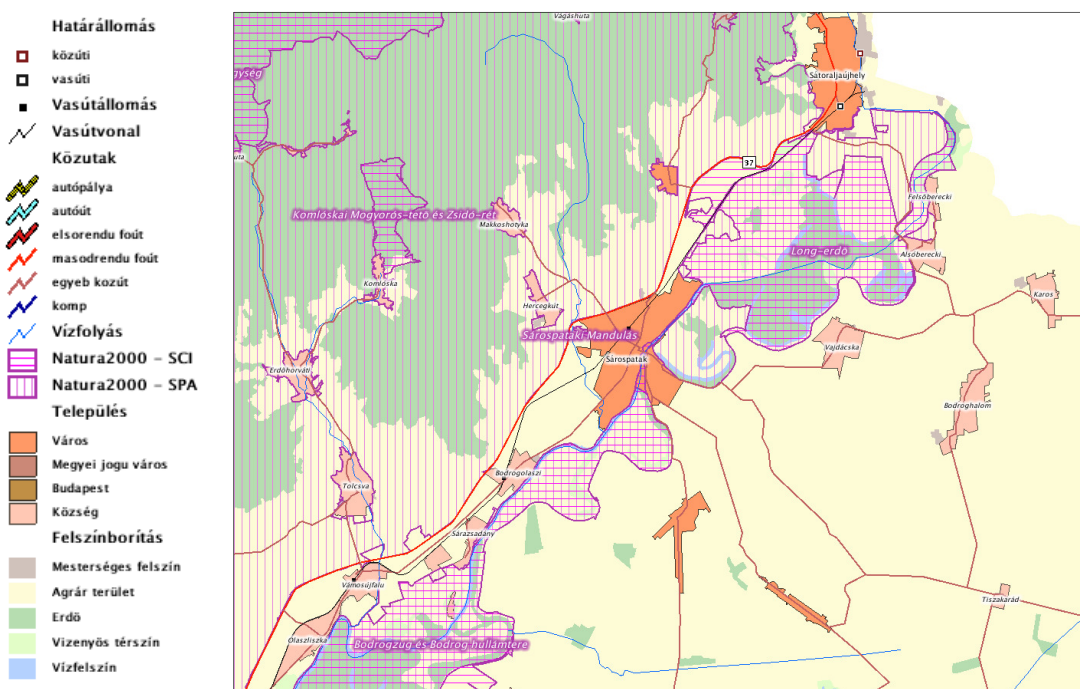
Nemzetközi (közösségi) jelentőségű kategória - mely a természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmét, azon keresztül a biológiai sokféleség megővését, helyreállítását szolgálja - az Európai Unió által létrehozott **Natura 2000** hálózat, mely két természetvédelmi irányelve alapján a

különleges madárvédelmi (KMT, vagy SPA) és a kiemelt természetmegőrzési (KTT, KJTT, vagy SCI) területeket védi.

Sárospatak Város területén található Natura 2000 hálózathoz, ezen belül az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság működési területéhez tartozik:

- **HUHN10001** azonosító kóddal ellátott, **Bodrozug-Kopasz-hegy-Taktaköz** és a
- **HUBN10007** azonosító kódú, **Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel** elnevezésű Különleges Madárvédelmi (KMT), illetve Kiemelt természetmegőrzési területek (KTT), továbbá a
- **HUBN20081** azonosító kódú, **Long-erdő**, a
- **HUBN20071** azonosító kódú, **Bodrozug és Bodrog hullámtere** és a
- **HUBN 20075** azonosító kódú, **Sárospataki Mandulás** elnevezésű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek (KJTT).

53. ábra: Sárospatak védett területei

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer - <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>

A védelem alá tartozó területeket az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló, 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza.

A tájak karakterének fontos összetevői és védelemre érdemesek az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Sárospatak Város közigazgatási területén 2003-ban (külsőterület) és 2012-ben (belsőterület) megtörtént az egyedi tájértékek előzetes felmérése.

Az eddigi mintegy **241 db tájérték** területi eloszlását illetően elmondható, hogy a legnagyobb számban és sűrűségben a Rákóczi vár és az Iskolakert területén, környezetében, illetve a kettő között fordulnak elő.

Ezek közé többségében szobrok, emlékművek, emlékoszlopok, emléktáblák, fészületek, gémeskutak, források, épületek (de többek között történeti kert, felszínforma, fészkelő hely, holtág, faegyed, régészeti lelőhely is) tartoznak (forrás: TÁJÉRTÉKTÁR).

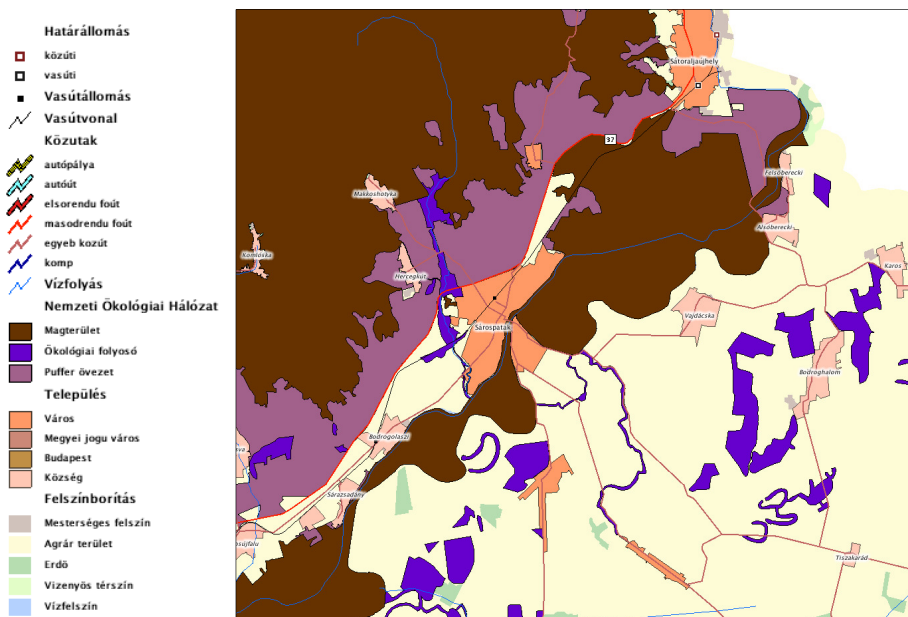
1.12.3.3. Ökológiai hálózat

A természetvédelmi oltalom alatt nem álló védett természetes és természetközeli élőhelyek fennmaradását, megőrzését a Nemzeti Ökológiai Hálózat biztosítja. Az ökológiai hálózat funkcionális elemeinek, a kiemelten védendő magterületek, az ezeket összekötő ökológiai folyosók, a puffertérületek, rehabilitációs területek hálózatának kiemelkedő jelentőségű szerepük van az élőhelyek folytonosságának biztosításában, mely a flóra és fauna elemeinek megfelelő életteret biztosítanak.

Sárospatak közigazgatási határán belül a Nemzeti Ökológiai Hálózat mind a három besorolása alá eső területek megtalálhatók.

Magterület besorolás alá tartozik a Zempléni-hegység tömbje, két részletben, nagyjából követve a hegylábi szőlők felső határait, illetve a Bodrog és kapcsolódó élőhelyek. **Ökológiai folyosóként** funkcionál többek között a Hercegekúti-patak, a Nagy-Füzes ér, illetve az ármentes Bodrogtörzs néhány holtága és kisebb-nagyobb természetstatisztikus élőhely foltja (Nyugodó- Nyárfás, Kengyel-tó, Tőkés-ér, Török-éri főcsatorna). **Puffertérületek** közé tartoznak a hegylábi részek, főleg intenzív, nagyterületű szőlői a 37-es út nyomvonaláig, kisebb kertek, megművelt foltok a magterületeken belül.

54. ábra: A város Nemzeti Ökológiai Hálózatban található kategóriái

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer - <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontó tevékenységek tájhasználati konfliktusok forrásaivá válhatnak.

Funkcionális tájhasználati konfliktusokat az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okoznak.

Tájökológiai tájhasználati konfliktusról beszélünk, az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok fennállása esetén.

A rendezetlenség, a rendetlenség, a megoldatlanság, a befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya vizuális-esztétikai: tájhasználati konfliktusokat eredményez.

Az ember tájtalakító szerepe, s ezáltal a tájhasználati konfliktusok Sárospatak környezetében is fellelhetők. Az elmúlt 200 évben a korábbiakhoz képest különösen felerősödtek a tájba való beavatkozások.

Sárospatak hegyvidéki területén az erdőirtások, s az irtásterületek legelőként, majd szőlőként majd esetenként újból legelőként való hasznosítása szegényítette, de gazdagította is a tájat. A nyílt felületek kialakításával és folyamatos fenntartásával fajokban gazdag gyepek jöhettek létre, melyek egy része ma is komoly természetvédelmi értéket képvisel. Más részről viszont csökkent az erdők kiterjedése, mely a talajok erodálódásához, a hegyből jövő patakok vízjárásának hektikussá válásához és a mikroklima változásához vezetett.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

A felszínalakítás mellett a technológiák változása, „korszerűbbé válása” (növényvédelem, műtrágyázás, drasztikus talajmunka, stb.) a környezet élővilágát szegényítette, s a talajok leromlását is erősítette (erózió, humuszveszteség, szerkezetromlás).

A bányászat által keletkezett tájsebek nemcsak mint negatív formák (Megyer-hegy) jelennek meg, hanem vizuális, esztétikai konfliktust is okoznak (Páncél-hegy).

Ugyanakkor e beavatkozások eredményeként feltáródhatnak korábban nem ismert értékek (Mandulás barlangjai), vagy létrejönnek olyan különös jelenségek, mint a Megyer-hegyi tengerszem, melyek természeti és turisztikai jelentőséggel is bírnak. Az üzemmódok is tájhasználati konfliktust jelentenek (porzás, hanghatás, szállítással járó zavarások, stb.)

A Bodrog medrének áthelyeződése és szabályozása szinte teljesen átalakította a bodrogi tájat. A még látható medermaradványok és ártéri erdő foltok a környező kultúrtájja alakított térben fokozott értéket kell, hogy képviseljenek, és azzal is tisztában kell lenni, hogy sérülékenyséjük is fokozott.

A túlnyomórészt szántókkal jellemezhető délkeleti terület egyhangúságát a csatornák, utak, kisebb tanyák, jellegtelen faültetvények és még itt-ott meglévő gyümölcsösök ugyan megtörik, de a szabályozást megelőző táj és tájhasználat végképp a múlté.

Azonban itt is megfigyelhetjük azt a konfliktust, melyet a Bodrog és a megmaradt holtágai menti tájhasználat okoz: a holtágak és a folyó kiváló pihenőhely és élőhely, s mint ilyen, sokan, sok időt szeretnének itt eltölteni, s ezért házakat építenek a holtág (Berek) partjára.

Azonban a közművek és a természettel való együttélés képességének hiánya miatt az áhított természeti környezet fokozatosan pusztul, értéktelenedik (természeti esztétikai és társadalmi értelemben egyaránt), s ennek a vízszennyezés csupán egy vetülete. A Berekben egykor kikapcsolított területek egy része már felhagyott, műveletlen.

A bányászat az alföldi jellegű tájat sem hagyta érintetlenül, hiszen Kispatak délkeleti részén a bányászat eredményeként alakultak ki szabályos tavak, s most mint horgásztó funkcionálnak.

A hullámtérbe és a mentett oldalra telepített erdők látszólag és statisztikailag erdőnek hatnak, de ökológiai szempontból nem összevethetők a természetes erdőkkel.

A település területén minden eddigi emberi beavatkozás ellenére számos természeti érték maradt fenn, vagy honosult meg, aminek megóvása az intézményesült természetvédelem feladata. A jelenleg hatályos természetvédelemmel kapcsolatos jogszabályok szerint Sárospatakot több, védettséggel járó korlátozás is érinti, melyek ugyancsak konfliktust jelentenek a gazdasági szereplők és a természetvédelem (pl. Natura2000 területekre, vagy ökológiai folyosókra vonatkozó korlátozások, stb.), illetve a gazdasági szereplők és a város lakossága, mint társadalom (pl. Páncél-hegyi bányanyitás, Szemince-hegy bányászata és a védettség igénye) között.

A tervezett, a várost délről elkerülő főút eddig nem tapasztalt terhelést jelent majd a Csere-dűlő, Nagy-Homok és a Hosszú rét környezetében, azonban tehermentesíti a belvárost.

Látható, hogy a beavatkozások pozitív, illetve negatív hatással is bírnak, azonban a területrendezési célok megfogalmazása során szükséges a kompromisszum-keresés, és iránymutató szempont kell

legyen, hogy mindig a biológiailag aktív jellegű tájalkotó elemeket kell előnyben részesíteni a biológiailag inaktív művekkel szemben.

A tisztán látást és a pontos tervezést azonban nehezíti, hogy a település kataszteri adatai finoman fogalmazva is hiányosak és jelentős eltérések adódnak a valós és a tulajdoni lapok szerinti földhasználatok között.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A közhasználatú (közpark, közkert, játszókert, közjóléti erdőterület, sétányok, út- és térfásítások, kondicionáló és védőültetvények), a korlátozott közhasználatú (zöldfelületű, zöldfelület jellegű intézményterületek: bölcsőde, óvoda, iskola, közintézmények: temető, fürdő, strand, sportlétesítmények, kempingek) és a közhasználat elől elzárt (magánkertek, zárt intézményi, vállalati területek, véderdők, védőterületek) zöldfelületek együttesen alkotják a település zöldfelületi rendszerét.

Sárospatak Város zöldfelületi rendszere az azt alkotó elemek elhelyezkedését vizsgálva szigetes elrendeződést mutat, mely sávós, szalagszerű elemekkel (útmenti fasorok, zöldsávok vízfolyásokat kísérő zöldsávok) egészül ki. Az elszórtan elhelyezkedő, kapcsolat nélküli elemek, a város más területfelhasználású egységei által körülzártan helyezkednek el.

Sárospatak zöldfelületi rendszerének kialakulását a természet földrajzi adottságok és a városformáló történelmi tényezők nagymértékben befolyásolták. Jelentős zöldfelületi elemek létesültek az elmúlt századokban a történelmi városmagban, melyek nagyobb zöldszigetekként jelennek meg a város zöldfelületi szövetében, azonban ezek összeköttetése, zöldfolyosók megléte sok esetben hiányzik.

A városmagban található közhasználatú, korlátozott közhasználatú és közhasználat elől elzárt zöldfelületeket egyaránt.

Közterek

Hild tér

Bár a Hild tér a városközpont egyik legintenzívebben igénybe vett köztere, zöldfelületi aránya mégis meglehetősen alacsony. A többszintes épületekkel körbevett téren jelentős a burkolt felületek aránya, zöldfelületet főként betonágyakba ültetett örökzöld cserjék jelentik.

Ady Endre tér

Jelentős kiterjedésű és kondicionáló hatású zöldfelület. Növényállomány állapota egészséges, lombkoronaszint szinte teljesen zárt, így mikro-klimatikus hatása nagyon kedvező.

Jellemző fafajai az ezüstjuhar, valamint a kislevelű hárs. Az Ady Endre térnek az Eszterházy Károly Főiskola Comenius Karának előkertjével történő összevonásával, a gépjármű forgalom kizárásával egy új, egységes sétáló központ alakult ki.

Szent Erzsébet tér és Béla király tere

A Vártemplomtól északra található zöldfelületet az Erdélyi János utca osztja két különálló térré.

Mindkét tér jelentős zöldfelületi aránnyal rendelkezik, elhelyezkedése településképi szempontból rendkívül kedvező, hiszen mind az átutazó, mind a településre érkező látogatókat dekoratív, ápolt növény-együttes fogadja a történelmi környezetben. A Szent Erzsébet téren főként látványos szoliter

növényeket, egynyári virággyakat találunk, míg a Béla király terén zöld juhar fák alkotnak ligetes csoportot.

A lakosság rekreációját szolgáló fontos zöldfelületi elemek között fontos megemlíteni a lakótelepek tömbjei között lévő parkosított részeket.

Közparkok

Várkert

A vár Magyarország legépebben megmaradt vára. Ma a Rákóczi Múzeum kezelésében áll a várhoz tartozó 7 hektáros várkert, mely a Bazilika Minortól a várig vezető Szent Erzsébet utca menti növényekkel és a Múzsák temploma oldalán futó vén borostyánokkal együtt 1977 óta helyi jelentőségű természetvédelmi terület. A várkertet a 16.-17. században a Bretzheimiek alakították ki, a kertkultúra Lorántffy Zsuzsanna idejében virágzott, ma már jóval szegényesebb képet mutat a park.

A kastélypark ma Henri Cavet 1826-ban tervezett angolkert stílusú kialakítását őrzi. A Várkert növényállománya a rendszeres, szakszerű karbantartásnak köszönhetően jó állapotúnak mondható, azonban összességében véve elöregedő állomány. A kert különlegessége néhány igazán idős faegyed, köztük két virágos kőris, egy 515 cm törzskerületű fehér akác, mely az ország második legnagyobb fehér akáca, és egy 406 cm törzskerületű japánakác.

Az értékes, megőrzésre érdemes, idős faegyedeknél több helyen láthatjuk a súlyosabb ágak alátámasztását. A gyepek felületek ápolat, egységes képet mutatnak. A nagyszámú látogató közlekedését a jó állapotú murvás utak és a bejáratoknál elhelyezett információs táblák segítik.

A Vár Bodrog felőli oldalában szabadtéri színpad és esztétikusan kialakított sétány található, mely kedvelt gyülekező hely, azonban meglehetősen kevés árnyékot adó fa kíséri a sétautakat, pihenőhelyeket. Fás növényzet elsősorban csak az ártéri ligeterdőben található, melynek fő fajtája a fehér nyár, azonban számos egyednél az elöregedés jelei mutatkoznak.

Iskolakert

Az iskolakert, mely jelentős kultúrtörténeti és botanikai érték, 1981-ben lett természetvédelmi területté nyilvánítva. A kert eredeti rendeltetése a tanulók szabadtéri tanulási lehetőségének biztosítása, biológia, környezet- és természetvédelem tanítás gyakorlati területe. A kert fái több ütemben lettek telepítve, az első faültetések az 1840-es években történtek, majd 1876-ban és 1910-ben is jelentősen bővítették a kert flóráját, mely következtében számos idős, értékes, védendő egyed található ma is a park területén.

Kiemelkedő értéket képvisel az a hársfa, mely a kislevelű hárs és az ezüsthárs egy olyan hibridje, mely az országban egyedülálló.

Másik rendkívül értékes fa a kertben a Tompa szobor melletti 100 éves tiszafa. A kertet 1904-ben díszkertté alakították, ezt megelőzően tanulótertként, biológiai géncentrumként és faiskolaként működött. 1931-ben a kert egy részét a Mudrány utca építésekor feláldozták.

Fasorok

Számos helyi védelem alatt álló, száz évesnél is idősebb értékes fasor található Sárospatak történelmi városmagjában. Elsősorban alkalmazott fajok a juharlevelű platán, például a Kazinczy és Rákóczi utcában, de gyakran előfordul a kislevelű hárs és a vadgesztenye.

Jelentős zöldfelületű intézmények

Iskolakertek

A Sárospataki kollégium díszkertje

Az említett Iskolakerthez csatlakozva, attól északra található az egykor országos jelentőségű Sárospataki Kollégium épülete, melynek díszkertjét neobarokk stílusban alakították ki, mely a figyelmet az impozáns épület főbejárata felé irányította. A kert fénykorát I. Rákóczi Ferenc és felesége, Lorántffy Zsuzsanna életében, a 17. század közepén élte.

Mára a kert veszített díszes jellegéből, ismét felöltötte a barokk kert jellegét, azonban szerényebb, visszafogottabb formában. A kert központi tengelyét díszes, nyírt növényssávok szegélyezik, és a kert széle felé haladva egyre természetesebb kialakítás teremti meg a kapcsolatot az Iskolakerttel. Két oldalt idős juharlevelű platánok és csertölgységek adnak keretet a kertnek.

Református Gimnázium kertje

A gimnázium belső udvarának, a kertnek eredeti kialakításában nagyobb szerep jutott a növénytakarónak. Az egykori középső növénycsoport helyén ma nagy felületű burkolt terület található. A belső udvar két szélén, az épületek mellett két oldalt kislevelű hársfasor állt, melyből mára már csak az egyik maradt fenn, annak is több egyede balesetveszélyessége miatt cserére szorul.

Templomkertek

Három jelentős templom található a városban, a katolikus, a református és a görög-katolikus. Két utóbbi templom kertjében értékes, idős, főként juharlevelű platánokból és hársakból álló faállomány található. A római katolikus templom nem rendelkezik saját kerttel északról a Szent Erzsébet utca, délről parkoló és burkolt köztér csatlakozik hozzá. A templom előtti teret a kettős fasorral szegélyezett Szent Erzsébet utca köti össze a Várkerttel.

Temetők

Jelentős történelmi és kultúrtörténeti értéket képviselnek, és kiemelkedő botanikai értékkel bírnak a városban található temetők.

Elrendezésük, kialakításuk, értékes idős növényállományuk mind hozzájárulnak jelentőségükhöz. XVIII. századi írásos emlékek szerint a II. Rákóczi Ferenc idejében, 1705-ben tartott országgyűlés úgy rendelkezett, hogy a város addigi temetője maradjon a katolikus egyház irányításában, és a kollégium közelében alakítsanak ki egy új területet a reformátusok temetkezési helyéül.

Így jött létre a két jelentős méretű, történelmi jelentőségű zöldfelület, melynek ma is jelentős zöldfelületi, kondicionáló szerepe van. A későbbiek folyamán alakult meg a másik két jelentős temető, az izraelita és a görög-katolikus temető.

Sportpályák

Zrínyi utcai sportpálya

A történelmi városrészben, lakóházak között található sportpályát betonból készült fal választja el környezetétől. A zajtompító hatás eléréséhez célszerűbb lenne növényesítés a kerítés mentén. Egységes, nagy kiterjedésű zöldfelületet maga a füvesített pálya jelenti, melynek rekreációs, sportolási funkcióján túl is jelentős jótékony hatása van.

Fürdő, strand, kemping

Végardó városrészben több rekreációs célú, korlátozott közhasználatú, jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmény, vállalkozás található. Ilyen a Végardó Fürdő, mellette a Kemping, vagy a Betyár Lovastanya.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Lásd: 1.13.1.1 fejezet

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Sárospatak zöldfelületi rendszeréről általánosságban elmondható, hogy a számos nagy kiterjedésű belvárosi zöldsziget nem köti össze egy egységes, összefüggő zöldfolyosó-hálózat, az ökológiai kapcsolat ezért meglehetősen korlátozott az egyes zöldfelületi elemek között. Az egyes zöldfelületek jótékony hatásait elsősorban egységesen, egymással összeköttetésben tudják kifejteni. Különösen elmondható ez a hiányosság a Bodrog parti zöldfelületek és a városrész zöldszigetei közti viszonyról.

A Bodrog jobb partja bár rendkívül közel található és történelmileg is szorosan összefonódik a város történelmi magjával, mégsem kapcsolódik be kellőképpen a város mai vérkeringésébe. Mind ökológiai, mind funkciójában fontos lenne a folyópart összeköttetése a város egyéb közösségi tereivel, zöldfelületeivel.

A Bodrog, vár melletti partszakaszának egy része jelenleg szépen rendezett, sétány és padok nyújtanak parkosított környezetet, azonban meglehetősen kevés az árnyékolt pihenőhely, sűrű, csupasz képet fest így a zöldfelület.

A korábban említett fasorok több helyen hiányosak, pótlásra szorulnak. Több helyen alkalmazott, azonban nem szerencsés megoldás, a kitermelt történelmi hangulatú fák pótlása a merőben más megjelenésű gömbjuharral.

A Kazinczy Ferenc – Rákóczi - Arany János úti, főként platánfákból álló, egészséges, szép, látványos fasor fontos összekötő eleme a város zöldfelületi rendszerének. Néhány hosszabb szakaszon azonban

hiányos, így az ökológiai kapcsolat megszakad, a fák alatt pedig szinte sehol sem találunk cserjés aláültetéseket, csupán a kitaposott, kipszult gyepterületeket.

Az erős vallási és oktatási múlttal rendelkező város több történelmi jelentőségű zöldfelülettel rendelkezik (például: Iskolakert), melyek azonban számos helyen felújításra, újratervezésre szorulnak mind funkciójukban, mind növényanyagukban és építészeti anyagukban.

Az Iskolakert mindamellett, hogy Sárospatak egyik legnagyobb súllyal bíró zöldfelületi egysége jelentős kultúrtörténeti és botanikai érték. Erőssége, hogy nagyszámú idős növény, magas díszítő és ökológiai értékű, fajgazdag növényállomány, széles biodiverzitás jellemzi. Gyengesége azonban, hogy kezelése esetleges, növény-egészségügyi és tápanyag-gazdálkodási szempontból ellenőrizetlen, leromlott állapot jellemzi. Ez vonatkozik a gyepek állapotára, de az utak, burkolatok, kerti bútorok, világítás, és egyéb kiszolgáló létesítmények állapotára is.

A kert jó alapot biztosíthat a település egészére kiható zöldfelületi fejlesztésekhez. Komoly lehetőségeket rejt magában a kert városon belüli elhelyezkedése, hiszen a vasúti és távolsági busz pályaudvar közvetlen közelében található, ebből kifolyólag könnyen megközelíthető, turisták, kirándulók kiindulási pontjaként funkcionálhat. Turisztikai szerepkörét erősíti történelmi jelentősége. A kert jövőjét tekintve komoly veszélyt jelent a kert szaktudás és odafigyelés nélküli, kerttörténeti szempontokat is figyelmen kívül hagyó gondozása, formálása, alakítása. A növényállomány és az architektúra elemek folyamatos romlása következtében vonzereje csökkenhet. További veszélyforrás, hogy az idők előrehaladtával a kert zöldfelületi funkcióján kívül egyéb célokra is kiharap a város fejlődése egy-egy részt a kert területéből.

A Sárospataki kollégium történelmi jelentőségű díszkertjének mai állapota nem tükrözi az egykor pompázó neobarokk kert szépségét. Bár a barokk jelleg továbbra is fennmaradt, szerényebb, gondozatlanabb körülmények jellemzik. A díszkert képében további jelentős esztétikai romlást eredményezett a közelmúltban a kert keleti oldalában kiépített műfüves focipálya, mely bár szükséges funkcióbeli fejlesztés, annak környezetbe illesztése jelentős kivetni valókat hagy maga után.

A korábban bemutatott Béla király és a Szent Erzsébet utcák között nincs kapcsolat, mert a főútvonal jelentős migrációs akadályt képez, mely még a járókelők számára is akadályozza a használhatóságot, sűrű forgalma miatt balesetveszélyes.

A városközpont egyik legintenzívebben igénybe vett közttere, a Hild tér zöldfelületi aránya forgalmához viszonyítva meglehetősen alacsony.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A mai Sárospatak történetéből adódóan több település összenövéséből alakult ki. Szerkezetét meghatározza az Magyarország belsejéből a Kárpátok hágóihoz vezető út a Bodrog jobb partján. A középkori út közvetlen a Bodrog mellett az év egészében járható nyomvonalon alakult ki (sosem öntötte el a víz), ez a mostani Kossuth utca, Szent Erzsébet utca nyomvonala. A vár megépültével kényszerű okból északnyugatabbra tolódott az újkori főutca, ez a mai Rákóczi utca. Ez a nyomvonal a későbbiek során országútként a mai 37-esként ismert. Közben megépült a vasút, így a település főutcája és az országos út közötti kapcsolat pontszerűvé vált.

Sárospatak helyét többek közt annak köszönheti, hogy az előbb vázolt irányhoz csatlakozott a Bodrogtörzsen át Erdély felől érkező útvonal. Mivel a folyók is csak pontszerűen járhatók át ezért meghatározó, hogy hol található gázló, rév vagy hídépítésre alkalmas terület. Itt adódott.

Ez a „T” betű jelenti mindig módosult állapotában a településszerkezet gerincét. A vár megépültével települési zárvánnyá vált szintén csak pontszerűen megközelíthetően. A Kispatakkal való kapcsolatot a híd, némely időszakban a hidak és a gázlók biztosították. A kapcsolódó települések (ma településrészek) Végardó és Bodroghalász a középkori főutca északi és déli meghosszabbításában lényegében egyutcás faluként alakultak ki. A települések közti területet illetve a települések egykori külterületét a megépítésük korára jellemző tömb és telekosztással alakították ki egyre kevésbé figyelve a morfológiára.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Művelési ág	Minőségi osztály	KTJ (K/ha)	Terület (ha/m ²)
gyümölcsös	1	29,50	121,0265
gyümölcsös	2	26,10	19,5930
gyümölcsös	3	20,90	20,6689
gyümölcsös	4	15,60	17,7401
gyümölcsös	5	10,40	104,2052
gyümölcsös			283,2337
kert	4	15,60	12,2881
kert	5	10,40	37,2004
kert	6	7,00	0,1283
kert			49,6168
szántó	1	26,10	100,5433
szántó	2	22,60	168,8687
szántó	3	19,10	360,3002
szántó	4	13,90	1066,8754
szántó	5	10,40	1488,5802

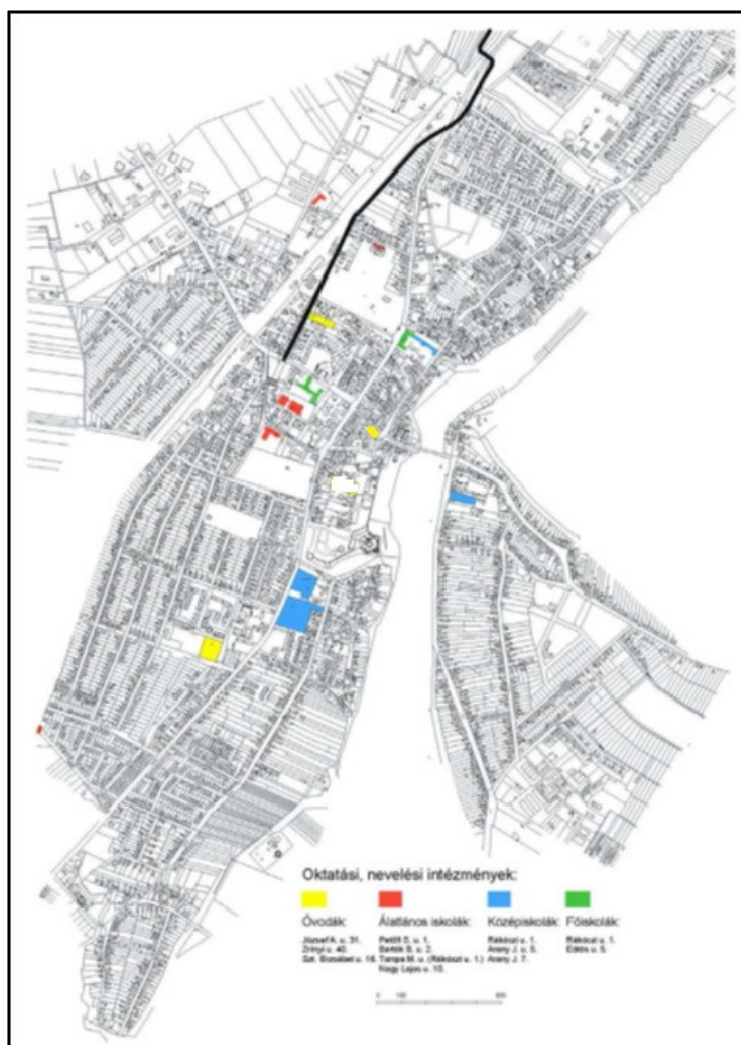
szántó	6	7,00	1927,9573
szántó	7	3,50	306,8351
szántó			5419,9602
szőlő	3	48,70	92,5428
szőlő	4	41,70	114,1460
szőlő	5	34,80	77,3731
szőlő	6	24,30	116,2134
szőlő	7	17,40	54,9796
szőlő	8	13,20	11,1885
szőlő			466,4434
legelő	1	17,40	13,0884
legelő	2	13,90	2,6276
legelő	3	10,40	72,2170
legelő	4	7,30	410,6012
legelő	5	5,90	374,1078
legelő	6	4,50	492,3921
legelő	7	3,50	183,0099
legelő	8	1,70	23,2891
legelő			1571,3331
rét	1	29,50	27,0535
rét	2	26,10	0,4707
rét	3	22,60	40,3918
rét	4	17,40	135,2406
rét	5	10,40	269,2178
rét	6	5,20	267,8770
rét	7	3,50	25,0310
rét			765,2924
gyep összesen			2336,6255
erdő	2	4,20	90,0350
erdő	3	2,40	680,7604
erdő	4	1,70	32,7259
erdő	5	1,00	2019,9120
erdő	6	0,30	1,3388
erdő			2992,6442
fásított terület	3	2,40	3,8344
fásított terület	5	1,00	1,5513
fásított terület	6	0,30	1,3388
Fásított terület			6,7245
Termő terület			11555,2483
Kivett			2353,6974
Összesen			13908,9547

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A beépítésre szánt területek döntő többsége a település belterületén található területek. A település külterületén lévő beépítésre szánt területek: Halászhomok – lakóterület, Apróhomok – lakóterület, Dorkó – lakóterület, Kisbálványos tanya – lakóterület, Károlyfalvához csatolandó lakóterület, Malomkőgyár - ipari, gazdasági terület, Különleges, mezőgazdasági üzemi területek a külterület több pontján (Páterhomok, Nagy homok alatt)

1.14.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

55. ábra: A város oktatási intézményei

Forrás: Sárospatak Településrendezési Terv 2014.

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Nem releváns a településen.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Általánosan elmondható, hogy a sárospataki belterületen található telkek és ingatlanok (legyenek magán vagy egyéb kézben) rendezettek, karbantartottak. Az utcakép mindenhol szép.

Néhány kivétel mégis található melyeket a szaknyelv konfliktussal terhelt területnek nevez.

Vizsgálatok szerint ezek a következők:

- Borsi u. 81; hrsz.:1466

A telken egy romos dűledező parasztház áll, életveszélyesnek is nevezhető.

- Dobó u. 16, 18, 20, hrsz.:719, 720, 718

A három telek egymás szomszédságában van. A rajtuk lévő épületek erősen leromlott állapotban vannak, de láthatóan lakják azokat. Mindegyik udvara lomos, kertjük rendezetlen. Putri.

- Dobó u. 57; hrsz.: 879

Láthatóan magára hagyott épület. Udvara gazos, elhanyagolt

- Habán u. 15; hrsz.:790

Udvara lomos, építési törmelékkel tele. Putri.

- Pipacs u. 2; hrsz.:3898

A cigánysor végi saroktelek. Rendezetlen udvar, a telken lévő épület nem biztos hogy alkalmas lakás funkcióra.

- Erdélyi 29.; hrsz.: 2350

Az Erdélyi János utca végi üres telek rendezésre szorul. Egyre több szemét és sít gyűlik a területen, mivel nincs körbekerítve. A telek Önkormányzati tulajdon.

- Hrsz.: 323,324, 298- /5/6/7/15/16/17/18

A nevezett helyrajzi számú telkek a Művelődés Házától keleti irányban fekszenek, légvonalban ~100 m-re. Látványukat egy garázssor takarja.

Rendezetlen terület, viszolyogva sétál arra járókelő. A telkek összevisszasága és értelmetlen osztásai tovább nehezítik a probléma megoldását. A 298/18 helyrajzi szám egy közterületi utat jelent. Mivel ezt a részt egyszerre és együttesen kell kezelni, az említett közterületnek is lesz vonatkozása.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

Sárospatak szerkezetét alapvetően meghatározzák a természetföldrajzi, illetve közlekedés infrastrukturális adottságai. A város a Bodrog folyó és a 37-es út ÉK-DNY irányú vonalát követve a két terület közé ékelődve helyezkedik el. További szerkezetformáló elem a főút és a folyó között, azokkal párhuzamosan futó vasútvonal. A folyó és a főút lehatároló vonala egyfajta bezártságot jelent a város

számára, ugyanis ezen elemek gátat szabnak a további terjeszkedésnek. A Bodrog folyón túlra csak Kispatak városrész nyúlik. A városmagot és Kispatakot köti össze a város egyetlen hídja.

Újtelep városrész kiépülése előtt még inkább látható volt a Bodrog parti elnyúlt településforma, de a város az új terület beépülésével is megtartotta e felépítési formáját. Az újtelepi városrész jól láthatóan elkülönül a többi városi területtől, mivel a településrész a vasútvonal és a 37-es út közé esik. (A kistérség azon települései, amelyek a folyó partján fekszenek kivétel nélkül ezen, folyó mentén hosszan elnyúló településszerkezettel találkozunk).

Sárospatak, egykor Nagypatak nevű területén belül az Európai kultúrára általában jellemző telektípusok alakultak ki. A Kispataki részen Végardóban és Bodroghalászon a mezőgazdasági élet telephelyeként is szolgáló falusias telkek a jellemzőek. Ezek a telkek az idők során többnyire osztódtak ezért az úrbéli rendezés során megállapított jobbágytelek melynek utcafronti szélessége egy bécsi mértékegység szerint 28,80 méter volt az úrbéri rendezés után, ennek köszönhetően az osztódás után a mai egykor falusi telkek döntő részének szélessége 14-16méter közé esik, és a telek hossza kihasználva a morfológiai adottságokat lehetőség szerint alkalmat ad az állattartásra, a virágos és a konyhakertre, gyümölcsösre, stb.

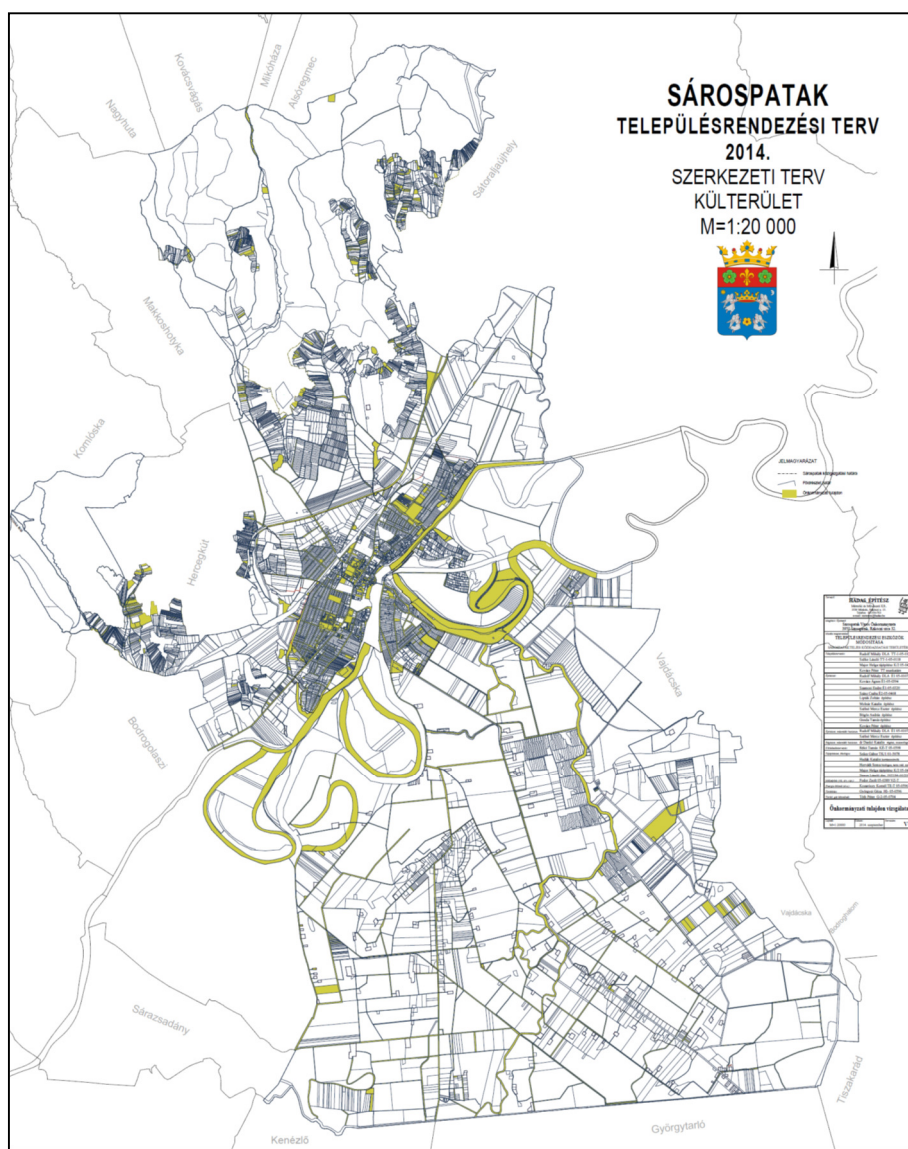
Ettől eltérően az egyes településrészek között a XX. században, annak is a második felében sakktábla szerű kiosztásban, többnyire merőleges utcarendszerrel 16x35-55 méteres telkeket találunk.

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

Sárospatakon az ingatlanok nagy része magántulajdonban van. Elsősorban az ipari, gazdasági telepek, telephelyek társaságok, cégek tulajdonában vannak. Jelentős az egyházi tulajdonú ingatlanok száma is. Külön tervlap mutatja be az önkormányzati tulajdonú területeket, mely a város önkormányzati törzsvagyron katasztere alapján készült.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

56. ábra: Sárospatak Szerkezeti Terve

Forrás: Sárospatak Településrendezési Terv 2014.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A település rendezési terve az állami alapadatokat tartalmazó digitális alaptérképre készült. Külön geodéziai felmérés a rendezési terv készítésének idején nem történt.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

Sárospatak város történeti fejlődése miatt jelentős nagyméretű közintézményekkel rendelkezik. Ezek egy része önkormányzati, egy része állami és jelentős hányada egyházi tulajdon. Az intézmények a város alapellátó funkcióján túl térségi jelentőséggel is bírnak (főiskola, teológia, középiskolák stb.) Az oktatási intézmények a jelenlegi igényszintet kielégítik, egy általános iskola komplex felújítása befejeződött, míg az egyházi általános iskola teljes felújítása folyamatban van. Új központi orvosi rendelő kapacitásban megfelel az igényeknek, a kistérségi jelentőségű mentőállomás építése folyamatban van. A város tömegsport igényét is kielégítő sportcsarnok nincs, építését tervezik. A lakóterületek tekintetében jelenleg tartalék üres lakóterület (pl: Keller lakópark) rendelkezésre áll. Összességében elmondható, hogy a járasszékhely intézményei funkció és kapacitás tekintetében az igényeket kielégítik.

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A település központi részén jellemző a zárt sorú és zárt sorúsodó beépítés, ahol a jelentős polgárházak, egykori intézmények egymás mellett összeépültek, de jellemzően 3-4 m-es oldaltávolságra "szárazkapu - bejárat" kapcsolódnak, és a telkek hosszú belső udvarokkal rendelkeznek. A település központjában lévő nagyobb intézmények szabadon állóan épültek. A családi házas területekre jellemző az oldalhatáron álló beépítés, de a településen igen elterjedt a sorházas beépítés is. A kisebb lakótelepek tömbalakásos épületei szabadon állóan épültek.

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

A nagyobb intézmények és középületek általában földszint + 2 emeletesek, jellemzően magastetővel. A település központjában az épületek magassága jellemzően nagyobb, mint a peremterületeken. A tömbalakásos lakóépületek földszint + 2-4 emeletesek, lapostetősek, míg a sorházas részek földszint + 1 emelet + tetőtér beépítések. A családi házas részekre a földszintes, vagy földszint + tetőtér beépítéses lakóépületek a jellemzőek.

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A település központi részén, a főút mentén jellemzőek az 1800-1900-as években épült polgári házak, melyek összeépülve, vagy kapukkal kapcsolódva alkotnak térfalat. Sárospatak közelmúltban felújított és térként megnyitott területe a Makovecz Imre által tervezett tér köré szerveződő, szintén általa tervezett művelődési ház és a patinás tanítóképző főiskola közötti tér meghatározó színtöltője a településközpontnak. Sárospatakon a művelődési ház mellett több jelentős épületet tervezett Makovecz Imre, melyek a város különböző területein találhatók. A település történelmi emléke és egyúttal meghatározó negyede a várnegyed, a Sárospataki várral. Ugyancsak jelentős épület a majdnem ötszáz éves Sárospataki Református Kollégium, melynek felvezető sétánya az iskolakerten keresztül halad. Sárospatak műemlékei és az egész várnegyed a településnek jellegzetes karaktert ad.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Sárospatak település kialakulásában a természetföldrajzi és a közlekedés-földrajzi tényezők együttesen játszottak szerepet. Sárospatak a Bodrogtörvényben, a Bodrog folyó partján helyezkedik el, az Eperjes-Tokaji hegység lábánál. A folyó völgyben már a középkorban jelentős kereskedelmi és hadi utak haladtak. 1201-ből származó első okleveles említése még Patak néven említi a települést. Maga Patak helynév a Ketelpataka rövidüléséből alakulhatott ki. Ketelpatakával lehet azonosítani a mai Hotykapatakot, amelyet már Anonymus is említi. 1435-ben már Saaros Patach formájában szerepel az írott emlékekben. A sáros- előtag ingoványos környékre utal a település nevében.

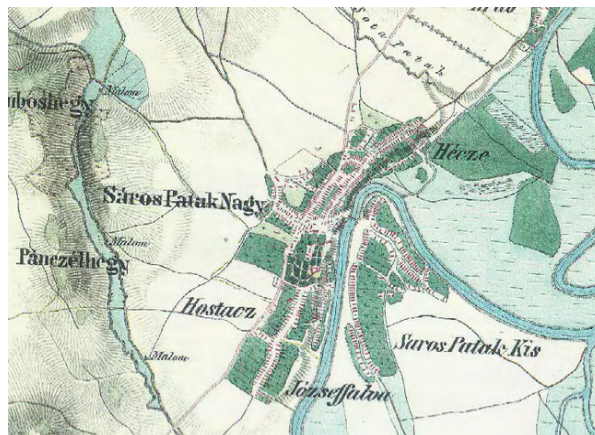
Sárospatak településszerkezetének legkorábbi rétege az Árpád-korra vezethető vissza. A jelentős történelmi hagyományokkal rendelkező város már a középkorban jelentős kereskedelmi állomás, ugyanis a Lengyelország felé vezető utak mentén fekszik. Zsigmond királytól szabad királyi városi rangot kap, hamar vásártartási jogot szerez. A kereskedelem mellett az oktatás játszott még nagy szerepet a település életében, hiszen már a XV. században megalakítják a kollégiumot, innentől hívhatjuk iskolavárosnak. A XIX. században jelentős mezőváros.

Sárospatak több település egyesüléséből alakult ki, így több történeti településmaggal kell számolnunk a város esetében. 1883-ban a két Bodrog parti mezőváros Sáros-Nagy-Patak és Sáros-Kis-Patak egyesült. 1911-ben hozzácsatolták Újpatákat, 1950-ben Bodroghalászt, 1968-ban pedig Végardót.

57. ábra: Első és második katonai felmérés

Első katonai felmérés

Második katonai felmérés

Forrás: Arcanum Adatbázis Kft. DVD-ROM, 2004, 2005

A XVIII. század végén készült Első katonai felmérés térképlapján jól látszik, hogy a város a Bodrogon kiépített átkelő mentén alakult ki. Az átkelő környezetében a Bodrog mindkét partján jött létre település. A nyugati parton Nagy-Patak, a keleti parton Kis-Patak alakult ki. Kis-Patak esetén két utcát figyelhetünk meg, az egyik észak-déli irányú és követi a Bodrog folyását. Közvetlenül a Bodrog partján húzódik, így csak a keleti oldalán építették be házakkal. A másik utca az Alföldre vezető út mentén alakult ki. Nagy-Patak esetén megfigyelhetjük, hogy a település közepén már a XVIII. században

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

jelentős településszervező tényező a vár erősítése, és a várhoz kapcsolódó épületek együttese. A várba északról és délről is egy-egy utca vezetett be, amelynek futása párhuzamos a Bodrog folyóval. Elsősorban a vártól északra eső utcaszakaszon figyelhető meg a házak szabályos rendje, az utcára merőleges tájolása. A településen áthaladó főút a vár nyugati széle mentén húzódik, amely mentén csak a vártól északra láthatóak épületek. A főút nyomvonalát a mai Arany János utca őrzi meg. A várba bevezető utcák pedig a mai Szent József utca, valamint a Kossuth Lajos utca vonalvezetésében maradtak fenn.

A várat a XVI. század első harmadában kezdték el építeni a város közepén. A vár eredetileg két részből állt. A külső vár magába foglalta a középkori városmagot a plébániatemplommal együtt. A belső vár pedig a Vörös-toronyhoz kapcsolódó épületegyüttesből állt. A külső várhoz még egy huszárvár is kapcsolódott délről. A város történeti településmagja tehát részben a külső váron belül húzódott, valamint a külső vár északi oldalához kapcsolódik a Kossuth Lajos és Rákóczi út mentén.

Sárospatak egyik történeti településmagját maga a vár és a tőle északra futó utcák környezete rajzolja ki. Sárospatak másik történeti településmagját Végárdó belterületén találhatjuk meg. A XVIII. században Ardó egy utcás településként jelent meg. Az északkelet-délnyugat irányú utca déli végén áll a település temploma.

A XIX. század első felében készült Második katonai felmérés térképlapján jól látszik, hogy a vártól északra eső városrészen egy igen sűrű beépítés kezd kialakulni, amely városi jelleget kölcsönöz a településrésznek. Megfigyelhetjük, hogy a település többi részén, az épületekhez kapcsolódó telkeken, a házak mögött nagyméretű kertek jönnek létre. A mai Kossuth Lajos utca és Rákóczi út vonalában azonban igen szorosan épülnek a házak egymás mellé, amelyekhez igen kevés esetben tartozik kert.

A XIX. század végén a XX. század elején készült IV. Katonai felmérés térképlapján megfigyelhető, hogy elkezdődött a vár területének a beépítése, már csak a délnyugati részen figyelhetőek meg a várhoz tartozó külső erősítések. A város településszerkezetében további jelentős változást hozott a vasút megépülte. A vasútállomás környékén új városrészek kiépülése kezdődik, valamint megfigyelhető a település északi irányba történő terjeszkedése is.

58. ábra: Harmadik és negyedik katonai felmérés

Harmadik katonai felmérés

Negyedik katonai felmérés

Forrás: Arcanum Adatbázis Kft. DVD-ROM, 2007, www.tajertektar.hu

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A XIX. századi lecsapolási munkák megkezdése előtt az Alföld vízben gazdag táj volt. Számos ér, patak, folyás, folyócska kanyargott itt, amelyek vízmentes magaspartjai pedig kiváló körülményeket kínáltak a régészeti korokban a megtelepüléshez.

Sárospatak a Bodroghözben jött létre, igen kedvező természeti feltételek mellett. Sárospatak nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé. A település határában szisztematikus régészeti topográfiai kutatások még nem történtek, így nem került feltérképezésre a település teljes határa. A mellékelt lista csak egy reprezentatív mintavételnek tekinthető, és nem szabad azt a következtetést levonni belőle, hogy ismerjük Sárospatak közigazgatási határában található valamennyi régészeti lelőhelyet. A földmunkával járó beruházások tervezése során mindenképpen figyelembe kell venni, hogy a jelenleg lehatárolt területeken kívül is kell régészeti leletek előkerülésére számítani. A fenti körülményt ma már a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény is tükrözi, hiszen a jogszabály legutóbbi módosítása megkülönbözteti a régészeti lelőhely és a nyilvántartott régészeti lelőhely fogalmát.

A településen komoly örökségvédelmi kockázatot jelenthetnek a zöld mezős beruházások. Ahogyan fentebb említettük, Sárospatak nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé, így újabb régészeti lelőhelyre gyakorlatilag a település határában bárhol rá lehet bukkanni különböző földmunkák során. A nagy területű zöldmezős beruházásoknál mindenképpen számolni kell régészeti lelőhelyek előkerülésével, így különösen fontosnak tartjuk, hogy a zöldmezős beruházások előkészítésénél nagy hangsúlyt kapjon a régészeti örökség felmérése. Javasoljuk, hogy az ilyen típusú beruházások esetén a tervezés legkorábbi fázisában készüljön el a próbafeltárást is magába foglaló előzetes régészeti dokumentáció, ugyanis csak ennek a dokumentációnak a segítségével lehet csökkenteni a régészeti örökség által jelentett kockázatot. Javasoljuk, hogy a vállalkozások telephelyeinek kiválasztása során a régészeti örökségvédelmi szempontokat is vegyék figyelembe. A régészeti örökségvédelmi kockázat tovább csökkenthető már korábban kialakított telephelyek korszerűsítésével, azaz a barna mezős beruházások ösztönzésével.

15. táblázat: Sárospatak közigazgatási határában található nyilvántartott régészeti lelőhelyek

Azonosító	Név	Helyrajzi szám
16317	Végardó-Somlyód domb	012/18, 012/21, 016, 017/2, 015/7, 013
16321	Baksa-homok	0394/10, 0394/9, 0394/7, 0394/8, 0394/13
16322	Apróhomok	10062, 0622/2, 0623/5
16323	Szemere u.4.	474, 483, 476, 475
16324	Ref. Főiskola előtti tér	253/2, 271/1, 266
16325	Kossuth u. 38.	423/2, 423/1, 424, 484
16326	Csepel Művek	3912, 3923, 3924, 3869/50, 3922, 3870/11, 3869/22, 3869/23, 3869/27, 3869/24, 3869/25, 3869/28, 3870/12, 3869/13, 3869/8, 3869/10, 3869/11, 3869/12, 3869/14, 3927, 3926, 3869/49, 3869/35, 3869/36, 3870/17, 3870/15, 3870/14, 3925, 3870/22, 3870/23, 3870/21, 3870/20, 3870/18, 3870/19, 3870/9, 3870/4, 3870/5, 3870/13, 3870/36, 3870/37, 3870/2, 3870/7, 3870/8, 3870/6, 3870/10, 3870/38, 3870/40, 3952, 3955, 3869/41, 3869/45, 3869/44, 3869/43, 3869/6, 3869/7, 3873, 3870/31, 3870/32, 3872, 3870/41, 3870/25, 3870/34, 3870/29, 3870/35, 3870/26, 3910, 3885, 3874, 3870/27, 3884, 3883, 3882, 3870/28, 3881, 3880, 3879, 3878, 3877, 3870/33, 3870/39, 3973, 3970, 3969, 3967, 3965, 3964, 3961, 3960, 3957, 3951, 3950, 3947, 3946, 3921, 3911/2, 3908, 3869/42, 3928, 3869/47, 3869/46, 3869/34, 3869/31, 3869/32, 3869/37, 3869/33, 3869/40, 3869/29, 3869/30, 3956, 3929, 3869/38, 3869/39, 3869/2, 3869/3, 3869/4, 3869/5
16327	Apróhomok-homokbánya	0455/1, 0454/1, 0455/2
16482	Sárospatak-dél homokbánya	0627/3
36050	Ispotály	742, 744, 745, 746, 747, 748, 533, 534, 734/1, 734/2, 734/3, 733, 736, 743
36061	Malomkőbánya	7678, 0878/10, 7680, 7681, 0878/2
15896	Kánok-dűlő	0681/10, 0681/12, 0681/9, 0681/4
78661	Héce, Habán telep	690, 689, 700, 688, 709/1, 709/2, 707, 698, 693/1, 693/2, 694, 710, 696, 697, 699, 708, 691
80263	Szemince- hegy DNY	5656, 5655, 5612, 5615, 5616/1, 5616/2, 5616/3, 5617, 5618, 5619/1, 5619/2, 5620, 0704
80633	Szent Erzsébet utca 13-15.	353, 354

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Sárospatak történeti településmagjában számos középkori-kora újkori emlék található, amely kiemelkedő történeti-régészeti-kulturális jelentőséggel bír. Felismerve a középkori városközpontban húzódó régészeti emlékek jelentőségét, ezek nagy részét miniszteri határozattal vagy rendelettel védetté nyilvánították.

Azonosító	Név	Rendelet	Helyrajzi szám
16315	Római katolikus templom	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	349/2, 377, 349/1
16316	Vár	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	169
16319	Görbe utca	1620-121/1951 KM, 58294/1991. MKM, 22/2004. (XI. 17.) NKÖM	527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 524, 537, 525, 748, 484
22727	Trinitárius kolostor	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	172/2, 176, 172/1, 169, 173
36051	Gimnázium	58294/1991. MKM	476, 347, 483, 474, 475, 478, 484, 470, 472, 473, 471
36057	Szél domb	58294/1991. MKM	630, 631, 632, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 647, 651, 652, 650, 629, 633, 636, 628, 645/2, 646, 637, 648, 645/1, 623, 627, 649/1, 649/2, 653, 654, 655, 656, 657
36049	Várkert	1620-121/1951 KM, 22/2004. (XI. 17.) NKÖM	169
41004	Római katolikus plébánia	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	351, 350, 349/2, 352, 353
41005	Keleti városfal előtere a Vízi kaputól az ÉNy-i sarokbástyáig terjedő szakasz	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	355, 354, 352, 171, 351, 369, 486, 491, 490, 487, 363, 361, 364, 485, 362, 365, 368, 367, 366, 3610, 357, 356, 353, 169, 350, 349/2
41006	Kádár Kata utca	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	348, 385, 187, 389, 384
41007	Rákóczi utca	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	203, 204, 206, 207, 208, 209, 202, 169, 210, 211, 212, 181/2, 183, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 176, 177, 178, 205/2, 205/1, 347, 172/1
41069	Veres-bástya	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	169
36054	Víztároló	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	350, 169

64402	Várnegyed régészetiileg védett terület	22/2004. (XI. 17.) NKÖM	347, 360/4, 360/3, 384, 348, 389, 377, 382, 378, 381, 379, 380/1, 388, 386, 387, 385, 390, 3610, 3609, 164, 168, 205/2, 201, 203, 205/1, 204, 209, 210, 212, 211, 208, 207, 206, 169, 170, 172/1, 350, 172/2, 173, 174, 175, 176, 357, 354, 352, 351, 353, 355, 358, 376, 359, 356, 202, 349/1, 180, 349/2, 380/2, 185, 171, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 383, 181/1, 181/2, 183, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 184, 178, 177
-------	--	-------------------------	---

A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyen minden olyan tevékenység végzése tilos, amely a lelőhely állapotromlásához vezethet. A kulturális örökség védelmére vonatkozó hatályos jogszabályok szerint a védett régészeti lelőhelyeken minden 30 cm-t meghaladó földmunka, tereprendezés, feltöltés örökségvédelmi engedély köteles tevékenységnek minősül. Az engedélyezést a megyei kormányhivatalok megyeszékhelyen működő járási építésügyi és örökségvédelmi hivatalai folytatják le.

Sárospatak határában további régészeti érdekű területeket találunk az egykori élővíz-folyások magaspartjain: Fürdős-dűlő, Dedei-dűlő, Nagy-Zsidó-homok, Baksa-homok, Füzes-szög, Balázs-homok, Mondor-zug, Mosotttó-dűlő, Tiszta-tó-gerindja, Eperjes-homok, Nagy-Singéres, Apró-homok-dűlő, Gyereplő-tó, valamint jól nyomon követhető egy egykori vízfolyás medre, amelynek árvízmentes magaspartja régészeti érdekű területnek minősül.

A Bodrog, a Hercegkúti-patak, Bűdös-árok, Török-éri-főcsatorna, Nagy-Füzes-ér, Piti-csatorna, Vajdácskai-csatorna, Újtanyai-csatorna, Tőkés-ér, Keleti-Bodrog-holtág, Ronyva teljes Sárospatak közigazgatási határába eső szakasza, illetve annak vízmentes magaspartja régészeti érdekű területnek minősül, ahol a kulturális örökség védelméről szóló törvény értelmében régészeti leletek előkerülésére kell számítani.

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Sárospatak településszerkezetében számos archaikus elemet őriz. A mai Arany János utca, Kazinczy Ferenc út az egykori főút vonalvezetését követi. A Szent József utca, Kossuth Lajos utca vonalvezetése már a XVIII. századi térképeken is nyomon követhető. A történeti településmag központjában a vár épületegyüttesét találjuk. A külső vár magába foglalta a középkori városmagot a plébániatemplommal együtt.

Örökségvédelmi szempontból igazán értékes település részt is elsősorban itt találunk, a Rákóczi, Kazinczy, Kossuth, Szent Erzsébet utcán. Sárospatak életében mindig jelentős szerepet játszott a kereskedelem, ennek városképi hozadéka a XVIII-XIX. századi polgári építészet emlékei. A történeti

településmagban a barokk lakóházak a város arculata szempontjából meghatározóak, a Rákóczi út és a Kossuth út igazi kisvárosi hangulatot áraszt a zárt sorú beépítéseknek köszönhetően. A város egyik jellegzetes emblematikus épülete a Református Kollégium és a Nagykönyvtár.

A város arculata szempontjából meg kell még említeni a Művelődési házat is, amely az organikus modern építészet képviselője. A település arculatának kialakulása szempontjából meghatározó jelentőséggel bírnak a közeli dombokon húzódó pincesorok.

A Bodrog felől feltáruuló városkép szempontjából meghatározó elem Rákóczi vár.

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

Az UNESCO Világörökségi Bizottsága 2002-ben vette fel a világörökségi listára a Tokaj történelmi borvidéket, mint kultúrtájat. Tokaj történelmi borvidék területét az 1997. évi bortörvényben határolják le, amely a világörökségi helyszín magterületével megegyezik. A magterülethez tartozik Sárospatak, Rákóczi Pince, mint világörökségi objektum.

1.14.6.5. Műemlék, műemlék-együttes

Törzsszám	Cím	Név	Helyrajzi szám
1354	Rákóczi u. 1.	régi kollégium, ún. küldöttségi szállás	472
1342		lakótorony	169
1342		u.n. Perényi szárny	169
1342		u.n. Lórántffy-szárny	169
1342		olaszbástya	169
1366	Görbe utca	Klarissza apácák középkori kolostorának romjai	531, 532
9369		kert	1790
1334	Comenius u. 3.	Lakóház	343
1335	Szent Erzsébet utca 3-5.	Várfalmaradványok	385, 383, 384
1336	Attila u. 3.	Lakóház	493
1337	Attila utca 9.	ház	490
1338	BODROGHALÁSZ, Béke köz 2.	Bodroghalászi ref. templom	3366
1339	Dobó Fernec utca 19.	Lakóház	815
1340	Kazinczy u. 23.	Lakóház, ún. Szinyei-ház	778/1
1341	Kölcsey Ferenc utca 33.	Lakóház	768
1342	Szent Erzsébet utca 19.	Rákóczi vár	169
1343	Szent Erzsébet utca 14.	Iskola	184
1344	Szent Erzsébet utca 15.	plébániaház v. jezsuita kolostor	353
1345	Szent Erzsébet utca 22-24.	Lakóház	178
1346	Szent Erzsébet utca 26.	Lakóház	177

1347	Szent Erzsébet utca 30-32.	v. trinitárius kolostor	172/2
1348	Kossuth Lajos u. 26.	Lakóház	436
1350	Kossuth Lajos u. 44.	Tanácsháza	415, 416
1351	Kossuth Lajos utca 61-63.	Lakóház	495
1352	Lórántffy u. 2.	Ref. templom	455
1353	Szent Erzsébet tér (Kádár Kata u.)	R.k. templom	349/1
1354	Rákóczi Ferenc utca 1-3.	Ref. Főiskola	471, 472, 473
1355	Rákóczi Ferenc utca 6.	Zeneiskola	345
1356	Rákóczi Ferenc utca 12.	Lakóház	332
1357	Rákóczi Ferenc utca 22.	ház	326
1358	Rákóczi Ferenc utca 24.	ház	325
1359	Rákóczi Ferenc utca 33.	Lakóház	420
1360	Rákóczi Ferenc utca 14.	lakóház	331
1361	Szent József utca 2.	Lakóház	2
1363	Szent József út (Sallai u. helyett)	gör.kel.templom	6
1364	Béla Király tere 3.	Lakóház	396
1367	Vörösmarty Mihály u. 2.	Ún. Rozgonyi-vár	780
1380	Végardó, Széchenyi u. 10.	Gör. kat. templom	1247
1381	Széchenyi István utca 8.	Gör. kat. paplak	1245/1
8643	Ispotály köz 1.	Lakóház, egykori ispotály	743
8645	Deák Ferenc u. 3.	lakóház	65
9027	Gárdonyi Géza utca 11.	Népi lakóház	4229
9368	Vörösmarty u. 3.	pinceépület	898
9369	Rákóczi u. 2	Tornacsarnok épülete	1790
9373	Kazinczy Ferenc utca 35.	lakóépület	767
10400	Szent Erzsébet u. 1.	v. Zsidó fürdő	389
11645	Eötvös József utca 6.	művelődési ház és könyvtár	267

Forrás: Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ Nyilvántartás

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Az 1420/1982. OMF számú védési ügyirat a Sárospatak 1790 helyrajzi számú ingatlanon húzódó, 9369 törzsszámú kertet, mint a műemlék tartozékát helyezte védelem alá. Sárospatak közigazgatási határában a műemlékvédelem sajátos tárgyai közé sorolt temető és temetkezési hely nem található.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Sárospatak Rákóczi utca, Majorok köz, Maraszka köz, Arad u., Retel u., Attila u., Szabadság tér által határolt városrészét a 179/1966. ÉM 66.549/1966. MM rendelet műemléki jelentőségű területté nyilvánította.

Törzsszám	Cím	Jogszabály	Helyrajzi szám
4320	Rákóczi utca, Majorok köz, Maraszka köz, Arad u., Retel u., Attila u., Szabadság tér	179/1966. ÉM 66.549/1966. MM	486, 375, 373, 369, 367, 374, 372, 371, 370, 368, 365, 376, 359, 358, 356, 361, 357, 354, 353, 351, 355, 171, 169, 164, 168, 170, 172/1, 172/2, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 350, 349/2, 348, 181/1, 181/2, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 193,

A 2013-ban országos műemléki védelem alá helyezett művelődési ház és könyvtár műemléki környezetét a 70/2013. (XII.16.) BM rendelet határolta le.

Törzsszám	Megnevezés	Jogszabály	Helyrajzi szám
11645	művelődési ház és könyvtár műemléki környezete	70/2013. (XII.16.) BM	268

A további országos műemléki védelem alatt álló épületek esetén a védelemhez kapcsolódóan, külön jogszabályban nem jelöltek ki műemléki környezetet. Ennek megfelelően műemléki védelem alatt álló objektumok műemléki környezetének megajzolásakor a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény rendelkezései az irányadóak.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

Sárospatak területén a kulturális örökség védelméről szóló 2001. LXIV. törvény alapján kijelölt nemzeti emlékhely a Sárospataki Vár, a Református Kollégium és a Nagykönyvtár.

1.14.6.9. Helyi védelem

Sárospatak történeti településmagjában számos országos védelem alatt álló műemléképületet láthatunk. A településkép, a város arculatának meghatározása szempontjából további olyan épületekkel találkozhatunk, amelyek építészeti értékei nem érik el az országos védelem szintjét, de a helyi jelentősége meghatározó. Megfontolásra javasoljuk, hogy azokban az esetekben, ahol az épület egésze nem hordoz jelentősebb építészeti értéket, de egyes épületrészei, épületelemei helyi szempontból értékesek, akkor csak az értékes épületrészek, épületelemek kerüljenek helyi védelem alá.

A helyi, egyedi arculatot biztosító házaknál komoly kockázatot jelent az öreg épületek korszerűsítési igénye. Fontosnak tartjuk, hogy a hatályos településrendezési eszközökben megfogalmazott helyi

építési szabályok tudják biztosítani, hogy a településkép szempontjából értékes épületek esetén az örökségvédelmi szempontok teljes körű figyelembevételével történhessen meg azok modernizálása. A helyi szempontból értékes épületek esetén az egyedi arculatot, eredeti arányokat, homlokzati beosztásokat, nyíláskiosztást megtartó korszerűsítések, felújítások valósulhassanak meg. A nem egyházi épületek esetén a legnehezebb feladat a mai XXI. századi funkció megtalálása, amely szinte az egyedüli biztosítéka ezen régi épületek fennmaradásának. A megtalált funkció mellett fontos szerepet játszik még az új funkcióhoz kapcsolódóan az épületek modernizálása, esetleges bővítése, amelyet csak az épületek építészeti értékeinek figyelembevételével, hangsúlyozásával, megőrzésével lehet megvalósítani.

Sárospatak területén az alábbi épületek állnak egyedi helyi védelem alatt.

1784; 1785; 1786; 1787 hrsz.	Lakóépületek (tanárlakások)
1790 hrsz.	Kollégium (Tompá Mihály u.)
1788, 1789 hrsz.	Kollégium (Kazinczy u.)
253 hrsz.	Tanítóképző Főiskola
257 hrsz.	Művelődés Háza
398 hrsz.	Posta
300 hrsz.	Polgármesteri hivatal
330 hrsz.	Lakóház (Rákóczi u.)
328 hrsz.	Lakóház (Rákóczi u.)
327 hrsz.	Lakóház (Rákóczi u.)
432 hrsz.	Lakóház (Kossuth u.)
392 hrsz.	irodaház
183 hrsz.	Óvoda
466 hrsz.	Lakóház (Rákóczi u.)
2833; 2837 hrsz.	Lakóház (Rákóczi u.)
375 hrsz.	Lakóház (Kossuth u.)

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Problémának tekinthető a településen, hogy a belváros megközelítése csak szintbeli vasúti átjárókon történhet, melyek a vasút jelentős forgalma miatt gyakran okoznak közlekedési nehézséget. Ugyancsak közlekedéssel összefüggő probléma a Bodrog-híd előtti kettőskanyar, továbbá a belső elkerülő utak hiánya, melyekkel a belváros forgalomszervezése és forgalmi terhelése optimálisabb lenne.

A települést a 37. számú főközlekedési útról elérve a vasúti átjáró után a településközpontban lévő üres, beépítetlen terület a városkapu hiánya is problémát okoz, mind városépítészeti, mind esztétikai szempontból.

A vasútállomás előtti rendezetlen terület közlekedési, és városképi szempontból feloldandó konfliktus forrás.

A településen belüli iskolakert rendezetlen területe esztétikai és funkcionális szempontból fejlesztésre szorul, annak felújítása és zöldfelületi rehabilitációja elengedhetetlen.

Hiányzik a nyugati városfal, mely egyúttal a térfal szerepét is betölti. Az idegenforgalmi fejlesztéssel kapcsolatosan a Szent Erzsébet út teljes infrastrukturális fejlesztése és a vár észak-keleti sarokbástyájának feltárása, a teljes Várnegyed rehabilitációja továbbá a Bodrog idegenforgalmi fejlesztése szükséges. Az elkezdődött és félbe maradt Keller lakópark fejlesztése, megvalósítása szükséges, mely által a környező területek is rendezettebbé válnának.

Az építésügyi igazgatásnak a Kötv. szerint régészeti lelőhelyeken speciális feladatai vannak. Legfontosabb annak érvényesítése, miszerint a földmunkával járó beruházásokkal (így pl. építkezésekkel) az ismert régészeti lelőhelyeket el kell kerülni. Emiatt a fejlesztési tervek megvalósítása során kiemelt figyelmet szükséges fordítani az ezen területek érintő fejlesztésekre, ami az Integrált Településfejlesztési Stratégiában figyelembe vételre, a fejlesztések megvalósításának kockázatánál szerepeltetésre kerül.

A település rendelkezik Műemlékvédelmi hatástanulmánnyal, illetve régészeti hatástanulmánnyal, mely a 2014-ben elfogadott Településrendezési terv részeként készült el.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Az észak-déli irányú 37. sz. országos közút nyomvonala a város nyugati oldalán, szerencsés helyen vezet, a lakott területeken kívül.

A keleti irány Cigánd felé – hálózati szerepe szerint mellékút – a Sárospatak – Cigánd - Kisvárda összekötőút a Bodrog-közt kapcsolja be az országos vérkeringésbe. Az útvonal jelenleg a várost kelet-nyugati irányban szeli ketté, a történelmi városrészek hangulatát rontva kanyarog a belvároson keresztül.

A Végardói városrész jellemzően üdülő forgalma elsősorban a nyári hónapokban Sátoraljaújhely irányából erős célforgalmat generál. A forgalom jelenleg a Szerencs-Sátoraljaújhely vasútvonalat szintben keresztezve, a 37-es főúthoz szintbeli gyorsítósávval és kanyarodó sávval ellátott 3 ágú (útbecsatlakozás) csomóponttal kapcsolódik. A konfliktushelyzeteket a nagymértékű mellékút irányú forgalom miatt épített kanyarodó és gyorsító sávok csak részben orvosolták.

Sárospatak külterülete összesen 15 településsel határos (Kenézlő, Györgyarló, Tiszakarád, Bodroghalom, Vajdácska, Sátoraljaújhely, Alsóregmec, Mikóháza, Kovácsvágás, Nagyhuta, Makkoshotyka, Komlócska, Herceghút, Bodroghalasi, Sárospataki).

1.15.2 Közúti közlekedés

A Magyar Közút Kht. kezelésében lévő utak szerepe meghatározó a településen, hiszen nemcsak összekötő utak, hanem a településen belül gyűjtőút funkciót is ellátnak.

Önkormányzati utak a helyi forgalmat bonyolítják, és vezetnek rá az Állami Közútkezelő útjaira. Osztályba sorolásuk B.VI. belterületi kiszolgálóút, B.V. összekötőút. Szélességük 3,0-6,0 m.

A település átmenő forgalmának a „T” szára jutó része keleti irányból a Bodrog- folyón átkelve az Attila utcán és Kossuth Lajos utcán kettős ellenirányú 90 fokos ívet ír le, a csatlakozó területek forgalmát is figyelembe véve jelentős konfliktushelyzeteket teremtve ez által. Az elmúlt években a nemzetközi kamionforgalom is felfedezte ezt az utat, lerövidítve a Cigándi híd irányában a kapcsolatot. Naponta száznál is több kamion kacsringózik a szűk úton, számtalan balesetet okozva évente.

A Rákóczi út jelenleg észak – déli gyűjtőútként funkcionál, melynek szerepe a déli elkerülő út megépülésével is átértékelhető, átteherelhető.

A Malomkőgyár utca északi oldalának ipari létesítményei kiépítetlen csomópontban csatlakoznak az országos közúthálózathoz, a jelentős teherforgalom előbb-utóbb komolyabb gondokat okozhat, mely hátráltathatja az ide települt vállalkozások fejlődését.

A város belső közlekedési problémáinak megoldását fogalmazta meg az önkormányzat által jóváhagyott városfejlesztési koncepció, ami a minisztérium által is támogatott bodrogközi déli elkerülő út felüljárójával valamint a várostól északra az egyre nagyobb jelentőséggel bíró Végardó-fürdő

magasságában vasúti felüljárót tervez és a Bodrog-híd kanyarjainak kiváltását-kiegyenesítését fogalmazza meg.

A várost elkerülő déli bodrogi közút és híd mind a kamion forgalom elterelésében, mind a város idegenforgalmi értékeinek megközelítésében nyújt segítséget. Az északi felüljáró a jelentős fejlesztés előtt álló Végardó-fürdő és a város idegenforgalmi értékeinek megközelítését segíti elő.

A közlekedés szervezésénél igényként merült fel körforgalmi csomópontok kialakítása, valamint a jelenleg buszmegállók kiváltása. A 37-es főút mellett évek óta üresen áll a Gombos-hegyi Csárda, ahol Kamionpihenő kialakítására van lehetőség.

Az OTRT. illetve a-B.A.Z. Megyei Önkorm. Közgy. 10/2009. (V. 5.) sz. rendeletével jóváhagyott Megyei Területrendezési Terv Sárospatak várost Térségi jelentőségű nyilvános kereskedelmi repülőtérként fogalmazza meg. A Világörökségi terület egyik komoly problémája a nehéz megközelíthetőség. Ennek feloldását szolgálhatja a tervezett repülőtér, aminek megvalósítása állami vagy magán feladat.

1.15.3 Községi közlekedés

1.15.3.1 Közúti közlekedés

Sárospatakon kimondottan városi autóbuszjárat nem létezik. A községi közúti közlekedés a helyközi járatok használatával oldódik meg. A vasútállomás előtti téren található a Volán pályaudvar. Innen értelmezett az összes környékbeli településre használatos járat. Értelmszerűen a város különböző terület egységein a távolsági buszok megállnak.

1.15.3.2 Kötöttpályás közlekedés

Villamos illetve trolibusz járat Sárospatakon nem létezik. Kötöttpályás közlekedés kimondottan a MÁV, ami viszont helyközi viszonylatban értelmezhető. (A '80-as években megszűnt a kisvasút, ami a Bodrogi közút kötötte össze a Hegyközzel és több megállóhelye volt Sárospatakon.)

Sárospatak vasúti megközelítése nehézkes, mivel a Mezőzombor-Sátoraljaújhely vasútvonal villamosítása még nem történt meg, így a vasúti megközelítés csak átszállással valósulhat meg. Várhatóan 2016-ra a szakasz villamosítása megtörténik, és ezzel közvetlenül elérhetővé válik a város.

1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A teljes város területén évtizedek óta megoldott a kerékpáros és gyalogos közlekedés, viszont a gépjármű forgalom fejlődésével és intenzitásának növekedésével egyre nagyobb gondot kell fordítani a gyalogos és biciklis közlekedés biztonságára, a különböző hálózatok lehetőség szerinti elkülönítésére.

1.15.5 Parkolás

A lakó és intézményi parkolók részben megvannak, részben az új építések kapcsán az OTÉK szerinti kiépítésük kötelezettséget jelent. A városi vasútállomás kijárat oldalánál meglévő, jól méretezett személygépkocsi várakozó parkoló van. Vannak azonban lökésszerű dömping-parkolási igények is. Ilyenek a különböző iskolai évnnyitók, évzárók, ilyenek a nagyrendezvények esetei (pl. Zemplén fesztivál, Vár napok) és ilyen az utolsó tíz év zarándokturizmusa is - Árpádházi Szent Erzsébet okán (Pünkösöd, Szent Erzsébet nap). A fentiek miatt szükség lenne parkolók kialakítására a Szent Erzsébet Általános Iskolánál, a Vártemplomtól északra a park mellett, a Kucik gödörtől északra a nyugati várfal mellett. A gépjárművek parkolása a Fürdőhöz kapcsolódóan kialakított parkolóhelyek kivételével ingyenes a város területén.

1.16 Közművesítés

1.16.1. Vízi közművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Sárospatak város vízellátása egy térségi rendszer része. A település kiépített vízellátó hálózattal rendelkezik. Az ivóvíz termelő mű, az ivóvíz hálózat üzemeltetője a Zempléni Vízmű Kft.

A város a vezetékes ivóvizet Sátoraljaújhely felől kapja, innen kerül elosztásra a környező településekre, pl. a Bodrogházra, Hegyaljára.

A város vízbázisa a Sátoraljaújhelyi I. számú vízmű területére esik, ugyanakkor lehetőség van a ricsei vízműről is vizet juttatni a sárospataki elosztó hálózatba. A ricsei víz felhasználása csak Havária esetben fordulhat elő, normál üzemmenet esetén a Sátoraljaújhelyi vízműről történik Sárospatakon keresztül 570 m³/d víz átadása. A ricsei víz vas- és mangántalanítást igényel, és a szállítás költsége is magasabb a Sátoraljaújhelyi vízműhöz viszonyítva.

A Sátoraljaújhely és Sárospatak közötti I. sz. távvezeték 13770 m hosszú, DN 300 méretű, azbesztcement (S54 minőségű) anyagú. A távvezeték szállító kapacitása 360m³/h, illetve 5000 m³/d. A távvezeték 2x 500m³ térfogatú ellennyomó rendszerű medencére dolgozik. A medencék 11,3 m átmérőjű kör alakú műtárgyak. A Megyer hegyen telepített medencék bekerített védőterülettel rendelkeznek.

A Sárospatak települést ellátó II. távvezeték a Sárospatak, Arany J. u. 1. sz. előtti csomóponti aknában helyezett tolózárral ágazik le a város NA 280-as KM-PVC utcai vezetékéről. A várost átszelő Bodrog folyót meder alatt keresztezi. Az Arad, Áchim, Toldi, Gárdonyi utcákat érintve a 3804. sz. közút szelvényezés szerinti bal oldalán, a Fürjes kanyart követően, annak jobb oldalán éri el, és keresztezi a 3805. sz. közutat.

A keresztezés után a 3805. sz. közúttal párhuzamosan halad az úttengelytől 10-17 m távolságra Vajdácra településig, és azon belül Halászhomok település vízellátását 1 db NA 100-as leágazás biztosítja. Vajdácra előtt átemelő gépház létesült, amely az 1. távvezeték meghibásodása esetén a Sárospatak város átmeneti vízellátását biztosítja.

A vajdácrai átemelő Sárospatak irányából Zsaró felé történő vízáadás esetén nem működik. A vajdácrai átemelő a Sátoraljaújhely-Sárospatak között lévő távvezeték meghibásodása esetén működik, ekkor a szivattyúk Sárospatak irányába szállítanak vizet, amely maximálisan 1.500 m³/d.

A vízellátó rendszer gyengesége, a korszerűtlen, egészségre káros és előregedett azbesztcement gerincvezeték hálózat. A település vízhálózatának több mint a fele a korszerűtlen azbesztcement anyagú. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a települést (és az egész régiót) ellátó regionális vezeték is a korszerűtlen csőfajtából van kialakítva.

Az elkövetkezendő évek egyik legfőbb fejlesztési feladata az ivóvízzel kapcsolatosan, hogy az elavult csőrendszer kicserélésre kerüljön, azaz a települési vízhálózaton belül az azbesztcement anyagú

gerincvezetékek arányát minél jobban vissza kell szorítani. A rekonstrukcióval egyszerre nő a rendszer üzembiztonsága, és csökkenthető a hálózati veszteség. A szolgáltatott víz mennyisége 472.000 m³/év jelenleg, ami csökkenő tendenciájú.

A település másik fontos feladata a még ivóvízzel nem rendelkező utcákban a vízhálózat kiépítése. Az alábbi utcák nem rendelkeznek vezetékes ivóvízzel:

Belváros: Martinovics utca (4 ingatlan),

Kispatlak városrészben: Búzavirág utca, Pipacs utca, Hortobágyi utca.

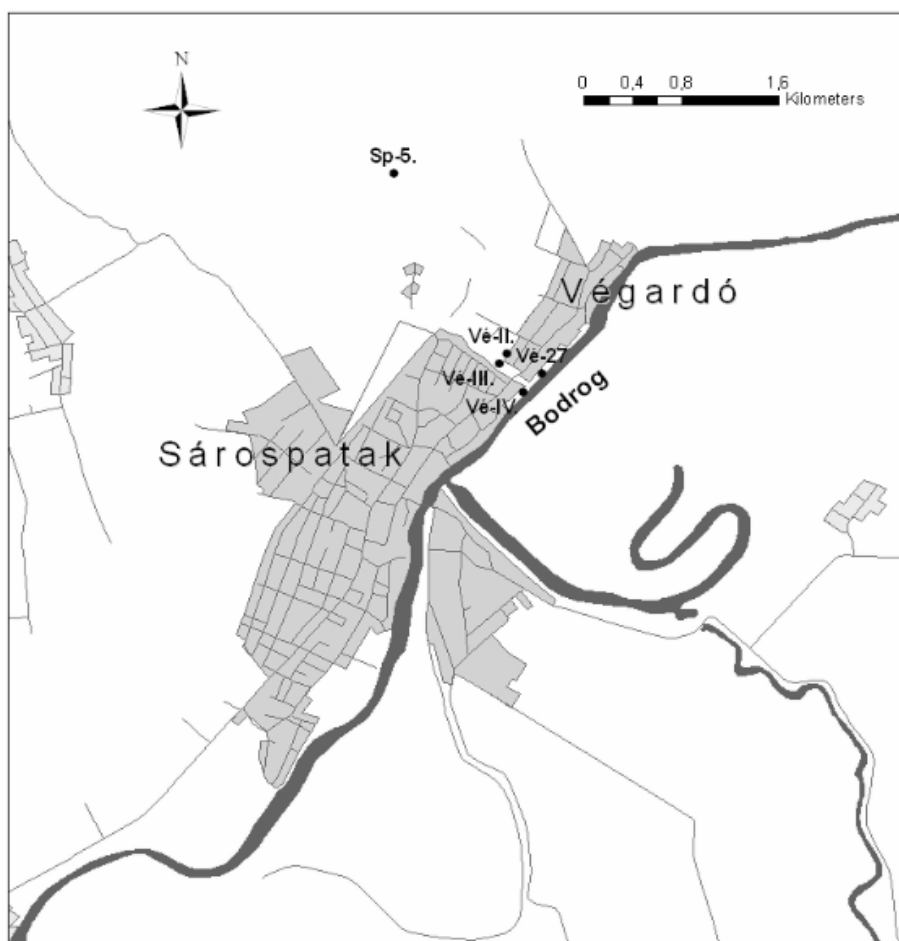
16. sz táblázat: Sárospatak közütemi vízhálózati adatai

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Közütemi ivóvízvezeték hálózat hossza (km)	102	102	106	106	103	103	104,4	104,4
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m³)	582	577	556	539	504	494	491	462
Közütemi ivóvíz vezetékek hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	4469	4492	4504	4576	4510	4529	4536	4536

Forrás: TelR, önkormányzati adatszolgáltatás

A Magyar Állami Földtani Intézet 1954-56 között Végardótól nyugatra kaolinkutatás céljából 24 db fúrást telepített. 8 fúrásnál jelent meg 35 és 82 m mélyen a riolittufából, 26-28°C-ú, agresszív szénsavat tartalmazó 1-20 l/p kifolyó vízhozamú pozitív artézi víz. 1957-59-ig aknamélyítéseteket hajtottak végre. Az előre jelzett nyomás alatti vizet ismét feltárták, melynek kiemelt összmennyisége 1959-re már 500 l/p volt. A Sárospatak-végardói hévíz felhasználása balneológiai célokra 2011-ben ünnepelte 50. évfordulóját. Az ásványi anyagokban gazdag 38°C hőmérsékletű víz nem csak a város és a környezetében élők kikapcsolódását, gyógyulását szolgálja, hanem egyre nagyobb számban érkeznek hazai és külföldi turisták is a medencék partjára.

59. ábra: A Végardó Fürdőhöz kapcsolható kutak elhelyezkedése

Forrás: Szalontai Lajos, 2011

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A település kiépített szennyvízhálózattal rendelkezik, a szennyvízhálózat üzemeltetője a Zempléni Vízmű Kft. Sárospatakon a csatornahálózat kiépítése az 1970-72-es években kezdődött, amely elválasztó jellegű. A városközpont csatornahálózatának kivitelezése mellett fokozatosan megtörtént a városrészek bekötése a kiépített gerincvezeték hálózatba.

Az összegyűjtött és elvezetésre kerülő kommunális szennyvizek mennyisége 344 m³/d. A volt Csepel Művek területén keletkező összes kommunális és előtisztított ipari szennyvíz 190 m³/d. A keletkező összes (344+190) 534 m³/d szennyvizet a volt Csepel Művek területén lévő Bodrog bal parti átemelő műtárgyba vezetik, innét nyomják át a Bodrog alatt a jobbparton lévő szennyvíztisztító telepre.

A városrészben megépült gravitációs csatornák hossza összesen 4465 fm (átmérő 200 mm). A gravitációs csatorna gerincvezetéke a 4. számú szennyvíz-átemelőhöz csatlakozik. Innét 1091 folyóméter hosszú szennyvíznyomó vezeték (átmérő 125 mm) már meglévő gravitációs csatornába nyomja a szennyvizet.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Sárospatak város önálló szennyvízgyűjtő rendszerrel rendelkezik, ami egy regionális rendszer része. A településen lévő II. fokozatú (nincs foszfor eltávolítás) szennyvíz tisztító telepen kerül megtisztításra a régió területéről beszállított települési folyékony hulladékkal együtt.

A szennyvíztisztító telepen 1976-ban első ütemben megvalósított 1 db oxidációs árok, 1 db dortmundi utóülepítő és fertőtlenítő medence üzemel, a megépült szennyvíztisztító telep kapacitása $400 \text{ m}^3/\text{nap}$. A második ütem fejlesztései után 1978-ban $650 \text{ m}^3/\text{nap}$, a harmadik ütem megvalósítása után 1981-től $750 \text{ m}^3/\text{nap}$ kapacitással üzemel a telep. 1981 évtől 2 db oxidációs árok 1 db egyesített műtárgy, fertőtlenítő és iszapcsúrtító üzemel. Időközben a megnövekedett szennyvízmennyiség miatt a telep korszerűsítése vált indokolttá, amit 1995. évben valósítottak meg.

A beüzemelt technológia: gépi rács, homokfogó, mélylevegőztető medence, egyesített műtárgyból átalakított utóülepítő, fertőtlenítő.

Az iszapkezelés: gravitációsan a dortmundi medencékből átalakított sűrítőben.

Az 1995-ben korszerűsített telepen a technológia finomítására kisebb módosítások lettek kiépítve. A telep kapacitása $3500 \text{ m}^3/\text{nap}$. 1996-ban az iszap stabilizálása végett mészhidrát adagolás lett bevezetve a fölősiszap kezelésére. 1997-ben a hipoklorit adagolás megszűnt és a klórgátas fertőtlenítés lett kiépítve.

A bevezetett módosítás a mélylevegőztető medence második felébe bevezetett nyersvíz megtáplálás, és azonos térben időszakos denitrifikálás a levegőztető elemek lezárásával. A bevezetett újítás csak kismértékben csökkentette a nitrát-tartalmat, ezért 2000. évben a meglévő oxidációs árok átalakításával úgynevezett elődenitrifikációs medencék lettek kialakítva. 2001-ben kezdődött a környező 11 településen és Sárospatak ellátatlan területein a szennyvízhálózat bővítése, ami a telep bővítését vonta maga után. A bővítésnél a mélylevegőztető tükörkép elrendezésben és az utóülepítő térfogat növelése magasítással lett kivitelezve. A telep kapacitása $4500 \text{ m}^3/\text{napra}$ bővült. A szippantott kommunális szennyvizet a rendszer elején lévő $2 \times 9 \text{ m}^3$ térfogatú vasbeton műtárgyba ürítik.

Szennyvízelvezetéssel nem rendelkező utcák:

Belváros: Vörösmaty utca, Bezerédi utca, Ispotály köz, Kövi S. utca, Szuhai utca, Kolopzsvári utca, Fazekas M. sor, Habán utca, Szondi Gy. utca, Szondi Gy. utca, Thököly utca, Szent József utca eleje (68sz-ig), Perényi utca, Pósházi utca, Szántó K. utca vége, Honvéd utca, Mátyás kir. Utca, Egressy utca, Jókai utca, Kisfaludy utca, Zója utca.

17. sz. Sárospatak közüemi szennyvízhálózati adatai

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Közüemi szennyvíz-csatornahálózat hossza (km)	64	64	64	64	63	63	50	49
Közcatorna hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	3724	4408	4414	4483	4676	4691	4908	4859
Háztartásokból közcatornán elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m^3)	503	359	360	359	332	337	335	286

Forrás: TeIR

A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és Tisztítási Megvalósítási programról szóló többször módosított 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet a községet a 15000 feletti lakosegyenérték terhelésű agglomerációs területek közé sorolja. Az agglomeráció központja Sárospatak, az agglomerációba Sárospatak, Bodrogolaszi, Erdőhorváti, Háromhuta, Hercegkút, Komlóska, Makkoshotyka, Olaszliszka, Sáradsadány, Sátorajaujhely-Károlyfalva, Tolcsa és Vámosújfalú települések tartoznak.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A város közigazgatási területe 13.907 ha, amelyből a belterület 683 ha. A lehullott csapadék egy része elpárolog, másik része a talajba szivárog, a többi elvezetéséről gondoskodni kell. Az elvezetésre kerülő csapadék mennyiségét nagymértékben befolyásolja a terület beépítettsége, és főleg a burkolt területek aránya. A város csapadékvizeinek végső befogadója a Bodrog folyó.

Sárospatak városa a Bodrog folyó vízgyűjtőjén fekszik. A város felszíni és csapadékvizeit az elválasztott rendszerű zárt csapadékvíz hálózattal, és jelentős nyílt árok rendszerrel vezetik a befogadóba (Bodrog folyó).

A Bodrog folyó É-D irányban húzódó nagy vízfolyás, amely az állandó és időszakos vízfolyásokkal, árokrendszerrel és a kiépített zárt csapadékvíz hálózattal összegyűjtött vizek befogadója.

A víziközművek terén a legtöbb problémát Sárospatakon is (mint általában a magyarországi településekre jellemzően) a csapadékvíz elvezetése okozza. A nem megfelelő csapadékvíz elvezetés a városi ingatlanok vagyonbiztonságát is veszélyezteti.

A burkolt felületek arányának utóbbi időben történt növekedése megnövelte az elvezetendő csapadékvíz mennyiségét. A burkolatok miatt a csapadék lefolyási és gyülekezési idő lerövidült, aminek eredményeként a nagyobb záporok, vagy gyors hóolvasás esetén a vízelvezető rendszer terhelése jelentősen megnövekszik. A korábban kiépített vízelvezető rendszer elvezetési kapacitása nem követte a megnövekedett terhelés állította igényeket, ezáltal a rendszer egyre gyakrabban túlterhelté válik. A helyzetet tovább súlyosbítja, hogy a globális felmelegedés hatására egyre gyakoribbak a szélsőségesen nagy záporok. Általános probléma, hogy a felszíni vízelvezető rendszert (zárt és nyitott) kellő szinten tartó karbantartások is elmaradtak, vagy nem voltak elégségesek. Az előző három tényező együttese (nagyobb elvezetendő vízmennyiség, intenzívebb csapadék, karbantartás hiányosságai) egyre gyakrabban vezetnek a rendszer túlterheléséhez, ami elöntéseket okoz.

A város belterületén a beépítésre szánt területeken, az új fejlesztési területen, valamint a csapadékvíz elvezetéssel még nem rendelkező területein a csapadékvíz elvezetésére már csak zárt csapadékvíz csatorna létesítése javasolható. A belterületen lévő szikkasztós földmedrű nyílt árkos felszíni vízelvezetés rendszere az útburkolat kiépítéséig, illetve az útburkolat soron következő rekonstrukciójáig tartható fenn. Az útépítés csatolt beruházásaként kell a vízelvezetést megoldani. A sűrű beépítettségű belvárosi részen csak a zárt csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése fogadható el. A kertvárosi részekben a burkolt nyílt vízelvezető árok is megoldás lehet. Az új vízelvezető rendszer kialakításánál, valamint a rekonstrukciók során kialakítandó vízelvezető rendszerrel az alábbi felsorolt főbb szempontokat kell figyelembe venni: megfelelő vízszállító képesség és zavarmentes bevezetés a befogadóig.

A Suta és Hercegkúti patakok megfelelő és folyamatos karbantartásának biztosítása védett a szükséges parti sávot (10m) szabadon kell hagyni.

A megfelelő vízzsálító képességű és karbantartott vízvezetési rendszer kialakításával az extrém csapadékok által okozott káresemények elkerülhetők.

A jelenleg üzemelő csapadékvíz elvezető rendszerek:

Zárt rendszer: A városi zárt csapadékvíz elvezető csatornahálózat a helyi önkormányzat kezelésében van. A csatornák anyagára nézve eléggé vegyes a kép (tokos betoncső, azbesztcement cső, KG-PVC cső). A csatornák megfelelő üzemeltetése nem biztosított, nagymértékben feliszapolódtak, ezért vízzsálító képességük erősen lecsökkent.

Nyílt rendszer: A városi nyíltárkos csapadékvíz elvezető rendszer szintén a helyi önkormányzat kezelésében van, az üzemközi belvízvezető csatornák javarészt társulati kezelésben, de folyamatosan kerülnek átadásra a kezelői jogok a vízügyi igazgatóságokhoz). Főművi vízfolyások az ÉVIZIG kezelésben vannak.

A burkolt felszíni vízvezető árkok takarítása nem folyamatos. Az ingatlanok előtt a csapadékvíz elfolyás - mivel nem takarítják az átereszeket - nem biztosított. Egy csapadékosabb időszakban a város alacsonyabban fekvő pontjain komoly belvíz gondok léphetnek fel.

Az üzemközi belvízvezető csatornák szükséges fenntartási munkáit a kezelő Bodrogmenti Vízgazdálkodási és Talajvédelmi Társulat, évek óta nem tudta elvégezni. Az elektromos átemelők gyakorlatilag üzemképtelenek, emiatt a belvízveszély fennáll.

A főművi vízfolyások, a Bodrog és Hercegkúti patak állapota - bár az ÉVIZIG rendszeresen ellenőrzi – is a kívánt szint alatt marad, mivel a feltárt hiányosságok megszüntetésére nem minden esetben kerül sor.

Belvízzel veszélyeztetett területek

Sárospatak közigazgatási területének a Bodrog bal partjára eső része a 08.06. sz. Bodrogzug-Törökéri belvízvédelmi szakasz területén fekszik.

Sárospataknak a Bodrog bal partjára, azaz a Bodrogköz területére cső részén – főként külterület, ill. tanyák - számos belvízvezető csatorna található, melyek közül a legfontosabbak az alábbiak.

Állami tulajdonú, EMVIZIG kezelésben lévő csatornák: Törökéri-főcsatorna, Piti-csatorna, Vajdácskai-csatorna, Uj-Füzesér, O-Füzesér.

A kisebb csatornák a Bodrogmenti Vízgazdálkodási és Talajvédelmi Társulat kezelésében vannak. A Bodrog árterében található EMVIZIG kezelésű holtágak NATURA 2000 védelem alatt állnak.

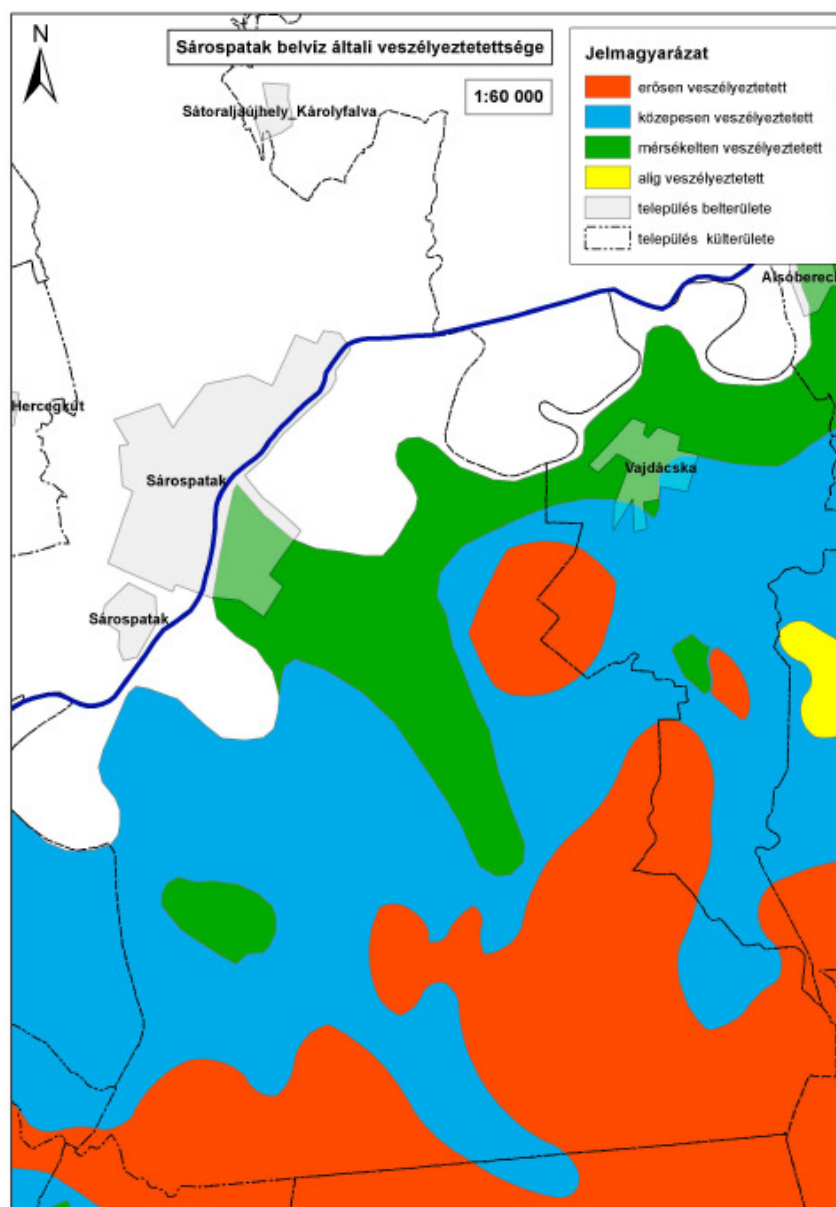
Legfontosabb feladatok a településrendezési terv alapján:

- A végardói, jobbparti árvízvédelmi töltés melletti szivárgó csatornában összegyülekező csapadékvíz átemelésére van szükség, amennyiben a Bodrog folyó kilép a medréből és eléri a végtöltés lábát.
- Fazekas soron az árvédelmi töltésbe beépített zsilipes elzáró szerkezet lezárását követően szivattyús átemelésre van szükség a Bodrog folyóba.
- A Szondi utca és a Vágóhíd utca kereszteződésénél szükséges az összegyülemlített csapadékvíz átemelni. A Vágóhíd utca város felőli oldalán a terepadottságok miatt a szivárgó vizekből,

valamint a lehullott csapadékból, nagy mennyiségű víz átemelésére van szükség a mezőgazdasági területek védelme érdekében. A szivattyúállás kiépítésre került, indokolt esetben szivattyú-telepítéssel kell megkezdeni a vízátemelést.

- Az Egressy Béni utcánál 2-3 lakóház védelme érdekében a kiépített átemelő-helyen szivattyú működtetésére van szükség, hogy a szivárgó vizeket és a csapadékvizeket vissza tudjuk emelni a Bodrog folyó medrébe.
- A Kisfaludy utcai rutinpálya végénél a jobbparti töltés mellett kiépített szivárgó csatornában összegyűlemlt vizeket a zsilip lezárását követően csak szivattyús átemeléssel lehet a Bodrog folyóba juttatni.

60. ábra: Sárospatak belvíz általi veszélyeztetettsége

Forrás: Észak-Magyarországi Vízügyi Igazgatóság

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Egyéb belvízi előntéssel veszélyeztetett területek:

- Kispatakon a volt Téglagyár területe, illetve a Szombathy utca környéke, mint a terület legmélyebb pontja veszélyeztetett leginkább. Ezen a területen homokzsákos lokalizálással, illetve szivattyúzással (befogadó a meglévő belvízelvezető árkok, csatornák) oldható meg a belvíz levezetése.
- Szintén Kispatak városrészén, a Toldi és a Dózsa Gy. utcában intenzív esőzés és olvadás alkalmával rendszeresen belvízveszély áll elő. Időszakosan szükséges ezen utcák legmélyebb pontjain szivattyúzással belvíz-védekezési munkálatok végzése.
- Kisbálványos térségében időszakosan a belvízelvezető csatornák állapotának függvényében, szükség van belvízvédelmi beavatkozásra.
- Időszakosan szükséges az Arany János utca és a Pécsi Sándor utca kereszteződésénél található mélyponton is belvíz-védekezési munkálatok végzése.
- Nagy Lajos utcában a csapadékvíz az utárokban gyűlik össze. Innen a víz csak magántulajdonú telkeken keresztül jut a befogadóba. A Nagy Lajos utca és a 37. számú főközlekedési út közötti területen keletkező csapadék a meglévő vízelvezető vápák segítségével juttathatók el a Suta-patakba, mint befogadóba.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Földgáz ellátás

Sárospatak **vezetékes földgázhálózata** területi lefedettsége és kapacitása jelenleg kielégítik a fogyasztói igényeket. A településen a gázszolgáltatást a TIGÁZ DSO biztosítja.

2013-as adatok szerint Sárospatak településen az összes gázhálózat hossza: 100 km.

Bekötések számát és a hálózat hosszát az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs rendszer segítségével a mellékelt táblázatban mutatjuk be.

18. táblázat: Sárospatak gázhálózati adatai

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Háztartási gázfogyasztók száma (db)	3032	3024	3082	3148	3169	2984	2973	2911
Az összes gázcsőhálózat hossza (km)	98	99	99	100	100	100	100	100
Összes gázfogyasztók száma (db)	3085	3104	3191	3321	3496	3319	3313	3256

Forrás: TeIR

A meglévő hálózat viszonylag új, ezért rekonstrukciós igény nem várható a közeljövőben. A gázszolgáltató tájékoztatása alapján elmondható, hogy a meglévő hálózatban még vannak tartalékok, melyek az igénynövekedést kielégíthetik.

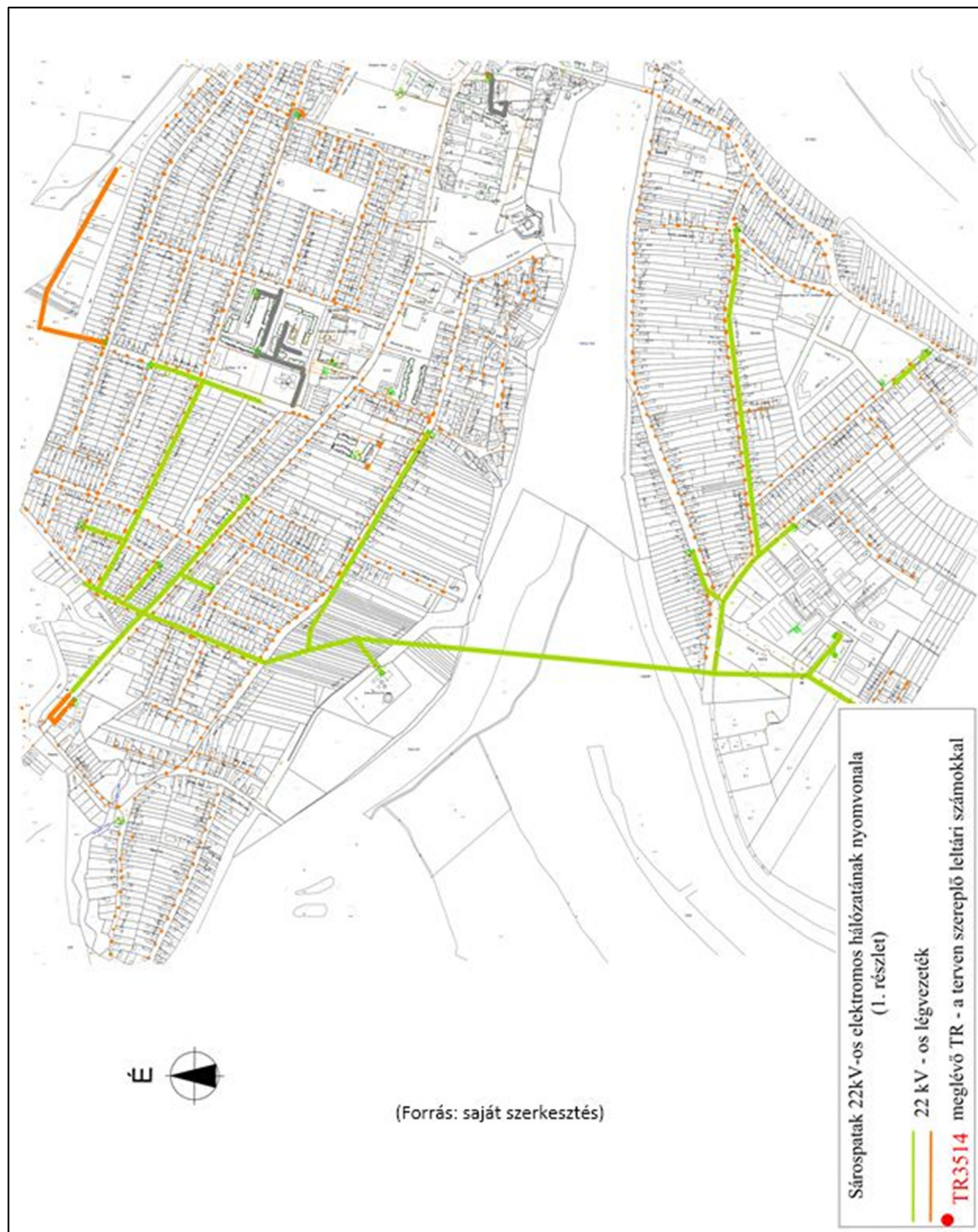
Villamos energia

A középvezettségű szabad vezetékek és földkábelek az ÉMÁSZ Nyrt. elosztóhálózatának részei, ezek több helyen magántelkeken haladnak. Ezek oldják meg közép/kisfeszültségű transzformátorokon keresztül a terület villamos energia ellátását és közvilágítását. A meglévő középvezettségű hálózatok alkalmasak a területek folyamatos energiaellátására.

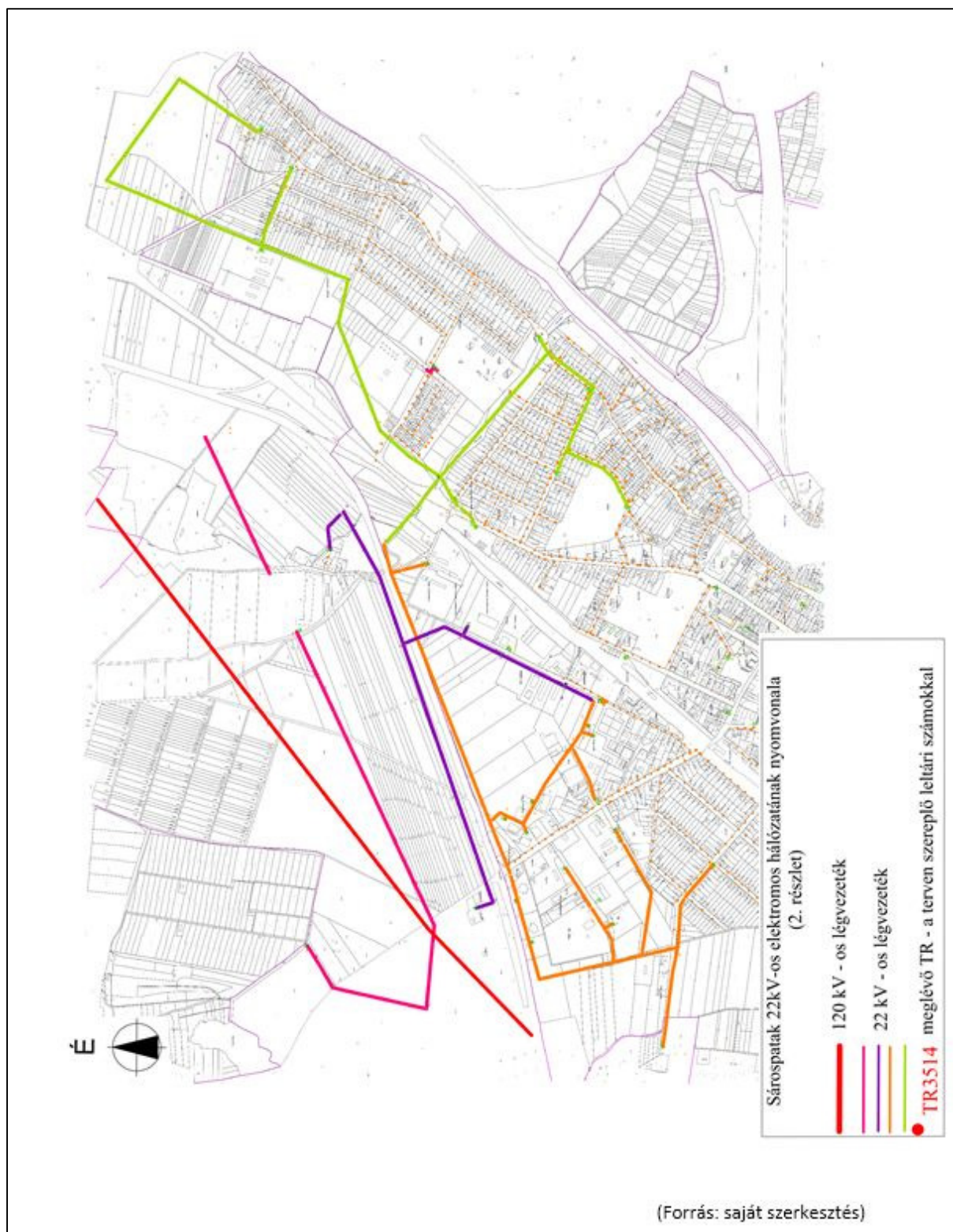
Az ÉMÁSZ Nyrt. adatszolgáltatási szerint a települést 112 db 22/0,4 kV-os TR látja el villamos energiával. A villamos hálózatok főleg vasbeton és faoszlopon lévő légvezetékekkel vannak kialakítva, melyet folyamatosan légkábelre, illetve földkábelre építenek át. A meglévő TR állomások leterheltségei és bővíthetőségei eltérőek. Kisebb átlagos fejlesztéseket az állomás jelenlegi állapotukban is elviselnek. TR cserével további bővítések hajthatók végre. Nagyobb igények kielégítésére újabb TR állomást kell telepíteni.

A településen beton- és faoszlopokon elhelyezett út és közvilágítás található. A közvilágítási feladatokat az ÉMÁSZ Nyrt. látja el, a felépítmény az ő tulajdonukban van, az áramszolgáltatás költségét a város fizeti.

61. ábra: Köf/ Kif hálózat nyomvonal rajza 1. részlet

62. ábra: Köf/ Kif hálózat nyomvonal rajza 2. részlet

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

19. táblázat: KÖF/KIF TR állomások listája

TR állomás száma	TR állomás megnevezése	Tr. állomás típusa
11065	Sárospatak Baksa dűlő Tr.	BOTR
11022	Sárospatak 22. Tr.	BOTR
91007	Sárospatak ÉVIZIG Kőrakodó	BOTR
11061	Sárospatak Dorkó 4. Tr. Tsz. Műhely	BOTR
11050	Sárospatak Dorkó 2. Tehenészet	FOTR
11058	Sárospatak Dorkó 3. Tr.	BOTR
11076	Sárospatak Szerszámköszörű Centrum	BHTR
11028	Sárospatak 28. Tr.	BOTR
11221	Sárospatak Királyhegy Tr.	BOTR
11026	Sárospatak 26. Tr.	BOTR
11045	Sárospatak Dorkó 1. Tr. Váróczi tanya	BOTR
11030	Sárospatak 30. Tr.	BHTR
11020	Sárospatak 20. Tr.	BHTR
11056	Sárospatak 56. Tr. Keller lakópark	BHTR
11206	Sárospatak Szennyvíztisztító	BOTR
11042	Sárospatak Végardó 42. Tr.	VOTR
11041	Sárospatak Végardó 41. Tr. (Végardó 1. Fürdő)	BHTR
11019	Sárospatak 19. Tr.	ÉHTR
11011	Sárospatak 11. Tr.	BOTR
11059	Sárospatak 59. Tr. Alsógát	BOTR
11046	Sárospatak 46. Tr. Rózsás tanya	BOTR
11234	Sárospatak Katona tanya	BOTR
11079	Sárospatak Végardó KTSZ.	VOTR
11016	Sárospatak 16. Tr.	ÉHTR
11037	Sárospatak 37. Tr. Discó, Csokoládégyár	BOTR
11074	Sárospatak MÉH telep	BOTR

11052	Sárospatak Páterhomok 52. Tr.	BOTR
11054	Sárospatak Bálványos 54. Tr,	FOTR
11008	Sárospatak 8. Tr.	
91004	Sárospatak TÖVÁL (DOPEX KFT.)	FOTR
11013	Sárospatak 13. Tr.	BOTR
11012	Sárospatak 12. Tr.	BOTR
11207	Sárospatak Bodroghalász Sertéstelep	BOTR
11032	Sárospatak 32. Tr.	BOTR
11219	Sárospatak 50. Tr. Bana Tüzép	BOTR
11212	Sárospatak Apróhomok tehenészet	VOTR
11209	Sárospatak Páterhomok Sertéstelep	FOTR
11215	Sárospatak Kengyeli gátórház	BOTR
11007	Sárospatak 7. Tr.	
11034	Sárospatak 34. Tr.	BOTR
11018	Sárospatak 18. Tr.	ÉHTR
11036	Sárospatak 36. Tr. Temető	
91002	Sárospatak Csatornázási Kft. Moba átem.	BOTR
91006	Sárospatak Bodroghalász Kőbánya	VHTR
11027	Sárospatak 27. Tr.	BOTR
11220	Sárospatak Gázátadó áll.	BOTR
11047	Sárospatak Apróhomok I. 47. Tr.	BOTR
11063	Sárospatak Dorkó 6. Tr Dorkó dűlő	BOTR
11062	Sárospatak Dorkó 5. Tr.	FOTR
11210	Sárospatak Páterhomok Bogyai tanya	BOTR
11001	Sárospatak 1. Tr.	BOTR
11077	Viss BÁC Bálványos Balázsági Csatorna	BOTR
91003	Sárospatak ÉPSZER KFT.	BOTR
11048	Sárospatak 48. Tr. Malomkőgyár	BOTR
11002	Sárospatak 2. Tr.	BHTR
11070	Sárospatak Tsz. Öntöző 2.	BOTR

11009	Sárospatak 9. Tr.	VOTR
11147	Sárospatak Apróhomok II. 45. Tr.	BOTR
91011	Sárospatak Gabonaforgalmi	BOTR
11203	Sárospatak Végardó Tsz.	BOTR
11021	Sárospatak 21. Tr.	BOTR
91008	Sárospatak Baromfi Telep	BOTR
11218	Sárospatak Megyer Rt. (Hűtőház)	BHTR
11223	Sárospatak Királyhegy Szőlőfeldolgozó	BOTR
11078	Sárospatak MÁV Járműjavító	BOTR
11214	Sárospatak B.Á.G. Hódi tanya	BOTR
11015	Sárospatak 15. Tr.	VOTR
11044	Sárospatak Halászhomok 44. tr.	BOTR
11055	Sárospatak 55. Tr. Gombos hegy (Pataki M.)	BOTR
11202	Sárospatak Dorkó Újnédtő csatorna Tr.	BOTR
91009	Sárospatak Malom	VHTR
11035	Sárospatak 35. Tr.	BOTR
11060	Sárospatak 60 tr Darnó	BOTR
11039	Sárospatak 39. Tr. Szennyvízátemelő	BOTR
11004	Sárospatak 4. Tr.	BOTR
11208	Sárospatak Péterhomok Gépjavító /ENERGOSZER/	BOTR
11213	Sárospatak Rózsás Tsz.	FOTR
11053	Sárospatak 53. Tr. Borjúsgaz dűlő	BOTR
91016	Sárospatak Takarmánykeverő (Tárház)	BOTR
11024	Sárospatak 24. Tr.	
11064	Sárospatak Baksa dűlő	BOTR
91013	Sp. Apróhomok Tsz. Szárító 2. Takarmánykeverő	BOTR
11038	Sárospatak 38. Tr. Tsz. melléküzemág	BOTR
11014	Sárospatak 14. Tr.	AHTR

11068	Sárospatak Tsz. Öntöző 1.	BOTR
11006	Sárospatak 6. Tr. Mudrány	AHTR
11216	Sárospatak Rózsás 31-es csatorna	BOTR
91001	Sárospatak 25. Tr. MÁV áll.	ÉHTR
91155	Spatak Boss 2006 Kft.	BHTR
11031	Sárospatak 31. Tr.	BHTR
91014	Sárospatak Megyerhegyi Vízmű	FOTR
91012	Sp. Apróhomok Tsz. Szárító 1. Takarmánykeverő	BOTR
91010	Sárospatak Csepel (RUBIKON TEXT)	BOTR
11043	Sárospatak Bodroghalász 43. Tr.	BOTR
11204	Sárospatak FOTON Kft. Ablakgy.	BOTR
11051	Sárospatak 51. Tr.	BOTR
11205	Sárospatak ÉVIZIG Gátépítő	VOTR
11201	Sárospatak Dorkó sziv. telep	BOTR
91005	Sárospatak Befag, Faipari	BOTR
11049	Sárospatak 49. Tr. Berek-Füzesér Horgászfalu	BOTR
11033	Sárospatak 33. Tr.	BOTR
11029	Sárospatak 29. Tr.	ÉHTR
11010	Sárospatak Bodroghalász 10. Tr.	BOTR
11003	Sárospatak 3. Tr.	BOTR
11017	Sárospatak 17. Tr.	ÉHTR
11005	Sárospatak 5. Tr.	
11023	Sárospatak 23. Tr. Ruházati KTSZ.	ÉHTR
11057	Sárospatak PROFI	BOTR
11211	Sárospatak Tizölesi uti csat.	BOTR
91015	Sárospatak Távhő Gázmotor	ÉHTR
91017	Sárospatak Sár-Plast	BOTR
11236	Sárospatak Malomkőgyár WEINBERG 93 Kft.	BHTR

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A megvalósítandó fejlesztések során elsősorban napenergiára kell gondolni megújuló energiaforrás alkalmazásával kapcsolatban, hisz a város fekvését és egyéb adottságait is figyelembe véve, szél erőművek telepítése és energiatermelés céljából történő üzemeltetése nem lenne gazdaságos.

A villamos energia, mint vezetékes energiahordozó távlatban is csak világításra és technológiai célú energiaigények kielégítésére javasolható. Bár alkalmas lenne termikus célú energiaigények kielégítésére is, beruházási és üzemeltetési költségigénye miatt ilyen célú alkalmazása csak a kis teljesítményű, tartalék (időszaki kiegészítő fűtésre, vagy ahol más energiahordozó valamely okból nem alkalmazható, kizárólag a völgyidőszakban) hőtárolós fűtésre javasolható.

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

A nem felújított önkormányzati intézmények többségében a világítótestek elavultak, üzemeltetésük nem gazdaságos. Ezért javasoljuk azokat lecserélni energiatakarékos izzóval ellátott elektronikus előtétű egyedi kompenzálású lámpatestekre. Javasoljuk ezen kívül az elektromos hálózat felújítását is. Különös figyelmet kell fordítani a különböző intézmények térvilágításának gazdaságos működésére, tehát javasoljuk ezek alkonykapcsolóval történő működtetését, de kézi lekapcsolásra való lehetőséggel.

Ezen kívül szem előtt kell tartani az esetleges fényszennyezés elkerülését. Ennek érdekében a lámpatesteket úgy kell elhelyezni, hogy:

- csak kizárólag a megvilágítandó felületre és annak irányába világítson.
- csak megfelelő, szükséges időszakban világítson.

Ennek érdekében megfelelő ernyőzésű és energiateljesítményű lámpákat kell elhelyezni. Ezek azok a lámpatestek, amelyek IDA (International Dark Sky Association) minősítéssel rendelkeznek. Az IDA nagyon szigorú szempontrendszer alapján választja ki azokat a világítótesteket, melyekkel teljesen fényszennyezés mentes világítás létesíthető.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A telefonhálózat jól kiépített légkábeles, melyet a Magyar Telekom Nyrt. és a PR-TELECOM Zrt. folyamatosan bővít, korszerűsít. Több helyen már földkábeles hálózatot is kialakítottak. A településen a T- mobil, a Pannon és a Vodafone GSM állomások jól foghatóak. Sárospatakon szélessávú kommunikációs és televíziós műsorterjesztési szolgáltatásokat a Magyar Telekom Nyrt., valamint a PR-TELECOM Zrt. biztosítja.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1 Talaj

Sárospatak a Zempléni-hegység keleti lejtői előtt, a Bodrog partján fekszik, amelyből kifolyólag területe két, illetve három földrajzi kistájat is érint. Ezek: Bodrogköz, Hegyalja, Központi-Zemplén.. A táj karaktere szerint alluviális síkság, melyet a holocén kezdetén elsősorban a Zemplénből lefutó patakok hordalékkúpjai határoztak meg, ám a Nyírségi-plató felbillenésével, így a Bodrog és a Tisza medreinek nyugatra tolódásával már ezek alakították ki a kistáj mai képét.

A terület alapvetően vízhiányos, ám ennek ellenére a tavaszi belvizek levezetésére a kistájban összesen kb. 500 km hosszúságú csatornát építettek és tartanak fenn. A talajvíz 1-4 m mélységben található. A legnagyobb vízfolyás a Bodrog. Az egykoron vízzel borított területek helyén ma legtöbbször szántókkal találkozunk, a mélyebb fekvésű, régen lápos élőhelyek helyén pedig ma nedves-vizes gyepeket láthatunk. Az egykori vízi világ nyomait a holtágak és a Bodrog keskeny hullámtere őrzik. Erdőkkel leginkább a hullámtérben találkozunk, a mentett oldalon csak nemesnyár-ültetvények formájában látható összefüggő magasabb növényzet. Az értékes területeken számos védett növényfajt találunk. A területrész főleg északon, a Bodrog mentén erősen veszélyeztetett invazív növényfajokkal. A hegyaljai kistáj területén számos, a hegyekből lefutó patak található, melyek közül a kistájban Sárospatak térségében a Hercegkúti patak a legjelentősebb. Talajvíz a kistájban csak a völgytalpakon található elérhető mélységben. A kistájban évszázadok óta legjelentősebb területhasználó a mezőgazdaság, elsősorban a szőlőskertek érdemesek említésre, de a települések környezetében az alacsonyabb térszíneken szántókat, a patakok völgyeiben pedig kaszálókat találunk. Természetvédelmiileg értékesek a felhagyott szőlőparcellák helyén kialakult sztyeppek, valamint a patak menti égerligetek maradványai. Ebben a kistájban helyezkedik el Sárospatak egyik természetvédelmi nevezetessége, a Megyer-hegyi malomkőbánya, illetve a bányaudvarban kialakult tó.

A hegylábak egykor tölgyesek borította oldalain nagyrészt szőlőt termelnek, jelenleg főleg a kisparcellák felhagyásának lehetünk tanúi, míg a nagyüzemi birtokok intenzív szőlői virágoznak. A felhagyott szőlőparcellák helyén, a felhagyás idejét elég pontosan megtudhatjuk a rájuk visszatelepedett életközösségek szerkezeti összetételéből. Megvannak a már beállt, nagyon szép sztyepprétek, melyek a filoxéra miatti felhagyások idején jelentősen gyarapodtak, és a friss, még erősen gazos, cserjés állományok is.

A már említett, a két kistáj határán álló kisebb domborzati formák (Páncél-hegy, Mandulás, Szemince-hegy, Somlyód) növényzetüket tekintve elütnek mind a Hegyalja növényzetétől, mind a környező Bodrogközétől; mivel a szőlőtermesztés rajtuk már hosszabb ideje leáldozott és az elmúlt évszázadok alatt nagyon szép, védendő értéket jelentő sztyepprétek alakultak ki rajtuk.

A talajminőséget a térségben a szél- és vízerózió keltette hatások befolyásolják. A szél a szántóföldi művelési területeken ősszel és tavasszal csökkenti a földek termőképességét, a felkavart por a városban bizonyos fokú levegőszennyezettséget okoz. Ugyanilyen hatása van a földből kifújt műtrágyának, amely a benne lévő vegyi anyagoknak köszönhetően egészségkárosító hatású. A

kistérségen belül a víz egyes területeken az alapkőzetig lemosta a termőtalajt. (Településrendezési terv, 2014)

Sárospatak város rendelkezik talajterhelési szabályzattal. A város képviselő testületének 13/2004. (VI. 29.) rendelete kiterjed azokra az ingatlantulajdonosokra, ingatlanhasználókra, akik a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem kötnek rá és helyi vízgazdálkodási hatósági engedély hatálya alá tartozó szennyvíz elhelyezést alkalmaznak, ideértve az egyedi zárt szennyvíztározót is.

1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

Sárospatak legjelentősebb felszíni vize a Bodrog. A folyó vízgyűjtőterületének jelentős része az országhatáron kívül fekszik. Ennek köszönhető, hogy a folyót terhelő szennyezés nagyobbik része a szomszédos országokból érkezik. E hatást a magyarországi oldalon növeli a sátorajújhelyi és a sárospataki szennyvízkezelő. A tiszalöki duzzasztónak köszönhetően a folyó sodrása a természetesnél lassúbb. Ennek következtében jelentős az iszaposodás. Ez a folyamat figyelhető meg a térség kisebb vízfolyásainál is. Gyakori, hogy ezek a vizek időszakosan kiszáradnak, illetve, hogy szennyvízelvezető szerepet töltenek be.

A Bodrog kikötő melletti strand 2014-ben kapott működési engedélyt, ma már csak a technikai feltételek kialakítására van szükség a szabad strand létrejöttéhez. A Bodrognak, a Bodrog holtágaknak, a horgásztavaknak jelentős rekreációs és turisztikai jelentőségük van.

A felszín alatti vizek igen sérülékenyek. A 27/2004. (XII. 25.) KvVM. rendelet szerint Sárospatak felszín alatti vizei érzékeny besorolást kaptak, a terület pedig kiemelten érzékeny, ami nem jelent plusz feladatot az Önkormányzat, illetve település számára. A talajvíz minőségét gyakran rontják a mezőgazdasági tevékenységből, a nem megfelelően működő csatornahasználatból, illetve az illegális szeméttlerakó helyek működéséből fakadó hatások. Az utóbbi években jelentkező egyre növekvő hatású árvízjárok kihatnak a talajvízre is, mivel ezen időszakokban megnő a talajba bemosott szennyezőanyagok mennyisége.

A felszín alatti vízbázisok tekintetében a település területét érinti a Sárospatak-Végárdó Vé-3 (III.) és Vé-4 (IV.) termál kutak hidrogeológiai védőidom és védőterület rendszere, amelyet az Észak-magyarországi környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 955-1/2011. számú határozatával jelölt ki.

A Bodrogtörzében az 1800-as évek második felében végezték el az ármentesítési beavatkozásokat, így a korábbi, vízzel jól ellátott, ám a mezőgazdaság növénytermesztés céljaira nem alkalmas területet lecsapolták. A hullámtérben jellemző a tavaszi magas árvíz és a nyári kisvíz, így tavasszal intenzíven kell védekezni a belvíz ellen, ám nyáron már ugyanazokon a táblákon aszály pusztít. A régi vízvilág apró nyomai csak a morotvákban, holtágakban maradtak fenn, ma a terület nagy része intenzív agrártáj.

A környezet védelmének alapvető feladatai közé tartozik a vizek minőségi állapota, a vízkészletek stratégiai célú megőrzése, az emberi fogyasztás és az ipari-, mezőgazdasági termelés számára történő alkalmas állapotban tartása. A felszíni és felszín alatti vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme

elsősorban az vízügyi hatóság hatáskörébe tartozik, és természetesen az önkormányzatnak is vannak feladatai. Ez évben is tart az „Észak-magyarországi régió településeinek élő lakosság egészséges ivóvízzel való ellátásának biztosítása” projekt keretében Olaszliszka – Vámosújfalú – Tolcsva –Komlóskai települések ivóvíz-minőség javítása program.

Sárospatak területén a Bodrogba 3 jelentősebb patak érkezik: a Hercegkúti patak, a Suta-patak és a Ronyva. A Hercegkúti-patak törékeny füzesekkel és helyenként szép égeresekkel kísért, a Ronyva mentén kiterjedt nádasok, üde rétek és mocsarak, kisebb természetszerű füzesek találhatók. A Hercegkúti patak 37-es úttól dél-keletre eső szakasza a Mandulás hegy alatt szép égeresekkel kísért, de később egyre degradáltabb. A Suta-patak környezete igen rontott. Már a 37-es út feletti, hegy felőli szakaszán is alig van fás-cserjés kísérő növényzet, de a főúttól keletre már gyakorlatilag csak egy csatorna. Fontos lenne ezen az állapoton változtatni, és a patak menti gazdálkodókkal megérinteni, hogy a patak környezetének rehabilitációja az ő gazdasági érdekük is (pl. jobb mikroklima, fajgazdagság). (Településrendezési terv, 2014)

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A város környezetében nem található olyan létesítmény, amely komoly szennyezéssel járó tevékenységet folytatna. Ennek következtében a városi levegő minősége megfelelő. Szennyezési szempontból két ellentétes folyamat figyelhető meg. Az egyre jobban kiépülő gázhálózatnak köszönhetően csökken, míg a növekvő gépjárműforgalomnak köszönhetően valamelyest emelkedik a szennyezés mértéke. Komoly veszélyforrást azonban egyetlen létesítmény sem jelent. A szállópor által okozott környezetterhelő hatás tekinthető egyedül súlyosabb elemnek.

A város légszennyezettségéről immissziós mérési adatokkal az elmúlt évekre visszamenőleg nem áll rendelkezésre adat. Az immissziót a városban két tényező befolyásolja:

- a) háttérszennyezettség
- b) légszennyező anyag kibocsátások

A háttérszennyezettség hatására vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre, de elmondható, hogy a megyében nincs olyan mérőállomás, amellyel a méréseket végre lehetne hajtani.

A városban működő intézmények, vállalkozások által kibocsátott légszennyező anyagokról az éves bevételek, illetve az esetenkénti mérési eredmények alapján kapunk információkat. A közlekedésből származó szennyezések közül a kipufogó gáz okozta légszennyezés a domináns, kisebb jelentőségű a felkavart porból adódó légszennyezés, illetve az üzemanyag veszteségek okozta légszennyezés, főleg a megnövekedett tehergépjármű forgalom miatt. (Tájékoztató Sárospatak város környezeti állapotáról, 2014) A várost elkerülő út megépítésével, az átmenő forgalom elterelésével a levegő minősége tovább javulhat.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A két jelentősebb ipari övezetbe települt üzemek zajvédelmi szempontból gyakorlatilag problémamentesek. A lakóövezetbe ékelődött telephelyek esetenként a jelenleginél nagyobb zajterhelést idézhetnek elő. A lakossági panaszbejelentés nem számottevő.

A várost a 37. számú főközlekedési út elkerüli, ezért a 37. számú úton történő közlekedésből származó zajterhelés nem zavarja a város lakosságát, és ugyan ez mondható el a vasúti közlekedésről is. Viszont a város zajvédelmi szempontból kedvezőtlen adottságú, mert a Bodrog-köz irányába áramló közúti forgalom a városon keresztül, a Bodrog-hídon bonyolódik le. (Tájékoztató Sárospatak város környezeti állapotáról, 2014)

1.17.5. Sugárzás védelem

A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra (nanosievert/óra). Sárospatakhoz legközelebb a 12 km-re található Sátoraljaújhelyen van sugárzásfigyelő mérőállomás, ahol átlagosan 94-97 nSv/óra értéket mérnek. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják. Elmondható, hogy a város területe és környezete nem tartozik a sugárzásveszéllyel érintett területek közé. (Településrendezési Terv, 2014)

1.17.6. Hulladékkezelés

A városban több évtizede van szervezett települési hulladékgyűjtés, melyet korábban az önkormányzat Kommunális Szervezete végzett. 2003. évtől a szilárd kommunális hulladék gyűjtését, szállítását, ártalmatlanítását a Zempléni Z.H.K. Hulladékkezelési Közzszolgáltató Kft. – mint kötelező közzszolgáltatást – végzi. Az Abaúj-Zempléni Szilárdhulladék Gazdálkodási Önkormányzati Társulás kötött közzszolgáltatási szerződést a Zempléni Z.H.K. Kft-vel 2013. január 1-jétől kezdődően, mely közzszolgáltatási szerződés szabályozza az önkormányzat, a lakosok és a szolgáltató jogait és kötelezettségeit. A központi jogi szabályozás következtében a közzszolgáltató Z.H.K. Kft-ből kiválással történt szétválással 2 kft. alakult, melyből az egyik a Zempléni Z.H.K. Nonprofit Kft., amely 2014. február 1-jétől végzi a közzszolgáltatást a településen 4060 lakossági és 203 közületi fogyasztó hely bevonásával.

20. táblázat: 2014-ben összegyűjtött hulladékmennyiség Sárospatak településen

Hulladék típusa	Termelő	Mennyiség (t)
E10 12 08 - kiégetett kerámiák, téglák, cserepek és építőipari termékek hulladéka	Vállalati	1,63
E17 01 01 - beton	Vállalati	14,41
E17 01 07 - beton, téglá, cserép és kerámia frakció vagy azok keveréke (nem veszélyes)	Vállalati	66,91
E19 08 01 - rácsszemét	Vállalati	22,12
E20 03 01 - egyéb települési hulladék, ideértve a vegyes települési hulladékot is	Közzszolgáltatás	2781,199
E20 03 01 - egyéb települési hulladék, ideértve a vegyes települési hulladékot is	Vállalati	519,32

E20 03 07 - lomhulladék	Közzolgáltatás lomtalanítás	113,73
-------------------------	--------------------------------	--------

Forrás: Sárospatak települési adatszolgáltatás

A korábbi műszaki védelemmel nem rendelkező cinegei hulladéklerakó-telep megtelt, 2002. év végével bezárásra került. Az új hulladéklerakó Bodrogkeresztúron, a Főhrer-bánya területén található, környezetvédelmi engedéllyel rendelkezik, műszaki védelemmel ellátott. A bezárt cinegei hulladéklerakó telep rekultivációs munkái 2014-ben befejeződtek, a volt hulladéklerakó telep területén jelenleg nő a frissen vetett fű.

Az Abaúj-Zempléni Szilárdhulladék Gazdálkodási Önkormányzati Társulás pályázott műszaki fejlesztésre, mely kétfordulós pályázat jelenleg a második forduló elbírálásra vár. A pályázat tartalmazza egy hulladékudvar, valamint közel 20 db szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítását, melyek kivitelezése megkezdődött. (Településrendezési terv, 2014; Tájékoztató Sárospatak város környezeti állapotáról, 2014)

A Dobó Ferenc utcán korábban illegális szemétkerakás történt, azonban az árok tisztítását, parkosítását az Önkormányzat a közelmúltban elvégezte, jelenleg a terület parkosítására, a tisztaság fenntartására kiemelt figyelmet fordítanak.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A bányászat által keletkezett tájsebek nemcsak mint negatív formák (Megyer-hegy) jelennek meg, hanem vizuális, esztétikai konfliktust is okoznak (Páncél-hegy). Ugyanakkor a beavatkozások eredményeként feltárulhatnak korábban ismeretlen értékek (Mandulás barlangjai), vagy létrejönnek olyan különös jelenségek, mint a Megyer-hegyi tengerszem, melyek természeti és turisztikai jelentőséggel is bírnak. (Településrendezési Terv, 2014)

A városban van néhány épület, amelyek leromlott homlokzati műszaki, esztétikai állapota rontja a településképet. Az önkormányzat tulajdonában álló épületeket a rendelkezésre álló forrásokból igyekeznek fel-felújítani, azonban forrásigényük miatt ezt csak korlátozottan képes az Önkormányzat megtenni. A felújítások, renoválások akadályát képezi sok esetben, hogy műemlékekről, illetve műemlék-jellegű épületekről van szó, továbbá, hogy az épületek, ingatlanok a Magyar Állam, illetve egyéb intézmények, egyházak tulajdonában állnak.

1.17.8. Árvízvédelem

Sárospatak város szerepel a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásokról szóló 18/2013. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében, a „B”, közepesen veszélyeztetett települések besorolásban.

A Bodrog bal partjára (árvízvédelmi töltésen kívül) eső Kispatagi városrész a Bodrogi belvízrendszer területére, ezen belül a 08.06. számú Bodrogzug-Törökéri belvízvédelmi szakasz területére esik.

A Pálfa-féle belvíz-veszélyeztetettség térkép szerint a Kispataki városrész a II. veszélyeztetettség kategóriába, a belvízzel mérsékelten veszélyeztetett területre esik.

A folyó mentén egy kis szakaszt leszámítva kiépített töltés rendszert létesítettek. Ez a szakasz a Bodrog jobb partján, a hídtól északra és délre eső területek, melyek az egykori Kis utcától a szennyvíztelepig terjednek. A szakasz töltésének kiépítése tervezett, azonban nem jelent gyorsan megoldandó problémát a településen. (Településrendezési Terv, 2014)

Árvízveszélyeztetettségéről, árvízvédelemről az 1.18.2.1. fejezetben további információk és adatok kerülnek megadásra.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Sárospatak hegyvidéki területén az erdőirtások, s az irtásterületek legelőként, majd szőlőként majd esetenként újból legelőként való hasznosítása módosította a tájat. A nyílt felületek kialakításával és folyamatos fenntartásával fajokban gazdag gyepek jöhetnek létre, melyek egy része ma is komoly természetvédelmi értéket képvisel. Más részről viszont csökkent az erdők kiterjedése, mely a talajok erodálódásához, a hegyből jövő patakok vízjárásának hektikussá válásához és a mikroklima változásához vezetett. A felszínalakítás mellett a technológiák változása, „korszerűbbé válása” (növényvédelem, műtrágyázás, drasztikus talajmunka stb.) a környezet élővilágát szegényítette, s a talajok leromlását is erősítette (erózió, humuszvesztés, szerkezetromlás).

A Bodrog medrének áthelyeződése és szabályozása szinte teljesen átalakította a bodrogi tájat. A még látható medermaradványok és ártéri erdő foltok a környező kultúrtájja alakított térben fokozott értéket kell, hogy képviseljenek, és azzal is tisztában kell lenni, hogy sérülékenységük is fokozott. A túlnyomórészt szántókkal jellemezhető délkeleti terület egyhangúságát a csatornák, utak, kisebb tanyák, jellegtelen faültetvények és még itt-ott meglévő gyümölcsösök ugyan megtörik, de a szabályozást megelőző táj és tájhasználat végképp a múlté. Azonban itt is megfigyelhetjük azt a konfliktust, melyet a Bodrog és a megmaradt holtágai menti tájhasználat okoz. A holtágak és a folyó kiváló pihenőhely és élőhely, ezért, sokan, sok időt szeretnének itt eltölteni, házakat építenek a holtág (Berek) partjára. Azonban a közművek és a természettel való együttélés képességének hiánya miatt az áhított természeti környezet fokozatosan pusztul, értéktelenedik (természeti esztétikai és társadalmi értelemben egyaránt), s ennek a vízszennyezés csupán egy vetülete. A Berekben egykor kikapartított területek egy része már felhagyott, műveletlen.

A jelenleg hatályos természetvédelemmel kapcsolatos jogszabályok szerint Sárospatakot több, védettséggel járó korlátozás is érinti, melyek ugyancsak konfliktust jelentenek a gazdasági szereplők és a természetvédelem (pl. Natura2000 területekre, vagy ökológiai folyosókra vonatkozó korlátozások stb.), illetve a gazdasági szereplők és a város lakossága (pl. Páncél-hegyi bányanyitás, Szemence-hegy bányászata és a védettség igénye) között. A tervezett, a várost délről elkerülő főút eddig nem tapasztalt terhelést jelent majd a Csere-dűlő, Nagy-Homok és a Hosszú rét környezetében, azonban tehermentesíti a belvárost. Látható, hogy a beavatkozások pozitív, illetve negatív hatással is bírnak, azonban a területrendezési célok megfogalmazása során szükséges a kompromisszum-keresés, és

iránymutató szempont kell, hogy legyen, hogy mindig a biológiailag aktív jellegű tájalkotó elemeket kell előnyben részesíteni a biológiailag inaktív művekkel szemben. (Településrendezési Terv, 2014)

Sárospatak város vízgyűjtő-gazdálkodási szempontból a Tisza részvízgyűjtőn belül a 2-5 Tokaj-hegyalja, valamint a 2-4 Bodrogköz tervezési alegységeken helyezkedik el. A településrendezési eszközök készítésénél, illetve felülvizsgálatánál a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT) 2-5 Tokaj-hegyalja, valamint a 2-4 Bodrogköz tervében a területre meghatározott adottságokat, a vizek jó állapotának eléréséhez és fenntartásához javasolt intézkedéseket szem előtt kell tartani. Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve a 1042/2012. (11.23.) Korm. határozattal lett közzétéve. melynek felülvizsgálata jelen dokumentum készítésekor folyamatban van.

Fentiekén túl az Integrált Településfejlesztési Stratégiában tervezett fejlesztések megvalósítása során figyelembe szükséges venni az alábbiakat:

- A nagyvízi mederrel érintett területek használatának, hasznosítási lehetőségeinek, valamint az árvízvédelmi művek vonatkozásában az 1995. évi LVII. sz. Vízgazdálkodásról szóló törvény, a 83/2014. (11.14.), a 147/2010. (IV. 29.), valamint a 30/2008. (XII. 31.) Korm. rendeletek előírásai az iránymutatók.
- A kisvízfolyások és belvízcsatornák part életől, illetve depóniáinak mentett oldali lábvonaltól számított 6,0 — 6,0 m széles parti sávot szabadon kell hagyni a 83/2014. (II 1.14.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően, karbantartási és fenntartási munkálatok elvégzésére. Ezeken a területeken állandó épület, építmény nem helyezhető el, és fás szárú növények telepítése is tilos.
- A Hercegkúti-patak és a Suta-patak menti területek esetleges telekosztásának, valamint új lakó vagy egyéb célú beépítésének előfeltételül kell szabni a patakok NQ 1-3%-os mértékadó vízhozamra történő kiépítését, mederrendezését.
- Új lakó vagy egyéb célú ingatlanok kiosztásának előfeltételül kell szabni a terület vízrendezését és a csapadékvíz elvezetésének megoldását.
- A felszín alatti hévízbázis védelme érdekében a Sárospatak-Végardó Vé-3 (III.) és Vé-4 (IV.) termálkutak hidrogeológiai védőidom és védőterület rendszerét kijelölő 955-1/2011. sz. határozat előírásait a településfejlesztési stratégia kidolgozásánál figyelembe kell venni.
- Az újonnan kialakításra kerülő ingatlanok és létesítmények ivóvízigényét, amennyiben a műszaki lehetőség adott, a meglévő, illetve az újonnan kiépítendő ivóvíz hálózatról kell biztosítani.
- A szolgáltatott ivóvíz minőségének ki kell elégítenie „az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről” szóló módosított 201/2001. (X.25.) Kormányrendelet előírásait.
- Az újonnan kialakításra kerülő és más, rácsatlakozás nélküli ingatlanok esetében az újonnan kiépítendő közműhálózatra, amennyiben műszakilag lehetséges, a meglévő, illetve az újonnan kiépítendő közműhálózatra biztosítani kell, illetve ennek hiányában, a képződött szennyvizek ártalommentes elhelyezéséről gondoskodni kell.

- A közcsonnába vezetett szennyvizek minőségének ki kell elégítenie „a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól” szóló 28/2004. (XII.25.) ICvVM rendelet előírásait.
- A közműves ivóvízellátás és szennyvízelvezető rendszer igénybevétele során figyelembe kell venni a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény előírásait. Ahol nincs megfelelően kiépített közcsonna, a szennyvízcsonna kiépítéséig a keletkező szennyvizeket zárt szennyvíztárolókban kell gyűjteni, és gondoskodni kell az összegyűjtött szennyvizek megfelelő engedéllyel rendelkező szervezet által történő elszállításáról szennyvíz befogadására alkalmas, engedélyezett szennyvíztisztító telepre. Az egyedi szennyvízgyűjtők vízzáróságát felül kell vizsgálni, kifogásoltság esetén a szükséges műszaki intézkedéseket haladéktalanul meg kell tenni.

1.18. Katasztrófavédelem (terület-felhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

63. ábra: Alábányászott területek, barlangok, pincék

Forrás: Sajt szerkesztés

A Bodrog jobb partja magaspart és a Hegyalján természetes módon a pincék itt találták meg helyüket. Nem véletlen, hogy a Rákóczi Pince mely a Világörökség része is itt található az egykori vár testén belül. Ezen kívül számtalan pince található az egykori Kovács, ma Rákóczi út mentén.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Sárospatak Város területén az alábbi, megkutatott, ipari készlettel rendelkező ásványi nyersanyag előfordulás szerepel az Állami Ásványi Nyersanyag és Geotermikus Energiavagyon Nyilvántartásban:

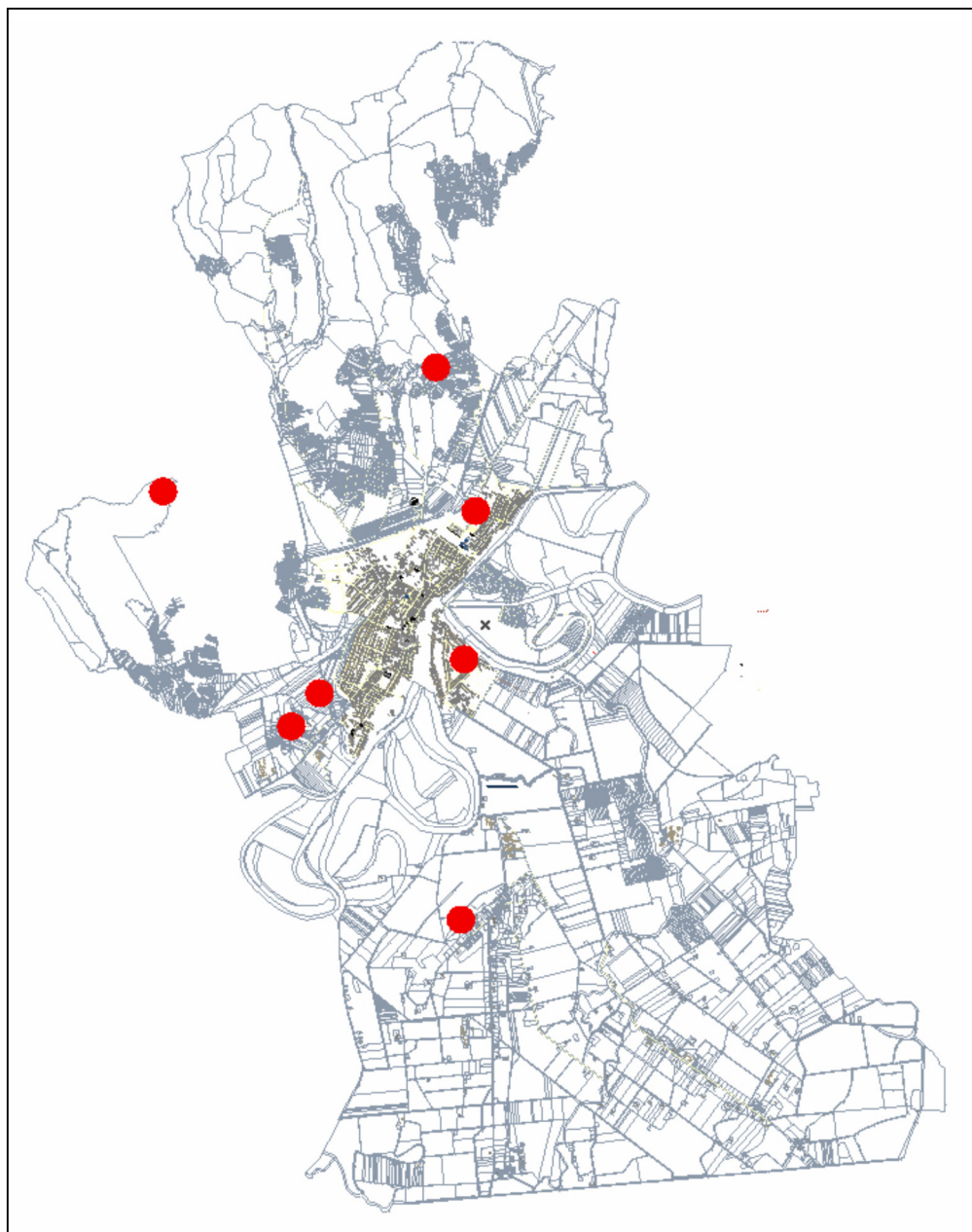
- 05-07-000-01 kódszámon, Sárospatak – Végardó megnevezésű bentonitos agyag előfordulás
- 05-07-000-03 kódszámon, Sárospatak – Megyerhegy megnevezésű kaolinos nemes agyag előfordulás
- 05-07-000-04 kódszámon, Sárospatak – Végardó megnevezésű kaolinos nemesagyag előfordulás
- 05-07-000-06 kódszámon, Sárospatak Téglagyár megnevezésű blokktegla agyag előfordulás
- 05-07-000-012 kódszámon, Sárospatak Megyerhegy megnevezésű kvarcit előfordulás
- 05-07-000-014 kódszámon, Sárospatak Botkő megnevezésű bentonitos nemesagyag előfordulás
- 05-07-000-015 kódszámon, Sárospatak Botkő megnevezésű alunitos nemesagyag előfordulás
- 05-07-000-016 kódszámon, Sárospatak Szemince-hegy megnevezésű zúzott andezit előfordulás. A nyersanyag előfordulás ásványvagyonát a 453/1977. számú határozattal megállapított, majd 647/1990. és 4038/1999. számú határozatokkal Sárospatak I.-andezit védőnevű bányatelek fedi le. A bányatelek bányászati jogával a COLAS-ÉSZAKKŐ Bányászati Kft. (3915 Tarcál, Malom út 10.) rendelkezik.
- 05-07-000-018 kódszámon, Sárospatak Királyhegy megnevezésű kvarcit előfordulás
- 05-07-000-019 kódszámon, Sárospatak Botkő megnevezésű kaolinos nemesagyag előfordulás
- 05-07-000-023 kódszámon, Sárospatak Hercegkút-Páncélhegy megnevezésű vízipítési andezit előfordulás. A nyersanyag előfordulás ásványvagyonát a 1132/1998. számú határozattal megállapított, majd 1240/5/2010. számú határozattal módosított Sárospatak V.-andezit védőnevű bányatelek fedi le. A bányatelek bányászati jogával a Zemplénkö Kft. (3950 Sárospatak, Páncél hegy Pf.: 110.) rendelkezik.
- 05-07-000-024 kódszámon, Sárospatak Botkő megnevezésű kvarcit előfordulás.
- 05-07-000-25 kódszámon, Sárospatak Füzes-dűlő megnevezésű építési homok előfordulás.

Sárospatak területét érintően az alábbi területeken tartanak nyilván felszínmozgást:

- 0533-000-01 kódszámon a Megyer-hegyi kaolinbánya (Zsolnay-bánya) horpái

(Alaptérkép hiányában a bányászati területek EOv koordináta szerinti ábrázolása nem lehetséges)

64. ábra: A bányaművelés helyszínei Sárospatak területén

Forrás: Saját szerkesztés

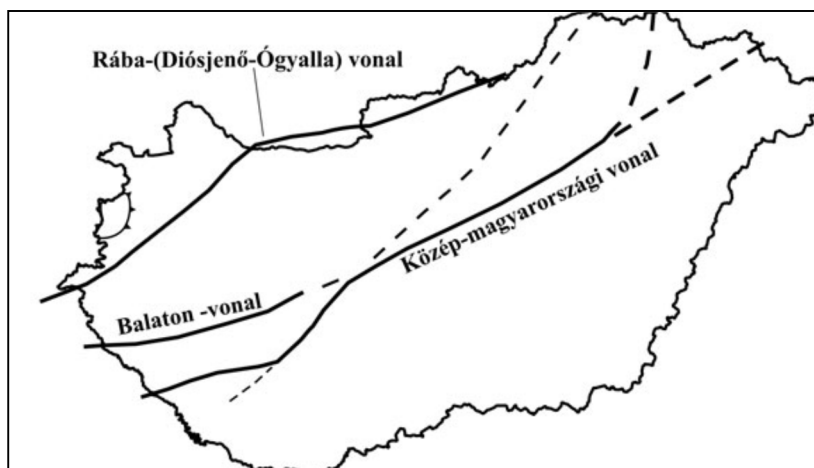
1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

65. ábra: Sárospatak csúszás és süllyedésveszélyes területei

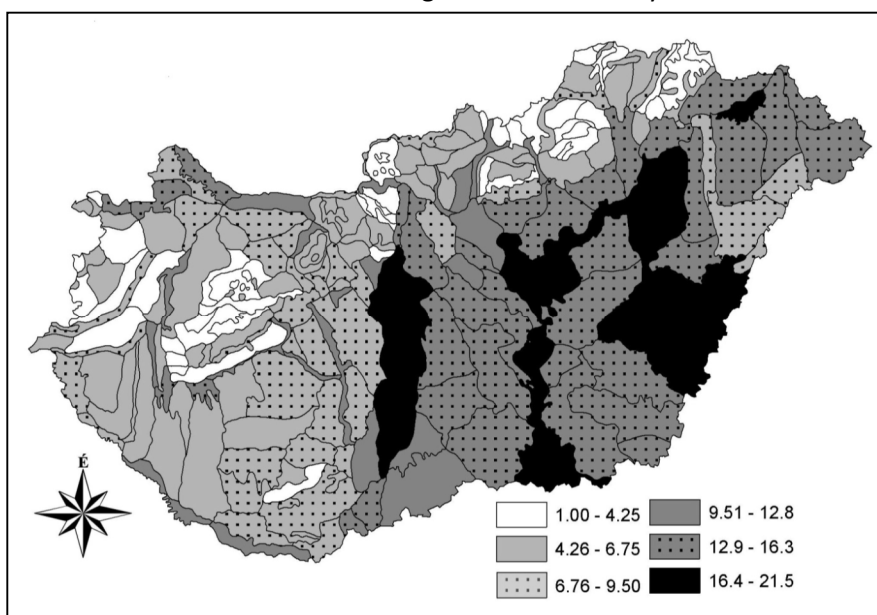
Forrás: Katasztrófavédelmi Igazgatóság

66. ábra: Magyarország törésvonalai

Forrás: Katasztrófavédelmi Igazgatóság

67. ábra: Az ország természeti veszélyei

Forrás: Katasztrófavédelmi Igazgatóság

Jelzések: 1 = a természeti veszélyek megjelenése kivételes, 2 = kismértékű természeti veszélyeztetettség, 3 = gyengén közepes természeti veszélyeztetettség, 4 = közepes természeti veszélyeztetettség, 5 = jelentős természeti veszélyeztetettség, 6 = súlyos természeti veszélyeztetettség

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

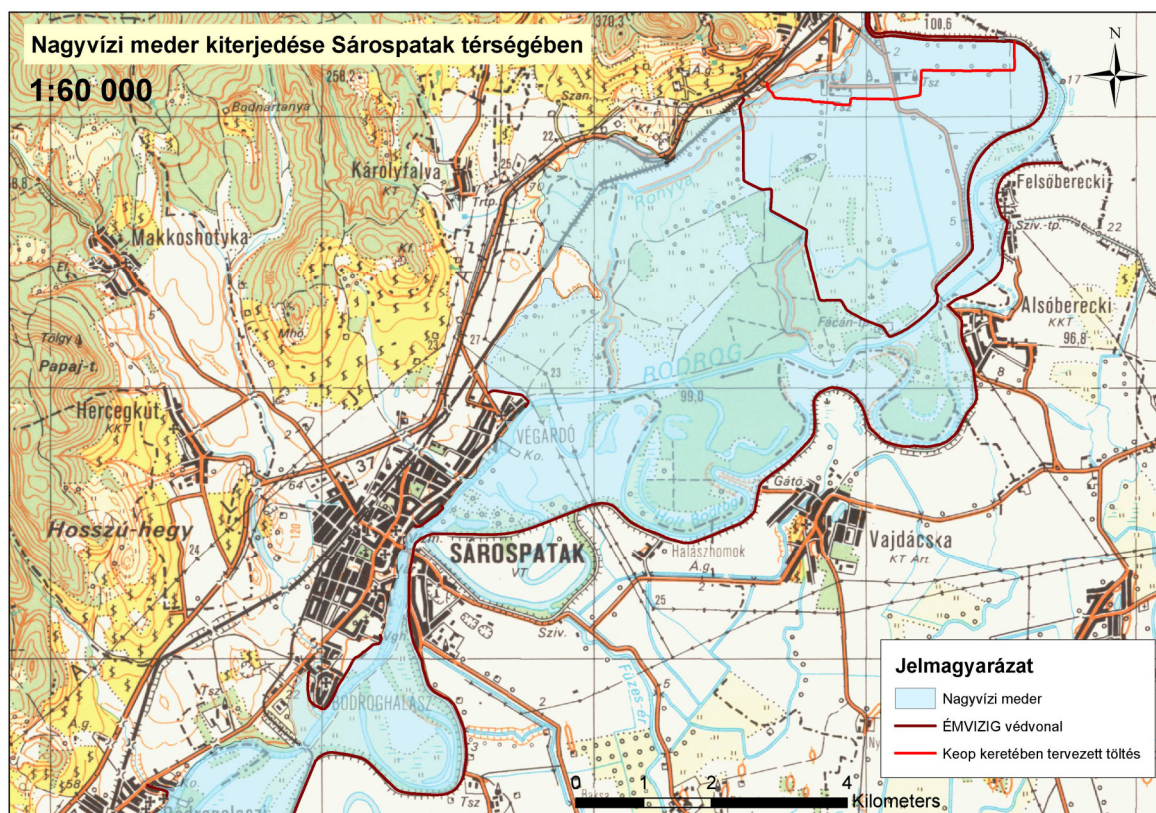
1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A település közigazgatási területe a Bodrog folyó jobb és bal partján fekszik, a folyó 41,04-32,2 fkm szelvényei között.

A város területét 3 ártéri öblözet érinti: É-ÉK-en a 2.03. sz. Ronyvazugi, K-en a 2.02. sz. Bodrogközi, D-DNY-on a 2.04. sz. Bodroghalászi. A külterület Bodrog bal partján elhelyezkedő része és a belterületi, mentesítetlen folyó menti ingatlanok érintettek a folyó nagyvízi medre által, valamint szerepelnek a nagyvízi meder jogi jelleggel érintett ingatlanok listájában is.

A nagyvízi mederrel érintett területek használatával, hasznosítási lehetőségeivel, valamint az árvízvédelmi művek vonatkozásában az 1995. évi LVII. sz. Vízgazdálkodásról szóló törvény, a 83/2014. (III.14.), a 147/2010. (IV.29.), valamint a 30/2008. (XII.31.) Korm. rendeletek előírásai az iránymutatók.

68. ábra: A nagyvízi meder kiterjedése Sárospatak közigazgatási területén

Forrás: Észak-Magyarországi Vízügyi Hatóság

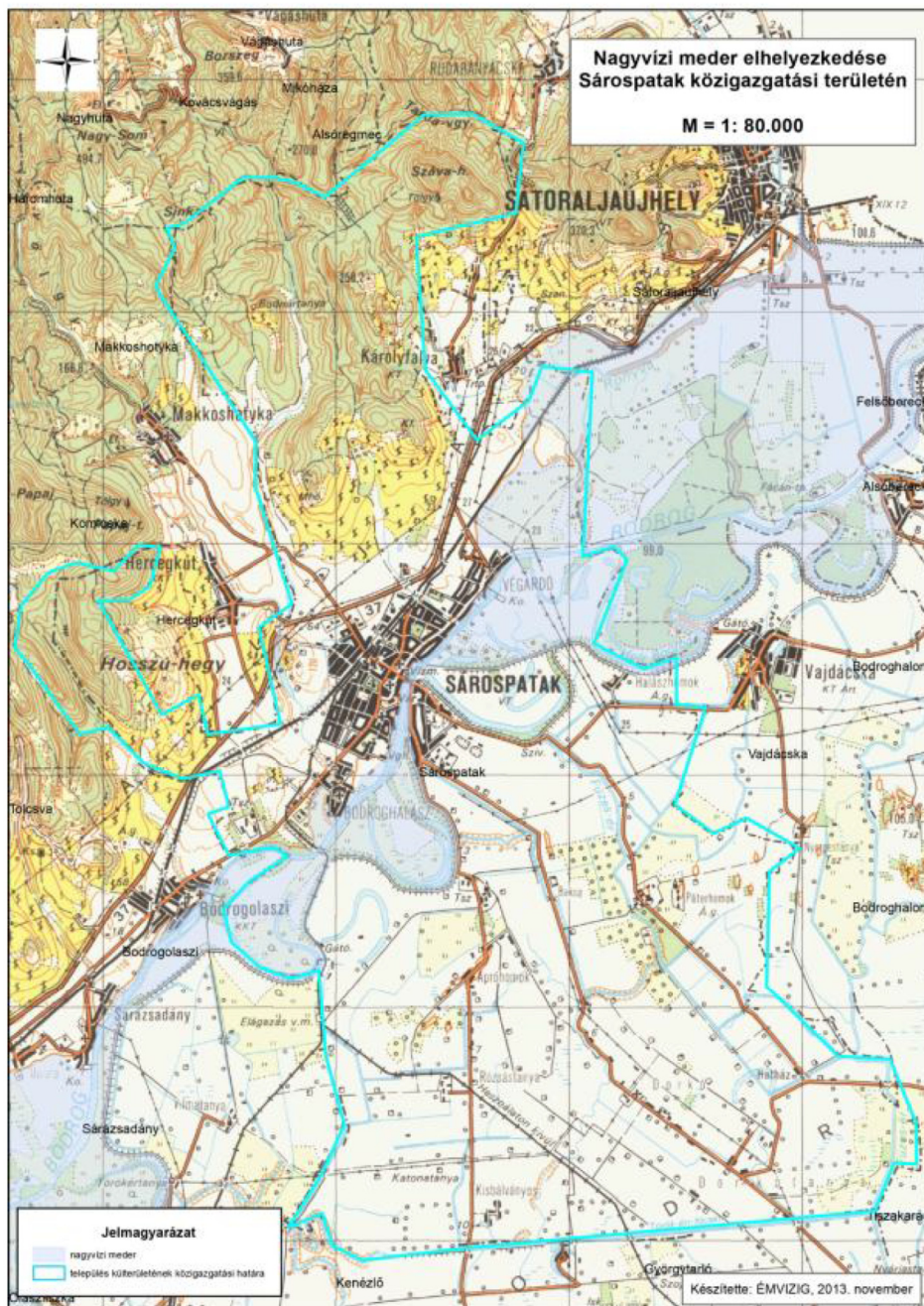
Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

69. ábra: A nagyvízi meder elhelyezkedése Sárospatak közigazgatási területén

Forrás: Településrendezési terv

A közigazgatási határon belül ÉMVIZIG kezelésében lévő elsőrendű árvízvédelmi művek találhatók az alábbiak szerint:

A 08.14. sz. Bodrogkeresztúr-sátoraljaújhelyi árvízvédelmi szakasz részeként a Bodrog jobb parton a belterületet védő körtöltések: a Sárospatak-Vágardói körtöltés (0+000-0+725 tkm szelvények között)

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

39.8 fkm-ben, a Fazekas sori körtöltés (0+000-0+546 tkm) 37,85-37,3 fkm szelvények között és a Bodroghalászi körtöltés (0+000-2+040 tkm) 35,65-34,1 fkm szelvények között.

A bal parti, Kispataki városrész mentesített a 08.11. sz. Viss-felsőberekci árvízvédelmi szakasz töltése által (25+455-27+382 tkm), a folyó 37,4-36,9 fkm szelvényei között. A település közigazgatási határán belül, a nagyvízi meder DK-i határa a 08.11. sz. árvízvédelmi szakasz töltése a 18+752-32+000 tkm szelvények között.

„A folyók mértékadó árvízszintjéről” (MÁSZ) szóló 11/2010. (IV.28.) KvVM rendelet 2014 év végén a 74/2014. (XII. 23.) BM rendelet alapján módosításra került. Sárospatak város közigazgatási területére vonatkozó (Bodrog folyó 32,2-41,04 fkm szelvényei között) mértékadó árvízszintek az alábbiak:

21. táblázat: Sárospatak közigazgatási területére vonatkozó mértékadó árvízszintek

Bodrog fkm szelvény	11/2010. (IV.28.) KvVM rendelet szerinti „rég” MÁSZ (mBf)	74/2014. (XII. 23.) BM rendelet szerinti új MÁSZ (mBf)
37,3	98,79	99,71
38	98,82	99,81
40	98,96	99,94

Forrás: Észak-Magyarországi Vízügyi Hatóság

A módosított rendelet szerinti MÁSZ értékek megemelkedtek.

A Megalapozó vizsgálat, illetve az Integrált Településfejlesztési Stratégia készítésekor folyamatban vannak a Nagyvízi Mederkezelési Tervek az Árvízi Kockázati Térképezés és a stratégiai Kockázati tervek, valamint a Tisza-völgye és mellékfolyóinak árvízvédelmi fejlesztési koncepciójának kidolgozásai. A tervek eredményei érintik a város közigazgatási területét is. Az elkészült Nagyvízi Mederkezelési Tervek során meghatározásra került az új nagyvízi mederhatár, valamint az árvízi levezető sávok, melyek alapján a terület hasznosítás módjának lehetőségei, valamint azok használatára vonatkozó nagyvízi mederkezelési előírások módosulhatnak.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

A belvízzel közepesen veszélyeztetett térség (3. zóna) az előbbiekre környékére terjed ki, de jóval nagyobb területet, összesen 11 800 km²-t ölel fel. Ez a teljes síkvidéki terület 26%-a. Az ide sorolható térségek az Alföldön: mindenekelőtt a Felső-Tisza környéki tájak (Bereg, Tisza-Szamos köz, Szamos-Kraszna köz, Rétköz, Bodrogek, Taktaköz), továbbá a Hortobágy melléke, a Jászság és a Nagykunság tekintélyes része, a Körösök vidéke, az Alsó-Tisza völgye, valamint a Duna-völgyi főcsatorna menti sáv. A Kisalföldön a Fertő-Hansági táj tartozik ide, míg a Dunántúl többi részén csak egészen kis területek, pl. a Sárvíz mentén.

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

A település domborzatából adódóan több természetes völgyvonulat is található, de mélyfekvésű területnek tekinthető a vár alatt húzódó Bodrog - part és a vártól északra elterülő lakóterület mögötti partszakasz, melynek kitisztítása a közelmúltban fejeződött be.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

A Bodrog partján kiépült árvízvédelmi töltésrendszer halad, melynek egy részét a közelmúltban fejlesztették, így a város árvízvédelmi gátrendszere kiépült. Belvízzel közepesen veszélyeztetett térség.

Részletesen lásd: 1.18.2.1., 1.17.8., 1.18.2. fejezetek

1.18.3. Egyéb

Nem releváns a településen.

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

Nem releváns a településen.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

Nem releváns a településen.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

Nem releváns a településen.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

Lásd 18.1.1. fejezet

1.20. Városi klíma

Sárospatakon az áthaladó gépjárműforgalom miatt kis mértékben beszélhetünk klimatikus negatív hatásról. A településen keresztülmenő főbb közlekedési utak környezetszennyezése nem túlzottan jelentős. A település átszellőzöttsége jó, a belterület a viszonylag laza beépítés miatt szmogról, közlekedés okozta levegőszennyezettségről nem beszélhetünk.

2. HELYZETELEMZÉS

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

2.1.1. A település társadalma és humán infrastruktúrája

Sárospatak népességszáma 2001 és 2011 között csökkenő tendenciát mutat és ez a jelenség továbbra is folytatódik. Ennek a jelenségnek az okai a migrációban, a viszonylag alacsony születésszámban, és az idős lakosság magas arányában keresendő. A település természetes fogyási mutatóját vizsgálva megállapítható, hogy a város korszerkezete előregedő tendenciát mutat, demográfiai tekintetben erodálódik.

A településen az időskorúak aránya közel duplája a 0-14 éves korosztálynak. Az országos tendenciákkal megegyezően a gyermekkorúak számának csökkenése, és az idősök arányának növekedése mutatkozik meg Sárospatakon is. A munkaképes és a gyermekkorú lakosság száma is csökkent 2001 és 2011 között, azonban a korcsoportok megoszlásából láthatjuk, hogy a város népességének jelentős százalékát még mindig a munkaképes korosztály alkotja.

A gyermekkorúak számának csökkenése a nevelési-oktatási intézmények kapacitáskihasználtságán is megmutatkozik. A bölcsődei férőhelyek mindegyike betöltött, azonban az oktatási intézmények a más településekről bejáró tanulókkal sem működnek maximális kapacitáskihasználtsággal. Ezzel szemben az időskorúak ellátásához kapcsolódó szolgáltatások kihasználtsága maximális. A lakosság nemek szerinti összetételében látható, hogy a nők többségben vannak, ez főként a 45 év feletti korosztályoknál kimagasló. Ennek oka a nők magasabb átlagélettartamában keresendő.

A település iskolázottsági szintjét tekintve megállapítható, hogy az alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezők aránya valamelyest csökkenő tendenciát mutat, a középfokú szakképesítéssel és érettségivel rendelkezők száma, valamint a felsőfokú végzettséggel rendelkezőké azonban nő. Összességében megállapíthatjuk, hogy a település lakosságának képzettségi szintje emelkedő tendenciát mutat az országos átlaghoz hasonlóan, a 25 év feletti felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányában pedig meg is haladja az országos átlagot. Mivel azonban a rendelkezésre álló munkaerő képzettségi szintje, és jövedelmi elvárásainak megfelelő munkahelyek csak korlátozott számban állnak rendelkezésre a településen, ezért elsősorban a képzettebbeket érinti a migráció, valamint azokat a fiatalokat, akik a középiskola befejezése után más településen végzik felsőfokú tanulmányaikat. A helyi középiskolák nem követik a sárospataki munkaerő piaci igényeket, oktatási profiljukban nem alkalmazkodnak a helyi cégek munkaerő igényéhez. A felsőfokú tanulmányaikat más városban végzők pedig jellemzően a diploma megszerzése után nem térnek vissza a városba. Ez a tény a vállalkozások, a munkavállalók és az önkormányzat számára sem előnyös. Ennek a tendenciának a hosszú távú következménye az lehet, hogy a munkaképes lakosság nem lesz képes kielégíteni a helyi igényeket, ezáltal a vállalkozások megszűnhetnek, vagy elköltözhetnek a településről. A helyi vállalkozások jelentős számban a primer szektorban és a terciér szektorban tevékenykednek, a szekunder szektor szerepe kevésbé jelentős. A kvaterner szektor nincsen jelen a településen.

Az állandó lakosság nagy része helyben foglalkoztatott, a településre, járási székhely mivoltából kifolyólag nagyobb számban történik a napi szintű ingázás, mint onnan más településekre. Az önkormányzat rendszeresen részt vesz közfoglalkoztatási programokban, amelyek keretében a foglalkoztatottak település-üzemeltetési feladatokat látnak el.

A város népesség megtartó erejének kulcstényezői a helyben rendelkezésre álló, megfelelő színvonalú és képzési struktúrájú oktatási-nevelési intézmények, szakképzések kialakítása, munkahelyek és nem utolsósorban a helyi identitástudat.

A regisztrált munkanélküliek száma a 2000-es évek elejétől folyamatosan növekvő tendenciát mutatott, tetőpontját a gazdasági válság idején érte el. 2013-ra jelentős csökkenés ment végbe, ennek fő oka a város közfoglalkoztatási programba való becsatlakozása. A közfoglalkoztatás ugyan mérsékli a munkanélküliek számát, de hosszabb távon nem oldja meg a település munkanélküliségi problémáit. A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek az összmunkanélküli számának felét teszik ki, viszonylag alacsony az egy évnél régebben regisztráltak aránya. A 25 év felettiek munkanélküliségi mutatója egyezik az országos mutatóval, viszont a 45 év felettieké magasabbak. Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem az összes viszonyítási területtől magasabb.

A városban az orvosi, valamint szociális ellátások teljes körűen rendelkezésre állnak, az ellátásokhoz kapcsolódó szakmai és infrastrukturális feltételek adottak.

A város nemzetiségi összetételéről elmondható, hogy a legnagyobb számban a cigányság a meghatározó, de jelen vannak a településen még a német, szlovák, orosz, román, ukrán, lengyel és ruszin kisebbség tagjai is. A magukat cigánynak vallók aránya a 2001-es adatokhoz képest jelentősen nem módosult.

Sárospatakat 6 településrészre – a Városközpont, Újtelep és Ipartelepre, Déli városrészre, Északi városrészre, Kispatakra és Egyéb bel- és külterületekre oszthatjuk. A Városközpont, valamint az Északi és a Déli városrészek vannak a legszerencsésebb helyzetben. A Városközpontban található szinte az összes közintézmény, itt a legmagasabbak a képzettségi mutatók, a helyi értelmiségi réteg legnagyobb része ezen a területen lakik. Az Északi és Déli városrész adottságai kedvezőek leginkább lakhatási szempontból. Újtelep és Ipartelep városrész adottságai szintén kedvezőek, a terület infrastrukturális fejlesztése jó alapot adhat a város gazdaságának fejlődéséhez. Kispatak városrész főként földrajzi helyzetéből kifolyólag lemaradásban van a többi városrészhez képest, de több területen is rendelkezik fejlődési, felzárkózási lehetőséggel. Az egyéb bel- és külterületek nagyrészt a település hátrányos helyzetű, szegregált részeit foglalják magukban. Itt a lakosság életkörülményei, képzettségi és szociális szintje is jóval elmarad a település többi részétől. Három olyan terület található a településen, amely 30% feletti szegregációs mutatóval rendelkezik, és közülük kettő a 35% feletti kategóriába is besorolhatóak.

Sárospatak város rendelkezik Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (HEP), amelyet 2013 júliusában fogadott el a település képviselő-testülete.

A település identitását erősítő tényezők között fontos szerepet kapnak a jelentős történelmi és vallási emlékek. Sárospatakon a legjelentősebb vallási felekezet a római katolikus. A város több rendezvényt is kínál a helyiek számára. Ezeknek a szervezésébe több helyi civil szervezet is bekapcsolódott, de a jövőben még nagyobb hangsúlyt kell fordítani a civilek közéletbe történő bevonására. A város életében fontos szerepet tölt be a sport, ez is fontos a helyi identitástudat erősítése során. Sárospataknak több testvérvárosa is van (Collegno, Krosno, Körösfő, Nokia, Soest, Tekirdag, Eisenach), a kapcsolatok ápolása, esetleg újabbak kialakítása is fontos feladat, ezek is erősítik a települési identitástudatot.

2.1.2. A település gazdasága

Sárospatak földrajzi elhelyezkedése, a 37-es főút menti fekvése fontos tényezőnek minősül a város gazdasági életében. A vállalkozások közel fele mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozik, ipari tevékenységet a vállalkozások csupán 7%-a folytat, ami elmarad az országos mutatóktól. A vállalkozások másik jelentős hányadát a szolgáltató szektorban tevékenykedők teszik ki. A városban a feldolgozóipar, építőipar, kereskedelem, gépjárműjavítás, valamint a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatási tevékenységek ellátása jelentős a vállalkozók tevékenységi körei között.

A városban a regisztrált vállalkozások száma 2008-tól folyamatosan csökken, azonban 2013-ra még mindig közel 1700 db vállalkozást tartottak nyilván a településen, amelynek 97%-a 1-9 fő közötti mikro-vállalkozás, ezek körébe tartoznak az egyéni vállalkozások, valamint azon társas vállalkozások, amelyek tőkeellátottsága elégtelen, a jegyzett tőke a jogszabályban meghatározott mértékét érdemben nem (vagy csak alig) haladja meg. A városban 10 db középvállalkozás (50-249 fős foglalkoztatottság) működik, melyek közül csak öt foglalkoztat 100 főnél több munkavállalót (átlagosan 100-150 fő), a többi vállalkozás átlagosan 25-70 főt alkalmaz. A vállalkozások által fizetett iparűzési adó (2%) jelentős részét képezi az önkormányzat adóbevételeinek.

A sárospataki egyéni és társas vállalkozások a 2007-2013-as időszakban jelentős összegű vissza nem térítendő támogatást nyertek el európai uniós forrásokból többnyire munkahely-megőrzés, technológia- és telephelyfejlesztés, energetikai fejlesztés és munkahelyi képzés megvalósításának céljára.

A helyi építési szabályzatban kijelölt gazdasági területek jelentős része használatban van a vállalkozások révén, de a régi Csepel Művek területét leszámítva kihasználtságuk közepes vagy alacsony. Az önkormányzat a területek infrastrukturális fejlesztésével igyekszik a városba csábítani új vállalkozásokat, valamint a meglévőeket hosszú távon helyben tartani. Az önkormányzat által eddig alkalmazott gazdaságfejlesztési eszközök köre szűk, mérhető hatásuk nincsen, ez vélhetően az önkormányzat és a vállalkozások közötti párbeszéd és együttműködés hiányának tudható be.

Sárospatakon nem működik olyan önkormányzati vagy gazdasági szervezet, amelynek tevékenysége arra irányulna, hogy a helyi gazdaság szereplőit a működésükhöz, illetve a fejlesztésükhöz szükséges információkkal lássa el. Szükséges lenne emellett, hogy egy ilyen szervezet feltérképezze a település adottságait, és azokra fejlesztésére javaslatokat tegyen, ezáltal ösztönözze a foglalkoztatási és

jövedelmi viszonyok javítását eredményező befektetéseket. A napi igazgatási és adminisztratív szolgáltatások jelentős része helyben elérhető.

A város állandó lakosságának jelentős része, 62,4%-a munkaképes korú, ami az országos tendenciának megfelelő. Sárospatakra munkavállalás céljából a környező településekről napi ingázók száma jelentősebb, mint a településről ingázóké. A település számára nagy veszélyt jelent, hogy a közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkezők számára nincsen megfelelő mennyiségű, és képzettségüknek megfelelő munkahely. Ez azt vonja maga után, hogy ők kénytelenek más településen állást keresni, melynek következtében a lakosság száma jelentősen csökkenhet. Ezen kívül egy másik probléma, hogy a helyi gazdasági szervezetek nem találnak megfelelően képzett munkaerőt helyben. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a képzési és a foglalkoztatási rendszer nincsen összhangban.

A nyilvántartott álláskeresők közül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a munkaképes korosztályon belül 12%. A tartósan, több mint egy éve nyilván tartott álláskeresők az összes munkanélküli felét teszik ki, ők nagyrészt az alacsony képzettségű, szegregált településeken élnek. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportok számára csupán az önkormányzat által szervezett közfoglalkoztatási programok biztosítanak jövedelemszerzési lehetőséget, de ez az érintettek számára nem jelent hosszú távú megoldást a munkaerős piaci integrációhoz.

A gazdasági telepítő tényezőket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a város az országban való elhelyezkedése miatt hátrányos helyzetű. Budapesttől és Miskolctól is relatív távol fekszik, így nehéz versenyképes telepítési tényezőket teremteni a vállalkozások számára. A helyi munkaerő-piac rendelkezik ugyan tartalékokkal, de a munkavállaló korú népesség képzettsége, illetve képzési lehetőségei szűk keresztmetszetet jelentenek egy-egy betelepülni szándékozó vállalkozás döntéshozatali folyamata során. A város rendelkezik megfelelő mennyiségű telephellyel, de annak infrastrukturális adottságai még nem teljesen megfelelőek, valamint a helyben alkalmazott gazdaságfejlesztési eszközök nem elég hatékonyak.

2.1.3. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz-és intézményrendszere

A város költségvetésének bevételi, kiadási előirányzatait az Önkormányzat, valamint hét önkormányzati fenntartású intézmény és szervezet (Polgármesteri Hivatal, Carolina Óvoda és Bölcsőde, Művelődés Háza és Könyvtára, Szociális Gondozási Központ, Kommunális Szervezet, Rendelőintézet) adatai határozzák meg, a város költségvetésének mérlege ezek alapján kerül meghatározásra. Az önkormányzat folyó bevételeinek 45-50%-át, az előző évek adatait elemezve, a *költségvetési támogatások* adják. Az állami támogatások mértékét azonban jelentősen befolyásolja a közoktatásban résztvevők létszáma, így ezen bevételforrás nagyban függ az óvodákban, gimnáziumokban, szakképzésben résztvevők számától, valamint az egyéb szociális szolgáltatásokat igénybe vevők számától is. A költségvetési támogatások mellett az idegenforgalmi, valamint iparűzési adók jelentenek még plusz bevételt az Önkormányzatnak, amelyek egy főre jutó összege a megyei és járásközponti adatoknál is magasabbak.

A 2013-as lezárt év költségvetése alapján a kiadások nagyobb részét (75%) a folyó működési kiadások adják, mint a személyi juttatások és ezek járulékai, dologi kiadások, ellátottak pénzbeli juttatásai, egyéb

működési célú kiadások. A működési kiadások mellett a beruházások, felújítások adják a kiadások másik nagy részét. Az önkormányzatnak már nincsen hitele, ugyanis a korábbiakat az állam átvállalta. A 2011-2014. időszakra vonatkozó gazdasági programban megfogalmazásra került kiemelt célként a foglalkoztatottság növelése a közfoglalkoztatás értékteremtő, értékmegőrző programjainak minél hatékonyabb megszervezése és végrehajtása révén, továbbá a lakosság megélhetésének javítása többnyire hagyományos mezőgazdasági termelés, az erre épülő kisebb vagy közepes méretű feldolgozóipar, valamint a turizmus kínálta lehetőségek kihasználásának ösztönzése, támogatása által, azonban a közfoglalkoztatási programok adta lehetőségeken kívül az önkormányzat nem élt egyéb eszközökkel. Ezen célok a 2015-2019 között hatályos gazdasági programba is beépítésre kerültek a világörökségi státusszal összeegyeztethető befektetés ösztönzés, munkahelyteremtés, vállalkozások versenyképességének javítása, belső egyéni, közösségi fogyasztás ösztönzése mellett.

A városban gazdaságfejlesztő társaság nem működik, a tervezést, végrehajtást az önkormányzati tulajdonban lévő INNOVO PATAK Sárospataki Városfejlesztő Nonprofit Kft. végzi az Önkormányzattal és egyéb érintett felekkel együttműködve, továbbá a Polgármesteri Hivatal irodái segítenek a településfejlesztési tevékenységek ellátásában.

Az önkormányzat az ad-hoc jellegű problémák megoldásán kívül folyamatosan tervezi a rövid, illetve hosszú távon megoldandó problémákhoz kapcsolódó intézkedéseket, fejlesztési lehetőségeket. A 2008-ban készült Integrált Városfejlesztési Stratégia (IVS), valamint a 2010-ben elkészült Integrált Városfejlesztési Konceptióban megfogalmazott fejlesztési terv csak kis részben valósult meg a településen, a stratégia és koncepció felülvizsgálata, pontosítása az aktuális fejlesztési igények beépítése jelen dokumentum célja. Az Önkormányzat 2014 októberében fogadta el a hatályos Településrendezési és Szerkezeti Tervet.

2.1.4. Közlekedés

Sárospatak közvetlen közelébe nagyváros nem található. A határ közeli fekvés a kulturális kapcsolatok, illetve – turisztikai szempontból főként – a fürdő látogatottsága szempontjából jelent előnyt. A 37-es út nyomvonala szerencsés helyen, a település lakott területén kívül húzódik.

A Sárospatak – Cigánd – Kisvárdai összekötőút segítségével a Bodrog- köz is becsatlakozott az ország „vérkeringésébe”, de az útvonal a történelmi városrészeket átvezetve rontja a település hangulatát. Az Északi városrész felől főként a nyári időszakban erősödik meg a városba érkező forgalom. Komoly konfliktushelyzetet jelent az Attila utca és a Kossuth utca találkozásánál található 90 fokos kanyar. A nemzetközi kamionforgalom is felfedezte magának ezt az utat, naponta száznál több kamion közlekedik ezeken a szűk utcákon, ezáltal számtalan balesetet okozva a településen. A belső közlekedési problémákra a tervezett déli elkerülő és a város északi részén, a fürdő közelében kialakítandó vasúti felüljáró adhatna megoldást.

A városban helyi járatú buszközlekedés nincsen, költséghatékonysági szempontokból a távolsági járatok útvonalát úgy tervezték meg, hogy kielégítse a helyi közlekedési igényeket is, 14 városi megállót kialakítva. A város a Szerencs-Sátorlajuhely vasúti útvonalon található. A vonattal történő közlekedés színvonala nem megfelelő, szükséges lenne a pályák teljes körű infrastrukturális korszerűsítése. Az

autóbusz-forgalom a település fő- és mellékútjait használja, végállomása a vasútállomás mellett épület ki, amely infrastrukturális fejlesztése szintén szükséges.

A város területén megoldott a gyalogos és kerékpáros közlekedés lehetősége, azonban szükséges lenne a közúti forgalom mértékéhez illesztett fejlesztés, mint a táblázás, jelölés vagy önálló kerékpárút-fejlesztés. A település parkolóinak mennyisége kielégíti a mindennapi helyi igényeket, egy-egy dömpingszerű időszakban azonban a turistalátványosságok közelében, illetve nagyobb iskolai rendezvények idején kevésnek bizonyulnak, ezeken a pontokon szükséges lenne bővíteni a parkolóhelyek számát.

2.1.5. A település közművei, energiagazdálkodása

A település közműellátottságát tekintve több területen fejlesztés szükséges a 2014. február hónapban dokumentált, településrendezési terv elkészítéséhez szükséges felmérések alapján.

Sárospatak vízellátását elsősorban Sátoraljaújhely felől kapja, probléma esetén a ricsei vízerőműből is tudnak vizet nyerni a hálózatra. A vízellátás tehát biztosított, a főrendszer meghibásodása esetén is, azonban a gerincvezeték elöregedett és az egészségre káros anyagokat tartalmaz. Az elkövetkező évek egyik legfontosabb feladata az elöregedett csőrendszer korszerűsítése, valamint az ivóvízzel nem rendelkező utcákban a vízhálózat kiépítése.

A város szennyvízelvezető és gyűjtő rendszerrel rendelkezik. Sárospatak területén kerül megtisztításra a régió területéről érkező folyékony hulladék is. A település szinte teljes területe bevonásra került a szennyvízelvezetésbe, a kimaradt utcák becsatlakoztatása fontos feladat a jövőben.

A város felszíni és csapadékvizeit az elválasztott rendszerű zárt csapadékvíz hálózattal, és jelentős nyílt árok rendszerrel vezetik a befogadóba (Bodrog folyó). A csapadékvíz elvezetésre kialakított rendszer azonban az idők során elavulttá vált, a rá nehezedő megnövekedett terhet már nem képes kezelni. A nagyobb elvezetésre szoruló vízmennyiség, az intenzívebb csapadék és a karbantartás hiányosságai miatt egyre gyakrabban vezetnek a rendszer túlterheléséhez, ami elöntésekhez vezet. Jelenleg a város mélyebben fekvő területein csapadékos időszakban gyakran problémát okoz a belvíz. A településnek a jövőben zárt rendszerű csapadékvíz elvezető hálózat kiépítésére kell törekednie.

A településen a gázszolgáltatást a TIGÁZ DSO biztosítja. A hálózat lefedettsége és kapacitása kielégíti a helyi fogyasztói igényeket. A meglévő hálózat állapota megfelelő, az esetlegesen megnövekedő felhasználói igényeket is képes lenne ellátni.

Az ÉMÁSZ Nyrt. szolgáltatja Sárospatak számára a villamos energiát. A jelenleg meglévő TR állomások leterheltsége és bővíthetősége változó, a növekvő igények ellátása érdekében újabb állomásokat kell telepíteni. A közvilágítási feladatokat szintén az ÉMÁSZ Nyrt. látja el, a felépítmény az ő tulajdonukban van, az áramszolgáltatást pedig a város fizeti. Az elektromos hálózat felújítása javasolt, a közvilágítás gazdaságos működésére, a fényszennyezés minimalizálására kell törekedni. A telefonhálózat, ISDN internet hozzáférés, és kábeltelevízió rendszere kiépített.

A település a megújuló energiák kihasználása szempontjából lemaradásban van. Szélerőművek telepítésére a terület nem alkalmas, a villamos energiában rejlő lehetőségeket csak világításra használják fel. Megújuló energiák közül, a villamos szakág vonatkozásában megkülönböztetett

figyelmet érdemel a napelem nyújtotta lehetőség, azonban a településen lévő (önkormányzati fenntartású) épületek nagy számban műemlékvédelmi jellegűek, így ezek telepítése nehezen kivitelezhető. A jövőben fontos a még nem felújított önkormányzati intézmények energetikai korszerűsítése, melyhez részben már biztosítottak a források európai uniós társfinanszírozású, elnyert támogatással (Sárospataki Rendelő Intézet, Sárospataki Polgármesteri Hivatal, Carolina Óvoda és Bölcsőde).

A közművek korszerűsítése és az energiahatékonyság javítása érdekében az Önkormányzat már rendelkezik koncepciókkal, tervekkel, illetve európai uniós elnyert forrásokkal is azok megvalósítására. Folyamatban lévő projektek:

- 2015-ben napelemes rendszer kerül telepítésre (41 265 919 Ft európai uniós támogatással, 100%-os támogatási intenzitás mellett): Sárospataki Rendelő Intézet, Sárospataki Polgármesteri Hivatal, Carolina Óvoda és Bölcsőde.
- 2015-ben összesen 1 374 db, a településen elhelyezett fényforrás energiatakarékos LED-es világítótestekre történő cseréje történik meg a közvilágítás energiatakarékos korszerűsítése érdekében Sárospatakon (megítélt támogatás 211 563 331 Ft, 100%-os támogatási intenzitás mellett). A lámpatestek cseréjének köszönhetően éves szinten több millió forintos megtakarítás érhető majd el.
- 2014 novemberében fejeződött be a Sárospatak szennyvízelvezetésének és tisztításának bővítési, korszerűsítési feladataihoz kapcsolódó derogációs vízi közmű projekt előkészítése, amely terv szerinti kivitelezése a következő időszak feladata

2.1.6. Településüzemeltetés és környezetvédelem

A településüzemeltetési szolgáltatások a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közé tartoznak. Az Önkormányzat főként szerződéses keretben látja el a városi közszolgáltatásokat több szolgáltatót bevonva (kéményseprés, nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz, víz- és csatornaszolgáltatás, köztemető fenntartása), emellett pedig több településüzemeltetési feladatokat a saját tulajdonában lévő vállalkozások által működtet.

A város a fürdő fejlesztésére létrehozta 100%-os tulajdonosként a PATAQUA Sárospataki Termálfürdő- és Campingfejlesztő Kft-t, mely társaság feladata a Sárospataki Termálfürdő és Camping üzemeltetése, a fejlesztési beruházások koordinálása, menedzselése.

Az önkormányzat további kizárólagos tulajdonú gazdasági társasága a SIDINFO Nonprofit Kft.. A társaság feladata az Újbástya Rendezvénycentrum és a Vízikapunál lévő szabadtéri színpad üzemeltetése. Ehhez kapcsolódóan az Újbástya Rendezvénycentrumban kávéházat és Tourinform Irodát működtet, internet hozzáférést biztosít, kiállításokat szervez, konferenciák részére helyiséget biztosít, továbbá rendezvényeket szervez.

A Sárospataki Községi Nonprofit Kft. (kizárólagos tulajdonosa Sárospatak Város Önkormányzata) feladata a Sárospatak város közigazgatási területén a közétkeztetési tevékenység ellátása, fejlesztése, továbbá az önkormányzat tulajdonában lévő intézmények karbantartása.

A Patakhő Energiaszolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (kizárólagos tulajdonosa Sárospatak Város Önkormányzata) felelős Sárospatak város egyes kommunális feladatainak ellátásáért, illetve Sárospatak Város Önkormányzata intézményeinek energetikai, fűtés, távhő- és melegvíz ellátásáért, az ellátás korszerűsítéséért.

Az ELMŰ-ÉMÁSZ Hálózati Szolgáltató Kft. biztosítja a villamos energia ellátást, a TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Kft. pedig a gázellátást.

Ahogy korábban már említésre került, a Sárospataki Közzolgáltatási Nonprofit Kft. feladata Sárospatak város közigazgatási területén az önkormányzat tulajdonában lévő intézmények karbantartása.

A köztisztaság, a közterületek, zöldfelületek karbantartásáért a Sárospataki Kommunális Szervezet a felelős, amely feladat elvégzését közfoglalkoztatottak bevonásával végzi.

A gépjárművek parkolása a Fürdőhöz kapcsolódóan kialakított parkolóhelyek kivételével ingyenes a város területén. A lakó és intézményi parkolók részben megvannak, azonban az időszakos (pl. iskolai rendezvények, fesztiválok, zarándokturizmus) megnövekvő parkolási igény miatt a településrendezési terv parkolókat irányoz elő a Szent Erzsébet általános iskolánál, a Vártemplomtól északra a park mellett, valamint a Kucik gödörtől északra a nyugati várfal mellett.

A település környezetvédelmi helyzetének feltárása alapján megállapítható, hogy Sárospatakon a környezetvédelmi szempontok figyelembe vétele kiemelkedő fontossággal kell, hogy bírjon a településfejlesztési munka során. A jelenleg hatályos természetvédelemmel kapcsolatos jogszabályok szerint Sárospatakot több, védettséggel járó korlátozás is érinti, melyek ugyancsak konfliktust jelentenek a gazdasági szereplők és a természetvédelem (pl. Natura2000 területekre, vagy ökológiai folyosókra vonatkozó korlátozások stb.), illetve a gazdasági szereplők és a város lakossága (pl. Páncél-hegyi bányanyitás, Szemince-hegy bányászata és a védettség igénye) között. Kiemelendő, hogy az UNESCO Világörökségi Bizottsága 2002-ben felvette a világörökségi listára a Tokaj történelmi borvidéket, mint kultúrtájat. Tokaj történelmi borvidék területét az 1997. évi bortörvényben határolják le, amely a világörökségi helyszín magterületével megegyezik. A pufferterülethez tartozik Sárospatak, Rákóczi pince, mint világörökségi objektum.

A környezetvédelemhez kapcsolódó fejlesztési tervek eddig nem voltak jelentősek, a közelmúltban kezdődött el a szelektív-hulladékgyűjtés megszervezése, valamint a megújuló energiaforrások használatának minél több intézménynél történő hasznosításának tervezése és megvalósítása.

A tervezés során kiemelt figyelmet szükséges fordítani arra is, hogy Sárospatak településszerkezetében számos archaikus elemet őriz. A városban nagy számban lévő műemlék vagy műemlék-jellegű, illetve egyéb, a településkép szempontjából értékes épületek esetén az örökségvédelmi szempontok teljes körű figyelembevételével történhet meg azok felújítása. A nagyobb, új területek bevonásával járó beruházások tervezésekor számításba szükséges venni, hogy Sárospatak nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé, így újabb régészeti lelőhelyre gyakorlatilag a település határában bárhol rá lehet bukkanni különböző földmunkák során.

2.2. SWOT elemzés

Sárospatak város környezete fejlesztését befolyások belső és külső tényezők összefoglaló értékelését az alábbi SWOT elemzés tartalmazza (70-71. ábra):

70. ábra: Sárospatak város SWOT elemzése
- belső tényezők

BELSŐ TÉNYEZŐK	
ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Infrastruktúra - A település megfelelő feltételekkel rendelkező, térségi szerepkört betöltő szolgáltató központ mind oktatási-nevelési, mind hatósági ügyintézés tekintetében. - Jól szervezett, megfelelő infrastruktúrával rendelkező, térségi szerepkört betöltő egészségügyi és szociális ellátás. - A járásközponti funkciót támogató közszolgáltatásokat nyújtó intézmények működése megfelelő. Társadalom - A település központi oktatási szerepkörrel rendelkezik. - A sport közösség-szervező és- formáló szerepe a településen és térségében jelentős. - Erősödő kapcsolatok a környező településekkel. - A településen középfokú, valamint felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma növekedett az elmúlt időszakban. - A valódi szegregációval érintett területek mérete nem számottevő a városban. Környezetvédelem - A környezetterhelés mérsékelt.	Infrastruktúra - Tömegsportra alkalmas sportcsarnok hiányzik. - A közintézmények energiahatékonysága alacsony. - Iparterületek infrastrukturális hiányosságai rontják a város befektetési vonzerejét. - A település közlekedési hálózatának infrastrukturális és működésbeli problémái Társadalom - A rendelkezésre álló munkaerő képzettségi szintjének és jövedelmi elvárásainak megfelelő munkahely mennyisége nem elegendő a településen. - Romló népességmegtartó (és népesség vonzó) képesség a fiatalabb, aktívabb és képzetlenebb korcsoportok vonatkozásában. Gazdaság - A város- és gazdaságfejlesztési tevékenységek hatékonysága nem megfelelő. - A város gazdasági értékteremtő képessége a 2011-es évtől elmarad a korábbi évek adataihoz képest. - Gyenge együttműködés a gazdaságfejlesztésben érdekelt szereplők között. - Sárospatak és a járás szálláshelyeinek kihasználtsága elmarad a megyei járásközponti és az országos átlagtól is.

Forrás: saját szerkesztés

71. ábra: Sárospatak város SWOT elemzése
- külső tényezők

KÜLSŐ TÉNYEZŐK	
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Infrastruktúra - Térségi központi szerepkör. - A város földrajzi elhelyezkedése turisztikai szempontból a megyén belül kedvezőnek tekinthető. Társadalom - A munkaképes korosztály magas aránya. - A középfokú végzettséggel rendelkezők magas aránya munkaerő-piaci bázist jelenthet a gazdasági fejlődéshez. Környezetvédelem - A település az UNESCO világörökség részét képező Tokaj-Hegyaljai borvidékhez szorosan kapcsolódik. - A településen termálvíz található. Gazdaság - Jelentős turisztikai potenciál található a településen és környezetében. - Borturizmusban rejlő lehetőségek széles köre. - Kiépült turisztikai fogadási kapacitások. - A városban jelentős számú kis- és középvállalkozás található.	Infrastruktúra - A hátrányos helyzetű városrészek fokozódó leszakadása. - Az állami kezelésben lévő közúti és vasúti fejlesztések elmaradnak, a térség megközelíthetőségét érdemben javító közlekedésfejlesztési beruházás nem történik. Társadalom - Elvándorlásból és természetes fogyásából adódó további népességcsökkenés. - A társadalom elöregedése. - A hátrányos helyzetű népesség ellátási nehézségei és szociális problémái fokozódnak. Környezetvédelem - A tervezett építési beruházások megvalósítását a város ismert és potenciális régészeti lelőhelyeinek feltárása lassíthatja, illetve akadályozhatja. - A környezetvédelmi előírások a fejlesztések megvalósítását befolyásolják, akadályozzák. Gazdaság - Tőkehiány, pályázati forrásokhoz szükséges önerő előteremtésének nehézsége.

Forrás: saját szerkesztés

3. HELYZETÉRTÉKELÉS

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1 A folyamatok értékelése

3.1.1.1 A település társadalma és humán infrastruktúrája

Sárospatak demográfiai tekintetben erodálódó képet mutat, vagyis a természetes fogyás és az elvándorlás jellemzi. A korcsoportok összetételéből láthatjuk, hogy a népesség zömét a munkaképes korosztály alkotja, azonban az időskorúak aránya jelentősen meghaladja a 0-14 évesek számát. A település elsődleges feladat tehát a népesség további csökkenésének megállítása, a lakosság helyben tartása. Az ehhez szükséges eszközök egy részével a település rendelkezik, de számos további lépésre van szükség ahhoz, hogy ez a cél a jövőben megvalósulhasson.

Sárospatakon a bölcsőde kivételével egyik nevelési-oktatási intézmény kapacitáskihasználtsága a más településekről bejáró tanulókkal együtt sem maximális. Ha gyermekkorúak aránya a teljes népességen belül tovább csökken, a gyermekvállalási kedv továbbra is alacsony marad és az alap-, illetve középfokú oktatási-nevelési intézmények nem fognak tudni reagálni a változó kapacitásigényekre, abban az esetben iskolák további létszámcsökkenéssel és még tovább romló kapacitáskihasználtsággal számolhatnak. Az oktatási-nevelési intézmények kapacitáskihasználtsága főként a szak- és szakközépiskolai oktatásban új képzések, szakok indításával lenne javítható, ami alapja lehetne a gazdasági fejlődéshez szükséges munkaerőbázis kialakításának, így a település népességmegtartó ereje is javulhatna. Az oktatási-nevelési intézmények infrastrukturális, műszaki állapota kielégítő, elsődleges hangsúlyt az energiahatékonyság javítására szükséges helyezni például megújuló energiaforrások felhasználásával.

Az idősek aránya a teljes lakosságban növekszik. Ha a tendencia erősödik, a jelenlegi, idősek ellátását biztosító, már most 100%-os kapacitáskihasználtsággal rendelkező szociális ellátások bővítése is szükségessé válhat, elsősorban az idősek nappali ellátásának, illetve a bentlakásos ellátás teréül szolgáló épületek kialakításával, házi segítségnyújtás kiterjesztésével. A település rendelkezik néhány olyan üres, egyelőre kihasználatlan épülettel (pl. régi orvosi rendelő), amelyekben ezen szolgáltatások megszervezése megvalósulhat.

A település identitása a lakosok településhez való kötődését, a városhoz való viszonyukat jelenti, ami jelentős befolyással van a településfejlesztés beavatkozásának sikerére. A város lakosságának identitástudata viszonylag jó, a helyi civil szervezetek, egyesületek és az önkormányzat igyekszik erősíteni a kötődést. Több testvérvárossal is rendelkezik a település, akikkel a kapcsolat ápolása, akár különböző nemzetközi együttműködések erősítése fontos feladat lehet a város jövőjében. Sárospatakon a sport nagyon fontos közösségépítő szereppel bír, a térségben kiemelkedő sportélettel rendelkezik Sárospatak. A sport-, szabadidős és kulturális terek állapota és befogadó képessége nem megfelelő, az épületek felújításra, bővítésre szorulnak, továbbá szükség van egy komplex sportlétesítmény létrehozására, aminek megépülése a település számára fontos feladat a jövőben.

A településen három olyan terület található, amelyet a szegregáció érint. Ezeken a területeken alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt, és a szegregációs mutató két terület esetében meghaladja a 35%-ot, egy esetében pedig a 30%-ot. Az itt élők alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, felsőfokú végzettséggel rendelkező nem él ezeken a területeken, rendszeres munkajövedelemmel pedig nagyrészt nem rendelkeznek. Ha a szegregált területek száma, vagy a meglévők mérete a jövőben növekedni fog, akkor az a településen tovább emelkedő munkanélküliséget, a lakosság képzettségi szintjének romlását fogja maga után vonni. Ez a folyamat főként az ott élő gyermekek jövőbeli esélyeinek romlását vonhatja maga után.

3.1.1.2. A település gazdasága

Sárospatakon mindhárom gazdasági szektor képviselőit megtalálhatjuk. A mezőgazdaságban és a szolgáltatási szektorban foglalkozók aránya magas, ami főként a hagyományos bortermelő tevékenységhez, valamint a turisztikai adottságokhoz kötődik. Az ipari termelő tevékenységet végzők száma alacsony, viszont a foglalkoztatott létszámuk ezeknek a vállalkozásoknak a legmagasabb. A regisztrált vállalkozások száma relatíve magas, de ezek nagy része (97%) mikrovállalkozás. A város bevételeinek 2%-át a vállalkozások által befizetett adó képezi. A vállalkozások számának bővítése a település számára rendkívül fontos feladat, mely a település gazdasági stabilitását, a migráció csökkentését eredményezheti. A sárospataki vállalkozások többsége- elsősorban a mikrovállalkozások tőkeellátottsága és forrás abszorpciók képessége elégtelen, így fejlődési lehetőségei korlátozottak, jelenleg a gazdaság növekedéséhez érdemben hozzájárulni nem képesek. A kiegyensúlyozott gazdasági környezet kialakításához szükség van a vállalkozások beruházási döntéseit befolyásoló tényezők vizsgálatára és értékelésére is, amelyre a településen nagyobb hangsúlyt kell fordítani a jövőben. A szükséges változások elindítását segítheti egy olyan szervezet, ami a vállalkozásokat gazdasági tanácsokkal látja el és elősegíti az összefogások létrejöttét.

A település közúti valamint vasúti megközelíthetősége és az ipari területek jelenlegi állapota nem elégíti ki teljes mértékben a beruházások betelepülési feltételeit. Pozitívum, hogy a helyi építési szabályzatban ipari területként kijelölt területek részben működő vállalkozások által használatban vannak, de kihasználtságuk még fokozható, az újonnan kijelölt területek infrastrukturális ellátottsága bővítést igényel.

A munkaképes korosztály legnagyobb része érettségivel, vagy érettségi nélküli középfokú végzettséggel rendelkezik. Problémát jelent, hogy köztük sokan rendelkeznek olyan képesítéssel, melyet a helyi vállalkozások nem tudnak hasznosítani tevékenységi körükben, tehát a városban nincsen összhang a képzési lehetőségek és a munkaerő piaci igények között. Sárospatakon a képzettségüknek és jövedelmi igényeiknek megfelelő munkát nem találó középfokú és felsőfokú végzettségűek más településeken (jellemzően Miskolcon és Budapesten) helyezkednek el, ezáltal fokozva a migráció mértékét. A legnehezebben a 8 általános iskolával rendelkező álláskereső tudnak elhelyezkedni. A nyilvántartott munkanélküli lakosság kb. fele több mint egy éve nem talál állást, ők elsősorban a szegregált településrészekben élnek. Megélhetésük segítése érdekében az önkormányzat a közfoglalkoztatási programok során igyekszik jövedelemszerzési lehetőséget biztosítani számukra, azonban az érintett személyek hosszú távú munkaerő-piaci integrációja megoldásra vár.

Az adottságokat és lehetőségeket figyelembe véve kell Sárospataknak megtalálnia azon gazdaságfejlesztési eszközöket, amelyek révén az új vállalkozások betelepülése, meglévő vállalkozások fejlődése és a népesség megtartása elérhetővé válhat.

3.1.1.3. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

Az önkormányzat gazdálkodási lehetőségei behatároltak, tekintve, hogy bevételeik szinte teljes mértékben a közfeladatokhoz kapcsolódó költségvetési bevételekből, illetve a helyi adókból származnak. Az önkormányzat rendelkezik továbbá 170 db önkormányzati bérlakással, amelyből 2014 végén 34 db üres és 5 db kiadható bérlakás szerepelt a nyilvántartásban. Az üres lakások nagy része leromlott műszaki állapota miatt nem került kiadásra, ezek felújítása szükséges, melyet az önkormányzat pályázati forrásból tervez megvalósítani. A költségvetés kiadási oldalát a működési költségek, illetve a beruházások, felújítások költségei adják.

Az önkormányzatnak sorrendet szükséges felállítani a fejlesztési igényei és szükségletei között, emellett fokozott figyelmet szükséges fordítani a fejlesztések fenntarthatóságára és egymást erősítő hatására.

A településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere kapcsán kiemelt figyelmet szükséges fordítani a hatályos gazdasági programban is célként kitűzött foglalkoztatás-növelésre, gazdaság-fejlesztésre, városfejlesztésre, valamint az ezen területekhez kapcsolódó fejlesztések összehangolására. Az önkormányzat külön gazdaságfejlesztő társaságban való közvetlen vagy közvetett részvétele elősegítené a helyi gazdaság szereplőinek működéshez, fejlődéshez szükséges információkhoz való hozzájutását, folyamatosan figyelemmel kísérhetné a beruházási döntéseket befolyásoló helyi adottságokat, valamint marketing és befektetés-ösztönzési tevékenységet is folytathatna.

3.1.1.4. Közlekedés

Sárospatak fekvéséből eredő hátrányokkal küzd, relatíve távol helyezkedik el a fővárostól és a megyeszékhelytől is. Határ közeli helyzete megnehezíti a vállalkozások betelepülését, turisztikai szempontból viszont előnye is származik ebből, ugyanis magasabb számban érkeznek külföldi turisták a térségbe. Előnyös a település számára, hogy a 37-es út a város közvetlen közelében halad el, így lehetőség nyílik egy komplex pihenőhely kialakítására főként a nemzetközi kamionforgalom számára. A városon átmenő, a Bodrogon irányába tartó forgalom számos problémát okozott Sárospatak számára. A település egyetlen Bodrogon átvíelő hídjának és útjainak tehercsökkentése, valamint a szűk utcákon előforduló balesetek megelőzése céljából bevezetett súlykorlátozó intézkedések ideiglenesen megoldják a korábbi átmenő kamionforgalom okozta problémákat. Hosszú távon azonban egy városi elkerülő út megépítése és egy vasúti felüljáró létrehozása szükséges. A település teljes területén az útburkolatok minőségi javítása is megoldandó feladat.

3.1.1.5. A település közművei, energiagazdálkodása

A település közműellátottságáról általánosságban megállapíthatjuk, hogy Sárospatak helyzete kedvező, a legtöbb területen javulás figyelhető meg az elmúlt időszak fejlesztéseinek köszönhetően. A

közmű szolgáltatók igyekeznek saját hálózataikat korszerűsíteni, valamint a hálózatuk hosszát növelni. A közüemi ivóvíz hálózatba bekapcsolt lakások száma növekedett az elmúlt években. A fővezetéken fellépő esetleges működési zavar esetén más irányokból is tudják pótolni a település vízellátását. Az ivóvíz hálózat azonban felújításra, korszerűsítésre szorul, törekedni kell ennek minél hamarabb történő elvégzésére.

A szennyvízcsatorna-ellátottságban javulás történt, saját szennyvíztisztító teleppel rendelkezik a város, mely regionális szinten is jelentős. 2001-től kezdődött meg Sárospatakon és 11 környező településen a hálózat bővítése. A város szennyvíztisztító telepét folyamatos fejlesztik a bővülő igényeknek megfelelően.

A csapadékvíz elvezetése a megváltozott időjárási körülmények, és megnövekedett burkolt felületek miatt problémát jelent a város számára. A jövőben törekednie kell a településnek a nyílt elvezető rendszer kiváltására zárt rendszerrel, valamint a már meglévő hálózat kapacitásának bővítésére főként az alacsonyabban fekvő városrészek belvízproblémáinak megoldása érdekében. A felszíni víz elvezetése megoldandó aktuális és fontos feladat a város életében.

A város földgázzal való ellátása jól megoldott. 100 km hosszú hálózattal rendelkezik a település. A hálózat állapota megfelelő, a jövőben esetlegesen fellépő igénynövekedést is képes lesz ellátni.

A terület villamos energia szolgáltatását ellátó rendszer megfelelően működik, a rendszeres karbantartáson kívül jelentősebb beruházást nem igényel.

A város a megújuló energiahordozókat még csak kis mértékben használja ki, számos fejlődési lehetőséggel rendelkezik a város ezen a téren. A jövőben fontos feladat a tudatos és tervszerű energiagazdálkodás kialakítása, valamint az önkormányzat folyamatos fejlesztései.

3.1.1.6. Településüzemeltetés és környezetvédelem

A településüzemeltetési szolgáltatások a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közé tartoznak. Az Önkormányzat főként szerződéses keretben látja el a városi közszolgáltatásokat több szolgáltatót bevonva (kéményseprés, nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz, víz- és csatornaszolgáltatás, köztemető fenntartása), emellett pedig több településüzemeltetési feladatokat a saját tulajdonában lévő vállalkozások által működtet.

A gépjárművek parkolása a Fürdőhöz kapcsolódóan kialakított parkolóhelyek kivételével ingyenes a város területén. A lakó és intézményi parkolók részben megvannak, azonban az időszakos (pl. iskolai rendezvények, fesztiválok, zarándokturizmus) megnövekvő parkolási igény miatt a településrendezési terv parkolókat irányoz elő a Szent Erzsébet általános iskolánál, a Vártemplomtól északra a park mellett, valamint a Kucik gödörtől északra a nyugati várfal mellett.

A hulladék gyűjtése és elszállítása a településen közszolgáltatás keretében jól működik. A hulladékkezeléssel kapcsolatos megoldásra váró problémák a lakosság környezetvédelmi ismeretterjesztése és környezettudatosságának fejlesztése elsősorban a szelektív hulladékgyűjtés tekintetében, melyhez kapcsolódóan már szelektív hulladékgyűjtő szigetek kialakítása megkezdődött.

A település környezetvédelmi helyzetének feltárása alapján megállapítható, hogy Sárospatakon a környezetvédelmi szempontok figyelembe vétele kiemelkedő fontossággal kell, hogy bírjon a

településfejlesztési munka során. A tervezés során kiemelt figyelmet szükséges fordítani arra is, hogy Sárospatak településszerkezetében számos archaikus elemet őriz. A városban nagy számban lévő műemlék vagy műemlék-jellegű, illetve egyéb, a településkép szempontjából értékes épületek esetén az örökségvédelmi szempontok teljes körű figyelembevételével történhet meg azok felújítása. A nagyobb, új területek bevonásával járó beruházások tervezésekor számításba szükséges venni, hogy Sárospatak nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé, így újabb régészeti lelőhelyre gyakorlatilag a település határában bárhol rá lehet bukkanni különböző földmunkák során. A környezetvédelmi problémák a településen nem számottevők, jelentős zaj-, fényszennyezés nem mutatható ki, azonban a városon átmenő kamionos forgalom megszűnése a tervezett új elkerülő szakaszok megvalósításával fontos feladat.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A SWOT elemzés a stratégiaalkotás folyamatának egyik lépése. A SWOT-analízis lényege, hogy táblázatba szedve sorakoztatja fel a település erősségeit és gyengeségeit, valamint azt, hogy milyen erőforrások állnak a rendelkezésre, vagyis mik a lehetőségek és a veszélyek a település jövőjére nézve. Az erősségek olyan belső pozitív dolgok, melyek jól működnek a településen, és befolyásolni lehet, hogy még jobban működjön. A gyengeségek pedig olyan belső tényezők, dolgok, melyek nem jól működnek, de befolyásolni lehet, hogy kedvezőbbé váljanak. A lehetőségek olyan külső tényezők, adottságok, melyeket nem tudunk befolyásolni, de kedvezőek, és rájuk építve kihasználhatóak az erősségek, míg a veszélyek szintén külső tényezők, melyek olyan korlátokat képeznek, amelyek csökkentik a siker esélyeit, és kockázatokat jelentenek.

Sárospatak város fejlődését befolyásoló belső és külső tényezők összefoglaló értékelését a 2.2 fejezetben megtalálható SWOT elemzés tartalmazza táblázatos formában.

A település és környezetének fejlesztését befolyásoló belső tényezőket vizsgálva megállapítható, hogy a város megfelelő szakmai és infrastrukturális feltételekkel rendelkező, térségi szerepkört betöltő szolgáltató központ. Sárospatak városban több nevelési-oktatási intézmény található bölcsődétől a felsőfokú oktatási intézményig, továbbá – aktív fekvőbeteg ellátáson kívül – széles körű egészségügyi járóbeteg-szakellátást és minden korosztályra kiterjedő szociális ellátásokat működtet. A település életében jelentős szerepet tölt be a sport közösség-szervező és- formáló szerepe, azonban tömegsportra alkalmas sportcsarnok nem áll rendelkezésre. A sportcsarnok építéséhez kapcsolódóan a város kijelölt területtel rendelkezik. A helyi sportolók szép eredményekkel szerepelnek hazai és nemzetközi versenyeken is. A Sárospataki Torna Club három szakosztályt foglal magában, a labdarúgást, kézilabdát, és az ökölvívást. A településen a környezetterhelés mérsékelt, a zaj- és környezetszennyezés nem számottevő, azonban környezetvédelmi szempontból kiemelendő, hogy a városi intézmények csak egy része hasznosítja a megújuló energiaforrások adta lehetőséget, energiahatékonyságuk javításra szorul. Problémát jelent, hogy a rendelkezésre álló munkaerő képzettségi szintjének és jövedelmi elvárásainak megfelelő munkahely mennyisége nem elegendő a településen. A városban működő nagyvállalkozások által kínált munkalehetőségek nincsenek egészen összhangban a településen működő oktatási intézmények szakképzéseivel, az oktatási intézmények

nem tudnak megfelelően reagálni a változó kapacitásigényekre. A város- és gazdaságfejlesztési tevékenységek hatékonysága nem megfelelő, nem működik hatékony TDM szervezet, illetve városmarketing, nincs kifejezetten a gazdaságfejlesztés segítésével foglalkozó szervezet, amely a helyi vállalkozókat információval látná el a hatékonyabb gazdaságfejlesztés érdekében, továbbá nincsenek ösztönző feltételek a külső befektetők városba vonzásához. A településen van ugyan iparterületnek alkalmas városrész, azonban ezek bővítése korlátozott vagy a bővítéshez, infrastrukturális fejlesztéshez szükséges források nem állnak rendelkezésre. A település közlekedési hálózata fejlesztésre szorul, a belvárost érintő fő közlekedési útvonalak városon kívülre helyezése megoldandó feladat, valamint az utak általános állapota is fejlesztésre szorul, fontos azonban, hogy az elkerülő út megépítésével a település, illetve környékének környezeti értékei ne sérüljenek. Erősségnek tekinthető a környező településekkel való jó kapcsolat, amely révén létrejött a Zempléni Városok Szövetsége is.

A külső tényezőket vizsgálva lehetőségként értelmezhető, hogy a településen magas a munkaképes korosztály aránya, így az újonnan létesülő munkahelyek betöltése könnyebb lehet, a középfokú végzettséggel rendelkezők magas aránya munkaerő-piaci bázist jelenthet a gazdasági fejlődéshez. A település, illetve környezete jelentős turisztikai potenciállal rendelkezik, a borturizmusban rejlő lehetőségek külön figyelmet érdemelhetnek a fejlesztések során, továbbá a településen található termálvíz felhasználása is tovább javítható pl. gyógyvízzé minősítés során. A városban és környékén kiépült turisztikai fogadó kapacitások állnak rendelkezésre, továbbá a település rendelkezik további szálláshelyek építéséhez kapcsolódóan területi lehetőségekkel.

A város fejlődése szempontjából kiemelt figyelmet szükséges fordítani a település által nem feltétlenül befolyásolható, azonban a fejlődést visszavetítő folyamatokra, mint például a társadalom elöregedésére azáltal, hogy a természetes fogyás mellett a népességszám tovább csökken az elvándorlás miatt. Emiatt fontos teendő a város szempontjából, hogy a településen élők képzettségének megfelelő munkahelyek kialakításra kerüljenek annak érdekében, hogy a főként munkanélküliség miatti migráció ne növekedjen, a helyben képzett fiatalok a településen elhelyezkedhessenek, továbbá fontos szempont az is, hogy a kívülről érkezők letelepedési, vállalkozási hajlandóságát a városban növelni tudják. A Helyi Esélyegyenlőségi Programban is megfogalmazásra került a hátrányos helyzetűek életszínvonalának, foglalkoztatásának elősegítése, amely ha nem valósul meg, a hátrányos helyzetű népességi ellátási nehézségei és szociális problémái fokozódnak. A település adottságaiból fakadóan vannak hátrányos helyzetű városrészek, amelyek fokozó leszakadása az egész város fejlődése szempontjából negatív folyamatot indíthat el. A várost érintő állami közutak és vasúti fejlesztések elmaradása esetén a közlekedési infrastrukturális fejlesztések nem valósíthatók meg teljes körűen, továbbá veszélyt jelenthet a fejlesztések szempontjából, amennyiben a település tőkehiánya miatt a pályázati forrásokhoz szükséges önerő előteremtése nehézkessé válik, így nem valósíthatók meg a nagyobb, uniós forrásból tervezett beruházások.

3.1.3. A településfejlesztés és- rendezés kapcsolata

A 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet előírja, hogy koncepciót, stratégiát és településrendezési eszközöket kell készíteni, ha a város a település társadalmi, gazdasági, illetve környezeti helyzetében

bekövetkeztetett változások vagy új településfejlesztési szándék miatt indokoltnak tartja. Sárospatak város komplex városfejlesztési stratégiája és operatív programja 2008-ban készült el, majd ehhez kapcsolódóan 2010-ben került elfogadásra a városfejlesztési koncepció és integrált városfejlesztési stratégia. Az elfogadott dokumentum hosszú távú jövőképként az alábbiakat fogalmazta meg: „Kulturális, szellemi örökség és természeti értékek megőrzése, fenntartható magas életminőséget nyújtó kisvárosias lakó-, és üdülőkörnyezet megteremtése.” Ezen célok eléréséhez szükségesnek látott fő fejlesztési irányvonalak a gazdaságfejlesztés (munkahelyteremtés, befektetés-ösztönzés, vállalkozások versenyképességének javítása), turizmus-fejlesztés (Végardó Fürdő, Várnegyed területeire fókuszálva), közszolgáltatások javítása, illetve a települési infrastruktúra fejlesztése a közterületek, közösségi létesítmények, közlekedés fejlesztésével. (IVS)

A dokumentum elfogadása óta 5 év telt el. Az elmúlt években több, jelentős méretű fejlesztés valósult meg a településen (településrekonstrukció keretében közlekedési fejlesztések megvalósítása és a csapadékvíz elvezetés megoldása, egészségügyi fejlesztés, szociális alapellátások fejlesztése, közoktatás fejlesztéséhez kapcsolódó projektek, piac korszerűsítése, közvilágítás korszerűsítése, vállalkozói fejlesztések telephely- és technológiafejlesztéssel, energiahatékonyság javításával), azonban összességében elmondható, hogy az elmúlt öt év eredményeit figyelembe véve a város fejlesztési irányvonalai nem változtak jelentősen a helyzetfeltárás során megállapított adatok alapján. Az Európai Unió 2014-2020-as programozási időszakának elején indokolt a stratégia oly módon történő felülvizsgálata és megfogalmazása, amely az új időszak pályázati forrásait figyelembe véve határozza meg a célok eléréséhez, a város fejlődéséhez szükséges beavatkozások irányvonalait, amelyek mentén a 2010-ben megfogalmazott koncepció hosszú távú jövőképe elérhetővé válhat.

Sárospatak képviselő testülete a 219/2014. (IX. 26.) KT. határozatban fogadta el Sárospatak város 2014-ben készült Településszerkezeti tervét, 17/2014. (IX. 30.) önkormányzati rendeletben pedig elfogadta Sárospatak város kül- és belterületének Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról szóló dokumentumot, amely szabályozási elemei a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben és e rendeletben meghatározott szabályozási eszközök területi alkalmazásával jöttek létre. A rendelet hatálya Sárospatak város közigazgatási területére terjed ki. „A város közigazgatási területén területet felhasználni, továbbá telket alakítani, építményt, építményrészt, épületegyüttest építeni, átalakítani, bővíteni, felújítani, helyreállítani, korszerűsíteni és lebontani, elmozdítani, a rendeltetést megváltoztatni (továbbiakban együtt: építési munkát folytatni) és ezekre hatósági engedélyt adni a jelen előírás és a szabályozási terv szerint szabad.” Ennek megfelelően a tervezés során figyelembe szükséges venni a 2014-ben elkészült településrendezési és szerkezeti tervet, a tervezett beruházásoknak összhangban kell lenniük a szabályozási tervvel. Habár a rendezési terv az aktuális fejlesztési igényekkel, tervekkel összhangban került kialakításra, annak esetleges módosítása is szükségessé válhat.

3.2. Problématérkép és értéktérkép

A problématerkép Sárospatak problémáinak, az értéktérkép pedig a város értékeinek összefoglalása térképi formában. Ezek elkészítése alapvető fontosságú a stratégiai tervezésben. A módszer lényege, hogy a SWOT elemzés folytatásaként, vizuálisan is megjelenítsük a település fő problémáit és ezek megoldására szolgáló fő célkitűzéseket, továbbá feltárja a problémák, illetve a célkitűzések, értékek közötti kapcsolódásokat és kölcsönhatásokat.

A probléma- és értéktérkép elkészítése során felhasználásra kerültek a megalapozó vizsgálat helyzetfeltáró részének megállapításai éppúgy, mint a Sárospatakon 2015. február 3-án tett helyszínbemjárás tapasztalatai, illetve a 2015. március 30-án megrendezett szóbeli konzultáción elhangzott vélemények egyaránt. A megismert problémákat és értékeket a 67-68. ábrákon mutatjuk be.

A térképen látható, hogy a város területén jellemző az elmúlt években megnövekedett átmenő kamion forgalom, amely a történelmi belváros hangulatát erősen rontja, az utak állapotát valamint a Bodroghidat is fokozottan terheli, és számos balesetet is okoznak a szűk utcákon kanyarogva. A város úthálózata felújításra szorul. Nem csak a közúti, hanem a vasúti közlekedés is jelentős korszerűsítésre szorul. A város nagy értéke, hogy részese az UNESCO Világörökség területéhez tartozó Tokaj-Hegyaljai borvidéknek, ez számos lehetőséget rejt magában. A Tokaj-Hegyalja Történelmi Borvidék részeként jó minőségű termőtalajjal, a bortermelés számára ideális feltételekkel rendelkezik.

A Városcsúszban a Várnegyed komplex infrastrukturális felújítása szükséges, a meglévő turisztikai lehetőségei kiaknáztatlanok. A Szent Negyed Műemléki Védelem alatt álló épületei a tulajdonviszonyi problémák miatt nem kerültek még felújításra, ennek megoldása sürgős feladat a településen. A településen az aktív sportélet megkövetelné egy sportcsarnok létrehozását, melynek hiánya szintén megjelenik a problématerképen. Az értéktérképen látható, hogy a Városcsúszban található számos közintézmény, melyek állapota megfelelő, energetikai hatékonysági javításuk megtörtént. A város büszkeségei közé tartoznak a Makovecz Imre által tervezett épületek, melyek a Fürdő kivételével a belvárosban találhatóak, továbbá város két felsőfokú oktatási intézménye is itt található. A többi városrészhez képest itt magasabb a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya. Sárospatak belvárosa rendezett, többször díjat szerzett a Legvirágosabb Város versenyen. A Várnegyed, mint egyedi turisztikai attrakció hatalmas érték a településen, melyben még számos kiaknáztatlan lehetőség van.

Az Északi városrész adottságai kedvezőnek mondhatóak, a legjelentősebb problémát Végárdó Fürdő fejlesztési nehézségei adják. A Fürdőben még nagyon sok lehetőség van, melyeket forráshiány miatt nem tudnak kiaknázni. A településrészen a legmagasabb a foglalkoztatottak aránya a városi átlaghoz képest. Ehhez a településrészhöz tartozik a Megyer-hegyi tengerszem is, mely kedvelt turisztikai látványossága a városnak.

A Déli városrész a legnagyobb lakosságszámmal és lakásállománnyal rendelkező terület, a város egyetlen lakótelepe itt található, ezeknek az épületeknek az állapota azonban nagyrészt már felújításra vár. A településrész nagyon jó megközelíthető, elhelyezkedése frekvenciált. Itt épül a város mentőállomása is.

Az Újtelepi városrész a településrendezési tervben kijelölt új ipari területe, mely egyelőre még nem elég vonzó a befektetők számára. Infrastruktúrafejlesztésre szorul, ezek elvégzése után a terület

vonzóbb lesz az új befektetők számára, valamint a meglévők bővítésére. A lakosság körében kedvelt természeti környezet miatt a városrészhez tartozó Mandulás-hegy.

Kispatak városrész helyzetéből adódóan megközelítési nehézségekkel küzd. Ebből kifolyólag nem kedvelt a befektetők körében, jelenleg leszakadóban van. A régi iparterület, az egykori Csepel Művek területe tovább már nem bővíthető. Egyedi természeti értékek találhatók itt, a Bodrog egykori kanyarulatai helyén kialakult bereki területek kiváló jó lehetőséget nyújtanak a rekreációs és horgászturizmus számára. Az itt épült Keller féle lakópark nagyobb mértékű kihasználása és bővítése a településrész vonzó erejének növelésében nagyon fontos szerepet tölthet be.

A város egyéb kül- és belterületei számára a legnagyobb problémát a magas munkanélküliségi aránya, a lakások alacsony komfortfoka adja. Ezek a területek nagyrészt a város szegregátumait alkotják. Ehhez a városrészhez tartozik a Sáropataki Repülőtér, mely jelenleg sportreptérként működik, a jövőben alkalmas lehet polgári célú alkalmazásra, melyhez engedéllyel rendelkezik.

72. ábra: Sáropatak problématérképe

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

73. ábra: Sáropatak értéktérképe

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

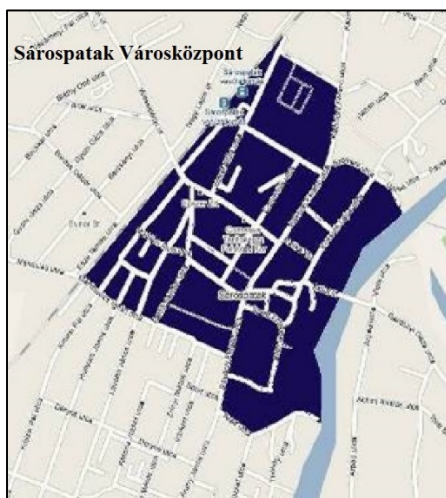
A településrészek lehatárolása és jellemzése a 1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok című fejezetben részletesen kifejtésre került, így itt csak röviden említjük.

Városmag

A Városmag városrész a Bodrog part – Arad utca – Rákóczi út – Martinovics utca – vasútvonal – Tompa Mihály utca – Kazinczy Ferenc út – Szemere utca – Görbe utca – Kolostor utca által határolt területen található.

A történelmi városmag a város meghatározó műemlékeinek, központi tereinek ad helyet, ezért örökségvédelmi, illetve idegenforgalmi szempontból kiemelkedően értékes terület. Itt található a közintézmények és a közigazgatási hivatalok szinte teljes egésze, így a városmag oktatási-nevelési, egészségügyi, szociális szerepköre jelentős, amelyhez egy hagyományos kereskedelmi-szolgáltató szektor is kapcsolódik. A városmagban található közigazgatási egységek nem csak a város, hanem a környező településekre is kifejt térszervező hatást. A városrész fejlesztéseinek jelentős része a 2007-2013-as fejlesztési ciklusban megvalósultak. A Városmagban a jövőben a legfontosabb feladat a Városmag rekonstrukciója, mely a település fejlesztési céljai között is szerepel.

74. ábra: Sárospatak Városmagja

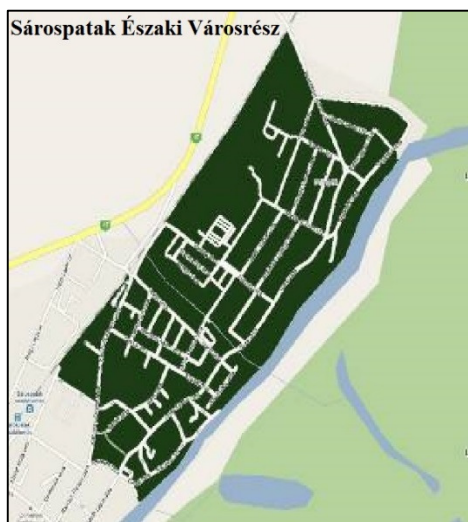

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

Északi városrész és Végardó

A Tompa Mihály utca – vasútvonal – Széchenyi István utca – Bathó János köz – Bathó János utca – Bodrog part – Kolostor utca – Görbe utca – Szemere utca – Kazinczy Ferenc út által határolt területen fekszik. Ezen a településrészen található a város több nevezetessége is. A méltán híres Református Kollégium és a Református Templom, valamint az Iskolakert is. Közlekedési szempontból is fontos szerepe van a városrésznek, ugyanis a város vasútállomása és buszállomása is itt helyezkedik el. Ide tartozik Végardó is, mely fürdőjéről ismert. Végardó-Fürdő fejlesztése a település számára szintén sarkalatos kérdés.

75. ábra: Sárospatak Északi városrésze

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

Déli városrész

A Martinovics utca – Rákóczi út – Arad utca – Bodrog part – Honvéd utca – Kisfaludy út – Arany János út – Nagy Ernő utca – Báthory Zsófia utca folytatása – Báthory Zsófia utcák által határolt területen található.

A Déli városrész a település legnagyobb lakosságszámú és ehhez kapcsolódóan legnagyobb lakásállományú területe. Egyedül itt található lakótelep. A lakosság letelepedés céljából ezt a városrészt részesíti leginkább előnyben, ez főként a városon belüli kedvező elhelyezkedésének köszönhető. Itt a lakótelepek házainak állapota okozza a fő problémát, ezek felújítása, energetikai hatékonyságuk növelése a fő cél.

76. ábra Sárospatak Déli Városrész

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

Újtelep és Ipartelep

A Mandulás u. – 37-es út – Malomkőgyár utca – Suta patak mellékág – Suta patak – vasútvonal által határolt területen fekszik.

A város új ipari területe. A lakosságszáma elenyésző. A 37-es főút és a város vasútvonala között található, ide települtek a város nagyobb élelmiszerüzletei, és egyéb szolgáltatói, pl. autószerelő, benzinkút. Az iparterület jelenleg részben kihasznált, de a terület jelenleg maradéktalanul nem felel meg egy betelepülni kívánó vállalkozás számára, így itt a fő cél a terület infrastrukturális fejlesztése, és a befektetés ösztönzése, valamint a meglévő vállalkozások megtartása, esetleges bővítése. Ez a város gazdaságának fellendülését vonja maga után.

77. ábra: Sárospatak Újtelep- Ipartelep városrésze

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Kispatak

Az Árpád út – Viola utca – Keleti-Bodrog-holtág – Gárdonyi Géza út – névtelen utca – Dorkói utca által határolt területen fekszik.

Kispatakot a Bodrog elválasztja a város többi részétől, így megközelítése a hídon keresztül történik. Ezáltal a városrész helyzetéből adódóan hátrányos helyzetben van. Ezen a területen található az egykori Csepel Művek, mely a város régi ipari területe, napjainkban maximális a terület kihasználtsága, tovább nem bővíthető. Jó lehetőségek rejlenek a Keller-lakóparkban, mely jelenleg két épületből áll, későbbi bővítése, és egyéb szolgáltatások kiépítése új lendületet adna a városrész számára. Ennek eléréséhez szükség van a letelepedési kedv növelésére. Ide tartozik a Berek, mely természeti adottságai miatt jó lehetőséget ad a horgászturizmus és a rekreációs tevékenységek számára. A településrész határán alakult ki a város egyik szegregátuma, mely jelentősen rontja a városrész fejlődési lehetőségeit.

78. ábra: Sárospatak Kispatak városrésze

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

Egyéb területek és a külterület

A városnak egyes területei nem sorolhatóak be egyik településrészhez sem, ezeket egyéb területekként kezeljük. Ide tartozik a város tanyaállománya, illetve Kispatak városrész határán elhelyezkedő szegregátumok. Az ezeken a területeken élő lakosság életkörülményei jellemzően elmaradottak, alacsony iskolai végzettség, alacsony komfortfokozatú lakások, magas munkanélküliség jellemzi őket.

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

A 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet alapján Sárospatak szegregációval veszélyeztetett területi a megalapozó vizsgálat helyzetfeltáró részben, a helyzetértékelő munkarészben, valamint a stratégiában

kerülnek bemutatásra. A település rendelkezik Antiszegregációs Tervvel, mely a Sárospatak Város Képviselő-testülete 12.855-2/269/2010. (IX.24.) KT. számú határozat mellékletét képezi és az Integrált Városfejlesztési Stratégiához készült.

A 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet értelmében a szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt, vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatóak, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. Szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is.

A 2009-ben elkészített Városfejlesztési Kézikönyv is tárgyalja a szegregátumokat, eszerint a fogalma: területi alapú szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor a különböző csoportok közötti társadalmi távolság egyúttal térbeli távolsággá válik. A szegregáció állandósítja a jövedelmi viszonyok, a települési infrastruktúra, és a különböző szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeit. Magyarországon a lakóhelyi szegregáció térségek, települések között és településen belül is megjelenik. A szegregációt önmagát erősítő folyamatot indít el. A tehetősebb rétegek a leromló félben lévő területekről elköltöznek, ezáltal megnő a hátrányosabb helyzetűek aránya, mely a társadalom többi rétegének további elköltözését eredményezi, mindez a fokozódó egyenlőtlenségeket eredményezi (Városfejlesztési Kézikönyv, 2009.).

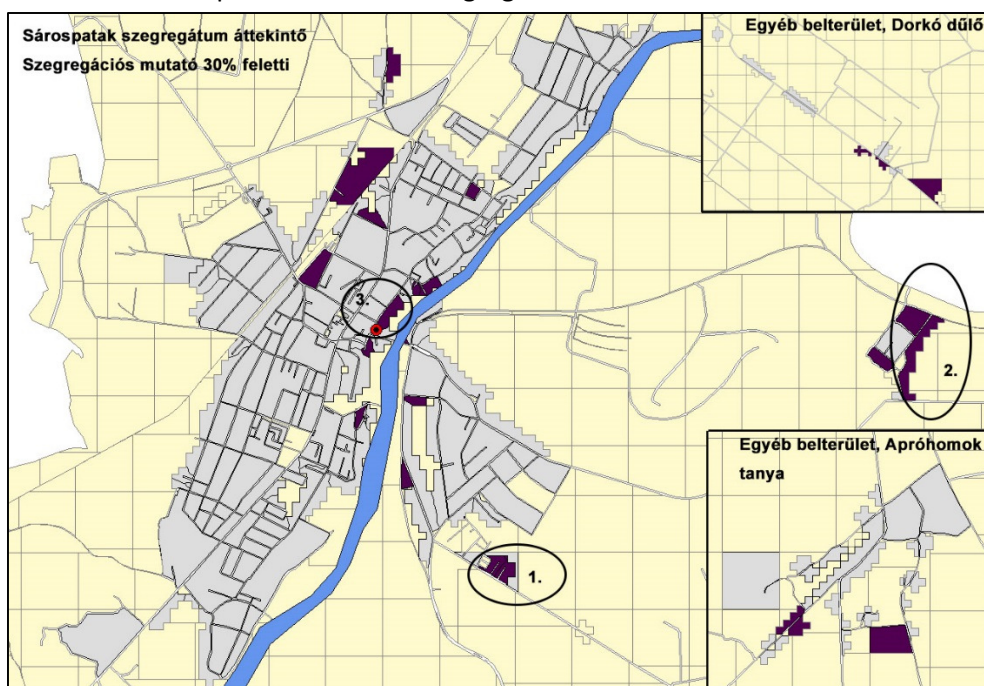
Sárospatak szegregátumairól már az 1.7.2.6 Egyéb területek és a külterület alfejezetben részletesen értekeztünk, ezért itt rövidebben kerül összefoglalásra.

A területek lehatárolását segíti az ott élő népesség nagyságának meghatározása, korszerkezete, képzettségi szerinti összetétele, foglalkoztatási viszonyaik, munkaerő-piaci helyzetük, valamint jövedelmi viszonyaik elemzése.

Sárospatakon 2011. évi népszámlás adatai alapján 3 db 30% feletti szegregációs mutatóval rendelkező szegregátumot határoztak meg, melyeket a 74-75. sz. ábrákon láthatunk. Az érintett területeken a lakosságszám meghaladja az 50 főt. Az 1. számmal jelölt a Búzavirág utca mindkét oldala – Pipacs utca mindkét oldala – Dorkói út északi oldala által lehatárolt területet. A 2. szegregált terület Halászhomok tanya keleti része – Halászhomok tanya – Névtelen utca területére esik, a 3. pedig a Kossuth Lajos út keleti része az Attila út és a Hárs köz közötti területre tehető.

Az első területen magas a gyermekkorúak és a munkaképes korosztály száma, alacsony az időseké.

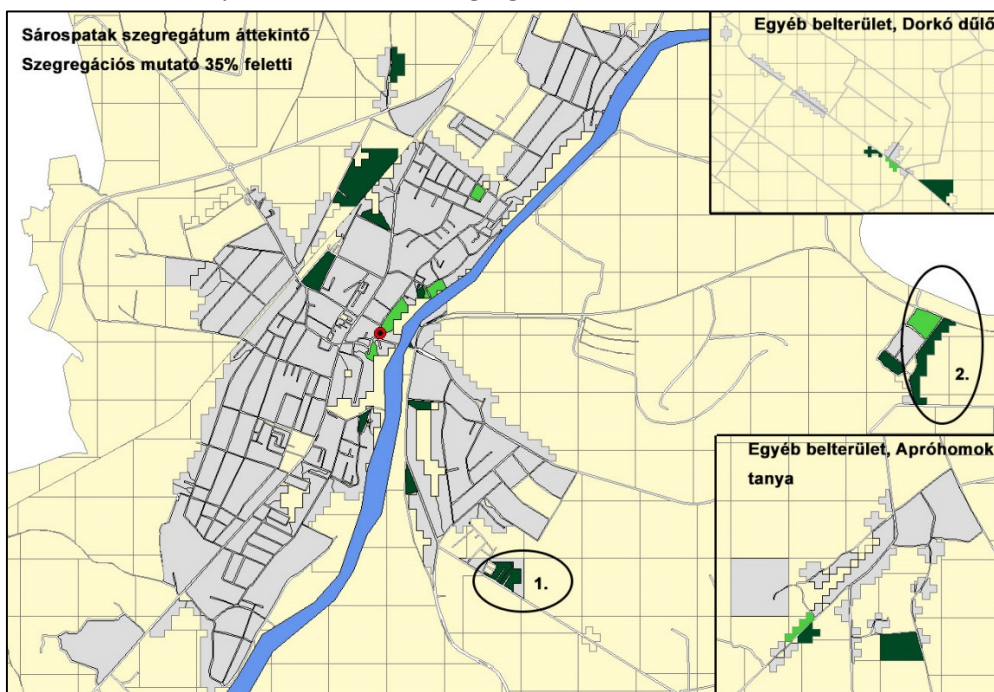
79. ábra: Sárospatak 30% feletti szegregációs mutatóval rendelkező területei

Forrás: KSH adatszolgáltatás

A 35% feletti szegregációs mutatóval rendelkező területek az első kettővel gyakorlatilag megegyeznek, a harmadik terület már nem esik ebbe a kategóriába.

80. ábra: Sárospatak 35% feletti szegregációs mutatóval rendelkező területei

Forrás: KSH adatszolgáltatás

A szegregátumok területén elmondható, hogy általánosan jellemző az alacsony iskolázottsági szint, a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők túlsúlya megfigyelhető. Ehhez kapcsolódik egy magas fokú munkanélküliségi mutató, és a gazdaságilag inaktív lakosság magas aránya. Felsőfokú végzettséggel rendelkezők nem élnek ezeken a területeken. Magas a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya. A legkevésbé rossz mutatókkal a harmadik szegregátum rendelkezik.

22. táblázat: Szegregátumok adatai 30% feletti szegregációs mutató

Mutató megnevezése	Sárospatak összesen*	1. szegregátum (Búzavirág utca mindkét oldala - Pipacs utca mindkét oldala - Dorkói út északi oldala)	2. szegregátum (Halászhomok tanya keleti része - Halászhomok tanya - Névtelen utca)	3. szegregátum (Kossuth Lajos út keleti része az Attila út és a Hárs köz között)
Lakónépesség száma	12991	97	156	96
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,7	46,4	27,6	18,8
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,4	52,6	63,5	52,1
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	23,9	1,0	9,0	29,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	12,0	92,2	63,6	46,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,1	0,0	0,0	15,2
Lakásállomány (db)	5271	21	43	48
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	10,0	90,5	53,5	8,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,9	60,8	70,7	74,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,6	54,9	52,5	34,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	54,2	39,2	28,6	25,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	39,1	26,1	53,7	72,5
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	12942			
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	36,5	75,0	70,0	62,5
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	56,6	75,3	69,9	63,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	11,9	16,7	36,2	54,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,3	4,2	29,8	22,9
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	8,0	90,5	55,0	7,5
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,5	61,9	27,5	30,0

Forrás: KSH

A 35% feletti szegregációs mutatóval rendelkező területek a már korábban említett első két szegregátummal egyeznek meg, ezért ismételt taglalása nem szükséges.

23. táblázat: Szegregátumok adatai 35% feletti szegregációs mutató

Mutató megnevezése	Sárospatak összesen*	1. szegregátum (Búzavirág utca mindkét oldala - Pipacs utca mindkét oldala - Dorkói út északi oldala)	2. szegregátum (Halászhomok tanya keleti része)
Lakónépesség száma	12991	97	151
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,7	46,4	27,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,4	52,6	63,6
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	23,9	1,0	9,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	12,0	92,2	63,5
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,1	0,0	0,0
Lakásállomány (db)	5271	21	42
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	10,0	90,5	52,4
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,9	60,8	70,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,6	54,9	53,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	54,2	39,2	28,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	39,1	26,1	55,0
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	12942		
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	36,5	75,0	72,4
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	56,6	75,3	69,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	11,9	16,7	37,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,3	4,2	30,4
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	8,0	90,5	53,8
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,5	61,9	28,2

Forrás: KSH

Összességében megállapítható, hogy Sárospatakon szükséges ezeknek a területeknek a felzárkóztatása. Pozitívum, hogy a város lakosságszámához viszonyítva a szegregált településrészekben élők száma nem magas. A jövőben törekedni kell, arra, hogy az itt élők életkörülményei pozitívan változzanak.

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

Sárospatakon a potenciális beavatkozást igénylő területek megegyeznek a városrészekkel, ezért külön lehatárolásra nem kerültek. A városrészek, illetve a szükséges fejlesztések, valamint a térképi bemutatása, térképi ábrázolása a 3.3.1. fejezetben megtörtént.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Felhasznált irodalom

1. 1/2014. (I. 3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról
2. 10/2009 (V.5.) számú Rendelet Borsod - Abaúj - Zemplén Megye Területrendezési terv szabályzatáról
3. 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
4. A Kormány 1254/2012. (VII. 19.) Korm. határozata a területfejlesztési politika megújításáról, az új Országos Területfejlesztési és az új Országos Fejlesztési Konceptió kidolgozásáról
5. Az Első Katonai Felmérés. 1:28880. Arcanum Adatbázis Kft. DVD-ROM 2004.
6. A Második Katonai Felmérés. 1:28880. Arcanum Adatbázis Kft. DVD-ROM 2005.
7. A Harmadik Katonai Felmérés. 1: 25.000. Arcanum Adatbázis Kft. DVD-ROM 2007.
8. A Sárospataki kistérség foglalkoztatási stratégiája (Miskolc, 2005)
9. A Sárospataki kistérség szociális és gyermekvédelmi szolgáltatási koncepciója 2014-2016
10. A Sárospataki kistérség szociális térképe (Millennium Intézet Alapítvány, 2013)
11. Beszámoló a Gondozási Központ 2014. évi szakmai munkájáról
12. Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Konceptiója (2013)
13. EU 2020 stratégia
14. Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ Nyilvántartási Irodája 2015. február 27-i adatszolgáltatása
15. Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság: Városfejlesztési Kézikönyv (2009)
16. Országos Területfejlesztési Konceptió (97/2005 (XII.25.) OGY Határozat)
17. Sárospatak Antiszegregációs terv (2010)
18. Sárospatak város Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2013)
19. Sárospatak Városfejlesztési Konceptió (2010)
20. Sárospatak Integrált Városfejlesztési Stratégia (2008, 2010)
21. Sárospatak város bűnmegelőzési koncepciója 2013-2018 (2013)
22. Sárospatak városközpont fejlesztése – Akcióterületi terv (2010)
23. Sárospatak Város Önkormányzatának gazdasági programja a 2011. január 1-től -2014. december 31-ig terjedő időszakra (2011)
24. Sárospatak Város Önkormányzatának gazdasági programja a 2015. január 1-től -2019. december 31-ig terjedő időszakra (2015)
25. Sárospatak város települési környezetvédelmi programja
26. Sárospatak Településrendezési Terv (2014)
27. Szalontai Lajos: A Sárospatak-végardói hévíz és fürdő története. A Miskolci Egyetem Közleményei, A sorozat, Bányászat, 82 . kötet (2011)
28. Településrendezési eszközök módosítása Sárospatak teljes közigazgatási területére – Műemlékvédelmi hatástanulmány (2014)
29. Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület – Helyi vidékfejlesztési stratégia 2013. (Zempléni tájak HACs)

Helyi rendeletek

1. 1/2011. (I. 31.) önkormányzati rendelete a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátásokról
2. 31/2011. (XII. 20.) önkormányzati rendelete az önkormányzat tulajdonában álló nem lakáscélú helyiségek bérletére vonatkozó egyes szabályokról
3. 3/2012. (I. 30.) önkormányzati rendelete építészeti-műszaki tervtanács működtetéséről
4. 4/2013. (II. 19.) önkormányzati rendelete a kéményseprő-ipari közszolgáltatásról
5. 8/2013. (IV. 03.) önkormányzati rendelete a közterület-használat engedélyezésével kapcsolatos eljárásról és a közterületek rendjéről
6. 27/2013. (XII. 17.) önkormányzati rendelete a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatásról
7. 28/2013. (XII. 17.) önkormányzati rendelete a települési hulladékkal kapcsolatos közszolgáltatás ellátásáról
8. 94/2013. (IV.26.) KT határozata településrendezési eszközök módosításáról
9. 273/2013. (X. 25.) KT. határozata Sárospatak Város Bűnmegelőzési koncepciójáról 9/2014. (IV. 29.) önkormányzati rendelete Sárospatak Város Önkormányzata 2013. évi költségvetésének végrehajtásáról
- 10.4/2014. (III. 04.) önkormányzati rendelete a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról
- 11.17/2014. (IX. 30.) önkormányzati rendelete Sárospatak város kül- és belterületének Szabályozási Tervéről és Helyi Építési Szabályzatáról
- 12.219/2014. (IX. 26.) KT. határozat a Sárospatak város Szerkezeti Tervének, mint településrendezési eszköz jóváhagyásáról
- 13.7/2015. (II. 27.) önkormányzati rendelete a települési támogatásokról

Internetes források

1. Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezését támogató alkalmazás. (<https://www.teir.hu/its/>)
2. Sárospatak város honlapja (www.sarospatak.hu)
3. Oktatási Hivatal honlapja (www.oktatas.hu)
4. Központi Statisztikai Hivatal (www.ksh.hu)
5. A Negyedik Katonai Felmérés (www.tajertektar.hu)
6. Google térkép (www.google.hu/maps)
7. TakarNet rendszer 2015. (www.takarnet.hu)
8. Tokaji Borvidék Világörökség (www.tokajvilagorokseg.hu)

Egyéb

1. Önkormányzati adatszolgáltatás

Sárospatak Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

ITS 2014 Konzorcium:

Tervező, Építő és Kereskedelmi Kft.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

BELÜGYMINISZTERIUM

Sárospatak Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

2015. év

Készítették az „ITS 2014 Konzorcium” tagjai:

ÉARFÜ Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség
Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

Berki Judit Irén
ügyvezető

ART VITAL Tervező, Építő és Kereskedelmi Korlátolt
Felelősségű Társaság

Végh József
ügyvezető

OPUS TEAM Üzleti Tanácsadó Korlátolt Felelősségű
Társaság

Virágh Péter
ügyvezető

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Aláírólap

Régiós koordinátor:

Dr. habil. Mező Ferenc

Megyei koordinátor:

Klein György
okleveles építésmérnök
É/05-0070; TT 05-0070

Felelős tervező:

Kiszelovics Ildikó
okl. településmérnök
TT 16-0238

Településtervező:

Kiszelovics Ildikó
okl. településmérnök
TT 16-0238

Energiaközmű szakági tervező:

Angyal András
villamosmérnök
TE 15-0403- Településtervezési energia-közmű
szakértő

Közlekedésági szakági tervező:

Kulcsár Gusztáv
Tkö 15-0300 - Településtervezési közlekedési
szakértő

Víziközmű szakági tervező:

Gellén László
üzemmérnök
VZ-TEL - Települési víziközmű tervezése, TV -
Településtervezési vízközmű szakterület, VZ-TER -
Területi vízgazdálkodási építmények tervezése

Környezetvédelmi szakági tervező:

Bánfi Gábor

környezetvédelmi szakági tervező

SZKV-hu/09-1129; SZKV-le/09-1129; SZKV-vf/09-1129; SZKV-zr/09-1129

Zöldfelületi és tájrendezési szakági tervező:

Czernyinyák Attila

okl. tájépítésmérnök

TK 15-0357

Régészeti szakértő:

Dr. Bálint Marianna

régészeti szakértő

Műemléki szakértő:

Szilágyi- Fekete Anikó

műemléki szakértő

Társadalompolitikai szakértő:

Husztiné Kállai Gabriella

társadalompolitikai szakértő

Gazdasági Szakértő:

Szathmári Balázs

gazdasági szakértő

Anti-szegregációs szakértő:

Lakatos Izabella

anti-szegregációs szakértő

Közreműködők:

Aros János

*Sárospatak Város
polgármestere*

Sikora Attila

*Sárospatak Város
alpolgármestere*

Druga István
települési koordinátor

Nagy Adrienn
ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Nagy Zsuzsa
ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Petró Zsuzsanna
ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Husztai Csaba
ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	8
Koncepció jövőképe és hosszú távú célrendszere.....	13
1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI	14
1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása.....	14
1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása.....	24
2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK.....	28
2.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával	28
2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések üteme.....	32
2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	52
2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése	58
3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	63
3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása)	66
3.1.1. Veszélyeztetett területek bemutatása	67
3.1.2. Anti-szegregációs célok és intézkedések.....	71
3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	71
3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	71
4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI	80
4.1. Külső összefüggések	80
4.2. Belső összefüggések	86
5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI.....	88
6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	93
6.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	93
6.1.1. Fejlesztési, beruházási tevékenységek	93
6.1.2. Nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	93
6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása	97
6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok.....	99

6.4. Monitoring rendszer kialakítása	100
Függelék	105
Irodalomjegyzék	118

BEVEZETÉS

Jelen dokumentum, Sárospatak város Integrált Településfejlesztési Stratégiája európai uniós forrást felhasználva a **Belügyminisztérium szakértő támogatásával készült**, ugyanis a 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülés során igen nagy jelentősége van a megfelelő módon előkészített, megalapozott fejlesztési dokumentumoknak, melyek megjelenítik az adott terület fejlesztési irányait, céljait és igényeit. Ennek megfelelően jelen dokumentumban a vonatkozó előírásoknak, jogszabályoknak megfelelő és az elkövetkező évek finanszírozási környezetéhez is illeszkedő integrált településfejlesztési stratégia került megfogalmazásra.

A városfejlesztés európai uniós meghatározottsága

A 2014-2020-as európai uniós fejlesztési ciklusban különösen nagy szerep jut az európai városok fejlesztésének, az **Európai Unió Területi Agendája** (TA2020) is megerősíti a városok szerepét. Integrált és többszintű megközelítés alkalmazását javasolja a városfejlesztési és város-rehabilitációs politikákban és támogatja az EU 2020 azon erőfeszítéseit, amelyek arra irányulnak, hogy *„a városok az intelligens, fenntartható és befogadó fejlődés motorjaivá váljanak, és vonzóak legyenek az élhető lakhelyet és munkát keresők, valamint a turisták és a befektetők számára is.”*. Bátorítja a városokat arra, hogy *„a területükön végzett valamennyi beavatkozás hatékonyságának növelése érdekében készítsenek és fogadjanak el integrált stratégiákat és területi terveket.”*

Az **EU 2020 Stratégia** Európa intelligens (smart), fenntartható (sustainable) és befogadó (inclusive) növekedésének céljaira összpontosít, és ezen célokhoz az Európai Unió egészére vonatkoztatva konkrét célértékeket is társít. Az EU egészére vonatkozó célokhoz a tagállamoknak is vállalásokkal kell hozzájárulniuk, melyhez a kohéziós politika eszközrendszerét is felhasználhatják. A 2014 – 2020 időszaki kohéziós politika megvalósítását szolgáló ún. Közös Rendelkezéseket tartalmazó rendelet („Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete) meghatározza azt a **11 tematikus célkitűzést**, melyek elérésének támogatásával a kohéziós politika hozzájárul az EU2020 Stratégia céljaihoz. A tematikus célkitűzések az alábbiak:

- (1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- (2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
- (3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
- (4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
- (5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és - kezelés előmozdítása;
- (6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- (7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
- (8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- (9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;

- (10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
- (11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

Az EU egyes alapjainak (ESB alapok) felhasználását, működését további rendeletek szabályozzák (1301, 1304, 1305/2013/EU), melyek az egyes tematikus célokhoz kapcsolódó **beruházási prioritásokat** határoznak meg. A beruházási prioritások azt fogalmazzák meg, hogy az adott alap milyen módon járul hozzá a 11 EU szintű tematikus cél eléréséhez. Nem finanszírozható olyan tevékenység az ESB alapokból, amely nem illeszkedik a beruházási prioritások valamelyikéhez. Azzal együtt, hogy az ESB alapok – különösen az ERFA és az ESZA - minden beruházási prioritása alkalmazható városi környezetben, városfejlesztési jellegű célok elérése érdekében, az egyes alapok **kifejezetten városi problémák megoldására irányuló beruházási prioritásokat** is meghatároznak:

Az ERFA rendelet célzottan városi problémákra irányuló beruházási prioritásai az alábbiak:

4. számú tematikus cél: az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban.

- 4 e) beruházási prioritás: alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható multimodális városi mobilitást és a kárenyhítést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását.

6. számú tematikus cél: a környezet megőrzése és védelme, valamint a forráshatékonyság támogatása.

- 6 e) beruházási prioritás: a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdáövezetek (köztük a átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása.

9. számú tematikus cél: a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és mindenfajta diszkrimináció elleni küzdelem.

- 9 b) beruházási prioritás: a városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása;

Az ESZA által támogatott beruházási prioritások mindegyike részét képezheti integrált városfejlesztési stratégiáknak, programoknak, projekteknek.

Az EU kohéziós politikájában bekövetkezett változások alapján az **európai uniós források** már nem kvázi szabadon felhasználható keretek, hanem az **EU közös céljainak megvalósítását szolgáló eszközök**, így rendkívül fontos, hogy a hazai fejlesztéspolitika és fejlesztéspolitikai dokumentumok is igazodjanak, hozzájáruljanak a megvalósuláshoz. Az EU strukturális és kohéziós alapjaiból származó, a nemzeti operatív programokon keresztül elérhető támogatások tehát a városfejlesztés meghatározó jelentőségű forrásait jelentik az ITS érvényességének időszakában.

A városfejlesztés hazai meghatározottsága

Az **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** (OFTK) integrált megközelítéssel foglalja egységbe az ágazati és területi fejlődés folyamatait, kijelöli Magyarország számára a hosszú távú jövőképet, fejlesztéspolitikai célokat és elveket. A területi fejlődés érdekében a többközpontú térszerkezetet biztosító, fenntartható városhálózat-fejlesztésre helyezi a hangsúlyt. Legfontosabb feladatként jelenik meg a harmonikus város-vidék kapcsolatok létrehozása, a kompakt településrészek kialakítása, a leromlott állapotú városrészek hanyatlásának megállítása, a **stratégiai szemléletű város- és várostérségi tervezés** megerősítése, illetve a különböző területi szintek együttműködésének segítése. A többközpontú városhálózat-fejlesztés megvalósítása érdekében különböző profilú városok és várostérségek csoportját azonosítja. Budapest nagyvárosi térségét, a fővárosból legfeljebb egy órán belül elérhető belső városgyűrű településeit, illetve a Budapest gazdasági túlsúlyának kiegyensúlyozása érdekében kijelölt külső városgyűrű településeit.

A Kormány jogszabályba foglalta **(314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet** a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről”) a középtávú településfejlesztési stratégiák (ITS) tartalmi és egyes eljárási jellegű követelményeit és összefüggő dokumentum-rendszert hozott létre. Ennek értelmében az ITS egy rendkívül széles körű, három elemből álló megalapozó vizsgálatra kell, hogy épüljön. A megalapozó vizsgálat közös háttérét képezi mind a hosszú távú településfejlesztési koncepciónak, mind a középtávú, operatív jellegű ITS-nek.

A kis- és közepes városok integrált településfejlesztési stratégiáikat két módszertani támogatást nyújtó dokumentum alapján kell elkészíteni. Egyrészt a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért felelős szakállamtitkársága által elkészített „Városfejlesztési Kézikönyv” második, javított kiadása (2009); másrészt a Belügyminisztérium „Útmutató a kis- és középvárosok és a fővárosi kerületek integrált településfejlesztési stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020” című dokumentum alapján. Megvalósult az az elvárás is, hogy a település integrált településfejlesztési stratégiájának célrendszere illeszkedjen a megyei területfejlesztési koncepció és stratégiai program céljaihoz.

Az integrált településfejlesztési stratégia és célja

Az integrált településfejlesztési stratégia a település középtávú fejlesztési irányait meghatározó, operatív jellegű, megvalósítás-orientált fejlesztési dokumentum, melynek célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő az elkövetkező hét év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

Készítése során a tervezők meghatározó szándéka volt, hogy segítségével a városban folyó fejlesztési tevékenységek egymással térben és időben összehangoltan valósuljanak meg, a város mindinkább képes legyen felhasználni a 2014 – 2020 közötti időszak európai uniós fejlesztési forrásait, s ezzel a stratégiába foglalt tevékenységek jelentős része meg is valósuljon. Az ITS keretet ad ahhoz is, hogy a közsféra fejlesztései mellett a magánszféra befektetései is bevonhatóak legyenek, ezzel is segítve a két szféra közötti partnerség kialakulását, illetve tervezési menete ahhoz is hozzájárul, hogy az ITS céljai és projektjei széles körű támogatást élvezzenek.

Partnerség és szerepe

A településfejlesztési koncepciók és településfejlesztési stratégiák elkészítését, tartalmi követelményeit, továbbá egyeztetésének rendjét a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szabályozza. (314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről. A továbbiakban: Kormányrendelet).

A Kormányrendelet 28. §-a értelmében a Koncepció, stratégia, véleményezési eljárás lefolytatása nélkül nem fogadható el, a polgármesternek egyeztetnie kell a partnerségi egyeztetés szerinti érintettekkel, az államigazgatási szervekkel, az érintett területi és települési önkormányzatokkal, továbbá a lakossággal, érdekképviselői, civil és gazdálkodó szervezetekkel, vallási közösségekkel. A véleményeztetés a helyi adottságoknak megfelelően, a feladat jellegének figyelembevételével a partnerségi egyeztetés szabályai szerint történik. A Kormányrendelet 29. § előírja, hogy az önkormányzat a tervezés előtt dönt a partnerségi egyeztetés szabályairól, amelynek során meghatározza:

- a) az egyeztetésben résztvevők tájékoztatásának módját és eszközeit,
- b) a javaslatok, vélemények dokumentálásának, nyilvántartásának módját,
- c) az el nem fogadott javaslatok, vélemények indokolásának módját, a dokumentálásuk, nyilvántartásuk rendjét,
- d) az elfogadott koncepció, stratégia és településrendezési eszközök nyilvánosságát biztosító intézkedéseket.

A partnerségi egyeztetési folyamatok menedzseléséért a projektgazda, Sárospatak Város Önkormányzata Sárospataki Polgármesteri Hivatala a felelős. Az adminisztratív és koordinációs feladatokat, illetve a partnerségi egyeztetések gyakorlati megvalósítását az ITS 2014 Konzorcium szakmai iránymutatása és segítségnyújtása mellett az önkormányzat végzi. A menedzsment tevékenység során a városi önkormányzat, kiemelten a városi koordinátor, és a szakmai megvalósítók tájékoztatása folyamatos, és a kommunikáció belső egyeztetések útján történik.

Az ITS tárgyában folyt egyeztetéseken állandó és eseti partnerek is részt vettek, melyeket a Partnerségi terv rögzít.

Az Önkormányzat a következő állandó partnereket vonta be az egyeztetési folyamatokba:

1. Helyi lakosság és gazdálkodó szervezetek
2. Települési önkormányzatok (Alsóregmec, Bodroghalom, Bodrogolaszi, Györgyarló, Hercegkút, Kenézlő, Komlóska, Kovácsvágás, Makkoshotyka, Mikóháza, Nagyhuta, Sáradsadány, Sátorajaujhely, Tiszakarád, Vajdácská)
3. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat
4. Sárospatak Város közigazgatási területén működő egyházak (Római Katolikus Egyház, Református Egyház, Görög Katolikus Egyház)
5. Egyes közmujszolgáltatók (Patakhó Energiaszolgáltató Nonprofit Kft, ÉMÁSZ Nyrt., Tigáz-DSO Zrt., PR-Telecom Zrt., Zemplén Idegenforgalmi Kft. ASZÚ Kéményseprő Részlege, Zempléni Vízmű Kft.)
6. 314/2012.(XI.08.) Kormányrendelet 9. mellékletében meghatározott államigazgatási szervek

Az egyeztetési folyamatok során az Önkormányzat az alábbi eseti partnerekkel dolgozott együtt:

1. Civil szervezetek
2. Települési önkormányzatok (Alsóregmec, Bodroghalom, Bodrogolaszi, Györgyarló, Hercegkút, Kenézlő, Komlóska, Kovácsvágás, Makkoshotyka, Mikóháza, Nagyhuta, Sárzasadány, Sátoraljaújhely, Tiszakarád, Vajdácska)
3. Kisebbségi Önkormányzatok (Sárospataki Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Önkormányzat, Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat)

Koncepció jövőképe és hosszú távú célrendszere

Sárospatak Városfejlesztési koncepciója 2010-ben került elfogadásra. A koncepció az alábbi jövőképet fogalmazta meg: **„Kulturális, szellemi örökség és természeti értékek megőrzése, fenntartható magas életminőséget nyújtó kisvárosias lakó-, és üdülőkörnyezet megteremtése”.**

A koncepció elkészítésekor a hosszú távú tervezés során az alábbi városi szintű fejlesztési célokat tűzték ki a gazdasági – társadalmi – környezeti fenntarthatóság figyelembe vételével:

- ❖ **Gazdaságfejlesztés:** befektetés-ösztönzés, vállalkozások versenyképességének javítása, munkahelyteremtés, szakoktatás-felnőttképzés folyamatos megújítása és a belső egyéni-közösségi fogyasztás ösztönzése
Eszközei: Korszerű telephelyi feltételek (közműcsatlakozás, közútcsatlakozás) biztosítása a piaci árnál kedvezményesebb feltételekkel; Magas hozzáadott értéket biztosító szolgáltatások letelepedésének ösztönzése, inkubátorház kialakítása; Befektetés-ösztönzés; Tanácsadás a vállalkozások finanszírozási lehetőségekről, a térségben működő vállalkozások segítése; Szakképzés, képzési színvonal javítása; Közép- és felsőfokú oktatási intézmények, mint jelentős foglalkoztatók fejlesztése; Helyi piac fejlesztése, belső fogyasztás ösztönzése
- ❖ **Turizmus fejlesztése:** látogatók-vendégéjszakák számának növelése, a turisztikai szezon meghosszabbítása, a turizmusból származó jövedelem növelése
Eszközei: Termál-, és gyógyturizmusra alapozott turizmusfejlesztés; Várnegyed kulturális és turisztikai funkcióinak bővítése; Végardó – Várnegyed közti turisztikai – kulturális út kialakítása, régészeti örökség feltárása (kiemelten a Pálóczy nemzetség udvarházának és a Habán telep bemutatása); Természeti értékek fenntartható, rekreációs célú hasznosítása; Szervezés, marketing
- ❖ **Életesélyek javítása és társadalmi felzárkóztatás a közszolgáltatások esélyegyenlőséget biztosító magas színvonalú ellátásával**
Eszközei: Tartósan munkanélküliek, hátrányos helyzetűek komplex támogatása összehangolt foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális támogatási programmal; Oktatási intézményrendszer fejlesztése; Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése; Szociális ellátás intézményrendszerének hatékonyabb szervezése; Kulturális programok szervezése
- ❖ **Települési infrastruktúra fejlesztése, környezetvédelem:** magasabb színvonalú, közüzemi, környezeti szempontból biztonságos lakókörnyezet megteremtése, energiahatékonyság és újrahasznosítás, valamint a kulturális örökség, természeti, táji értékek megóvása
Eszközei: A belvároson átmenő közlekedési forgalom csökkentés érdekében a településszerkezetet is érintő új közutak kiépítése; Helyi lakosok számára igénybe vehető közösségi szolgáltató és tér funkció kialakítása; Üres, elhanyagolt területek beépítése, rehabilitációja; A Várnegyed rehabilitációja, a műemlék értékek megőrzése fontos infrastrukturális fejlesztéseket foglal magában, de ezen fejlesztések tárgyalása a turisztikai fejezetben történik; Berek üdülőtérület fejlesztése; Zöldfelületek megújítása, fenntartható közlekedés; Közművek korszerűsítése, Energhatékonyág javítása; Lakóterületi fejlesztések, műemlék épületek megújítása.

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

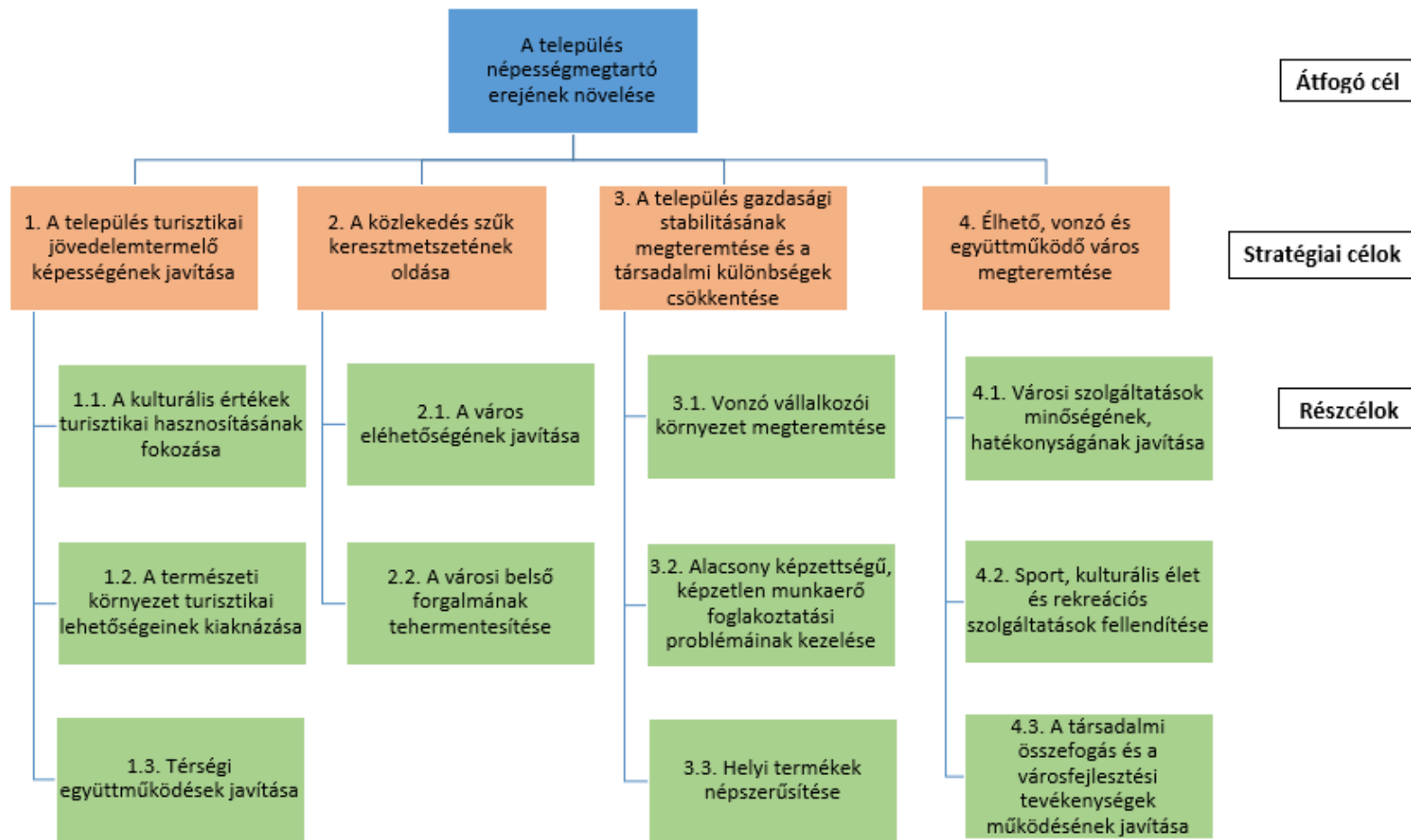
1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Az ITS tervezési folyamat első lépéseként lezajlottak a településsel az egyeztetések és elkészült a megalapozó vizsgálat, mely helyzetfeltárásból helyzetelemzésből valamint helyzetértékelésből tevődik össze. A megalapozó vizsgálat munkarész nem csak a helyi folyamatok értékelésére, fejlesztési szükségletek azonosítására tér ki, de feltárja a külső környezetben zajló azon trendeket, folyamatokat, melyek a fejlesztésekre és a város gazdasági, társadalmi, környezeti állapotának egyes elemei megváltozására hatással lehetnek. A vizsgálat során feltérképezésre kerültek Sárospatak helyi és helyzeti energiái, lehetőségei, valamint azok a pontok, melyek még a jövőben megerősítésre szorulnak, ahhoz, hogy egy jól működő, fejlődő, stabil társadalmi-gazdasági alapokon nyugvó településsé válhasson. A város remek turisztikai adottságokkal bír, melyek részben még kiaknázatlanok. A település közlekedési helyzetében több probléma mutatkozik, mind a megközelíthetőség, mind pedig a belső gondok megoldásra szorulnak. A város gazdaságának jelenlegi helyzete nem járul hozzá egy fejlődő stabil város kialakulásához. Ezen problémák megoldására négy stratégiai célt fogalmaztunk meg. A városában nem találhatóak olyan egyedi fejlesztést igénylő problémák, amelyek kizárólag egy-egy városrészhez kötődnének. Ebből kifolyólag területi célok nem kerültek meghatározásra.

Átfogó cél: A település népességmegtartó erejének növelése

A település népességmegtartó ereje alatt azt értjük, hogy megfelelő körülmények állnak rendelkezésre a lakosság számára mindennapi életük során. Lehetőségük van a képzettségüknek megfelelő munkavégzésre, mely biztosítja a stabil megélhetést. Ezen kívül a város a társadalom minden csoportja számára tud az igényeknek megfelelő egészségügyi és szociális ellátást, képzési lehetőséget, szabadidő hasznos eltöltésére alkalmas alternatívát és szolgáltatásokat nyújtani.

1. ábra: Sárospatak Integrált Településfejlesztési Stratégia célrendszere

Forrás: Saját szerkesztés

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

1. stratégiai cél: A település turisztikai jövedelemtermelő képességének javítása

Sárospatak életében meghatározó szerepet tölt be a turizmus. A város komoly kulturális-, történelmi-, vallási-, épített és szellemi értékkel rendelkezik, mely kapcsolódva a vonzó természeti környezethez kiváló adottságot jelent a turizmus dinamizálására. A város az UNESCO Világörökségi terület része. A kulturális adottságok mellett a természeti értékek is jelentősek. Mindezek ellenére a látogatottsági mutatók elmaradnak az elvárt szinttől. A település rendelkezik kellő számú és színvonalú vendéglátóhellyel, valamint megfelelő kapacitású szálláshellyel szintén ellátott. A város lakossága számára a turizmusból származó bevételek elengedhetetlenek. A település vállalkozásainak közel fele turisztikával kapcsolatos tevékenységet folytat. A megalapozó vizsgálat során kiderült, hogy a város adottságaira nem épül megfelelő marketingtevékenység. A megfelelő információ ellátottság hiányában pedig az érintett térség turisztikai látogatottsága jelentősen elmarad a hasonló lehetőségeket kínáló, ugyanakkor megfelelő marketing tevékenységgel bíró versenytársakétól. A település turisztikai adottságait figyelembe véve elkülöníthetünk két részcelt, melyek megvalósulása elősegítheti a város látogatószámának emelkedését, valamint az itt eltöltött vendégéjszakák számát.

1.1. rész cél: A kulturális értékek turisztikai hasznosításának fokozása

A település Várnegyede a város legismertebb látványossága. Az 1500-as években épület vár és egykori tulajdonosai, a Rákóczi-család történelmi jelentősége közismert, de mint attrakció, a benne rejlő lehetőségek nem kellően kiaknázottak. A vendégek elmaradásának fő oka, a marketingtevékenység hiányosságaiban keresendő, melynek erősítése, különböző programcsomagok készítése indokolt. A Várnegyed rendezése során szükséges a közlekedés átszervezése, továbbá a kínált attrakciók körének bővítése, ezáltal a város történelmi hangulatának erősítése. A vendégforgalom, valamint az itt eltöltött idő növelése érdekében több területen szükséges beavatkozni. A Várnegyeden kívül a másik meghatározó attrakció Végardó Fürdő. A termálvízzel rendelkező létesítmény, melynek esetében az infrastruktúra fejlesztése (új kút fúrása, szezonaritást csökkentő létesítmények kiépítése) és a hozzá kapcsolódó szolgáltatáscsomag bővítése szintén megnövelné a település látogatottságát. A helyi sportolási lehetőségek bővítése, valamint a meglévő kapacitások fejlesztése szintén növelné a város vonzerejét. A meglévő attrakciók megújításával, valamint szélesebb körű szolgáltatások kialakításával, melyekbe a környező települések is bevonásra kerülnének, egy olyan komplex turisztikai programcsomag kerülhet létrehozásra, mely célzott marketing tevékenységgel ellátva több napos turisztikai szolgáltatást biztosítana a városba érkezők számára. A környező megyeszékhelyek valamint Szlovákia közelsége biztosíthatja a stabil látogatószámot. Egy egész szezont átfogó programkínálat megemeli a költsési hajlandóságot, ezáltal biztosítja a turizmusból származó jövedelem növekedését, amely maga után vonja a város lakosságának általános életszínvonalbeli emelkedését.

1.2. rész cél: A természeti környezet turisztikai lehetőségeinek kiaknázása

A város nem csak kulturális emlékekben, hanem természeti kincsekben is bővelkedik. Napjainkban megfigyelhető, hogy az emberek a rohanó városi hétköznapiakból elvágyódnak a nyugodt, csendes tiszta természeti környezetbe. Fontos, hogy a természeti értékek megőrzése mellett széles körben élvezhetővé váljanak az egyes természeti értékek. A város egyik legmeghatározóbb természeti turisztikai adottsága maga a Bodrog folyó, mely több irányú lehetőséget kínál a fejlesztésekre. A folyó adottságainak kihasználása javítani tudja a település vízi megközelíthetőségét, mely a Tokaj-

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Sárospatak között közlekedő sétahajózási rendszer modernizálásával érhető el. A folyó strandolási, és számos szabadidő eltöltési lehetőséget kínál, ezekre fontos, hogy a település építsen. Nem csak a városon belül, de a település határait elhagyva is számos kincset találhat az ide látogató. A környező középhegységi táj, a Megyer-hegyi tengerszem és a Berek adottságainak magasabb fokú kiaknázásával a település vonzerejének további növelése, és az itt töltött napok számának emelkedése érhető el. Fentiek mellett kiemelendő a településen található termálvíz adta lehetőségek kihasználásának fontossága, amelyre alapozva a település egészségturisztikai szempontból történő fejlesztése is kiaknázandó terület.

1.3. rész cél: A térségi együttműködések javítása

A város jó adottságai ellenére sem képes önmagában arra, hogy hosszabb időre ott tartsa a turistákat. A cél elérése érdekében fontos, hogy a környező településekkel közösen, egymással szoros együttműködésben alakítsák ki szabadidős programkínálatukat, ezáltal egy összetett, széles érdeklődési kört kielégítő turisztikai kínálatot tárva a látogatók elé. A 2015. januárban aláírt Zempléni Városok Szövetsége sok lehetőséget rejt magában, melyeknek kiaknázása a Tokaj-Hegyalja térség látogatószámának emelkedését vonná maga után. Ezen kívül a város közvetlen környezetében található kisebb településekkel szintén erős, minden fél számára előnyös kapcsolatot kell, hogy ápoljon. Sárospatak a környező települések összefogásával turisztikai elosztó központként funkcionál, nagyobb térség attrakcióit összekapcsolva kínálhat vonzó programcsomagokat. Az együttműködések egy jól működő TDM szervezet tudná leginkább irányítani. A turisztikai ágazati szereplők összefogására épülő, önkormányzat által is támogatott programok szervezésével és hatékony marketingjével a városra irányítják a figyelmet. A hatékonyság növelése, a meglévő termékek szolgáltatások eredményesebb értékesítése a piacokon, valamint Sárospatak külső megítélésének, imázsának építése egyaránt a városmarketing tevékenységek erősítését kívánják meg, melyek az alábbiak lehetnek. Az egyedi, csak Sárospatakra jellemző tartalmak körültekintő meghatározása és beépítése a városmárkába, a kommunikáció megújítása, egyedisége, célcsoport-specifikus üzenetek, tartalmak és módszerek alkalmazásával, összességében a városmárka professzionális kialakítása és menedzselése és nem utolsósorban a folyamat minél korábbi megindítása. Az attrakciók és fogadási feltételek kiszélesítésével a térségbe látogatók száma mellett a településen eltöltött ideje is növekszik, mely fokozza az ágazat stabilitását. A kommunikációban a klasszikus kiadványok mellett az on-line felületek kialakítására, tartalmak frissítésére és a célcsoportoknak megfelelő alkalmazások használatára kiemelt figyelmet kell fordítani.

2. Stratégiai cél: A közlekedés szűk keresztmetszetének oldása

Egy település stabil működéséhez és fejlődéséhez nélkülözhetetlen a gyors megközelítési lehetőség megléte. A jó közlekedési lehetőségek a turizmus, a gazdaság és a település mindennapi életének, mobilitásának alapját képezik. Sárospatak elhelyezkedése az országos településhálózatban viszonylag periférikus, a fővárostól, Miskolctól és a környező megyeszékhelyektől is relatíve távol fekszik. A látogatók számára a turisztikai célpontok kiválasztása esetében fontos a megközelíthetőség lehetőségének mérlegelése. A határ közeli fekvés eredményezheti a hazai turistákon kívül a magas számú külföldi látogató megjelenését. A település számára nagy problémát jelentenek közlekedési hálózatának hiányosságai. A problémák forrását ketté bonthatjuk, egyrészt a város eléréséből fakadó

nehézségekre, másrészt a településen belüli közlekedési gondokra. Ennek megfelelően azok megoldását is két rész célban határoztuk meg.

2.1. rész cél: A város elérhetőségének javítása

Sárospatakot közúton északról a 37-es főúton, délről a Bodrogköz felől közelíthető meg. A főút minőségbeli problémáinak köszönhetően az utazási idő hosszabb, mint amennyi indokolt lenne. A 37-es út felől a városba való bejutás csak vasúti sorompón keresztül oldható meg, ez a napi forgalmas időszakokban jelentősen megnövelheti a településre történő bejutási-, valamint az onnan kijutási időt. A város a jelenleg még korszerűtlen, a nem villamosított Mezőzombor-Sátorajújhely vasútvonalon fekszik. A Budapest felől érkező utasok számára gondot okoz, hogy Szerencsen az addig közlekedő villanymozdonyt átcserélik dízelre, mely idővesztést okoz. További probléma, hogy a sínek állapota miatt sebességhatárolás él a vonalon. A vasútvonal villamosításával és a pályák karbantartásával jelentősen javulna a város elérhetősége, mind időben, mind pedig minőségben. Sárospatakra és környékére érkező turisták esetében fennállhat az igény, hogy kerékpáros túrákat tehessenek, az egyes látnivalókat ilyen módon is meg tudják közelíteni. Sátorajújhely kerékpárúton történő elérhetősége megoldott, de a környező kisebb településekre és látványosságokhoz vezető kerékpárutak kiépítésére is szükség van. A várost nem csak szárazföldön, hanem a Bodrogon is meg lehet közelíteni. Szervezetten a Tokajt és Sárospatakot összekötő sétahajó nyújt erre lehetőséget, ezen felül egyénileg a kisebb vízi járművekkel, pl. kenuzva. A Sárospataknak saját Sportreptere van, melyet a jövőben kereskedelmi reptérre lehetne fejleszteni, ehhez rendelkezik is engedéllyel. A reptér átépülésével és eredményes működésével hosszútávon jelentős emelkedés lenne megfigyelhető a térség külföldről érkező turistaszámában.

2.2. rész cél: A város belső forgalmának tehermentesítése

A város belső közlekedési problémájának legmeghatározóbb forrása az, hogy az elmúlt években a nemzetközi kamionforgalom megerősödött. A város bevezetőútjaira kiszabott 7,5 tonnás súlykorlátozás csak ideiglenesen és részben oldja meg a nagy össztömegű gépjárművek okozta közlekedési problémát, valamint a helyi vállalkozók mindennapi szállítási feladatait jelentősen megnehezíti a folyamatos egyedi útvonalengedélyek igénylése. A város belső úthálózatának állapota leromlott, melyet a kamionforgalom csak tovább növel. Ezeknek a feloldására szükséges a bodrogközi déli elkerülő út és a hozzá tartozó felüljáró megépítése, mely hosszú távon jelentene megoldást a kamionforgalom gyors és biztonságos kezelésére. A város északi részén, a főként nyáron egyre nagyobb forgalommal bíró Fürdő magasságában szükséges egy vasúti felüljáró létesítése. Ezen felül a Bodrog hídhöz vezető kanyargós utcák kiegyenesítése szerepel a tervek között. A napjainkban megváltozott közlekedési szokások, úgy, mint a gyalogos-, kerékpáros- és egyéb közlekedési eszközzel való közlekedés népszerűségének emelkedése indokolja a közlekedési módok biztonságossá tételét, ezek megteremtéséhez szükséges infrastrukturális feltételek megteremtését. Ezen felül nem csak a városlakók mindennapi életét könnyíti meg a kerékpáros útvonalak kialakítása, hanem a turizmus számára is új perspektívákat alapoz meg.

3. stratégiai cél: A település gazdasági stabilitásának megteremtése és a társadalmi különbségek csökkentése

A település gazdasági stabilitásának megteremtése kiemelkedően fontos annak érdekében, hogy a beruházások hatására a város gazdasága megerősödjön, kellő számú munkahely álljon rendelkezésre a helyi, térségi, illetve betelepülni vágyó lakosság számára, így a település dinamikus fejlődése biztosítható legyen. A gazdaságfejlesztési feladatok között az egyik legfontosabb a vonzó vállalkozói környezet kialakítása annak érdekében, hogy a meglévő vállalkozások fejlődésén, növekedésén túl új, a munkahelyteremtésben jelentős szerepet vállaló gazdasági szervezetek is megjelenjenek a településen. Emellett a foglalkoztatottság növelése érdekében a településen rendelkezésre álló oktatási kapacitás felhasználásával a képzési rendszer hatékonyságának növelése is szükséges, így biztosítható a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összhangja. Foglalkozni szükséges továbbá a hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatásával, foglalkoztatási lehetőségei javításával is annak érdekében, hogy leszakadásuk megelőzhető legyen.

3.1. rész cél: Vonzó vállalkozói környezet megteremtése

Sárospatakon jelentős számú vállalkozás működik, melyek nagy része mikro-vállalkozás, azonban megtalálhatók nagyobb, 100-150 főt alkalmazó, a helyi munkahelyteremtésben nagy szerepet vállaló vállalkozások is. A vállalkozások gazdasági értékteremtő képessége az elmúlt évtizedtől némi javulást mutat, azonban 2012 óta a település gazdasági ereje stagnál és bruttó hozzáadott értéke jelentősen elmarad az országos, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén megye járásközpontjainak átlagértékeitől a helyzetfeltárás során megvilágított adatok alapján. A város helyi adóbevételeinek jelentős részét képezi a vállalkozások által fizetett iparűzési adó. A vonzó vállalkozói környezet megteremtése a már működő, illetve az újonnan bevonzani kívánt vállalkozások tevékenysége szempontjából is fontos feladat. Ehhez kapcsolódóan mind a fizikai, infrastrukturális, mind a soft elemek – mint egyéb befektetés-ösztönzés – fejlesztése kiemelkedő jelentőségű. A településen rendelkezésre állnak már meglévő, részben hasznosított és teljesen betelepített iparterületek (régi Csepel-művek területe) is, azonban középtávú célként a további fejlődéshez elengedhetetlen újabb iparterületek kijelölése és kialakítása, amelyek lehetőséget biztosítanak az újonnan betelepülni kívánó vállalkozások működésére, továbbá a meglévők tevékenységének bővítésére.

A vonzó vállalkozói környezet másik fontos eleme, hogy az infrastrukturális feltételek megteremtése mellett a település megfelelő befektetés-, beruházás-ösztönzési tevékenységet folytasson a vállalkozások növekedése, számának növelése érdekében. A településen jelenleg nincs aktív ösztönző-rendszer annak érdekében, hogy akár a kívülről érkező vállalkozások betelepülési döntéseit segítse megválaszolni a lehetséges kérdést, hogy miért Sárospatakon működtessék vállalkozásukat. A befektetés-ösztönzés egyik lehetséges iránya a kézzel fogható kedvezmények nyújtása, mint például iparűzési adó kedvezmények, telekár kedvezmény. Emellett azonban jelentős ösztönző hatása lehetne az olyan soft jellegű tevékenységeknek, mint például a települést, térséget bemutató információs csomagok rendelkezésre bocsátása, amelyek valamennyi érdeklődő, Sárospatakon vállalkozást létrehozni, vagy fejleszteni szándékozó vállalkozás számára elérhetők. Ezen tevékenységek hatékony végzéséhez középtávon gazdaságfejlesztő szervezet létrehozására lenne szükség, amely a településen, illetve térségben működő vállalkozásokat ellátná a fejlesztésükhöz szükséges tanácsokkal, a

fejlesztésekhez szükséges források pályázati lehetőségeiről, illetve információt nyújt a növekedéshez esetlegesen szükséges (ipar)területek, telephelyek adottságairól.

A vállalkozások versenyképességének növelésében az egyik legfontosabb beavatkozási irány a vonzó vállalkozói környezet megteremtése. A vonzó feltételeket kínáló üzleti környezet elemeinek kiépítése, mint az iparterület-fejlesztés, a befektetés-, beruházás-ösztönző rendszer fejlesztése, valamint az együttműködés javítása az érintettek között a meglévő vállalkozások tevékenységeinek és kapacitásainak bővítése mellett új vállalkozások betelepülésére is hatással vannak, aminek hatására nőhet a munkahelyek száma és a foglalkoztatottság a településen és térségében.

3.2. rész cél: Munkaerő-piaci kereslet-kínálat összehangolása

Sárospatak város széleskörű oktatási portfólióval rendelkezik. A gimnáziumi oktatáson túl szakközépiskolai keretek között több könnyűipari és nehézipari szakma elsajátítására is lehetőség nyílik, azonban az oktatás nem gyakorlatorientált, a munkaerőpiacra kikerülő végzett tanulók nagy része nem tud elhelyezkedni a megszerzett szakmájával a településen, illetve a térségben, így a végzetek nagy számban hagyják el a várost és költöznek másik nagyvárosba, illetve a fővárosba. Ez a tendencia megfigyelhető a felsőoktatásban végzetek körében is. A város nagy múltú oktatási-képzési intézményei középtávon kapcsolatokat építhetnek ki a város, illetve a térség foglalkoztatóival annak érdekében, hogy a piaci viszonyokhoz illeszkedő képzési struktúra egyszerre szolgálhassa a munkaadói igényeket, illetve az elhelyezkedéshez megfelelő képzettséget biztosítson a munkaerőpiacra kilépők számára. A gyakorlatorientált oktatás bevezetésével a képzési idő egy részét piaci szereplőknél töltenék a tanulók, ahol tapasztalt szakemberektől tanulhatnak, mely segíti későbbi specializációjukat is. Ennek a képzési struktúrának további előnye lehet, hogy a mostani, képzésükben érdektelen tanulók a folyamatok gyakorlatiasabb elsajátításával motiváltabbá válhatnak később megszerzett szakmájuk iránt, így csökkenhet a lemorzsolódás a képzési idő alatt.

A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolását a középfokú oktatáson túl a felnőttképzésben is érvényre szükséges juttatni. A felnőttképzés során lehetőség nyílik (akár pályázati forrásokból) a munkanélküli, illetve hátrányos helyzetű rétegek számára is biztosítani azokat a felzárkóztató, illetve új szakmai tudást biztosító képzéseket, amelyek elvégzését követően a munkaerőpiacon nagyobb eséllyel tudnak elhelyezkedni, így javítva a város népességmegtartó erejét is.

A struktúrák kapcsolódása következtében versenyképes, kiaknázható tudással és képzettséggel rendelkező szakemberek kerülhetnek ki a munkaerőpiacra, akiknek foglalkoztatási esélyeik jelentősen erősödnek, így megfelelő jövedelemszerzési kompetenciával rendelkeznek.

3.3. rész cél: Alacsony képzettségű, képzetlen munkaerő foglalkoztatási problémáinak kezelése

Számos gazdasági és társadalmi probléma alapját képezi az a tény, hogy a képzetlen munkaerő foglalkoztatására helyben kevés lehetőség mutatkozik, ezért az érintettek munkaerő-piaci integrációja érdekében egyrészt olyan foglalkoztatási formákat, lehetőségeket szükséges felkutatni, amelyek rövidtávon jövedelemhez segítik a leszakadó társadalmi csoportok tagjait. A településen közfoglalkoztatás keretében folyamatosan biztosítanak lehetőséget munkavégzésre, továbbá startmunkaprogram és mezőgazdasági program is működik, azonban ezen lehetőségek csak időszakosan állnak rendelkezésre. A városban korábban pályázati forrásból már volt foglalkoztatási projekt hátrányos helyzetű, állandó munkajövedelemmel nem rendelkező sárospataki és környékbeli

lakosok számára, amely során megvalósultak képzések, illetve foglalkoztatás, azonban a programok végén a résztvevők csak kis száma tudott tartósan elhelyezkedni. A továbbiakban olyan lehetőségeket kell keresni, amelyek ezen réteg későbbi foglalkoztatását nagyobb mértékben biztosíthatja, ezáltal segítve a jövedelemszerzést, és megelőzve a munkanélküliség miatti elvándorlást, illetve a szegregációval veszélyeztetett területek leszakadását

3.4. rész cél: Helyi termékek népszerűsítése

A helyben és a térségben megtermelt, begyűjtött (akár közmunka programban) mezőgazdasági termékek feldolgozásának, raktározásának, kézműves termékek kereskedelmének megoldására élelmiszeripari park kialakítása már tervezett volt a városban, amelynek megvalósításával közep távon is elérhető a helyi termékek felhasználása, értékesítése. Előadások, térségi fesztiválok keretein belül ezen termékek népszerűsítése is megtörténhet, továbbá egyes civil szervezetek bevonásával hatékonyan összefogható és segíthető a helyi termelők ezen irányú tevékenysége. A szokásos marketing eszközök mellett a kereslet építésére és a minőségbiztosításra is figyelmet kell fordítani.

A helyi gazdaság-fejlődésben a helyi termékek stratégiai jelentőséggel bírnak. A térségi önellátást erősítő és az egyedi tulajdonságokkal bíró specializált termékeknek fontos szerepe van nem csak a gazdaság fejlesztésében, hanem a helyi identitás megerősítésében és nem utolsósorban a turisztikai célú fejlesztések népszerűsítésében is. A helyi termékek kereskedelmével és a hozzá kapcsolódó szolgáltatásokkal a foglalkoztatás is növekedhetne.

4. stratégiai cél: Élhető, vonzó és együttműködő város megteremtése

A település gazdasági stabilitásának megteremtése, turisztikai potenciáljának kihasználása hozzájárul a város jövedelemtermelő képességének javításához, a közlekedés fejlesztése megfelelő infrastrukturális feltételeket nyújt a város könnyebb megközelíthetőségéhez, a belső közlekedési feszültségek oldásához, azonban a településen lakók életszínvonalának javításához, a város élhetőbbé, vonzóbbá tételéhez egyéb, nem csak beruházási jellegű feladatok, programok is szükségesek. Egy élhető, vonzó és együttműködő városban az ott lakók, a letelepedést tervezők és nem utolsósorban a befektetők is megtalálják azokat a szolgáltatásokat, programokat, amelyek segítenek a hasznos szabadidő-eltöltésben, valamint segítségükkel a helyi társadalom aktív tagjának érezhetik magukat. Sárospatak népességmegtartó erejének növeléséhez a településen élők életminőségének javítása, a szolgáltatások színesítése, hozzáférésük megkönnyítése, a társadalmi kohézió erősítése is hozzájárul.

4.1. rész cél: Városi szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítása

A megalapozó vizsgálat elkészítése során feltárt információk alapján a közszolgáltatások a településen az önkormányzat, az önkormányzat saját tulajdonú szervezetei és az önkormányzattal szerződéses viszonyban álló külső szolgáltatók által kerülnek ellátásra. A települési közszolgáltatások alapvetően jól működnek, azonban a jövőben nagyobb hangsúlyt szükséges fektetni a szolgáltatások költség- és energiahatékonyságának növelésére. A település által fenntartott közintézmények csak néhány esetben hasznosítják a megújuló energiák adta lehetőségeket, amelyekkel azonban a kezdeti befektetés után jelentős költségmegtakarítás lenne elérhető. Emellett fontos feladat a településen a távhő- korszerűsítés, valamint a szennyvíz elvezetésének és tisztításának bővítése és korszerűsítése,

amelyhez kapcsolódóan a tervezési szakasz folyamatban van, középtávú célként (a pályázati források elérhetőségétől függően) a megvalósítás kerül előtérbe. A városnak – a turizmus kiemelt szerepe miatt is – fokozott figyelmet szükséges fordítani a városkép kialakítására és fejlesztésére, amelyhez az olyan kisebb jellegű „projektek” is hozzájárulnak, mint a zöldterületek rendben tartása, fejlesztése (akár közmunka programon keresztül) vagy a szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek megteremtése.

A város által biztosított alapszolgáltatások esetében ugyancsak törekednie szükséges a településnek az intézmények energiahatékonyságának javítására, hiszen ez idáig még csak néhány épületre vonatkozóan kerültek kiépítésre megújuló energiát hasznosító berendezések, továbbá néhány esetben tervezett a kivitelezés elnyert pályázati forrásból. Az ilyen módon megtakarított költségek több települési fejlesztési feladat (részbeni) forrását jelenthetik az intézmények külső megjelenésének javításától a különböző programok költségéig.

A településen a szociális alapszolgáltatások teljes köre megtalálható önkormányzati vagy egyéb fenntartásban, azonban a települési személyes szakmai konzultáció során elhangzottak alapján a hajléktalan nappali ellátás megoldása szükséges a településen, amelynek megvalósítása az új egészségügyi intézmény átadásával felszabadult épületben is elképzelhető. A demográfiai folyamatokat figyelve továbbá középtávon az idősok nappali ellátásának kapacitáshiányára is fokozott figyelmet szükséges fordítani, az ellátás bővítésére az idős korosztály növekedési trendjének figyelembe vételével tervezés szükséges.

4.2. rész: Sport, kulturális élet és rekreációs szolgáltatások fellendítése

A településen, térségben élők és nem utolsó sorban a várost meglátogatók számára fontos a város által nyújtott kulturális programok, rekreációs szolgáltatások és sportesemények sokszínűsége és ezen szolgáltatások megfelelő színvonalú elérhetősége. Ennek érdekében mind beruházási jellegű, mint népszerűsítést szolgáló tevékenységek megvalósítása szükséges, amelyben kiemelt szerep juthat a nagyszámú városban működő civil szervezetnek, illetve a teljes lakosságnak, amelyek az önkormányzattal, szervezőkkel együttműködve a szolgáltatások sokszínűségét, résztvevőinek számát biztosítani tudják a népszerűsítést célzó tevékenységekkel is.

A városi sportélet fellendítéséhez középtávú célként szükséges kitűzni egy fedett, komplex szolgáltatást nyújtó városi sportcsarnok létrehozását, amely alkalmas tömegsport és akár egyéb rendezvények megszervezésére is, és amely alkalmas akár nagyobb nézőközönség befogadására is, ezzel biztosítva a megfelelő infrastrukturális feltételeket. Emellett a város rendelkezik szabadterei sportpályával, amely öltözőjének, egyéb kiszolgáló helyiségeinek felújítása új lendületet adhat az iskolai és városközponti sportéletnek.

A sport mellett az egyéb szabadidős, kulturális programok (pl. színházi előadások, mozi, koncertek) megszervezésére alkalmas terület a városi Művelődés Háza és Könyvtára, amelynek felújítása ugyancsak középtávú célként határozható meg. Beruházási jellegű célként a rekreációs szolgáltatások biztosítása érdekében a Végardó Fürdő által nyújtott lehetőségek kiaknázása is kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon, így egy újfajta, szabadidő eltöltésére alkalmas tér nyílna az érdeklődők számára a gyógy-, wellness- programokon keresztül.

A nem beruházási jellegű új programok, mint pl. kiállítások szervezése, kézműves termékek készítéséhez, értékesítéséhez kapcsolódó hagyományteremtés, sportesemények szervezése a közösségépítés, helyi identitás elmélyítéséhez elengedhetetlenül szükségesek minden korosztály számára. Ezen tevékenységek megszervezéséhez, lebonyolításához az önkormányzat, a civil, egyházi,

egyéb szervezetek és a lakosság érdekeinek figyelembe vételével olyan együttműködések szükségesek, amelyek hatékonyan be tudják építeni ezen programokat a városi életbe, kielégítve ezáltal az itt élők szabadidő hasznos eltöltése, új élmények szerzése iránti igényét.

4.3. rész cél: A társadalmi összefogás és a városfejlesztési tevékenységek működésének javítása

A megalapozó vizsgálat készítésekor, valamint a személyes szakmai konzultációk során fény derült arra, hogy habár a város gazdag kulturális, természeti értékekben, különböző civil szervezetekben, a városfejlesztési tevékenységekhez szükséges kommunikáció és együttműködés nem hatékony. Az önkormányzat és a város fejlesztéséért operatíván tevékenykedő szervezetek munkáját a lakosság és a civil szervezetek nem ismerik teljes körűen, a folyamatban lévő és tervezett projektekről sokszor nincs tudomásuk annak ellenére, hogy az önkormányzati, illetve városi honlapon az új fejlesztésekről szóló hírek jelen vannak. Középtávú célként szükséges kitűzni a városban lévő szervezetek, a lakosság és a városfejlesztésben tevékenykedők együttműködésének javítását annak érdekében, hogy a tervezett fejlesztések megfelelő visszacsatolással rendelkezzenek az érintettek részéről. Ennek érdekében a meglévő, azonban csak minimális tevékenységet végző TDM szervezet felélesztése szükséges a lehető legtöbb városi szervezet bevonásával. A kommunikáció és együttműködések javításával a tervezett fejlesztések társadalmi elfogadása és ismertté tétele javulhat, ezáltal az itt élők elkötelezettsége is nőhet a város iránt. A társadalmi összefogás, összetartás erősítése mindenképpen fontos feladat az elkövetkező években, a városfejlesztés működésének hatékonyabbá tétele érdekében. Fontos, hogy az emberek a városi közösségben értékeket, ötleteket, igényeket osszanak meg egymással, s egyenlő feltételek mellett közösen próbáljanak megfelelni a kihívásoknak. A társadalom tagjainak egyesülésében nemcsak a civil szervezetek, egyházak klubok, egyesületek, stb. játszanak fontos szerepet, hanem maga a települési önkormányzat is.

1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

Sárospatak városában területi célok nem kerültek meghatározásra. A kifejtetett specifikus stratégiai célok és a hozzájuk kapcsolódó részcélok habár tartalmaznak egy-egy adott terület (mint Várnegyed, Végardó Fürdő) fejlesztésére vonatkozó fejlesztési terveket, a kialakított célrendszer összességében specifikus célok mentén került megfogalmazásra, melyek egymást erősítik és nem köthetők kizárólag egy-egy, jól lehatárolható terület fejlesztéséhez.

Az Európai Unió 2014–2020-ra vonatkozó kohéziós politika megvalósítását szolgáló rendelete határozza meg azt a 11 ún. tematikus célkitűzést, amelyek elérésének támogatásával a kohéziós politika hozzájárul az Európa 2020 stratégia céljaihoz, és amelyek egyben a támogatáspolitikai alapját is képezik. A kohéziós politika által meghatározott 11 tematikus cél az alábbi:

1. A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése;
2. Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, a technológiák használatának és minőségének javítása;
3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása;
4. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és –kezelés előmozdítása;
6. A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban;
8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése;
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem;
10. Az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás;
11. Az intézményi kapacitás javítása és hatékony közigazgatás.

Az 1.1 pontban bemutatott településfejlesztési stratégia célrendszere a 2014-2020-as időszakra vonatkozó nemzeti fejlesztési prioritásokkal és európai uniós szintű tematikus célokkal összhangban került kialakításra. Ez azért is fontos, mert a Partnerségi Megállapodásban foglalt nemzeti fejlesztési célok és a hozzájuk kapcsolódó területi (térégi, városi) célok megvalósítását az uniós fejlesztési politikák erőforrásai azzal a feltétellel biztosítják, hogy a benne tervezett fejlesztések az EU egy vagy több Európa 2020 stratégiából levezetett célkitűzését is támogatják.

Sárospatak város településfejlesztési stratégiájának középpontjában a gazdasági stabilitás megteremtése, a kiváló turisztikai lehetőségek kiaknázása, a közlekedési hálózat fejlesztése és a közszolgáltatások minőségi feltételeinek javítása állnak, amelyek közép és hosszútávon hozzájárulnak a város átfogó céljának megvalósításához, vagyis a település népességmegtartó erejének növeléséhez. A stratégiai és részcélok tematikus célokhoz való illeszkedése az 1 sz. táblázatban kerül bemutatásra.

1. táblázat: A stratégiai célokhoz kapcsolódó európai uniós tematikus célkitűzések

Célok, részcélok	Kapcsolódó EU-s tematikus célok
1. A település turisztikai jövedelemtermelő képességének javítása.	3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében), a halászati és akvakultúra- ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása; 6. A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása; 8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése;
1.1. A kulturális értékek turisztikai hasznosításának fokozása	
1.2. A természeti környezet turisztikai lehetőségeinek kiaknázása	
1.3. A térségi együttműködések javítása	
2. A közlekedés szűk keresztmetszetének feloldása	3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében), a halászati és akvakultúra- ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása; 7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban; 8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése;
2.1. A város elérhetőségének javítása.	
2.2. A város belső forgalmának tehermentesítése	
3. A település gazdasági stabilitásának megteremtése és a társadalmi különbségek csökkentése	1. A kutatás, technológiai fejlesztés és innováció erősítése; 2. Az információs és kommunikációs technológiákhoz való hozzáférés, a technológiák használatának és minőségének javítása;
3.1. Vonzó vállalkozói környezet megteremtése	3. A kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében), a halászati és akvakultúra- ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása;
3.2. Munkaerő-piaci kereslet-kínálat összehangolása	4. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban; 6. A környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása; 8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése;
3.3. Alacsony képzettségű, képzetlen munkaerő foglalkoztatási problémáinak kezelése	
3.4. Helyi termékek népszerűsítése	
4. Élhető, vonzó és együttműködő város megteremtése	7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és kapacitáshiányok megszüntetése a főbb hálózati infrastruktúrákban; 8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése; 9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem; 10. Az oktatásba, a készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás; 11. Az intézményi kapacitás javítása és hatékony közigazgatás.
4.1. Városi szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítása	
4.2. Sport, kulturális élet és rekreációs szolgáltatások fellendítése	
4.3. A társadalmi összefogás és a városfejlesztési tevékenységek működésének javítása	

Forrás: Saját szerkesztés

A tematikus célokon belül a fejlesztési beavatkozásokat beruházási prioritásokhoz kell rendelni az operatív programokban, melyek végrehajtásának sikerességét mutatókkal mérik. A település stratégiai céljaihoz kapcsolódó releváns indikátorok a 2. sz. táblázatban kerülnek bemutatásra.

2. táblázat: Stratégiai célokhoz kapcsolódó releváns eredmény- és hatásindikátorok

Indikátor megnevezése	Indikátor mértékegysége	Módszertan és adatforrás	A beszámolás gyakorisága	Bázisérték (2013)	Célérték (2023)
1. stratégiai cél: A település turisztikai jövedelemtermelő képességének javítása.					
Külföldi és belföldi turisták költsége	milliárd Ft	TOP indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	TOP indikátor definíciós lap által meghatározott módszertan alapján később kerül meghatározásra.	TOP indikátor definíciós lap által meghatározott módszertan alapján később kerül meghatározásra. (növekedés)
Vendégéjszakák száma	db	KSH	évente	A 2013-as KSH adatok megjelenésekor, később kerül meghatározásra	A 2013-as KSH adatok megjelenésekor, később kerül meghatározásra. (növekedés)
Egy lakosra jutó idegenforgalmi adó	1000 Ft	KSH	évente	A 2013-as KSH adatok megjelenésekor, később kerül meghatározásra	3 %-os növekedés
2. stratégiai cél: A közlekedés szűk keresztmetszetének feloldása					
A járásközpontot közúton 20 percen túl elérő települések száma	db	TOP indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	TOP indikátor definíciós lap által meghatározott módszertan alapján később kerül meghatározásra.	TOP indikátor definíciós lap által meghatározott módszertan alapján később kerül meghatározásra. (csökkenés)
Napi utazások estén fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési	%	TOP indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	TOP indikátor definíciós lap által meghatározott módszertan alapján később kerül meghatározásra.	TOP indikátor definíciós lap által meghatározott módszertan alapján később kerül meghatározásra. (növekedés)

módot választók részaránya					
3. stratégiai cél:					
A település gazdasági stabilitásának megteremtése és a társadalmi különbségek csökkentése					
Nyilvántartott álláskeresők száma	fő	Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat	évente	744	5 %-os csökkenés
Vállalkozási aktivitás	db/lakosság	TOP indikátor definíciós lap alapján	évente	TOP indikátor definíciós lap által meghatározott módszertan alapján később kerül meghatározásra.	3 %-os növekedés
Kkv-k számának változása	%	KSH	évente	A KSH települési szintű adatszolgáltatása alapján később kerül meghatározásra.	5 %-os növekedés
Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték	1000 Ft	KSH	évente	A KSH települési szintű adatszolgáltatása alapján később kerül meghatározásra.	3 %-os növekedés
4. stratégiai cél: Élhető, vonzó és együttműködő város megteremtése					
Elégedettség a települési környezet minőségével	pontérték (1-10)	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés	évente	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés alapján később kerül meghatározásra	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés alapján később kerül meghatározásra
Támogatással érintett lakosok száma a rehabilitált településrészen	fő	Kedvezményezett kiemutatás alapján	évente	Kedvezményezett kiemutatás alapján később kerül meghatározásra.	Kedvezményezett kiemutatás alapján később kerül meghatározásra.

Forrás: Saját szerkesztés

2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

2.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia a város szerves egészére vonatkozik, az akcióterületek a városrészekre. Sárospatak Város Önkormányzata öt településrészt határozott meg a település rendezési és szerkezeti terve alapján. A városrészeket egyértelműen, utcaszinten le tudjuk határolni. A városrészek egyben megfeleltethetőek az együttkezelendő akcióterületeknek.

Városmag

A Városmag városrész a Bodrog part – Arad utca – Rákóczi út – Martinovics utca – vasútvasút – Tompa Mihály utca – Kazinczy Ferenc út – Szemere utca – Görbe utca – Kolostor utca által határolt területen található.

2. ábra: Sárospatak Városmaga

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

A történelmi városmag szerves fejlődés következtében jött létre, magában foglalja a történelmi környezet mellett a település a 19-20. század fordulóján beépített területeket is. A terület a város meghatározó műemléki együttesének ad helyet. A kereskedelmi, szolgáltató és közigazgatási egységek (hivatalok, intézmények, irodák, stb.) nagyfokú koncentrációja miatt a településrész a város, illetve tágabb térség, a járás funkcionális központja, mely mind a lakosság, mind a vállalkozói szféra számára kiemelkedő jelentőséggel bír a napi ügyek intézésében. Emellett itt találhatóak a szociális, egészségügyi, valamint oktatási-nevelési intézmények is nagyrészt. Sárospatak turisztikai attrakcióinak, és fogadó kapacitásainak, turisztikai szolgáltatásainak nagy része kötődik a városmaghoz. Az utóbbi évek funkcióbővítő és városrehabilitációs beruházásai a városmag egy

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

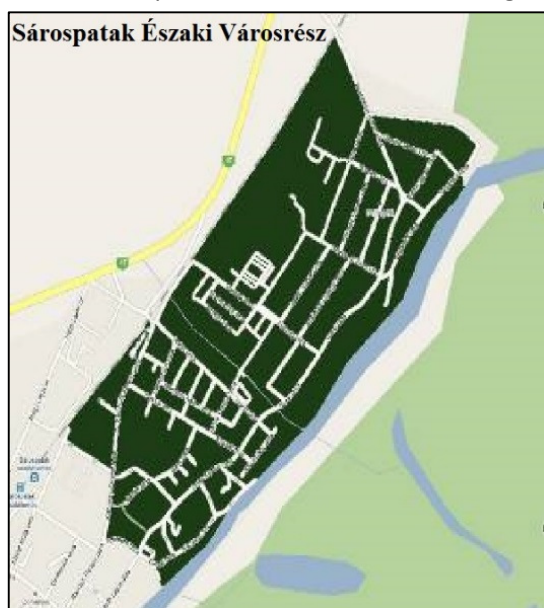
jelentős részének megújulását és vonzó környezet kialakulását eredményezték, így komoly identitásképző hatással is rendelkeznek. A fejlesztések során nemcsak a műemléki környezet újult meg, hanem az azt övező tömböket is felújították, terjesztve ki a városi értékeket. Amíg a településen átmenő jelentős mértékű tranzitforgalom belvárosi részeket elkerülő útvonala el nem készül, addig a belvárosban élők, dolgozók jelentős forgalomtól, valamint ahhoz köthető zavaró tényezőtől fognak szenvedni. A KSH adatbázisa alapján Sárospatak lakosságának 19%-a él a városrészen, akik az átlagnál kedvezőbb képzettséggel és foglalkoztatási, jövedelemszerzési mutatókkal rendelkeznek. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők jelentősebb, míg az alacsony státuszban lévők, munkanélküliek aránya mérsékeltebb a városi átlaghoz képest, ami a településrész magasabb státuszát, kedvezőbb körülményeit bizonyítja.

Az akcióterület fejlesztéséhez a stratégiai célok mindegyike hozzákapcsolható. A számos turisztikai attrakcióval, kulturális értékkel rendelkező belváros fejlesztése mind turisztikai, mind gazdasági szempontból kiemelkedő jelentőséggel bír, emellett pedig a városközpont közlekedési hálózatának problémái is megoldásra várnak.

Északi városrész és Végardó

A Tompa Mihály utca – vasútvonal – Széchenyi István utca – Bathó János köz – Bathó János utca – Bodrog part – Kolostor utca – Görbe utca – Szemere utca – Kazinczy Ferenc út által határolt területen fekszik.

3. ábra: Sárospatak Északi városrésze és Végardó

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

Az Északi városrész lakókörnyezetét tekintve egy kertes házas övezetet alkot. Ezen a településrészen található a város közösségi közlekedési csomópontja, egymás mellett helyezkedik el a vasútállomás és a távolsági autóbusz pályaudvar. Ehhez a városrészhez tartozik Végardó Fürdő, a város termálvízzel rendelkező fürdője. Jelenlegi állapotában főként szezonálisan használható. A Végardó fürdő komplex

infrastrukturális felújítással és funkcióbővítéssel járó turisztikai fejlesztése szükséges a rekreációs és turisztikai szolgáltatások magasabb színvonalon történő kiszolgálásához, emellett ebben a városrészben is szükséges a közlekedés minőségi javítása.

Déli városrész

A Martinovics utca – Rákóczi út – Arad utca – Bodrog part – Honvéd utca – Kisfaludy út – Arany János út – Nagy Ernő utca – Báthory Zsófia utca folytatása – Báthory Zsófia utcák által határolt területen található.

4. ábra Sárospatak Déli Városrész

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

A Déli városrész a település legmagasabb lakosságszámú része a városnak, a sárospatakiak 40%-a él itt. Ennek oka, hogy itt létesült a város egyetlen lakótelepe. Fekvése kedvező, a közintézmények könnyen megközelíthetőek innen, a Városmegye mellett ez a rész rendelkezik a legpozitívabb mutatókkal. A településrészen folyamatban van új mentőállomás építése. Ezen a városrészen a problémák inkább az épületek állapotában keresendőek, a lakótelepi lakások állapota felújításra szorul.

Kispatak

Az Árpád út – Viola utca – Keleti-Bodrog-holtág – Gárdonyi Géza út – névtelen utca – Dorkói utca által határolt területen fekszik.

A Bodrog híd túloldalán található településrész szintén kertes házas övezet. A megközelíthetőségi gondok miatt kevésbé népszerű a letelepedők körében, ezért a település előregedését kiváltó társadalmi problémák fokozottan érezhetőek. A városvezetés szeretné ezt a lemaradást megállítani, és a településrészen lévő lehetőségeket kiaknázva új lendületbe hozni Kispatakot. Erre jó lehetőségek állnak rendelkezésre a Keller féle lakópark kibővítésével és a hozzá tartozó szolgáltatóegységek, mint pl. üzletek, benzinkút stb. kialakításával. A településrész határán található szegregált utcák

felzárkóztatási törekvéseit minél hamarabb el kell kezdeni, azért, hogy a városrész leszakadozása ne öltön magasabb mértéket.

5. ábra: Sárospatak Kispatak városrésze

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

Újtelep és ipartelep:

A Mandulás u. – 37-es út – Malomkőgyár utca – Suta patak mellékág – Suta patak – vasútvonal által határolt területen fekszik.

6. ábra: Sárospatak Újtelep- Ipartelep városrésze

Forrás: IVS térképe alapján saját szerkesztés

A város legújabb településrésze, melyet nevéből is adódóan a település ipari központjává szeretnék fejleszteni. Ezen a területen a lakosság csupán 7%-a él, ezzel szemben a nagyobb kereskedelmi egységek, benzinkút és számos egyéb szolgáltató is itt található. A város gazdasági fejlődésének alapját képezi a terület. A tervezett fejlesztések megvalósításához (pl. iparterületek infrastrukturális feltételeinek megteremtéséhez) a városnak a városrészben lévő saját tulajdonú területeinek számát növelni szükséges (pl. kisajátítással, vásárlással).

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

2.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések üteme

Az egyes városrészek funkcióiról elmondhatjuk, hogy kevert funkcióval rendelkeznek, így a területükön megvalósítandó fejlesztések, beruházások egyes céljai hasonlóak, az egyes városrészekben megfogalmazott célkitűzések a városi funkciók erősítését szolgálják. A következőekben az akcióterületeken tervezett beruházások bemutatására kerül sor.

A táblázatok Fejlesztés megnevezése oszlopában feltüntetésre kerültek az egyes fejlesztései tervekhez kapcsolódó stratégiai, illetve célok az alábbi sorsszámok szerint:

1. stratégiai cél: A település turisztikai jövedelemtermelő képességének javítása
 - 1.1. rész cél: A kulturális értékek turisztikai hasznosításának fokozása
 - 1.2. rész cél: A természeti környezet turisztikai lehetőségeinek kiaknázása
 - 1.3. rész cél: A térségi együttműködések javítása
2. Stratégiai cél: A közlekedés szűk keresztmetszetének oldása
 - 2.1. rész cél: A város elérhetőségének javítása
 - 2.2. rész cél: A város belső forgalmának tehermentesítése
3. stratégiai cél: A település gazdasági stabilitásának megteremtése és a társadalmi különbségek csökkentése
 - 3.1. rész cél: Vonzó vállalkozói környezet megteremtése
 - 3.2. rész cél: Munkaerő-piaci kereslet-kínálat összehangolása
 - 3.3. rész cél: Alacsony képzettségű, képzetlen munkaerő foglalkoztatási problémáinak kezelése
 - 3.4. rész cél: Helyi termékek népszerűsítése
4. stratégiai cél: Élhető, vonzó és együttműködő város megteremtése
 - 4.1. rész cél: Városi szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítása
 - 4.2. rész cél: Sport, kulturális élet és rekreációs szolgáltatások fellendítése
 - 4.3. rész cél: A társadalmi összefogás és a városfejlesztési tevékenységek működésének javítása

Városházponton

3. táblázat: Városházponton tervezett fejlesztések

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Tervezett megvalósítás éve	Igényel-e rendezési terv módosítást?
1.	Sárospatak Várnegyed fejlesztése (kulcsprojekt) (hálózatos projekt) 1.1, 1.2, 2.1, 2.2 rész cél	Magyar Állam, (Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma, BAZ Megyei Közüti Igazgatóság), Sárospatak	A Várnegyed rendezésére irányuló beépítési terv: közlekedés átszervezés, burkolatjavítás, zöldterület rendezés, a Kuczik-gödör kitisztítása, a Bodrog-híd forgalmának és megközelíthetőségének egyszerűsítése.	2019	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

		Város Önkormányzata			
2.	Belváros rehabilitációja (kulcsprojekt) 1.1, 4.1, 4.2 rész cél	Sárospatak Város Önkormányzata , magánszemély, Magyar Állam, Tanítóképző Főiskola	A magántulajdonban lévő belvárosi lakóházak és közintézmények felújítása. A Rákóczi út, a Hild tér, szökőkutak rekonstrukciója. A Domján ház, a Rozgonyi vár és a Művelődési Ház felújítása. Az E-Raktár helyreállítása, néhány önkormányzati tulajdonú épület rekonstrukciója, energetikai korszerűsítések.	2019	nem
3.	Új Sportcsarnok létesítése 4.1, 4.2 rész cél	Sárospatak Önkormányzata , magánszemély	Új, többcélú városi sportcsarnok építése. A meglévő sportpályát illető néhány kisebb felújítás. A lakótelepen egy magánkezdemenyezésű új Sportkomplexum létrehozása.	2018	nem
4.	A Tanítóképző Főiskola épületének teljes felújítása 1.1, 4.1 rész cél	Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar	Főépület felújítás -, nyílászárók cseréje. Hőközpont kialakítása, gép- és elektromos rendszer felújítása. Kollégium, tornaterem, könyvtár és konyhaépület felújítása. nyílászárócseré, akadálymentesítés. Kollégiumi félkör nevű helység átalakítása.	2019	nem
5.	Egyedi turisztikai attrakció 1.3, 3.4, 4.2, 4.3 rész cél	A Művelődés Háza és Könyvtára Sárospatak	Sárospataki Zene- és Fényfesztivál Egyedi turisztikai attrakció megvalósítása, helyi	2018	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

			értékek bemutatása, hagyományteremtés.		
6.	Egyedi turisztikai attrakció 1.3, 3.2, 3.3, 4.2, 4.3 rész cél	Sárospataki Lokálpatrióták Egyesülete	Sárospataki kötődésűek és Diák fesztivál. Az elszármazott sárospatakiak bevonása a közéletbe, a város értékeinek megismertetése, továbbá a befektetések által munkahelyek teremtése. A diák hagyományok ápolása.	2018	nem
7.	Helytörténeti múzeum kialakítása Sárospatakon 1.1, 4.1, 4.2, 4.3 rész cél	Sárospataki Lokálpatrióták Egyesülete	Meglévő épület teljes felújítása, nyílászárók cseréje, szociális létesítmények, padlózat cseréje, elektromos hálózat korszerűsítése, parkosítás.	2018	nem
8.	Oktatást kiegészítő tevékenységek erősítése 3.1, 3.2, 3.3 rész cél	Sajószegi Gábor	Humán erőforrás fejlesztés, vezetői támogatás	2018	nem
9.	Nemzetközi szórakoztató szabadidős tevékenység megvalósítása a diákság számára 1.1, 1.2, 1.3, 4.2 rész cél	Comenius Főiskola Sport Club	A hagyományokra épülő diáktalálkozó felelevenítése kárpátaljai, felvidéki és lengyel résztvevőkkel. A diákok számára szervezett 3 napos rendezvény széleskörű kulturális és sportprogramot kínál, és lehetőséget biztosít a kapcsolatszerzésre, kultúrák találkozására.	2018	nem
10.	Meglévő telephely fejlesztése 3.1 rész cél	Jet Invest Kft.	Karbantartó műhely felújítása	2018	nem
11.	Sütőipari kapacitás növelése	For You 2 Kereskedelmi és Szolgáltató Kft	Kenyérgyár építése.	2018	nem

	termékfejlesztést követően 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 rész cél				
12.	Minőségi termékfejlesztés és kapacitásbővítés a sárospataki csokoládégyárban 3.3, 3.4 rész cél	Sárospatak-Hungária Édesipari Kft	A meglévő gyártócsarnok mellé újabb üzem építése, a minőségi csokoládétermékek gyártásához szükséges gépsor és eszközök beszerzése.	2018	nem
13.	A Rákóczi Pince rekonstrukciója (hálózatos projekt) 1.2, 3.4, 4.2 rész cél	Megyer Zrt.	Rákóczi Pince helyreállítása: a világörökségi pince mikroklímájának, szellőzésének felújítása, alapzatának helyreállítása, új kóstoló helyiség kialakítása, homlokzat felújítása, régebbi pinceágak helyreállítása, külső tereprendezés, állagmegóvás	2018	nem
14.	A Sárospataki Képtár Épület felújítása 1.1 rész cél	Sidinfo Nonprofit Kft.	A Sárospataki Képtár teljes rehabilitációja	2019	nem
15.	A Sárospataki Képtár pincéjének felújítása és átalakítása 3.4 rész cél	Sidinfo Nonprofit Kft.	Sárospataki Borgaléria kialakítása a település borászati kultúrájának bemutatására	2018	nem
16.	Városi információs és kommunikációs hálózat fejlesztése (hálózatos projekt) 4.1 rész cél	Sidinfo Nonprofit Kft.	Sárospatak Város információs hálózatának feltérképezése, információáramlásának átfogó fejlesztése, új típusú, modellértékű kisvárosi közösségi kommunikációs hálózat modellezése, fejlesztése.	2018	nem

17.	A plébániaház infrastrukturális fejlesztése 1.1, 1.3, 4.1 rész cél	Római Katolikus Egyház - Sárospatak	A plébániaház átalakítása, fűtés- és energia-korszerűsítés, ravatalozó, közvilágítás és kápolna felújítása. A temető eszközfeltételeinek javítása. A plébániaház pincetermeinek felújítása, több irányú megközelítésének kialakítása a helyi közösségek, és zarándokcsoportok fogadási lehetőségének kialakítása végett. Az épület megroppant födém szerkezetének felújítása, cseréje, a tetőtérben raktárhelységek kialakítása a Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény (Szent Erzsébet Ház) számára	2017	nem
18.	Üdülőkert- fejlesztés, szolgáltatás- bővítés 1.2, 4.2 rész cél	Bágyi Pál	Szolgáltatások bővítése, medence, sport- létesítmények építése, Szálláshely korszerűsítése, üdülőkertek fejlesztése	2018	nem
19.	Bodrog Wellness Szálloda fejlesztése 1.2, 4.1, 4.2 rész cél	Bágyi Pál	Bodrog Wellness Szálloda szolgáltatásainak, színvonalának fejlesztése	2018	nem
20.	A Sárospataki Református Kollégium fejlesztése 4.1 rész cél	Sárospataki Református Kollégium	Sárospataki Református Kollégium fejlesztései: tornacsarnok építés, régi műemlék Tornacsarnok felújítása, Iskolakert helyreállítása, Teológia és Gimnázium épületének homlokzat-felújítása, Diákzsibongó és kávézóterasz, információs pont a Mudrány épületben, iskolaudvar rendbetétele,	2019	nem

			Botanikai Kert helyreállítása		
21.	Szoftverkészítés a Budapest Pataki Kerámia Kft. Részére 3.1, 3.4 rész cél	Budapest Pataki Kerámia Kft.	Pataki Kerámia Kft. forma és dekorkatalógusának számítógépes programjának elkészítése	2018	nem
22.	Oktatási célú fejlesztések a Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerületben 4.1, 4.3 rész cél	Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerület	A református intézményekben olyan befogadó oktatási környezet kínálása a cél, melyben a HH-s, HHH-s, SNI gyermekek kirekesztés és szegregáció nélkül, minőségi oktatásban részesülnek, megteremtve ezzel az egyenlő esélyű hozzáférést a korszerű, egészséges intézményi környezethez.	2018	nem
23.	Helyi és körzeti tornatermi igények kielégítése a Sárospataki Református Kollégiumban 4.1 rész cél	Tiszáninneni Református Egyházkerület	Új tornacsarnok építése és külső tornaterem felújítása és bővítése	2019	nem
24.	Energetikai korszerűsítés helyi és körzeti tornatermi igények kielégítése a Vay Miklós Református Szakképző Iskola és Diákotthon intézményben 4.1, 4.2 rész cél	Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerület	Az energiaszolgáltatás hatékonyságának növelése az iskola, tanműhelyek és a diákotthon épületeiben. Meglévő tornaterem felújítása és edzőterem kialakítása	2018	nem

25.	Evangelizációs centrum létesítése Sárospatakon 3.2, 3.3, 4.1 rész cél	Római Katolikus Egyház	A Szent Erzsébet utca 16. szám alatti ingatlan óvoda épületei és a telek felújítása evangelizációs centrum – képzési ház kialakítása céljából, helyi és regionális képzési feladatok ellátására (épület-felújítás, átalakítás, bővítés, kertrendezés, szükség esetén megvásárlása).	2018	nem
26.	A Rákóczi Szálloda energetikai korszerűsítése és szolgáltatásbővítése 1.1, 1.2, 4.1, 4.2 rész cél	Pataki Vendéglátóipari és Szolgáltató Kft.	Rákóczi Szálloda szolgáltatásának bővítése, Wellness rész kialakítása. Nyílászárók cseréje, energetikai korszerűsítés	2018	nem

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Északi városrész

4. táblázat: Északi városrészben tervezett fejlesztések

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Tervezett megvalósítás éve	Igényel-e rendezési terv módosítást?
1.	Habán telep helyreállítása, bemutatása 1.1, 1.2 rész cél	Sárospatak Város Önkormányzata, Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma	A sárospataki egykori habán népesség emlékeit őrző telkek kisajátítása, régészeti feltárása, az épületmaradványok állagvédelmének elvégzése, bemutató épület és kiállítás létrehozása.	2018	nem
2.	Pálóczy Udvarház feltárása, helyreállítása	Sárospatak Város Önkormányzata,	A 14.-15. századi egykori kúria maradványainak	2019	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

	1.2 rész cél	Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma	feltárása, az udvarház helyreállítása, bemutathatóvá tétele, Bekapcsolása a Végardó Fürdő turisztikai fejlesztéseibe.		
3.	Fejlesztési feladatok Végardó Fürdőn és környékén 1.2, 4.1, 4.2 rész cél	Sárospatak Önkormányzata	A fürdő szolgáltatásainak bővítése, minőségi javítása, zöldterület-növelés, kemping fejlesztése. Nyári élményelemekkel való bővítés, téli medence kialakítása, öltöző átalakítás, parkoló építés, alternatív energia felhasználásának megoldása.	2019	nem
5.	Sárospataki betonkeverő üzem korszerűsítése, fejlesztése 3.1, 3.2, 3.3 rész cél	DOPEX Kft.	Új csarnok építése 600 m ² -en, 2500 m ² -en meglévő épületek felújítása, térburkolat kialakítása 2000 m ² -en	2019	nem
6.	Komplex telephelyfejlesztés az ÉPSZER Építő és Szerelőipari Zrt-nél 3.1, 3.2, 3.3 rész cél	ÉPSZER Építő és Szerelőipari Zrt.	Telephely-fejlesztés és technológiai-korszerűsítés a cég 3 db telephellyel rendelkezik Sárospatakon, mind az épületek, mind az eszközök állománya korszerűsítésre szorul. A cég működési költségeinek csökkentése érdekében korszerű, energia-hatékonyságot szem előtt tartó fejlesztéseket kíván megvalósítani.	2019	nem
7.	Egyedi turisztikai attrakció-fejlesztés 1.2 rész cél	Szentesi Zoltán	Turisztikai tanösvény létesítése a Tengerszemhez látogató turistáknak, az	2018	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

			erdőgazdálkodás a növény és állatvilág megismertetése, valamint bányászattörténeti értékek megmentése, bemutatása		
8.	Telephely-fejlesztés, munkahelyteremtés el a PATAK-VIZÉP Közmű- Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft-nél 3.1, 3.2, 3.3 rész cél	PATAK-VIZÉP Közmű- Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Telephelyen lévő csarnokok, kerítés, térburkolatok kiépítése, csapadékvíz elvezető rendszer felújítása. Megújuló energiahasznosítás, naperőmű létesítése a telephelyen végzett tevékenység, világítás üzemeltetése. 1db fúrt kút létesítése	2018	nem
9.	Komplex gépjármű vizsgáztató és javító bázis kiépítése környezetkímélő energiatakarékos megoldásokkal 3.1, 3.2, 3.3 rész cél	Norb air Bt.	Műszaki vizsgáztató csarnok építése, tehergépjármű javító üzemcsarnok építése, kiszolgáló és irodaépület, parkolóhely kialakítása	2019	nem
10.	Sárospatak távvezeték rekonstrukció a biztonságos vízellátás biztosítása érdekében a Megyerhegyi víztározó összekötése a Sárospataki vízelosztó hálózattal 4.1 rész cél	Sátoraljaújhely Zempléni Vízmű Kft	A biztonságos vízellátás biztosítása érdekében a Megyerhegyi víztározó összekötése a Sárospataki vízelosztó hálózattal	2018	nem
11.	Gyártó- és előkészítő csarnok korszerűsítése 3.1, 3.2, 3.3 rész cél	Várterm Építő és Gépészeti Kft	A gyártáshoz szükséges telephely korszerűsítése, eszközök beszerzése	2018	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

12.	Sárospatak Fazekas sori szennyvízátemelő városközpontot elkerülő új nyomóág kiépítése 4.1 rész cél	Zempléni Vízmű Kft	Sárospatak Fazekas sori szennyvízátemelő városközpontot elkerülő új nyomóágának kiépítése, a szennyvízátemelő tájba illő korszerűsítése.	2019	nem
13.	Sárospatak Borsi úti szennyvízátemelő nyomóág meghosszabbítása 4.1 rész cél	Sátoraljaújhely Zempléni Vízmű Kft	Sárospatak Borsi úti szennyvízátemelő nyomóág meghosszabbítása, a fogadó akna kiszellőztetése.	2019	nem
14.	Egyházi épületek felújítása, szolgáltatások bővítése 1.1, 4.1, 4.2 rész cél	Sárospatak-Végardói Görög Katolikus Egyházközség	Templom és parókia külső és belső felújítása, információs központ kialakítása. Öreg parókia felújítása. Energia-hatékonyság javítása, zarándokok, turisták megfelelő körülmények közötti tájékoztatása, fogadása.	2018	nem
15.	Turisztikai szolgáltatások bővítése 1.1, 1.2, 3.4, 4.2 rész cél	Zempléni Huszár Kft	Kóstoló Pince létrehozása. 10 éve működő 44 fő befogadására alkalmas panzió és 120 fős étterem kiegészítéseként egy kóstoló pince építése, parkosítással.	2018	nem
16.	Fedeles lovarda létesítése hozzá tartozó kiszolgáló egységekkel 4.1, 4.2, 4.3 rész cél	Zempléni Lovas Egyesület	Sport, közösség, érték. Olyan ifjúsági közösségi helyszín létrehozása, amely hozzájárul felnövekvő nemzedék lovas kultúrájának értékmentéséhez, ezáltal a fiatalok szemléletformálásához. Elmélet, gyakorlat egy helyen, ahol a fiatalok a	2018	nem

			szabadidejüket hasznosan tölthetik.		
17.	Egyedi turisztikai attrakció-fejlesztés, túraútvonal kiépítése 1.2 rész cél	Zempléni Lovas Egyesület	Tereprendezés, túraútvonal kialakítása, fedett pihenőhely kialakítása szezonális büfével, fedett beálló, palánkvár és játszótér építése. Információs táblák tervezése, legyártatása és elhelyezése.	2018	nem
18.	Egyedi turisztikai attrakció-fejlesztés 1.1, 1.2, 4.2, 4.3 rész cél	Zempléni Lovas Egyesület	A botkői csata rekonstrukciója. Az 1458-ban lezajlott csata korhű rekonstrukciója nemzetközi csapatok részvételével. Több száz résztvevő jól felépített forgatókönyv alapján dolgozna. Lovak, szekerek, ágyúk, puskák szálfevverek és íjak. Történelmi tabló a felvidékről: a huszitizmus és Mátyás király dicső kora.	2018	nem
19.	A Betyár Lovasközpont lovas szolgáltatásainak európai szintű minőségi fejlesztése. 1.2, 4.1, 4.2 rész cél	Ló-Vált Kft.	Fedeles lovarda, jártató gép, mobil beállók, vágtpálya, mini military pálya, gyakorlópálya építése, akadálypark beszerzése	2018	nem
20.	Élménypark létrehozása Végardón 1.2, 4.2 rész cél	Ló-Vált Kft	Meglévő lovas-szolgáltatás mellé, vendégeink részére piknikező helyek, kalandtorony, mini golfpálya, mászó fal, játszótér, erdei torna pálya építése, ami minőségi tevékenységbővítést jelent. Ezáltal	2018	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

			hozzájárunk a térség minőségi turizmus fejlődéséhez. Tereprendezés, parkosítás, Kalandtorony, mini golfpálya, mászó fal, játszótér, íjaspálya, erdei torna pálya építése		
21.	Vállalkozásfejlesztés a Királyhegy 71 Kft.-nél 3.1, 3.2, 3.3 rész cél	Királyhegy 71 Kft	Újabb gépek vásárlásával a cég árbevételének és termékenységének növelése. Új munkahelyek megteremtése. Szükséges a meglévő és vásárolni kívánt gépeknek egy saját szerviz állomás létesítése, ezzel is növelve a vállalkozás önállóságát.	2018	nem
22.	Megújuló energiaforrás kiépítése 3.1 rész cél	KirályVin Kft.	Az épület tetősíkjára napelemek szerelése, ezzel csökkentve a vezetékes villamos energia felhasználást. A fűtésrendszert szintén megújuló energiaforrásra alapozva szeretnék működtetni.	2018	nem
23.	Örömhírvétel Görögkatolikus Óvoda épületének fejlesztése 4.1 rész cél	Miskolci Apostoli Exarchátus	Az óvoda épület energetikai felújítása, tornaszobák kialakítása	2018	nem
24.	Bemutatóhely fejlesztés a Budapest Pataki Kerámia Kft.-nél 1.2, 3.4 rész cél	Budapest Pataki Kerámia Kft.	A gyárba látogató érdeklődőknek magasabb szinten történő, interaktív ismeretátadás, kézműves lehetőségek színvonalának és	2018	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

			mennyiségének növelése. A kerámia történelmének és gyártásának bemutatása.		
25.	Energetikai fejlesztések végzése a Budapest Pataki Kerámia Kft.-nél 3.1 rész cél	Budapest Pataki Kerámia Kft.	Pataki Kerámia Kft. energiaellátása napkollektor és napelem létesítésével	2018	nem
26.	Vállalkozásfejlesztés a Budapest Pataki Kerámia Kft.-nél 3.1 rész cél	Budapest Pataki Kerámia Kft.	Pataki Kerámia Kft. termelési folyamatának számítógépes irányítása	2018	nem
27.	A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma és Általános Iskolájának fejlesztése a hátrányos helyzetű diákok oktatási igényeinek megfelelően 4.1 rész cél	Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerület	Minőségi oktatás megteremtése fejlesztése Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma és Általános Iskolája Református intézményeinkben olyan befogadó oktatási környezetet kínálása a cél, melyben a HH-s, HHH-s, SNI gyermekek kirekesztés és szegregáció nélkül, minőségi oktatásban részesülnek, megteremtve ezzel az egyenlő esélyű hozzáférést a korszerű, egészséges intézményi környezethez.	2018	nem
28.	Energetikai korszerűsítés a Sárospataki Református Kollégiumban 4.1 rész cél	Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerület	Energetikai korszerűsítés a Sárospataki Református Kollégiumban	2018	nem

29.	Tárolótér építése a KERCHNER KFT. telephelyén 3.1 rész cél	KERCHNER KFT	Telephely-fejlesztés a Kft. meglévő telephelyén, tárolótér és gépszín építése	2018	nem
30.	Vendéglátásra alkalmas Vitek borospince helyreállítása 1.2, 3.4, 4.2 rész cél	Pataki Vendéglátóipari és Szolgáltató Kft.	Pince és alapzatának helyreállítása, borkóstoló helység kialakítása, külső tereprendezés, homlokzat helyreállítása, az ingatlan körbekerítése, nyílászárók cseréje	2018	nem

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Déli városrész

5. táblázat: Déli városrészben tervezett fejlesztések

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Tervezett megvalósítás éve	Igényel-e rendezési terv módosítást?
1.	Sárospatak Borsó Kft telephelyfejlesztés 3.1 rész cél	Borsó Hungary Gyümölcsédesség Kft.	Tetőcsere+napelem felszerelés, teljes körű felújítás, fűtőkorszerűsítés, szennyvízcsatorna-hálózatra rácsatlakozás, műhelybővítés, iroda és bemutatóbolt kialakítása, parkoló burkolása.	2018	nem
2.	Gyümölcsefeldolgozásra alkalmas komplex fejlesztések 3.1, 3.2, 3.3 rész cél	Kadosa Hungária Kft.	Gyümölcsös telepítése, könnyűszerkezetes feldolgozó és raktárüzem létesítése, a csonthéjasokhoz törő, tisztító, pörkölő és olajütő gépsor, a gyümölcsökhöz	2019	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

			aszalógép, beszerzése.		
3.	Sárospatak Kadosa Kft szoftver-fejlesztés 3.1 rész cél	Kadosa Hungária Kft.	Szoftver-fejlesztés építésmérnöki tevékenységhez, műszaki vizsgálathoz és elemzéshez	2019	nem
4.	Szálláshelyfejlesztés a Kadosa Hungaria Kft- nél 1.1, 1.2, 1.3 rész cél	Kadosa Hungária Kft.	A Kft. két ingatlanából az egyik kihasználatlan, a másik jelenleg irodaként funkcionál, de a térségre jellemző idegenforgalom indokolja szálláshelyként történő használatukat az iroda elköltöztetését követően.	2019	nem
5.	A Sárospatakon élők számára társadalmi segítségnyújtás 4.1, 4.2, 4.3 rész cél	Gibos Bt.	Sárospatakon és környékén élők számára társadalmi célú szolgáltatás, a tanulási lehetőségek felkutatása és közvetítése, az igényeknek megfelelő iránymutatás megadása, az alternatívák felé terelés, életvitel szervezés, rendezvények megszervezésének segítése.	2018	nem
6.	Multifunkcionális közösségi sportlétesítmény kialakítása (kulcsprojekt) 4.1, 4.2 rész cél	Simai Zsolt László	Multifunkcionális (tenisz, futsal, kosárlabda, tollaslabda) csarnok felépítése, amely alkalmas testnevelésórák megtartására.	2019	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és
középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

			Teniszpályák létesítése, és a két objektumot kiszolgáló klubház felépítése.		
7.	Vendéglátóhely technológiai fejlesztése. 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, rész cél	PEDMOK TEAM Kft.	A rendelkezésre álló épület bővítése, korszerűsítése. Meglévő vállalkozás telephelyének kibővítése, a jelenleg funkció nélküli üzlet tartalommal történő megtöltése korszerű vendéglátó ipari szolgáltatással.	2018	nem
8.	A sárospataki szennyvíztelepen gépi iszapsűrítő évszaktól független kiépítése 4.1 rész cél	Sátoraljaújhely Zempléni Vízmű Kft.	A sárospataki szennyvíztelepen keletkező iszapok szállítási költségeinek és továbbkezelési költségeinek csökkentése érdekében sűrítés kiépítése	2018	nem
9.	Sárospataki Görög Katolikus Egyházközség templomának felújítása 1.1, 4.1, 4.2 rész cél	Sárospataki Görög Katolikus Egyházközség	Sárospataki Görög Katolikus Egyházközség templomának építészeti felújítás, múzeumpedagógiai foglalkozások	2018	nem
10.	Épület-korszerűsítés, energetikai beruházások, közmű felújítása, gépbeszerzések 3.1 rész cél	NORPAN Sütőipari Kft	A meglévő 50 éves épületek teljes felújítása, sátoztető építése, szigetelések, burkolatok felújítása, fűtéskorszerűsítés, közművek cseréje	2018	nem
11.	Vállalkozásfejlesztés a PATAK-VIZÉP Közmű-Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	PATAK-VIZÉP Közmű-Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Gépbeszerzés, munkahelyteremtés.	2018	nem

	3.1, 3.2, 3.3 rész cél				
12.	Biztonságos munkakörnyezet kialakítása a Vitányi és Társa Kft-nél. 3.1 rész cél	Vitányi és Társa Kft	Az építőiparban használatos állványok beszerzése a biztonságosabb munkavégzés érdekében.	2017	nem

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Kispatlak

6. táblázat: Kispatlak városrészben tervezett fejlesztések

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Tervezett megvalósítás éve	Igényel-e rendezési terv módosítást?
1.	Bodrog-part fejlesztése (hálózatos projekt) 1.2, 4.1 rész cél	Sárospatak Önkormányzata, Horgász Egyesület	Szabad-strand létesítése, kikötő létesítése. A Bodrog-parti sétány fejlesztése, felújítása. Ó-Bodrog Horgászparadicsom kialakítása. Gyalogos függőhíd létrehozása. Árvízvédelmi hiányosságok pótlása.	2019	nem
2.	Fejlesztések Kis-Patakon 1.1, 1.2, 4.1 rész cél	Magán személy, Egri Téglagyár Kft, Sárospatak Önkormányzata	Az egykori Csepel- lparterület infrastruktúra fejlesztése. A Keller féle lakópark infrastrukturális fejlesztése. Az egykori Vásártér adottságainak kiaknázása.	2019	nem
3.	A Keller féle lakópark komplex fejlesztése 4.1 rész cél	Egri Téglagyár Kft.	Keller féle lakópark fejlesztése benzinkút, bevásárlóközpont létesítése, idősök otthona, nyugdíjas garzonház, 6 társasház, 34 db családi ház, a bányatónál horgászcentrum	2019	nem
4.	Humánerőforrás fejlesztés az AS Építész Stúdió Kft-nél	AS Építész Stúdió Kft.	Humánerőforrás fejlesztése eszközbeszerzéssel. Munkaerő felvétele bértámogatással, részükre való eszközbeszerzés	2017	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

	3.1, 3.2, 3.3 rész cél		(irodabútor és informatikai fejlesztés). Esetlegesen nem helyben lakó munkaerő részére lakhatási támogatás		
--	-----------------------------------	--	--	--	--

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Újtelep és Ipartelep

7. táblázat: Újtelep és Ipartelep városrészben tervezett fejlesztések

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Tervezett megvalósítás éve	Igényel-e rendezési terv módosítást?
1.	Munkahely teremtő beruházások előkészítése 3.1, 3.2, 3.3 rész cél	Sárospatak Önkormányzata, Borcégér Kft., Magán személy	3-4 db 10-20 Ha közötti terület megvásárlása az önkormányzat részéről, ezen területeken infrastrukturális fejlesztések elvégzése iparterület kialakítása céljából. Létrehozni a 37-es út mentén egy komplex szolgáltatásokat nyújtó logisztikai központot. A helyi és környező területekről származó termékeke feldolgozására létrehozni egy élelmiszeripari parkot.	2019	nem
2.	Élelmiszeripari feldolgozó üzem létrehozása 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 rész cél	Sárospatak Város Önkormányzata	Élelmiszeripari Park létrehozása. A térségben termelt, begyűjtött mezőgazdasági termékek feldolgozása, raktározása, kereskedelme megújuló energiaforrások felhasználásával.	2019	nem
3.	Sárospatakon logisztikai központ létesítése (hálózatos projekt)	Tolcsva Borcégér Kft.	Egy komplex szolgáltatásokat nyújtó központ létrehozása, melyben helyet kap egy raktárépület,	2019	nem

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

	3.1, 3.2, 3.3 részcél		irodaépület, védett kamionparkoló, ADR kamionparkoló, kiszolgáló bisztró, szociális helyiségek, motel, szerviz és gumijavító valamint benzinkút.		
4.	Üzem létesítése 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 részcél	Simai Gábor	Új szendvicspaneles épület kialakítása, a kapcsolódó funkciókkal (üzemrész, iroda, szociális helyiségek, raktár). Gyümölcspálinka lepárló üzem létesítése egy 60 m ² üzemben, egylépcsős lepárló berendezés kialakítása.	2019	nem
5.	Logisztikai központ fejlesztése 3.1 részcél	Kispatak 2000Kereskedelmi Kft.	Raktárépület 10m magas 1500m ² -es bővítése. A bővítményben egyrészt raklapos árutárolásra, másrészt hűtőkamrák és irodák kialakítására is lenne lehetőség. A bővítmény teherautókkal való megközelítése érdekében kültéri burkolat és rakodórámpa.	2018	nem
6.	Telephelyfejlesztés a Kispatak-2000. Kereskedelmi Kft- nél 3.1 részcél	Kispatak-2000. Kereskedelmi Kft.	Meglévő logisztikai központ 1500m ² -vel való bővítése. Mind a magyarországi, mind a szlovákiai értékesítés bővítésnek és a hatékonyabb működésnek feltétele a nagyobb férőhely raktár, iroda, hűtőkamra és áruszállító járművek tekintetében.	2018	nem

7.	Élelmiszergyártó üzem létesítése 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 rész cél	Kispatak-2000. Kereskedelmi Kft.	A cél az, hogy a mezőgazdaság által helyben előállított termék tovább feldolgozva, vagy akár kereskedelmi forgalmazásra kész állapotban kerüljön ki a régióból. Például alma, körte, tej, méz, napraforgó, savanyúságok, zöldség, gyümölcskonzervek stb.	2019	nem
----	--	-------------------------------------	--	------	-----

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

A felsorolt beavatkozások ütemezésének tervezésénél figyelembe vételre került az egyes projektötletek előkészítettsége. A Tervezett megvalósítás éve mezőben a beruházások fizikai megvalósításának ideje került feltüntetésre, azaz nem foglalja magában a kapcsolódó pályázatok megírásának, benyújtásának, leszerződésének időigényét (mely feladatok a táblázatban szereplő dátumot megelőzik).

A projektek ütemezésénél a következő szempontok kerültek figyelembe vételre:

- Azon projektek, melyek még csupán az ötlet szintjén állnak és konkrét előkészítő lépések még nem történtek, a tervezési időszak végére kerültek sorolásra, míg a magasabb előkészítettségi szintű projektek, illetve amelyek már rendelkeznek bárminemű dokumentációval, esetleg tervekkel is, megvalósításuk a programozási időszak elejére tervezett.
- Azon projektötletek kerültek előbbre sorolásra az ütemezés során, melyek jelenlegi ismereteink szerint leghamarabb juthatnak pályázati forrásokhoz. Ezzel párhuzamosan pedig azon projekteket terveztük a 2014-2020-as időszak elejére, melyekhez majdan szükséges önrész mértéke a legalacsonyabb, illetve a jövőbeni projektgazda számára rendelkezésre állnak.
- Azon projekteket terveztük előrébb, amelyek komplexitásuknál fogva, vagy jellegükből adódóan megkövetelik, hogy hamarabb készüljenek el, induljanak meg, mintegy alapot képezve a majdan rájuk épülő projektek számára.

A vállalkozói szféra által megvalósítandó fejlesztésekről az Önkormányzat vezetése szervezett együttműködés (írásbeli és szóbeli konzultáció) keretében folytat egyeztetéseket a helyi gazdasági szereplők vezetőivel. Az egyes városrészekben megvalósítandó vállalkozói, magánbefektetői fejlesztésekhez a befektetőknek az Önkormányzattal egyeztetniük szükséges annak érdekében, hogy pl. a telephelyfejlesztések esetében a helyi szabályozási és rendezési terv vizsgálata, illetve felülvizsgálata megtörténhessen.

2.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A településfejlesztési akciók fejlesztési elképzeléseinek becsült bekerülési értékeit az alábbi táblázatok jól szemléltetik. Az egyes fejlesztésekhez rendelt költségek megadásakor becsült költségekkel kalkuláltunk, abból adódóan, hogy a fejlesztési elképzelések előkészítettségi foka számos esetben alacsony, a pontos műszaki tartalom sem ismert, így a megadott adatok nem tekinthetők kötelezettségvállalásnak.

Az ITS keretében megvalósítani tervezett projektek forrásigénye (mintegy 68 166 millió Ft) jelentősen meghaladja a tervezési időszakban reálisan bevonható források mértékét, ami, optimista becslés esetén sem várható, hogy meghaladja a 40 milliárd forint összeget. Mivel az elérhető források összetétele sem ismert, az ITS ténylegesen végrehajtásra kerülő beavatkozásai sem azonosíthatóak. Az elérhető forrásokhoz kapcsolódó feltételek folyamatos figyelése, lehetőség szerinti alakítása és ez alapján a végrehajtandó projektek kiválasztása az ITS menedzselésének részét képezi.

A tervezés jelen fázisában még nem áll rendelkezésre minden operatív program végleges tartalma és intézkedés szintű forráskerete sem ismert; bár a tervezett beavatkozások jelentős része a TOP-ból számíthat forrásokra, azonban települési szinten a megyei ITP-k sem tartalmaznak forrásmegosztást; a reálisan elnyerhető források becslésekor figyelembe vettük továbbá az előző EU-s fejlesztési ciklusban elnyert források nagyságát és a pályázati sikerességet.

Az ugyanazon projektgazdához tartozó, egyidejűleg folyó beruházásokban rejlő likviditási kockázatokat a források pályázati rendszerből való biztosítása kezelheti pl. előleg biztosításával, szállítói finanszírozási mód biztosításával.

Városközpont

8. táblázat: A városközpontban tervezett fejlesztések becsült költségei

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Becsült költség
1.	Sárospatak Várnegyed fejlesztése (kulcsprojekt)	Magyar Állam, (Magyar Nemzeti Múzeum Rákóczi Múzeuma, BAZ Megyei Közüti Igazgatóság), Sárospatak Város Önkormányzata	5 246 millió Ft
2.	Belváros rehabilitációja (kulcsprojekt)	Sárospatak Város Önkormányzata, magánszemély, Magyar Állam, Tanítóképző Főiskola	8 202 millió Ft
3.	Új Sportcsarnok létesítése	Sárospatak Önkormányzata, magánszemély	2 640 millió Ft
4.	A Tanítóképző Főiskola épületének teljes felújítása	Eszterházy Károly Főiskola Comenius Kar	2 147 millió Ft
5.	Egyedi turisztikai attrakciófejlesztés	A Művelődés Háza és Könyvtára Sárospatak	53 millió Ft
6.	Egyedi turisztikai attrakciófejlesztés	Sárospataki Lokálpatrióták Egyesülete	6 millió Ft
7.	Helytörténeti múzeum kialakítása Sárospatakon	Sárospataki Lokálpatrióták Egyesülete	14 millió Ft

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

8.	Oktatást kiegészítő tevékenységek erősítése	Sajószegi Gábor	6 millió Ft
9.	Nemzetközi szórakoztató szabadidős tevékenység létrehozása a diákság számára	Comenius Főiskola Sport Club	11 millió Ft
10.	Meglévő telephely fejlesztése	Jet Invest Kft	30 millió Ft
11.	Sütőipari kapacitás növelése termékfejlesztést követően	For You 2 Kereskedelmi és Szolgáltató Kft	400 millió Ft
12.	Minőségi termékfejlesztés és kapacitásbővítés a sárospataki csokoládégyárban	Sárospatak-Hungária Édesipari Kft	1 000 millió Ft
13.	A Rákóczi Pince rekonstrukciója	Megyer Zrt.	200 millió Ft
14.	A Sárospataki Képtár Épület felújítása	Sidinfo Nonprofit Kft.	208 millió Ft
15.	A Sárospataki Képtár pincéjének felújítása és átalakítása	Sidinfo Nonprofit Kft.	89 millió Ft
16.	Városi információs és kommunikációs hálózat fejlesztése	Sidinfo Nonprofit Kft.	170 millió Ft
17.	A plébániaház infrastrukturális fejlesztése	Római Katolikus Egyház - Sárospatak	946 millió Ft
18.	Üdülőkpark-fejlesztés, szolgáltatás-bővítés	Bágyi Pál	140 millió Ft
19.	Bodrog Wellnes Szálloda fejlesztése	Bágyi Pál	60 millió Ft
20.	A Sárospataki Református Kollégium fejlesztése	Sárospataki Református Kollégium	1030 millió Ft
21.	Szoftverkészítés a Budapest Pataki Kerámia Kft. Részére	Budapest Pataki Kerámia Kft.	6 millió Ft
22.	Oktatási célú fejlesztések a Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerületben	Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerület	641 millió Ft
23.	Helyi és körzeti tornatermi igények kielégítése a Sárospataki Református Kollégiumban	Tiszáninneni Református Egyházkerület	977 millió Ft
24.	Energetikai korszerűsítés helyi és körzeti tornatermi igények kielégítése a Vay Miklós Református Szakképző Iskola és Diákotthon intézményben	Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerület	133 millió Ft
25.	Evangelizációs centrum létesítése Sárospatakon	Római Katolikus Egyház	680 millió Ft

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

26.	A Rákóczi Szálloda energetikai korszerűsítése és szolgáltatásbővítése	Pataki Vendéglátóipari és Szolgáltató Kft.	60 millió Ft
Városcsözpont összesen:			25 698 millió Ft

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Északi városrész

9. táblázat: Az Északi városrészben tervezett fejlesztések becsült költségei

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Becsült költség
1.	Habán telep helyreállítása, bemutatása	Sárospatak Önkormányzata	206 millió Ft
2.	Pálóczy Udvarház feltárása, helyreállítása	Sárospatak Önkormányzata	385 millió Ft
3.	Fejlesztési feladatok Végárdó Fürdőn és környékén	Sárospatak Önkormányzata	3 470 millió Ft
4.	Sárospataki betonkeverő üzem korszerűsítése, fejlesztése	DOPEX Kft.	308 millió Ft
6.	Komplex telephelyfejlesztés az ÉPSZER Építő és Szerelőipari Zrt-nél	ÉPSZER Építő és Szerelőipari Zrt.	240 millió Ft
7.	Egyedi turisztikai attrakciófejlesztés	Szentesi Zoltán	20 millió Ft
8.	Telephelyfejlesztés, munkahelyteremtéssel a PATAK-VIZÉP Közmű- Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft-nél	PATAK-VIZÉP Közmű- Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	374 millió Ft
9.	Komplex gépjármű vizsgáztató és javító bázis kiépítése környezetkímélő energiatakarékos megoldásokkal	Norb air Bt.	140 millió Ft
10.	Sárospatak távvezeték rekonstrukció a biztonságos vízellátás biztosítása érdekében a Megyer hegyi víztározó összekötése a Sárospataki vízelosztó hálózattal	Sátorajújhely Zempléni Vízmű Kft	350 millió Ft
11.	Gyártó- és előkészítő csarnok korszerűsítése	Várterm Építő és Gépészeti Kft	65 millió Ft
12.	Sárospatak Fazekas sori szennyvízátelövő városcsözpontot elkerülő új nyomóág kiépítése	Zempléni Vízmű Kft	115 millió Ft
13.	Sárospatak Borsi úti szennyvízátelövő nyomóág meghosszabbítása	Sátorajújhely Zempléni Vízmű Kft	100 millió Ft
14.	Egyházi épületek felújítása, szolgáltatások bővítése	Sárospatak-Végárdói Görög Katolikus Egyházközség	190 millió Ft

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

15.	Turisztikai szolgáltatások bővítése	Zempléni Huszár Kft	50 millió Ft
16.	Fedelel lovarda létesítése hozzá tartozó kiszolgáló egységekkel	Zempléni Lovas Egyesület	31 millió Ft
17.	Egyedi turisztikai attrakciófejlesztés, túraútvonal kiépítése	Zempléni Lovas Egyesület	36 millió Ft
18.	Egyedi turisztikai attrakciófejlesztés	Zempléni Lovas Egyesület	6 millió Ft
19.	A Betyár Lovasközpont lovas szolgáltatásainak európai szintű minőségi fejlesztése.	Ló-Vált Kft.	41 millió Ft
20.	Élménypark létrehozása Végardón	Ló-Vált Kft	24 millió Ft
21.	Vállalkozásfejlesztés a Királyhegy 71 Kft-nél	Királyhegy 71 Kft	258 millió Ft
22.	Megújuló energiaforrás kiépítése	KirályVin Kft.	52 millió Ft
23.	Örömhírvétel Görögkatolikus Óvoda épületének fejlesztése	Miskolci Apostoli Exarchátus	50 millió Ft
24.	Bemutatóhely fejlesztés a Budapest Pataki Kerámia Kft.-nél	Budapest Pataki Kerámia Kft.	22 millió Ft
25.	Energetikai fejlesztések végzése a Budapest Pataki Kerámia Kft.-nél	Budapest Pataki Kerámia Kft.	38 millió Ft
26.	Vállalkozásfejlesztés a Budapest Pataki Kerámia Kft.-nél	Budapest Pataki Kerámia Kft.	10 millió Ft
27.	A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma és Általános Iskolájának fejlesztése a hátrányos helyzetű diákok oktatási igényeinek megfelelően	Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerület	930 millió Ft
28.	Energetikai korszerűsítés a Sárospataki Református Kollégiumban	Miskolc Tiszáninneni Református Egyházkerület	1 346 millió Ft
29.	Tárolótér építése a KERCHNER KFT. telephelyén	KERCHNER KFT	60 millió Ft
30.	Vendéglátásra alkalmas Vitek borospince helyreállítása	Pataki Vendéglátóipari és Szolgáltató Kft.	50 millió Ft
Északi városrész összesen:			8 967 millió Ft

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Déli városrész

10. táblázat: A Déli városrészben tervezett fejlesztések becsült költségei

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Becsült költség
1.	Sárospatak Borsa Kft telephelyfejlesztés	Borsa Hungary Gyümölcsédesség Kft.	245 millió Ft
2.	Gyümölcs feldolgozására alkalmas komplex fejlesztések	Kadosa Hungária Kft.	110 millió Ft
3.	Sárospatak Kadosa Kft szoftver-fejlesztés	Kadosa Hungária Kft.	5 millió Ft
4.	Szálláshelyfejlesztés a Kadosa Hungaria Kft-nél	Kadosa Hungária Kft.	50 millió Ft
5.	A Sárospatakon élők számára társadalmi segítségnyújtás	Gibos Bt.	22 millió Ft
6.	Multifunkcionális közösségi sportlétesítmény kialakítása	Simai Zsolt László	160 millió Ft
7.	A rendelkezésre álló épület bővítése, korszerűsítése.	PEDMOK TEAM Kft.	20 millió Ft
8.	A sárospataki szennyvíztelepen gépi iszapsűrítő évszaktól független kiépítése	Sátoraljaújhely Zempléni Vízmű Kft.	100 millió Ft
9.	Sárospataki Görög Katolikus Egyházközség templomának felújítása	Sárospataki Görög Katolikus Egyházközség	152 millió Ft
10.	Épületkorszerűsítés, energetikai beruházások, közmű felújítása, gépbeszerzések	NORPAN Sütőipari Kft.	50 millió Ft
11.	Vállalkozásfejlesztés a PATAK-VIZÉP Közmű- Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	PATAK-VIZÉP Közmű- Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	178 millió Ft
12.	Biztonságos munkakörnyezet kialakítása a Vitányi és Társa Kft-nél.	Vitányi és Társa Kft.	3,8 millió Ft
Déli városrész összesen:			1 095,8 millió Ft

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Kispatak

11. táblázat: A Kispatak városrészben tervezett fejlesztések becsült költségei

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Becsült költség
1.	Bodrog-part fejlesztése	Sárospatak Önkormányzata, Horgász Egyesület	295 millió Ft
2.	Fejlesztések Kis-Patakon	Magán személy, Egri Téglagyár Kft, Sárospatak Önkormányzata	9 378 millió Ft
3.	A Keller féle lakópark komplex fejlesztése	Egri Téglagyár Kft.	8 900 millió Ft
4.	Humán erőforrás fejlesztés az AS Építész Stúdió Kft-nél	AS Építész Stúdió Kft.	10 millió Ft
Kispatak összesen:			18 583 millió Ft

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

Újtelep és Ipartelep

12. táblázat: Az Újtelep és Ipartelep városrészekben tervezett fejlesztések becsült költségei

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Becsült költség
1.	Munkahely teremtő beruházások előkészítése	Sárospatak Önkormányzata, Borcégér Kft, Magán személy	6 545 millió Ft
2.	Élelmiszeripari feldolgozó üzem létrehozása	Sárospatak Város Önkormányzata	5 145 millió Ft
3.	Sárospatakon logisztikai központ létesítése	Tolcsva Borcégér Kft.	1 100 millió Ft
4.	Gyümölcspálinka lepárló üzem létesítése	Simai Gábor	32 millió Ft
5.	Logisztikai központ fejlesztése	Kispatak 2000 Kereskedelmi Kft.	300 millió Ft
6.	Telephelyfejlesztés a Kispatak-2000 Kereskedelmi Kft-nél	Kispatak 2000 Kereskedelmi Kft.	250 millió Ft
7.	Élelmiszergyártó üzem létesítése	Kispatak 2000 Kereskedelmi Kft.	450 millió Ft
Újtelep és Ipartelep összesen:			13 822 millió Ft

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése

Az alábbi táblázat a település egésze szempontjából jelentős fejlesztési javaslatokat, elképzeléseket tartalmazza, melyek természetesen szorosan illeszkednek a stratégia céljaihoz. Ezek a fejlesztések többnyire nem igénylik a rendezési terv módosítását mivel a 2014-ben véglegesített szerkezeti és rendezési terv a fejlesztési igényeknek megfelelőek került kialakításra. A város tervezi a meglévő, engedéllyel rendelkező sportrepülőter kereskedelmi repülőtérré történő fejlesztését. A kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések várhatóan csak a 2014-2020-as fejlesztési ciklus végén, illetve még később kezdődik majd meg.

A táblázatban szereplő fejlesztési tervek egy részének pontos megvalósítási helye még nem ismert, emiatt nem kerülhetett városrészi besorolásba.

A táblázatok Fejlesztés megnevezése oszlopában feltüntetésre kerültek az egyes fejlesztései tervekhez kapcsolódó stratégiai, illetve célok az alábbi sorszámok szerint:

1. stratégiai cél: A település turisztikai jövedelemtermelő képességének javítása
 - 1.1. rész cél: A kulturális értékek turisztikai hasznosításának fokozása
 - 1.2. rész cél: A természeti környezet turisztikai lehetőségeinek kiaknázása
 - 1.3. rész cél: A térségi együttműködések javítása
2. Stratégiai cél: A közlekedés szűk keresztmetszetének oldása
 - 2.1. rész cél: A város elérhetőségének javítása
 - 2.2. rész cél: A város belső forgalmának tehermentesítése
3. stratégiai cél: A település gazdasági stabilitásának megteremtése és a társadalmi különbségek csökkentése
 - 3.1. rész cél: Vonzó vállalkozói környezet megteremtése
 - 3.2. rész cél: Munkaerő-piaci kereslet-kínálat összehangolása
 - 3.3. rész cél: Alacsony képzettségű, képzetlen munkaerő foglalkoztatási problémáinak kezelése
 - 3.4. rész cél: Helyi termékek népszerűsítése
4. stratégiai cél: Élhető, vonzó és együttműködő város megteremtése
 - 4.1. rész cél: Városi szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítása
 - 4.2. rész cél: Sport, kulturális élet és rekreációs szolgáltatások fellendítése
 - 4.3. rész cél: A társadalmi összefogás és a városfejlesztési tevékenységek működésének javítása

13. táblázat: Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Becsült költség
1.	Közlekedési hálózat fejlesztés (kulcsprojekt) (hálózatos projekt) 2.1, 2.2 rész cél	Magyar Állam, Sárospatak Önkormányzata	A város közúti megközelíthetőségi nehézségeinek feloldása, az utak minőségének javítása, kerékpárutak fejlesztése. Bodrogközi déli elkerülő út Bodrog híddal. A világörökségi területen várost elkerülő déli bodrogközi út és híd mind a kamion forgalom elterelésében, mind a város idegenforgalmi értékeinek megközelítésében nyújt segítséget.	25 830 millió Ft
2.	Hőközpont és távhő-vezetékrendszer korszerűsítés 4.1 rész cél	Sárospatak Város Önkormányzata	Távhő korszerűsítés: 902 lakás, 4 intézmény és több közület távhő korszerűsítése. A 13 intézményi hőszolgáltatónál diagnosztikai vizsgálatok elvégzése után energia-takarékossági program megvalósítása	2 550 millió Ft
3.	Munkahelyteremtő beruházások előkészítése (hálózatos projekt) 3.1 rész cél	Sárospatak Város Önkormányzata	A 37-es út melletti területek megszerzése, infrastruktúrájának kiépítése, azon 70-100 Ha ipari, logisztikai park, közművesítés, iparterületek kialakítása. Csepel - iparterület infrastrukturális fejlesztése, vásártér fejlesztése	2 830 millió Ft
4.	A Szent Erzsébet Út magyarországi szakaszának kialakítása 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 4.2 rész cél	Szent Erzsébet Út Alapítvány	Sárospatak és Wartburg között kiépítendő Szent Erzsébet kulturális és zárándokút magyarországi szakaszának létrehozása. Az adott útvonalon egy folyamatosan hozzáférhető információ és szolgáltatás (szállás, étkezés stb.) kialakítása. Információs pontok kiépítése, szálláshely-fejlesztés, új létrehozás, ill. meglévő felújítása, pihenő helyek kialakítása.	2 159 millió Ft
5.	Sárospatakon ipari és elektronikai hulladék újrahasznosító üzem létrehozása 4.1 rész cél	Szabó Attila és társai	Egy ipari üzemcsarnok és egy alapanyag-és végtermék raktár építése	340 millió Ft

6.	Sárospatak város területén a szennyvízhálózat egyes elemeinek korszerűsítése 4.1 rész cél	Sátoraljaúj hely Zempléni Vízmű Kft	Sárospatak város területén a beton és AC szennyvízvezetékek cseréje, közterületi szennyvízátemelők fejlesztése rekonstrukciója	780 millió Ft
7.	Halastó létesítése Teljes üzemű étkezési haltermelés, munkahelyteremtés 1.2, 4.2 rész cél	PATAK-VIZÉP Közmű- Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Halastó kialakítása mocsaras területen 60000 m2 felülettel, körgáttal, kerítéssel, kezelő-tároló helyiségekkel, melynek pontos megvalósítási helye nem ismert. Megújuló energia hasznosítása, 25 kWp teljesítményű naperőmű létesítése szivattyúk, térvilágítás, kiszolgáló helyiségek energiaellátására.	184 millió Ft
8.	A Református Egyházközség tulajdonában lévő épületek rekonstrukciója 1.1, 4.1 rész cél	Sárospatak Református Egyházközség	A Sárospatak Református Egyházközség fejlesztései sárospataki és Dorkói templom külső felújítása, Darányi-ház, segédlelkész lak, Ifjúsági ház külső belső felújítása, református temetőben ravatalozó építés-közművesítés, kerítés felújítás.	584 millió Ft
9.	Irodaépület létesítése a Hercegkút I.N.V.I.N.O. INVEST Kft. számára 3.1 rész cél	Hercegkút I.N.V.I.N.O. INVEST Kft.	Iroda-vásárlás. Az ügyfelek, megrendelők, befektetők megfelelő környezetben való fogadásához, üzleti tárgyalások lebonyolításához elengedhetetlen egy korszerű jól felszerelt iroda.	23 millió Ft
10.	Egyedi turisztikai szolgáltatás létesítése 1.2, 4.2 rész cél	Hercegkút I.N.V.I.N.O. INVEST Kft.	Bodrogi part Camping Sárospatakon a Bodrog folyó partján egy olyan vízi és szárazföldi vagy akár légi úton érkező turistákat vendégül látó kemping kialakítása mely a térségben egyedülálló úgy szolgáltatásaiban, mint minőségében.	65 millió Ft
11.	Sport és Egészség Centrum A térségben egyedülálló, egészség megőrző sportközpont. 4.2 rész cél	Sátoraljaúj hely KOERDÉNI Kft.	Modern könnyűszerkezetes épület építése	380 millió Ft

12.	Minőségi szálláshely létrehozása 1.1, 1.2 rész cél	Hercegkút MEDWE EM Kft.	Tokaj hegyaljáról hiányzó minőségi szállás szolgáltatást megvalósítása és üzemeltetése, meglévő épület vagy épületek környezetbe illő átépítésével.	980 millió Ft
13.	Borászati üzem fejlesztése Tokaj hegyalján 3.1, 3.4 rész cél	Hercegkút MEDWE EM Kft.	Borászati üzem fejlesztése Tokaj hegyalján. A szőlőt termesztő gazdáknak a betakarítás időszakában jelentkező értékesítési problémákra nyújtana megoldást. A felvásárolt majd feldolgozott alapanyagból magas minőségű Tokaji bort állítanának elő, melyhez magas szintű technológiát alkalmaznának.	470 millió Ft
14.	Borászati üzem fejlesztése Tokaj hegyalján 3.1 rész cél	KirályVin Kft.	Meglévő üzem közműfejlesztése, ezzel is növelve a minőségi termék előállítás hatékonyságát.	96 millió Ft
15.	Meglévő ingatlan vásárlása, felújítása 3.1 rész cél	Bodrogszparti Első Esély Nonprofit Szociális Szövetkezet	A cél, hogy egy saját irodában tudják fogadni a megrendelőket, el tudják látni az irodai funkciókat.	16,5 millió Ft
16.	Energetikai fejlesztések végzése 4.1 rész cél	Kispatak-2000 Kereskedelmi Kft.	Hőszigetelés: régebbi építésű falak, födémek utólagos hőszigetelése. Nyílászárócseré: rosszul záródó, rossz hőszigetelésű ajtók, ablakok cseréje	100 millió Ft
17.	Informatikai rendszer kiépítése 3.1 rész cél	Kispatak-2000 Kereskedelmi Kft.	Nagykereskedelmi logisztikai központ és a vele kapcsolatban álló kiskereskedelmi üzletek informatikai rendszerének fejlesztése. Az integrált informatikai rendszer együttműködő készletnyilvántartó, számlázó, könyvelő-bérszámfejtő és controlling rendszert támogat majd.	25 millió Ft
18.	Új raktárépület létesítése 3.1 rész cél	Miskolc Italkereskedő-Ház Zrt.	Új raktárépület és szociális blokk, iroda létesítése, meglévő bérlemény kiváltása. Raktárterület korszerűsítés és bővítés	80 millió Ft
19.	Kereskedelmi Reptér fejlesztése 1.2, 1.3, 2.1, 3.1 rész cél	Sárospatak Város Önkormányzata	Út, víz-csatorna-elektromos kábel, ellátás, út, kifutó pálya és kiszolgáló épület építés képezik a fejlesztés feladatait.	5000 millió Ft

20.	Új iparterület kialakítása (hálózatos projekt) 3.1 rész cél	Sárospatak Város Önkormányzata	Páterhomok térségében, a tervezett elkerülő út csatlakozásánál ipari terület kialakítása	50 millió Ft
Akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések összesen:				42 542,5 millió Ft

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Bevezetés

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia és a Városfejlesztési Koncepció mellékleteként legutóbb 2010-ben készült települési Antiszegregációs Terv. A szegregátumok fejlesztésére, illetve a szegregáció kialakulásának megelőzése céljából, valamint a perifériára szorult lakosság felzárkóztatására számos programtervet tartalmaz a dokumentum. A tervezett programok az alábbi témákat érintették:

- **Lakhatási integrációs, mobilizációs program:**
A településen élő hátrányos helyzetűek lakhatási viszonyának rendezése, bérlakások kijelölése, valamint a szegregált területen élők társadalmi felzárkóztatása.
- **Oktatási integráció:**
A hátrányos helyzetű gyerekek városi oktatási rendszerbe való beintegrálásának segítése, iskolákba történő eljutásuk és a szabad idejük hasznos eltöltésének segítése, megelőzve ezzel az elkallódásukat. Fontos cél volt a hagyományaik őrzése, valamint a tehetséges nehéz körülmények között élő fiatalok számára tehetséggondozó programok kialakítása. Az oktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése a felmerülő igényeket kiszolgálására.
- **A foglalkoztatási helyzet javítása:**
Az alacsony képzettségi szinten rendelkező, főként roma származású lakosság számára képzések szervezése, majd a megszerzett tudás révén munkaerő piaci integrációjuk megvalósítása.
- **Egészségügyi programok:**
A hátrányos helyzetű lakosság egészséges és hosszú életre való esélyének javítása, a nők egészséges életmódra való oktatása, egészségmegőrző és figyelemfelhívó valamint szűrési programok létrehozása. A rendőrséggel közösen közlekedésbiztonsági, bűnmegelőzési és drog prevenciók előadások szervezése.
- **Szociális ellátások javítása:**
A városi szociális ellátórendszer szolgáltatásainak fejlesztése, házisegítség-nyújtás bővítése az egyedül élő idős személyek biztonsága érdekében, valamint tanyagondnoki szolgálat kiépítése a külterületeken és tanyán élő rászorulóknak számára.

A hátrányos helyzetben lévő lakosság életminőségének javítására, az Antiszegregációs Tervben szereplő programok megvalósítására a 2007-2013-as fejlesztési időszakban 26 projektet elnyerése történt meg Sárospatakon. TÁMOP forrásokból a közoktatási intézmények esélyegyenlőségi célú fejlesztései, a leghátrányosabb helyzetben lévő tanulók iskolai lemorzsolódását csökkentő intézkedések, tehetséggondozó és egészségre nevelő, szemléletformáló életmód programok támogatása valósult meg. A GOP finanszírozása révén a hátrányos helyzetben lévők számára munkalehetőség teremtő komplex beruházások támogatása történt meg több vállalkozás esetében is. egyéb forrásokból létrejöttek továbbá a komplex programmal segített hátrányos helyzetű

kistérségek fejlesztési és együttműködési kapacitásának erősítésével, valamint egyes közintézmények akadálymentesítésével kapcsolatos beruházások is.

A beruházások nyomán a településen élő hátrányos helyzetű lakosság életminőségének javulása megkezdődött, ezt a folyamatot a 2014-2020-as fejlesztési időszakban a város tovább kíván folytatni, melyhez jelen fejezet nagymértékben hozzá fog járulni.

Sárospatak város jelen anti-szegregációs terve az Integrált Településfejlesztési Stratégiát megalapozó, helyzetelemző dokumentumokban bemutatott elemzések segítségével készült el. Az anti-szegregációs terv éles kontúrokkal rajzolja meg Sárospatak város lakóhelyi szegregátumait.

Az anti-szegregációs terv első részében a szegregáció formáit, szociológiai okait, következményeit mutatjuk be, vizsgáljuk meg. A második részben mutatjuk be a település szegregátumait, az azokban élő népesség szocio-ökonomiai, stb. viszonyait. A harmadik részben azokat fejlesztési irányokat, programterveket mutatjuk be, amelyek hatékony módon tudják előmozdítani a szegregátumokban élők szociális, oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi helyzetének javulását, társadalmi integrációjának előmozdítását.

A szegregáció fogalma, típusai, okai, következményei

A szegregációt a hátrányos megkülönböztetés egy formájaként határozhatjuk meg. A hazai társadalomtudományi szakirodalomban, valamint jogalkalmazási gyakorlatban a szegregáció elkülönítést jelent.

A hátrányos megkülönböztetésnek többféle formája létezik. Szegregációnak két típusát különböztetjük meg a lakóhelyi, valamint az oktatási szegregációt. Az anti-szegregációs terv tekintetében a leghangsúlyosabb motívum a lakóhelyi szegregáció.

A lakóhelyi szegregációnak két alosztála létezik: az úgynevezett **spontán szegregáció**, valamint a **tudatos**, különböző intézkedések, jogszabályozások révén előálló szegregáció. Spontán szegregációnak azt a folyamatot tekintjük, amikor egy városon, földrajzi egységen belül (vagy oktatási intézményben), amelyben vegyes társadalmi és etnikai összetételű lakosság élt, (jár iskolába) különböző társadalmi, gazdasági okok következtében a jobb társadalmi helyzetű lakosság (diákok) helyére folyamatosan, tendenciaszerűen rosszabb társadalmi helyzetű, olykor pedig homogén etnikai háttérű lakosság költözik be (diákok kerülnek). Hazánkban a szegregációnak alapvetően ez az alosztála jellemző.

Tudatos szegregációnak nevezzük azt a folyamatot, melyben a helyhatósági vagy országos jogszabályi rendelkezések révén a településeken belül olyan lakóövezeteket hoznak létre, amelyek az esetek egy részében nem kapcsolódnak szervesen a város szövetéhez, azokban nincsenek vagy csak csökevényes formában vannak jelen minőségi közszolgáltatások, az ott élő lakosság az esetek túlnyomó többségében etnikai és társadalmi összetétel szempontjából homogén egységet képeznek. Hazánkban nem volt arra precedens, hogy ilyen vagy ehhez hasonló, jogszabályi szinten is rögzített formája jöjjön létre a lakóhelyi szegregációnak.¹

¹

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_05_Ladanyi_Sandor_Tarsadalom_es_terszerkezeti_atalakulasok/ar26.html

A magyarországi szegregációval kapcsolatos kutatások megállapításai szerint az egyes szegregátumok létrejötte háttérben **összetett társadalmi, gazdasági okok húzódnak meg.**² A hazai szegregációkutatás leginkább a mélyszegénységben élők, ezen belül is a roma lakosság lakóhelyi szegregációjára fókuszál.³ A rendszerváltás előtti Magyarországon is voltak település részek, ahol kiterjedtebb lakókörnyezetben nagy számban éltek szegény, jellemző roma családok. Azonban abban az időben e szegregátumokban lakók túlnyomó többsége aktívan kapcsolódott a munkaerő-piachoz, állandó jövedelemmel rendelkezett, ebből fakadóan ugyan szerény, de biztos egzisztenciális helyzetben volt. Tovább az itt élők társas kapcsolati hálójá színesebb, tagoltabb volt. Mindezek okán a szegregátumban élő emberek szervültek a város életébe, a szegregátumon kívül élő emberekkel mindennapos és aktív kapcsolatot ápoltak, tehát a térbeli elkülönülés nem járt együtt gazdasági, társadalmi izolációval.

A jelenkori Magyarországon tapasztalható szegregációs tendenciák erősödését alapvetően és közvetett módon a rendszerváltás okán a társadalmi, gazdasági struktúrában végbe ment számos negatív előjelű változásai eredményezték. A rendszerváltáskor több iparág szűnt meg vagy alakult át radikális módon. Ezek közé tartozott a nehéz- és építőipar, valamint a mezőgazdaság is. A romák többsége is ezekben az iparágakban dolgozott. Az alacsony képzettséggel rendelkező romák tömegesen veszítették el állásukat, ezzel pedig megélhetésüket biztosító jövedelmüket. Mindez alapvető módon határozta meg a lakhatási, oktatási, stb. viszonyait, valamint társadalmi és térbeli mobilitási lehetőségeiket. Fontos hangsúlyozni, hogy a rendszerváltozás negatív hatásai nem csak a roma népességet érintették érzékenyen, a társadalom többségét. Ezt azért is fontos hangsúlyozni, mert ennek fényében jobban megérthetőek azok a változások, amelyek egye-egy településen felerősítették, felgyorsították és lemélyítették a szegregációs tendenciákat. Amikor egy-egy településen beszűkültek, vagy beszűkülnek a munkaerő-piaci lehetőségek, abban az esetben a jobb anyagi helyzetben lévő, edukáltabb társadalmi rétegek lábbal kezdenek szavazni, vagyis olyan település részre, vagy városba költöznek, ahol a munkaerő-piac igényt tart a tudásukra, munkájukra. Helyben pedig azok a csoportok maradtak, maradnak, akik nem rendelkeznek megfelelő tudás-, anyagi-, és kapcsolati tőkékkel.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Sárospatak Város Önkormányzata is Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az Anti-szegregációs Terv elkészítése során szegregátumnak azokat a település részeket tekintjük, amelyek területileg egybefüggőek, jól körülhatárolhatóak, mely területeken legalább 50 fő lakónépességet alapul véve az aktívkorúakon belül az alacsony státusú lakosok aránya nagyobb

² Furcsa mód azok település részek is szegregációs tendenciák eleven létezéséről tesznek tanúbizonyságot, ahol alapvetően felső-középosztályba, helyi elitbe tartozó társadalmi rétegek hoznak létre lakóparkokat, olyan övezeteket, ahová az alacsonyabb társadalmi osztályba tartozóknak minimális az esélyük a beköltözésre.

³Csanádi-Ladányi (1998), Ladányi János (2007), Ladányi János (2008),

egyenlő, mint 35%. Alacsony státuszúnak azt a személyt tekintjük, akinek az iskolai végzettsége nem magasabb 8 osztálynál, és nem rendelkezik rendszeres (hivatalos) munkajövedelemmel.

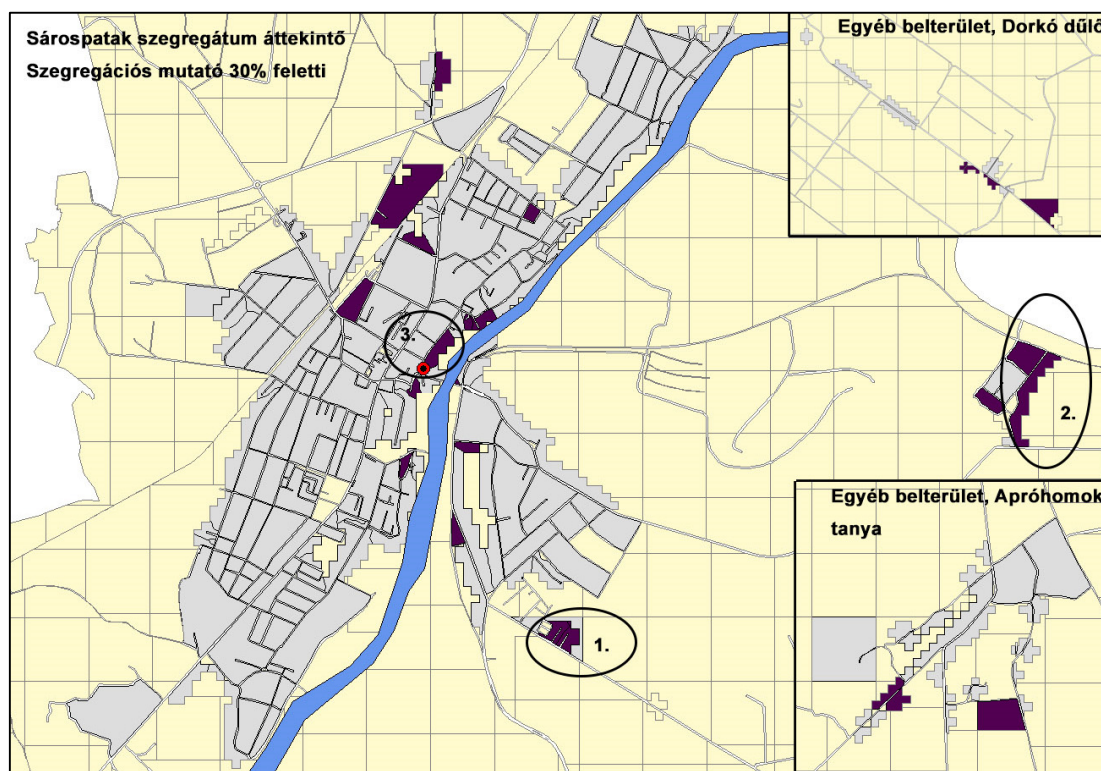
3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása)

Sárospatak Város Önkormányzata településszerkezetéből, illetve a lakosság összetételéből adódóan természetes úton, objektív körülmények hatására létrejött szegregátummal rendelkezik. A szegregátum fennmaradása nem előnyös sem társadalmi, sem gazdasági okokból.

A város szegregátumai 3 területen találhatók, melyekre jellemző, hogy jól elkülönülnek egymástól:

- 1. szegregátum területe magába foglalja a Búzavirág utca és Pipacs mindkét oldalát, valamint a Dorkói utca északi oldalát.
- 2. szegregátum tartalmazza a Halászhomok tanya keleti oldalát és a Névtelen utcát.
- 3. szegregátum területe pedig felépül a Kossuth Lajos utca keleti részéből és az Attila út és a Hárs köz közötti részből.

7. ábra: Sárospatak szegregátumainak elhelyezkedése

Forrás: KSH

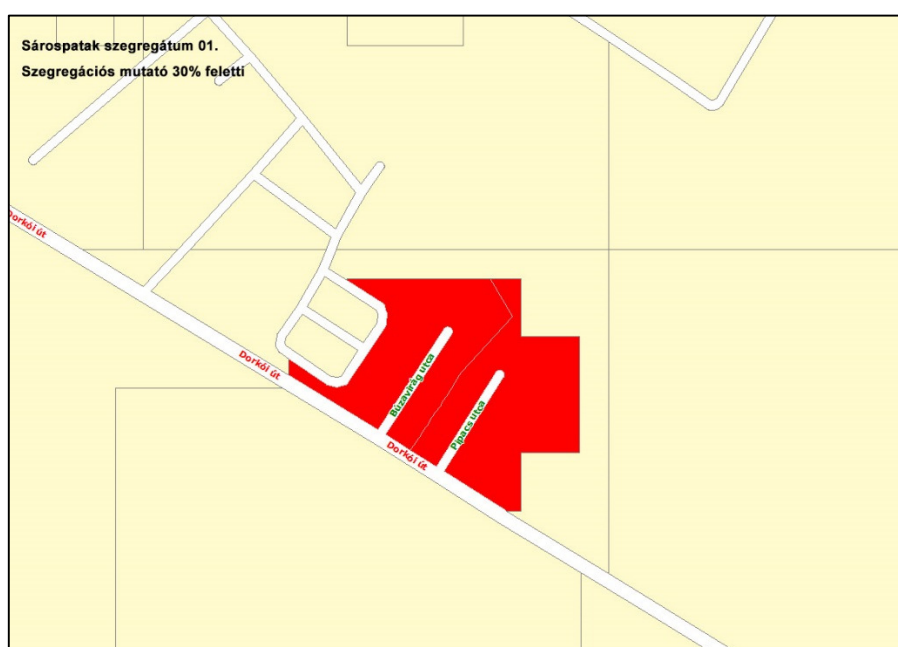
3.1.1. Veszélyeztetett területek bemutatása

A KSH által lehatárolt szegregátumnak minősített területekről elmondható, hogy a város belterületének peremén találhatóak, az épületállományok, utak, közműszolgáltatások felújításra, átértékelésre szorulnak. A területek környezetében illegális hulladék-lerakások láthatóak.

A szegregációval érintett területek iskolázottsági szintje is jóval a városi értékek alatt van. Ugyanis a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (az aktív korúakon belül) két szegregátumban is 80%-os, ugyanezen, két területen pedig senki nem rendelkezik felsőfokú végzettséggel.

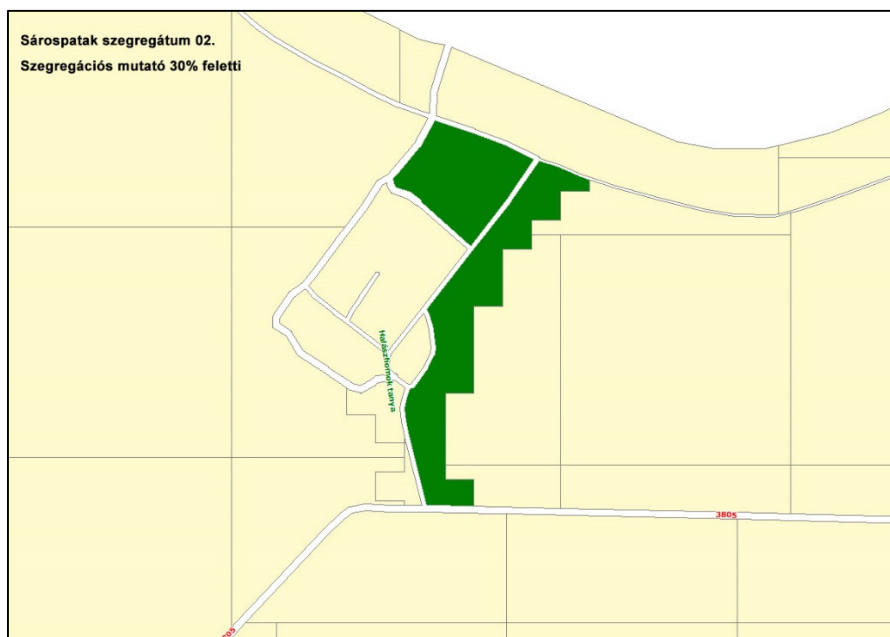
A szegregátumokban azonban nem csak az iskolázottságot, a munkanélküliséget érintő nehézségek és társadalmi problémák koncentrálnak, hanem gazdasági tekintetben is elmaradottak. Az itt élő családok jövedelmi viszonyai és életkörülményei jelentősen elmaradnak a település átlagos szintjétől.

8. ábra: az 1. szegregátum területe

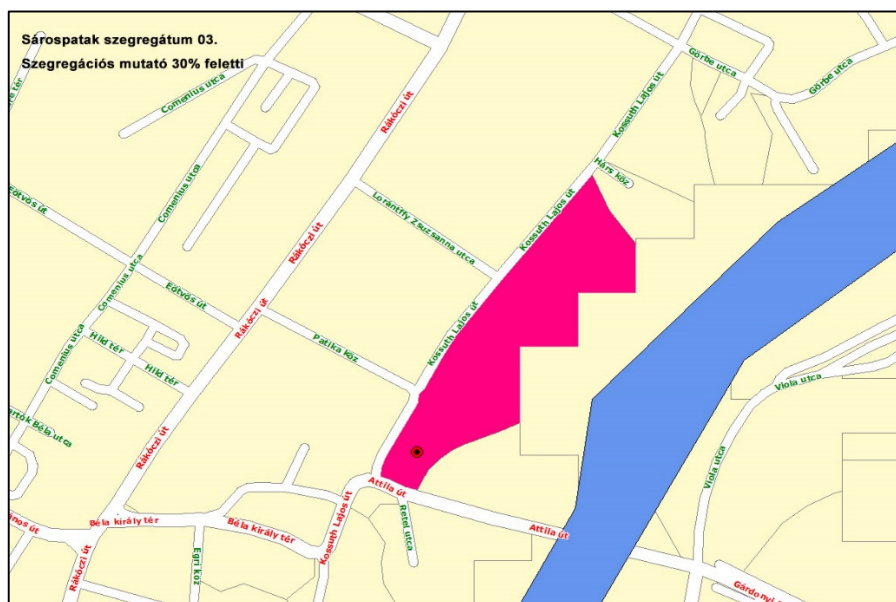
Forrás: KSH adat

9. ábra a 2. szegregátum területe

Forrás: KSH

10. ábra a 3. szegregátum területe

Forrás: KSH

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

A szegregátumban mélyszegénységben élők élnek, akik közül egy része roma nemzetiséghez tartozónak vallja magát. A társadalmi problémák a munkahelyek és ezzel párhuzamosan az ott élők szakképzettségének a hiányából eredő munkanélküliségből következnek. A foglalkoztatás hiánya a mélyszegénységből eredők mindennapi, sok esetben alimentációs problémák jellemzőek az ott élők helyzetére, melyből többségükönél mentális problémák is kialakulnak. A szegregátumban lakó családok nagyszámú gyermeket nevelnek, ezért a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya magas. A családok bevételi forrása a szociális ellátórendszer ellátásaiból ered, kiegészülve az alkalmi, illetve közfoglalkoztatásból eredő munkabérrel. A szegregációval veszélyeztetett terület teljes települést érintő átrendeződésével nem kell számolni ellenben érezhető és érzékelhető a szegregátumban élők kitörésének szándéka, melyet a város vezetése saját eszközeinek erejéig támogat.

A mélyszegénység több tartalmi rétegből áll össze. A mélyszegénységben élők jelentős része alacsonyan képzett és nem foglalkoztatott személyek köre, mely emberek súlyos megélhetési problémákkal küzdenek az élet mindennapján. Az anyagi javak szűkössége kihat az alimentációra, az egészségi állapotra, a lakhatási körülményekre, továbbá jelentős annak a veszélye, hogy újratermelődik a mélyszegénységben élők, mely során generációk „örökítik át” ezt negatív állapotot.

A mélyszegénység térbeli dimenziója, hogy a mélyszegénységben élő családok rendszerint szegregált körülmények között telepeken, leromlott városrészekben élnek. A mélyszegénységben élő társadalmi réteg jelentős részét a roma nemzetiséghez tartozók teszik ki. A romák többségi kultúráról elkülönült, eltérő szocializációs mintája, szemlélete és életmódja nagyobb eséllyel determinálja a mélyszegénységet a roma közösségekben. Az esélyegyenlőségi program fókuszában a mélyszegénységben élők között a romák helyzete külön figyelmet érdemel az esélyegyenlőségi program intézkedései között. Az önkormányzat az esélyegyenlőségi programban a mélyszegénységben élőket, elsődlegesen homogén célcsoportként, nemzetiségi többletjellel nélkül kezeli. A kialakított álláspont szerint a célcsoportokhoz tartozók esélyegyenlőségét a célcsoportokhoz tartozás okán biztosítani kívánja, nemzetiségi szempontok nélkül.

A szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) értéke az érintett területen 30% feletti és a területen élő népesség száma több, mint 50 főt érint. KSH adatai alapján három olyan területe van Sárospataknak, ahol a szegregációs mutató meghaladja a 30%-ot, és kettő olyat határoztak meg, ahol 35% feletti. Ezen területek lakosság száma meghaladja az 50 főt. A következőkben Sárospatak szegregátumainak jellemzőit láthatjuk:

14. táblázat Sárospatak szegregációs mutatói

Mutató megnevezése	Sárospatak összesen*	1. szegregátum (Búzavirág utca mindkét oldala - Pipacs utca mindkét oldala - Dorkói út északi oldala)	2. szegregátum (Halászhomok tanya keleti része)
Lakónépesség száma	12991	97	151
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,7	46,4	27,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,4	52,6	63,6
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	23,9	1,0	9,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	12,0	92,2	63,5
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	21,1	0,0	0,0
Lakásállomány (db)	5271	21	42
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	10,0	90,5	52,4
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,9	60,8	70,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,6	54,9	53,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	54,2	39,2	28,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	39,1	26,1	55,0
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	12942		
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	36,5	75,0	72,4
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	56,6	75,3	69,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	11,9	16,7	37,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,3	4,2	30,4
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	8,0	90,5	53,8
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,5	61,9	28,2

Forrás: KSH adatszolgáltatás

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

3.1.2. Anti-szegregációs célok és intézkedések

Sárospatak városának elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban.

Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához.

Az anti-szegregációs terv eszközrendszerében előforduló minden elem és beavatkozás esetén szükséges a helyi lakosság minél szélesebb körű tájékoztatása a programok céljairól, szükségességéről és fontosságáról. A feltárt problémák egyben kijelölik a szükséges beavatkozási irányokat is. Ezek közül kiemelhető a lakáskörülmények javítása, a foglalkoztatási helyzet javítása, illetve a szolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatása.

3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodtunk attól, hogy bárminemű beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A fent bemutatott fejlesztések bizonyítják, hogy a településvezetés alapvetően olyan projektek megvalósításában érdekelt, amelyek sem direkt, sem pedig közvetett módon nem járulnak hozzá a szegregáció erősödéséhez, fixálódásához. Ez részben a komplex fejlesztési szemléletmódból fakad, valamint abból, hogy rendelkezésre állnak olyan alapidokumentumok, mint a Helyi Esélyegyenlőségi Program, korábbi Integrált Városfejlesztési Stratégia és a most elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia, amelyek a bizonyíték alapú tervezés módszertanát alkalmazva fogalmazzák meg rövid, közép és hosszú távú fejlesztési célkitűzéseiket. E dokumentumok bemutatott fejlesztési irányok, programok összhangban vannak egymással, egymásra épülnek, ezzel is megalapozva azok sikerességét, szinergikus hatásaiak érvényesülését.

3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációt okozó folyamatok hátterében különböző okok húzódnak meg, közülük a legfontosabb az alacsony iskolai végzettségből következő munkanélküliség, a kizárólagosan a legolcsóbb és egyben legrosszabb minőségű lakhatáshoz történő hozzáférés lehetősége, az eladósodás és ennek következtében a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés szűkülése.

A településen élő legszegényebb családok támogatását az önkormányzat feszített gazdálkodása ennek ellenére felvállalja annak érdekében, hogy helyzetük javuljon, körük ne bővüljön.

A rossz szociális helyzetben lévő családokon leginkább az segít, ha tagjai munkához jutnak, ez az alapfeltétele a család jobb helyzetbe kerülésének.

További szegregálódási folyamatokat indíthat el, ha egy városrész leromlása elindul, az önkormányzat felelőssége, hogy ezt észlelje és gyorsan reagáljon. Hatvan város önkormányzata mindent el fog követni, hogy a leromló területek további pusztulását megállítsa. Ennek egyik eszköze lehet a hiányzó

közzolgáltatások elérhetővé tétele. A fentebb jelzett problémák és lehetséges megoldások érdekében az önkormányzat törekedni fog arra, hogy megtalálja azokat a külső, leginkább pályázati forrásokat, amelyek segítségével a település alacsony státuszú lakosait támogatni tudja – oktatási felzárkózás, munkahelyteremtés, közutak fejlesztése, közmű ellátásának fejlesztése.

A szegregátumok létrejötte részben spontán folyamat eredménye. A jelenlegi városfejlesztési elképzelések szerint nem ismert olyan beavatkozás, amely a területeken az ingatlanok nagyszámú bontását követelné meg, ezzel esetlegesen hozzájárulva újabb szegregátumok létrejöttéhez.

Lent javasolt intézkedéseink igazodnak a Város vezetése által elfogadott átfogó fejlesztési és pályázati tervekhez.

15. táblázat A szegregátumok területén javasolt intézkedések

	Szegregációs tendenciák mérséklése, a szegregátumban élők életminőségének, társadalmi integrációs esélyeinek javítását célzó intézkedések.	Az intézkedések várható hatásai.
1	A városban élő polgárok esélyegyenlőségének, életminőségének, integrációjának előmozdítását, javítását célzó alapidokumentumok elkészítése, évenkénti felülvizsgálata, az abban foglalt intézkedések megvalósításának érdekében: Helyi Esélyegyenlőségi Program Közoktatási Esélyegyenlőségi Program Anti-szegregációs Terv	Az érintett dokumentumok tartalmi szinten összhangba kerülnek A bizonyíték alapú tervezésnek köszönhetően célirányos, összehangolt, egymásra épülő programok kerülnek kidolgozásra, végrehajtásra. A dokumentumokban megjelölt beavatkozási irányok, célkitűzések támpontot nyújtanak a helyi intézmények programjainak kidolgozásához is. Mindezek révén a fejlesztési sinergiák jöhetnek létre.
2	<u>Oktatás</u> - Korai be óvodázást segítő program elindítása - HHH gyermekek számáról szóló – az adatvédelmi törvényekkel összhangban lévő – pontos nyilvántartás - Innovatív pedagógiai technikák, módszerek bevezetése - Sikeres továbbtanulást, pályaorientációt megalapozó programok bevezetése - HHH diákokat támogató Mentor program kidolgozása - Tanoda jellegű programok - Általános iskolát végzettek vagy az általános iskolát el nem végzettek száma magas, ennek feltehetően nagy része roma származású polgár, akik alacsony státuszú lakosok.	- A település köznevelési tevének összehangolására, bizonyíték alapú tervezésére, programok kidolgozására nyílik lehetőség - A pályaorientációs program lehetőséget teremt a tudatos, célirányos továbbtanulásra, a lemorzsolódás megakadályozására - Általános iskolai tanulmányok befejezését célzó intézkedésekkel és még tovább tanulási, szakmaszerzésre irányuló lehetőségekkel elősegítjük az alacsony státuszú lakosság nyílt munkaerő-piacon történő elhelyezkedését

3	<u>Foglalkoztatás</u> Aktív korú alacsony státuszú lakosok foglalkoztatási rátájának javítása érdekében: - Átfogó felmérés készítése arról, hogy a városban működő vállalkozások milyen arányban tudnának alacsony iskolai végzettségű munkavállalókat foglalkoztatni - Felmérés keretében megvizsgálni, hogy rövid és középtávon mely szakmákra van leginkább kereslet - Olyan jogszabályi, támogatási klíma kialakítása, amely kedvez a közép és nagyobb volumenű vállalkozások - Képzésbe ágyazott foglalkoztatási programok kidolgozása - Intézményközi együttműködések (Munkaügyi kirendeltség, Családsegítő, Roma Nemzetiség Önkormányzat, Települési Önkormányzat)	- A helyi vállalkozások társadalmi felelősségvállalásának erősítése, a szegregátumban élő aktív korú népesség nagyobb arányú foglalkoztatásnak előmozdítása - Munkahelyteremtő beruházások, működő tőke városba történő vonzása révén lehetőség nyílik a szegregátumban élők nagyobb arányú foglalkoztatására, esetleges előnyben részesítésére - Olyan programok, amelyek lehetőséget biztosítanak szegregátumban élő számára élelmiszerek megtermelésére, önellátására, vállalkozóvá válás elősegítésére - Olyan programok kidolgozása, lebonyolítása, melynek keretében a szegregátumban élő aktív korú lakosság piacképes szakismeretekre, készségekre tehet szert
4	<u>Lakhatás</u> - Rossz műszaki állapotban lévő ingatlanok felújítása, nyílászáróinak cseréje - Lakóingatlanok komfortfokozatának emelése	- Erre nincs lehetőség, célunk, hogy ne bővüljön a szegregátumban élők száma.
5	<u>Infrastruktúra</u> - Szilárdburkolatú utak és járdák felújítása - Közvilágítás javítása	A tervezett intézkedések révén javulhat a szegregátumban élő családok életminősége. - Emelkedhet az ingatlanok piaci értéke.
6	<u>Egészségügy</u> - A szegregátumban élő lakosság szűrővizsgálatokkal kapcsolatos felvilágosítása, azokon való részvételre való ösztönzése - Családtervezéssel kapcsolatos ismeretek átadása - Szexuális élettel, valamint védekezésekkel kapcsolatos felvilágosítás - Kábítószer és alkoholfogyasztás veszélyéről szóló felvilágosítás	- Az intézkedés révén a szegregátumban élők körében csökkenhet a krónikus és rákos megbetegedések aránya. - Az intézkedés révén csökkenhet szegregátumban élő fiatalok korai házassága, gyermekvállalása, tudatosabbá válhat a családtervezés. - A intézkedés révén csökkenhet a szegregátumban élők körében a nem kívánt terhességek aránya, az ebből fakadó iskolai lemorzsolódás.
7	<u>Kultúra</u> - Romák eredetéről, kultúrájáról, magyar történelemben játszott meghatározó szerepéről szóló információk átadása - Közösségi-tér kialakítása	- Pozitív roma és nem roma (kettős) identitás erősítése, a roma és nem roma emberek közötti azonosságok erősítése

Forrás: saját szerkesztés

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

16. táblázat Sárospatak esélyegyenlőségi ajánlásai

AJÁNLÁSOK		
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége		
1	A sárospataki roma nemzetiség lakhatási problémáinak javítása	Csökkenteni a lakhatási problémákat. Rövidtávú cél: szemléletváltás Középtávú cél: a rendelkezésre álló lakásokról információs adatbázis kialakítása. Hosszú távú cél: roma telepek felszámolása, vagy a roma telepen található ingatlanok felújítása.
2	A sárospataki roma gyerekek iskolai hiányzásának csökkentése	A sárospataki roma gyerekek iskolai hiányzásának csökkentése; a hiányzások csökkentése a családokkal együttműködve, továbbá a tanulmányi átlagok növelése.
3	A többségi társadalom és a nemzetiség közötti különbségek csökkentése	Csökkenteni a többségi társadalom közötti ellenétek kiváltó okait.
II. A gyermekek esélyegyenlősége		
1	A gyermekek hátrányos helyzetének, veszélyeztetettségének enyhítése	A város peremterületein, külterületein ill. tanyákon élő gyermekek hátrányos helyzetének, veszélyeztetettségének csökkentése, normalizálása. Segítése annak, hogy ugyanolyan esélyekkel kezdjék tanulmányaikat, mint a belterületen, városban élők
2	Továbbtanulási, pályaorientációs esélyegyenlőségük megteremtése	A város peremterületein, külterületein ill. tanyákon élő gyermekek továbbtanulásának, pályaorientációjának segítése, fejlesztése. Praktikus információk nyújtása a pályaválasztáshoz
3	Mentálhigiénés állapotuk és életkörülményeik javítása	A város peremterületein, külterületein ill. tanyákon élő gyermekek higiénés és mentálhigiénés állapotának javítása segítő foglalkozásokon és tréningen keresztül, egyéni és csoportos formában. Életkörülményeik javítása

III. A nők esélyegyenlősége		
1	Nők felvilágosítása szociális támogatás, munkajogi ügyekről	Cél a női munkát keresők munkajog tudatosságának erősítése. Továbbá az őket érintő jogszabályokról, szociális és családjogi támogatásokról való felvilágosítás
2	Részmunkaidőben, GYES-ről GYED-ről visszatérő nők foglalkoztatásának segítése	A kisgyermekes anyák általában egyedül maradnak a család és hivatás összehangolásának megoldásában, munkaerő-piaci - reintegrációjuk ezért fokozottan nehéz. Cél számukra munkaerő-piaci aktualítások, információk nyújtása, szakmai kapcsolatok erősítése. Támogató munkahelyi környezet kialakítása.
3	Családbarát munkahelyek kialakítása, teremtése	A munkaerő-piaci és családi feladatokat összeegyeztető segítő szolgáltatások kialakítása. Munkahelyeken gyereksarok kialakítása.
IV. Az idősek esélyegyenlősége		
1	Az idősek életminőségének javítása	Az idős emberek elmagányosodásának, izolálódásának megelőzése, e célcsoport leszakadásának és perifériára való kerülésének megakadályozása illetve csökkentése, a demenciálódás megelőzése. Az Idősek Klubjának igény szerinti bővítése, nyugdíjas klubok létrehozása, a közösségi tevékenységek végzésére alkalmas „közösségi terek” létrehozása.
2	Áldozatsegítés idős korban, az időskorúak ellen elkövetett bűncselekmények megelőzése.	Az időskorúak figyelmét felhívni az egyre nagyobb méreteket öltő idős ellen elkövetett bűncselekményekre és ennek megakadályozása érdekében a fokozott elővigyázatosságra; tájékoztató előadások és konzultációk, valamint fórumok tartása a rendőrség, a lakosság és civil szervezetek kezdeményezése által.

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége		
1	Szociális alapszolgáltatások, állami és civil fenntartású szervezetek koordinációja, fejlesztése és a támogató szolgálat erősítése.	Hatékony munkavégzés. A fogyatékkal élők ellátása otthonukban, illetve a szállítási igényeknek megfelelő szolgáltatás biztosítása.
2	Az önkormányzat által nyújtott szolgáltatások infokommunikációs akadálymentesítése	A dolgozókból legalább egy fő képes legyen jelnyelven kommunikálni. Értelmi sérültek (Easy to read), illetve látás-, és hallássérültek részére is használható legyen a weblap.
3	Fogyatékkal élők foglalkoztatása az önkormányzatnál és intézményeinél	A célcsoport foglalkoztatási volumenének növelése, ezzel igazodva az ENSZ egyezményben meghatározott elvhez, melynek hatálya kiterjed az önkormányzatokra is. A célcsoport részére évente speciális állásbörze megrendezése.
5	Fogyatékkal élők szabadidős, sport és művészeti tevékenységeik támogatása	A város sportéletében kapjon szerepet a fogyatékos sport és a paraművészet. A célcsoport sportolói, művészei kedvezményesen, vagy térítésmentesen használhassanak - az erre a célra kijelölt létesítményeket.
6	Rehabilitációs és Foglalkoztatási Tanács felállítása	Általános cél: egy olyan szakmai tanács létrehozása amely munkája során a fogyatékkal élők foglalkoztatásával kapcsolatos kérdéseket, problémákat, átláthatóbbá teszi, a munkaerő-piaci szereplőket (munkaügyi központ, foglalkoztatók, önkormányzat, civil szervezetek) összefogja.

Forrás: saját szerkesztés

1. Felhívjuk az Önkormányzat figyelmét, hogy a városban élő és tanuló hátrányos helyzetű gyermekek szociális és oktatási helyzete fokozott figyelmet igényel. Életkörülményeik javítása érdekében előtérbe kell helyezni az esélyegyenlőséget biztosító felzárkóztatási programokat, nevelési módszereket.
A feladat megoldása érdekében továbbra is szükség van az érintett intézmények, egyházi és civil szervezetek szoros együttműködésére, összehangolt munkájára.
A roma gyermekek számára külön programok vagy felzárkóztatási stratégia kialakítására van szükség az országos illetve helyi roma szervezetek célkitűzéseivel összhangban.
2. Felhívja az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy a munkahelyi esélyegyenlőség biztosítása érdekében az esélyegyenlőségi referensi feladatok folyamatosan legyenek ellátva, annak érdekében, hogy az esélyegyenlőségi terv, betartását folyamatosan figyelemmel kísérhesse, elkészíthesse a helyzetfelmérést (kétévenként), kidolgozza a panasztételi eljárást, kivizsgálja az esetleges panaszokat.
3. Felhívja az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy a munkahelyi esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód érdekében dolgozzon ki új eljárásrendet, s ennek érdekében vállalják, hogy:
 - a. nem, nemzetiség stb. szempontjából nem tesznek különbséget. Ennek érdekében az álláshirdetéseket mindenki számára hozzáférhető módon (pl. írott sajtón túl rádió, civil szervezetek, Internet) a célcsoportok minél nagyobb részének elérésével teszi közzé.
 - b. A felvételi elbeszélgetéshez, felméréshez szükség esetén jeltolmácsot, felolvasót biztosítanak.
 - c. A felvételnél nem lehet kizáró tényező, hogy a munkavállalónak speciális eszközökre (pl. nagybetűs billentyűzet, akadálymentes munkakörnyezet) van szüksége a munka ellátásához.
 - d. A munkaerő felvétel során a hangsúlyt az adott munkához szükséges készségekre, tapasztalatokra, az ezen alapuló megbízhatóságra helyezi.
 - e. A munkaerő – felvételi eljárásban résztvevőkről nyilvántartást vezet.
 - f. Sem közvetve, sem közvetett módon nem sértik meg az egyenlő bánásmód elvét
4. Felhívja a polgármestert és a jegyzőt, hogy készítsen ütemtervet az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények fizikai akadálymentesítésére folytatására. Gondoskodjanak a munkahely speciális igényű munkavállalók számára is egyenlő esélyű hozzáféréséről. Továbbá, kérjük, hogy az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy bérezés és juttatások területén a munkahelyi esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód érdekében vállalják, hogy:
 - a. Felülvizsgálják bérezési rendszer, a hátrányos helyzetek kialakulásának okait
 - b. Az indokolatlan béreltéréseket megszüntetik
 - c. Felülvizsgálják az eddigi juttatások, kedvezmények rendszerét, megszünteti az olyan gyakorlatot, ami megkülönböztetést eredményez
 - d. Biztosítják, hogy a juttatások minden munkavállalót megillessenek, a részmunkában, távmunkában dolgozókra is vonatkozzanak

Kérjük, hogy jelen pontban megjelölt tevékenységi köröket a további időszakban is folyamatosan szíveskedjenek ellátni.

5. Felhívja az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy a hátrányos helyzetű csoportokat juttatásokkal támogatják, a munkahelyi esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód érdekében vállalják, hogy:

- a. Speciális nyugdíj - előtakarékosági programokat szervez 40 év felettieknek
- b. Lakhatási támogatást, étkezési támogatást, utazási támogatást biztosít
- c. Támogatást nyújt kulturális, sport, üdülési lehetőségek igénybe vételéhez

Továbbá kérjük, hogy az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy a munkahelyi esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód érdekében biztosítsanak a munkahelyen egyenlő esélyt az előléptetésre

6. Felhívja az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy a 40 év feletti és fogyatékkal élő munkavállalókra a munkahelyi esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód érdekében kiemelt figyelmet fordítanak és vállalják, hogy:

- a. Munkakörülményeit úgy alakítja, hogy az folyamatosan elősegítse az idősebb korúak és fogyatékkal élők képességeinek maximális kiteljesedését, az öregedéssel együtt járó változások ellensúlyozását.
- b. Prevenciós szűrővizsgálatokat szervez
- c. A speciális igényű munkavállalók számára is egyenlő eséllyel hozzáférhetővé teszi a munkahelyet akadálymentesítés, a munkavégzéshez szükséges információ átadása, a munka elvégzéséhez szükséges eszközbiztosítás révén
- d. Részmunkaidős munkavégzést tesz lehetővé

7. Felhívja az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy a munkahelyi esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód érdekében dolgozzanak ki programot az elbocsátás előtt álló munkavállalók segítésére az új munkahely keresésében, az új munka vállalására történő felkészítésre.

8. Felhívja az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy a munkahelyi esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód érdekében a képzések területén vállalják, hogy

- a. A munkavállalók teljes köre számára biztosítja a képzésekhez és az azokról való tájékozódás lehetőségéhez való hozzáférést
- b. Rugalmas képzési rendszert alakít ki
- c. A Képzéseket a gyermekgondozási és oktatási intézmények nyitvatartási idejében szervezi

Továbbá, kérjük, hogy a szegregátmban elő munkanélkülieket a jogszabályi kereteknek megfelelően előnyben részesítsék.

9. Felhívja az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy gyermeket nevelő családok, munkavállalók esetében a munkahelyi esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód érdekében vállalják, hogy gyermekneveléssel kapcsolatos kedvezményeket biztosítanak.

- a. Családbarát munkahely kialakítása
- b. A munkaidő kialakításánál a munkavállalók családi és munkahelyi kötelezettségei összehangolására törekszik
- c. Kisgyermekes családok esetében felajánlja a rugalmas munkaidő lehetőségét

- d. Biztosítja a túlóra választhatóságát a gyermeket nevelők számára
 - e. Szabadságolásnál figyelembe veszi az iskolai/óvoda/bölcsőde szüneteket
 - f. Részmunkaidő, távmunka lehetőségeinek kialakítása, bővítése
10. Felkéri az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy folyamatosan működjenek közre a helyi szemléletet megváltoztató programok kidolgozásában, terjesztésében.
11. Az Önkormányzat képviselő – testülete felülvizsgálja Esélyegyenlőségi Programját, az ahhoz kapcsolódóan megjelölt feladatokat, s egyben az ASZT-ben meghatározásra kerülő feladatokat programjába folyamatosan beépíti.
12. Az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények vezetőit, hogy az intézmény esélyegyenlőségi tervében foglaltak betartását folyamatosan kísérje figyelemmel, az esetlegesen érkező panaszokat vizsgálja ki és azokról vezessen nyilvántartást. Továbbá működjenek közre a helyi szemléletváltó programok kidolgozásában, terjesztésében.
13. Felkérjük az önkormányzat képviselőtestületét, hogy a lakásépítésekkel kapcsolatos minden programja esetén, továbbá a közbeszerzési kiírásaiban is építsék be azon kritériumi rendszert, mely megfogalmazza, hogy a szegregátumban élőket törvényi kereteknek megfelelően előnyben részesítik.

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.1. Külső összefüggések

Az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz (97/2005 (XII.25.) OGY Határozat) való igazodás:

Az Országos Területfejlesztési Konceptió középtávú céljai alapján Sárospatak és térsége vidékies, természeti és kulturális, táji értékekben gazdag területnek számít.

- Észak-Magyarország (Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Heves megye, Nógrád megye): A régió célja olyan társadalmi-gazdasági térszerkezet létrehozása, mely biztosítja a regionális versenyképességet, kiegyensúlyozott településrendszerre épül, szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe. A közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében a régió belüli mérsékli, vagy megszünteti az elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségeket.

Az Országgyűlés 1/2014 (I.3.) OGY Határozata Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról (melynek elkészítéséről az 1996. évi XXI. törvény rendelkezik) alapján:

A koncepcióban szereplő átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, melyekhez Sárospatak város kialakított célrendszere szorosan kapcsolódik:

- értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

A koncepcióban továbbá területi specifikus célként kerültek megjelölésre az alábbiak is, melyek jelen Integrált Településfejlesztési Stratégia célrendszerében is megtalálhatók:

- az ország makro-regionális szerepének erősítése,
- a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat,
- vidéki térségek népességeltartó képességének növelése,
- kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése,
- területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése,
- összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása.

Az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg:

- *Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés:* A nemzetstratégiai ágazatokban történő beruházások és vállalkozásfejlesztés támogatása jelenti a gerincét a fejlesztési célnak, amelyben, a kis- és középvállalkozások, az önellátást elősegítő és családi gazdaságok, a nemzeti vállalatok megerősítése kapja az elsődleges fókuszot. Kiemelt területek a piaci lehetőségeik szélesítése a nemzeti szolgáltatási piacok visszaszerzése, a biztonságos élelmiszerellátás, a helyi gazdaság megerősítésével a helyi közösségek autonóm, önfenntartó, öngondoskodó erejének a helyreállítása.

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

- *Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom:* A népességszám növelése, a gyermekek születésének ösztönzése, a népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodásának elősegítése. A közép- és az alsó- közép-osztály, valamint a közösségek és családok megerősítése, a nemzeti, közösségi és egyéni felelősségvállalás és értékátadás ösztönzése. A társadalmi megújulás és gyógyulás elősegítése, az egészséges életmód, a sport és a mozgás, a kultúrához való hozzáférés és a közművelődés biztosítása, valamint az egészséges táplálkozás ösztönzése, az egészségi állapot javítása, a hatékony közegészségügy és egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, a megelőzés és rekreáció biztosítása. A kulturális és épített örökség megőrzése.
- *Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme:* természeti erőforrásainkkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése; az erőforrások megőrzése a jövő generációk számára; az élelmiszer-, az energia-, a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtése; az egészséges ivóvíz ellátás, a biodiverzitás, a tájak és az élővilág sokféleségének megőrzése; az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása; a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.
- *Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet:* Az ország Budapest központúságának oldása, a gazdasági növekedés és beruházások területi terítése. A térségi versenyképességet és növekedést segítő térszerkezet létrehozása. A térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése, a települési és térségi kapcsolatok, területi együttműködés és integráció erősítése, a város-vidék kapcsolatok megújítása. A térségi autonómia, önellátó és önfenntartó képesség erősítése. Az elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása

Sárospatak város célrendszerének kialakításakor figyelembe vételre kerültek az OFTK célrendszerében meghatározott országos, átfogó jellegű fejlesztési célok, így a település célrendszere a fent ismertetett fő fejlesztési irányokkal összhangban áll. A dokumentumban a Borsod-Abaúj-Zemplén megyére meghatározott fő fejlesztési irány többek között a turisztikai fejlesztés (világörökség, bor-, kulturális-, gyógy- és termálturizmus), mely Sárospatak településfejlesztési stratégiájában is kiemelt szerepet, illetve figyelmet kapott a település adottságainak megfelelően.

Nemzeti Vidékstratégia

A Nemzeti Vidékstratégia a „vidéki Magyarország egészének megújítását tűzi ki célul, ezért a természeti értékek és a környezet védelmére, a természeti erő-források fenntartható hasznosítására alapozva határozza meg az agrár-és élelmiszergazdaságra, valamint a vidékfejlesztésre vonatkozó tennivalókat.” A stratégia a fenntarthatóságot, az életképes agrár- és élelmiszertermelést és a vidéki élet értékeit középpontba állító jövőkép elérése érdekében az alábbi területeken jelöli meg a legfontosabb területeket:

- foglalkoztatás növekedése
- kiegyensúlyozott és sokszínű mező- és erdőgazdálkodás, termelési szerkezet
- helyi élelmiszertermelés és élelmiszerpiacok helyreállítása
- helyi energiatermelés
- vidék helyi közösségeinek megerősödése

- népesedési mutatók javulása és a természeti rendszerek
- biológiai sokféleség megőrzése.

Fenti célok Sárospatak város stratégiai céljaival összeegyeztethetők. A stratégia kialakításakor átfogó célként került meghatározásra a település népességmegtartó erejének növelése, melyhez a rész- és stratégiai célok elérésével juthat el a város. A Nemzeti Vidékstratégiával azonos célként került kitűzésre többek között a foglalkoztatás növelése, a helyi élelmiszerpiacok, helyi termékek népszerűsítése, a népesedési mutatók javulása.

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Konceptiója, (2013)

A megyére vonatkozó területfejlesztési koncepció 2013-ban készült el, melynek célja olyan koncepció kialakítása, amely segítségével 2020-ig Borsod-Abaúj-Zemplén megye versenyképessége a megyék átlaga feletti mértékben megerősödhet kihasználva földrajzi elhelyezkedéséből adódó előnyeit. Az ipari hagyományokra, potenciális munkaerő-kínálatra, kiváló természeti adottságokra és erőforrásokra fenntartható módon építve kerültek megfogalmazásra az átfogó célok, mint a foglalkoztatás bővítése, gazdaság teljesítőképességének javítása, társadalom alkalmazkodóképességének javítása, térségi együttműködések ösztönzése és a természeti és kulturális erőforrások hatékonyabb, fenntartható hasznosítása. A megyei stratégiai célok összhangban állnak Sárospatak település fejlesztéséhez kialakított célrendszerrel, Sárospatak település városfejlesztési céljaihoz több esetben kiemelkedően hozzájárulnak. A megyei közlekedés-fejlesztésben előirányzott úthálózat-fejlesztések, valamint a gazdaságfejlesztés érdekében tervezett befektetés-ösztönzési tevékenységek (megyei gazdaságfejlesztési ösztönző intézményrendszer működtetése), a gazdaság igényeire, piaci kihívásokra rugalmasan reagáló képzési, szakképzési rendszer működtetése mind hozzájárulnak a települési stratégiák megvalósításához. Emellett a települési célok, mint a turizmus jövedelemtermelő képességének növelése, a közlekedés-fejlesztés kölcsönösen hozzájárulnak a megyei fejlesztési célok magasabb szintű eléréséhez. A megye és a térség természeti és kulturális értékeinek megőrzése, fenntartható hasznosítása, a környezeti állapot javítása és a megújuló energiaforrások használatának fontossága ugyancsak megjelenik mindkét fejlesztési dokumentum céljai között.

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Program - Stratégia és Operatív Program 2014-2020 (2014)

Borsod-Abaúj-Zemplén megye fejlesztési koncepciója után 2014-ben készült el a megyei fejlesztési program, amely stratégiai és operatív programrészt is tartalmaz.

A stratégiai program célja, hogy középtávon kijelölje azokat a fejlesztési célokat és tevékenységeket, melyek Borsod-Abaúj-Zemplén megyében megvalósulhatnak alapul véve az előző fejezetben bemutatott, koncepcióban kialakított átfogó és stratégiai célokat. A stratégiai programrész kiemelt földrajzi térségként ír a Tokaj-Hegyalja-Zemplén térség szükséges, illetve tervezett fejlesztéseiről. A tervek főként a turizmus fejlesztéséhez kapcsolódnak, illetve külön kiemeli a program az egészségturisztikai szolgáltatások támogatását Sárospatakon a sárospataki Végardó Fürdőt preferált beavatkozási területként megjelölve és erősítve ezáltal a Sárospatak Integrált Településfejlesztési Stratégiájában is megjelenő célt. A program a Sárospatak szempontjából kiemelt célok mellett az üzleti infrastruktúra, hálózatos együttműködés és a KKV-szektor fejlesztését helyezi előtérbe, továbbá

célként került megfogalmazásra a közlekedési hálózat és a munkaerő-piaci elérhetőségek javítását és a közszolgáltatások infrastruktúrájának fejlesztését is, amelyek összhangban állnak a települési stratégia célrendszerével.

Az operatív programrész tartalmazza az egyes megyei hatáskörben finanszírozható intézkedések céljait, ahhoz kapcsolódó tevékenységeket, támogatási keretet, megvalósítási ütemtervet, a potenciális kedvezményezettek és célcsoportok körét. A megyei operatív program elsődlegesen azokat az intézkedéseket tartalmazza, melyek a Területi és Településfejlesztési OP-ból (TOP) finanszírozhatók, mivel a TOP kapcsán látható, hogy a megyében tervezett beruházások és programok mekkora forráskeret terhére valósulhatnak meg.

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (2013)

A Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület 2008-ban készítette el a terület Helyi Vidékfejlesztési Stratégiáját, amely 2013-ban került felülvizsgálatra (A 2014-2020-as időszakra szóló stratégiai tervezés folyamatban van). A felülvizsgálat során az akcióterülethez tartozó települések (Bodrogköz, Hegyköz, Tokaj-Hegyalja 55 települése a szlovák-magyar határ mentén a Hollóháza – Zalkod – Zemplénagárd alkotta háromszögben) hosszú távú, fenntartható és fenntartandó fejlesztését, az előregedés lassítását, elvándorlás ütemének csökkentését, a térség felzárkóztatását jelöli ki a dokumentum, amely célok összecsengenek Sárospatak város területfejlesztési stratégiájának átfogó céljaként megfogalmazott törekvésével, vagyis a település népességmegtartó erejének növelésével. Stratégiai cél az életminőség javítása a vidék-, gazdaság- és vállalkozásfejlesztési programok serkentésével, új munkahelyek teremtésével, a meglévők erősítésével, a térség gazdasági és természeti erőforrásaira alapozva. A HVS a vidéki gazdasági élet fejlődését a térségi mikro-vállalkozások megerősítésével, munkahelyteremtéssel, innovatív ötletek támogatásával, valamint a kiaknázatlan turisztikai potenciállal kívánja elérni, ami ugyancsak összhangban áll az 1. fejezetben megfogalmazott településfejlesztési célokkal. A stratégia kiemelt szempontja a fenntarthatóság és értékteremtés, valamint az épített és természetes környezet irányított védelme, amelyre a stratégia megvalósítása során fokozott figyelmet szükséges fordítani.

Sárospatak Városfejlesztési Konceptió és Stratégia (2010)

Sárospatak város korábbi fejlesztési koncepciója és stratégiája 2010-ben került elfogadásra. Az első fejezet előtti, Konceptió jövőképe és hosszú távú célrendszere c. fejezetben bemutatásra került a település jövőképe és hosszú távú céljai. A városfejlesztési koncepció hosszú távon, mintegy 15 éves távlatban fogalmazza meg a város fejlesztési céljait, irányait, melyek a következők: gazdaságfejlesztés, turizmus fejlesztése, életesélyek javítása és társadalmi felzárkóztatás a közszolgáltatások esélyegyenlőséget biztosító magas színvonalú ellátásával, valamint települési infrastruktúra-fejlesztés, környezetvédelem. A koncepciót az Integrált Városfejlesztési Stratégia egészítette ki, mely középtávra (7-10 éves időtávon) fogalmazta meg a városban tervezett jelentősebb beruházásokat, illetve akcióterületi fejlesztéseket. Az elmúlt 5 évben a stratégiában megfogalmazott fejlesztési célok közül több projekt is teljesült az anyagi források elérhetőségétől függően, melyek leginkább

közlekedésfejlesztéshez, csapadékvíz-elvezetéshez, szociális alapszolgáltatások, egészségügy, oktatás fejlesztéséhez, energiahatékonyság javításához és szociális foglalkoztatáshoz kapcsolódtak. Megvalósult továbbá a piac korszerűsítése, közösségi integrált szolgáltató központ kialakítása és több intézmény akadálymentesítése is. Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célrendszerének és a célok megvalósításához szükséges eszközök meghatározásakor a korábbi dokumentumban megfogalmazott fejlesztési tervek felülvizsgálatra, illetve kiegészítésre kerültek az utóbbi évek gazdasági-társadalmi változásainak megfelelően.

Sárospatak Településrendezési terv (2014)

Sárospatak város képviselő-testülete a 219/2014 (IX.26.) sz. rendeletében hagyta jóvá a Sárospatak város teljes közigazgatási területére vonatkozó településszerkezeti tervet. A rendelet hatálya kiterjed Sárospatak város teljes közigazgatási területére. Ez alapján a város közigazgatási területén területet felhasználni, továbbá telket alakítani, építményt, építményrészt, épületegyüttest építeni, átalakítani, bővíteni, felújítani, helyreállítani, korszerűsíteni és lebontani, elmozdítani, a rendeltetést megváltoztatni és ezekre hatósági engedélyt adni kizárólag a rendelet és a szabályozási terv szerint szabad. A településrendezési terv és szerkezeti tervek a város fejlesztési terveinek megfelelően kerültek összeállításra a korábbi, elavult rendezési tervek hatályon kívül helyezésével. Tekintettel arra, hogy a rendezési terv a város fő fejlesztési terveivel összhangban került elkészítésre, annak számottevő módosítása a közeljövőben nem szükséges.

Sárospatak Város Önkormányzatának gazdasági programja 2015. január 1-től 2019. december 31-ig terjedő időszakra (2015)

A 2015.01.01. és 2019.12.31. közötti időszakra vonatkozó hatályos gazdasági programot Sárospatak Város Önkormányzatának képviselő-testülete 2015 márciusában hagyta jóvá. A gazdasági programban megfogalmazott 4 fő stratégiai cél a gazdaságfejlesztés, a turizmusfejlesztés, az infrastruktúra-fejlesztés és környezetvédelem, valamint az életesélyek javítása és a társadalmi felzárkóztatás a közszolgáltatások színvonalának növelésével. A gazdasági program stratégiai céljai némileg más struktúrában kerültek meghatározásra, mint az Integrált Településfejlesztési Stratégiában, azonban a célok összhangban állnak, fedik, illetve kiegészítik egymást. A gazdasági program az alábbi főbb stratégiai célokat nevesíti a 2010-ben elkészült településfejlesztési koncepcióval és stratégiának megfelelően:

- Gazdaságfejlesztési célok: a világörökségi státusszal összeegyeztethető befektetés-ösztönzés; munkahelyteremtés és munkahely-megtartás; ipari övezet kialakítása; vállalkozások versenyképességének javítása; belső egyéni, közösségi fogyasztás ösztönzése
- Turizmusfejlesztési célok: termál- és gyógyturizmusra alapozott turizmusfejlesztés; vallási és kulturális turisztikai funkcióbővítés a várnegyedben; Végardó és a várnegyed közti turisztikai-kulturális út kialakítása; a Bodrog-part és a természetvédelmi területek védelme, rekreációs célú hasznosítása; a világörökségi státusból fakadó lehetőségek felelős és fokozottabb hasznosítása; szervezés, marketing, szolgáltatásfejlesztés

- Infrastruktúra-fejlesztés, környezetvédelem: magasabb színvonalú közüzemi- és közszolgáltatások; környezeti szempontból biztonságos lakókörnyezet megteremtése; megújuló energiaforrások bevonása által az energiahatékonyság növelése
- Életesélyek javítása és társadalmi felzárkóztatás a közszolgáltatások színvonalának növelésével; közbiztonság erősítése, bűnmegelőzés elsődlegessége; önkormányzat, közigazgatási szervek, civil szervezetek és vállalkozások közti kommunikáció és hatékony együttműködés; hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása

Tekintettel arra, hogy a 2015-2020 között érvényes gazdasági program a stratégia készítése alatt készült és került elfogadásra, az abban megfogalmazottak jelen Integrált Településfejlesztési Stratégia elkészítésekor is érvényesek és követendő célok.

4.2. Belső összefüggések

A stratégiában kitűzött célok a helyzetértékelésben azonosított, a SWOT analízisben összefoglalt problémák megoldására, illetve a feltárt lehetőségek, erősségek kihasználására épülnek. Fontos, hogy a település a lehetőségeihez mérten folyamatos növekedési pályán maradjon, s a felvázolt jövőkép, a település népességmegtartó erejének növekedése érezhető és mérhető hatású legyen. A városrészi szintű beavatkozások egymást erősítve járulnak hozzá a stratégia tematikus céljainak megvalósításához. A célrendszer a belső struktúráját tekintve következetes, az egyes részcélok és ezáltal a stratégiai célok egymással összefüggve, egymást erősítve segítik az átfogó cél elérését.

A város fejlődését leginkább befolyásoló tényezők, a problémák feltárása a Megalapozó Vizsgálat helyzetfeltáró és helyzetelemző részeiben azonosításra kerültek. A középtávú Integrált Településfejlesztési Stratégia célja olyan beavatkozások definiálása, amelyek a lehető leghatékonyabban képesek enyhíteni a helyzetértékelő munkarészben feltárt városi problémákat.

A jelen dokumentum 1.1 fejezetében részletesen is bemutatásra kerültek a célrendszert alkotó stratégiai és részcélok.

17. táblázat: Sárospatak Integrált Településfejlesztési Stratégiájának célrendszere

Átfogó cél: A település népességmegtartó erejének növelése	
SPECIFIKUS CÉLOK	
1. Stratégiai cél	A település turisztikai jövedelemtermelő képességének javítása
1.1. rész cél	A kulturális értékek turisztikai hasznosításának fokozása
1.2. rész cél	A természeti környezet turisztikai lehetőségeinek kiaknázása
1.3. rész cél	A térségi együttműködések javítása
2. Stratégiai cél	A közlekedés szűk keresztmetszetének oldása
2.1. rész cél	A város elérhetőségének javítása.
2.2. rész cél	A város belső forgalmának tehermentesítése
3. Stratégiai cél	A település gazdasági stabilitásának megteremtése és a társadalmi különbségek csökkentése
3.1. rész cél	Vonzó vállalkozói környezet megteremtése
3.2. rész cél	Munkaerő-piaci kereslet-kínálat összehangolása
3.3. rész cél	Alacsony képzettségű, képzetlen munkaerő foglalkoztatási problémáinak kezelése
3.4. rész cél	Helyi termékek népszerűsítése
4. Stratégiai cél	Élhető, vonzó és együttműködő város megteremtése
4.1. rész cél	Városi szolgáltatások minőségének, hatékonyságának javítása
4.2. rész cél	Sport, kulturális élet és rekreációs szolgáltatások fellendítése
4.3. rész cél	A társadalmi összefogás és a városfejlesztési tevékenységek működésének javítása

Forrás: Saját szerkesztés

Ezek a célok komplex megoldást nyújtanak a településen tapasztalható turizmust, gazdaságot érintő, valamint közlekedési, szolgáltatási infrastrukturális környezetben meglévő területi, valamint társadalmi különbségek csökkentésére, a munkanélküliség mérséklésére, mellyel végeredményben a település népességmegtartó erejének növelése is elérhető.

Nem várható el természetesen, hogy 2020-ig 5 év alatt az összes probléma megoldódjon, de az reális célkitűzés, hogy a lehetőségekhez mérten a legsúlyosabb problémák enyhüljenek. A kulturális értékek és természeti környezet által nyújtott turisztikai lehetőségek kihasználásával, ezáltal a turizmus jövedelemtermelő képességének javításával a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások kihasználtsága is nő, ami hozzájárul a városban működő kisebb-nagyobb vállalkozások versenyképességének javulásához és új munkahelyek teremtésével a foglalkoztatottság növeléséhez. A turizmus fellendítéséhez szintén hozzájárul a közlekedési hálózat modernizálása, a város megközelítésének közúti és vasúti megkönnyítése. A közlekedési hálózatban tervezett fejlesztések emellett a városban élők életszínvonalának növelésében, a vonzóbb városkép kialakításában is részt vesznek, valamint a gazdasági stabilitás megteremtésének is lényeges eleme, hogy a városban működő vállalkozások, iparterületek akadály nélkül megközelíthetők legyenek. A gazdasági stabilitás megteremtéséhez szükséges befektetés-ösztönzési feladatok hozzájárulnak a már működő vállalkozások versenyképességének növeléséhez és a településen befektetési lehetőséget mérlegelő vállalkozások pozitív irányú döntéséhez is. A gazdasági-társadalmi problémák megoldásához szükséges a településen (és térségében) élők foglalkoztatottságának javítása, amelyhez kapcsolódóan fontos feladat, hogy a munkaerőpiaci kereslet és kínálat összhangja javításra kerüljön, melyet főként a szakképzés területén szükséges vizsgálni és előtérbe helyezni egy olyan képzési struktúrával rendelkező oktatást, amely a helyi, térségi igényeket kiszolgáló szakembereket segíti a munkaerőpiacra. Fentiek összefüggő megvalósításával a város még vonzóbbá, élhetőbbé válhat a meglévő lakosság és az itt letelepedést fontolgató befektetők számára is, emellett az életszínvonal és a városkép fejlődésével a turisták vonzalma is nőhet a város iránt. A stratégiai célok hatékony megvalósítása érdekében természetesen elengedhetetlen a különböző területeken tevékenységet végző munkájának összehangolása, az érdekeltek együttműködésének fokozása.

A fejlesztési programcsomagok kialakítása során különös figyelmet kaptak a különböző városi szakmai szervezetek, környező települési önkormányzatok és a helyi lakosság legfontosabb elvárásai, igényei, így a megfogalmazott programcsomagok, s a bennük található projektelképzelések egyszerre tudják szolgálni egy befektetőbarát, vonzó gazdasági környezet megteremtését, hatékony közszolgáltatási rendszer kialakítását, a turisztikai adottságok hasznosítását, területi és társadalmi kohézió erősítését és egy együttműködő, élhető városi környezet megteremtését.

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósítását több tényező is befolyásolhatja. A stratégia megvalósíthatóságát veszélyeztető fő kockázatok feltárására a kockázatelemzés módszerét használjuk. A kockázatelemzés célja a kockázatok beazonosítása, elkerülése, hatásainak mérséklése. A fejezet azokat a kockázatok, történéseket, eseményeket tartalmazza, melyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését, megvalósulását veszélyezteti. Összeállítását meghatározta a helyzetelemzésben kialakított SWOT - elemzés külső-belső tényezőinek áttekintése, illetve az azokhoz kapcsolódó fő kockázatok azonosítása. Annak érdekében azonban, hogy a kockázatok elemzése a stratégia megvalósítását ténylegesen, hatékonyan segítse, a megvalósulást esetlegesen akadályozó tényezők mellett a bekövetkezésük valószínűségét csökkentő intézkedésekkel, valamint a potenciális bekövetkezéskor tervezett intézkedésekkel is kalkulálunk. A jelen fejezetben beazonosított kockázatok időszakonkénti értékelése, felülvizsgálata azonban a stratégia megvalósítása, nyomon követési folyamata, monitoringja során is elengedhetetlen feladat.

18. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat	A kockázat bekövetkezése valószínűsége (alacsony – közepes – magas)	A kockázat hatása (gyenge – közepes – jelentős)	A hatás szöveges leírása	A kockázat kezelése
A szükséges pénzügyi források nem állnak rendelkezésre	közepes	jelentős	A tervezett fejlesztésekhez nem áll rendelkezésre pályázati forrás, az önkormányzat pedig nem képes saját pénzügyi erőforrás mozgósításával a fejlesztések megvalósítására.	A tervezett fejlesztések előkészítésekor, kialakításakor egyértelmű operatív program hozzárendelés és megyei területfejlesztési programhoz illesztés szükséges, a fejlesztések egyidejű megvalósítása esetén fokozott figyelmet szükséges fordítani a likviditás fenntartására.
A fejlesztések tényleges költsége meghaladja a tervezett a megvalósítás során.	közepes	közepes	A fejlesztések költsége a tervezés jelen fázisában nem ismert, azok csupán becsült költségek és számos esetben nem	Körültékintő és alapos tervezéssel, részletes, átgondolt költségvetéssel a kockázat kezelhető, továbbá tartalékkeret

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

			részletes projekt-elképzelések alapján készültek, így a betervezett költségek jelentősen alulmúlhatják a megvalósításkori piaci árakat, mely a fejlesztések elmaradásához, csökkentett műszaki tartalommal való megvalósításához vezethet.	képzésével az esetleges váratlan költségek fedezete rendelkezésre állhat.
A beruházások megvalósítása során a régészeti feltárás lassítja, akadályozza a fejlesztéseket	közepes	jelentős	Sárospatak nem tartozik a régészeti szempontból jól kutatott települések közé. A beruházási jellegű projektek kivitelezése előtt az engedélyeztetési eljárás során a Hatóság előírhatja régészeti feltárás szükségességét, ami akadályozza a fejlesztés megvalósítását.	A fejlesztések időbeli ütemezésének tervezése jelentős szerepet játszik a kockázat kezelésében. Az előre átgondolt ütemezés alapján az engedélyeztetési eljárás és a régészeti feltárás időben elkezdődhet, így csökkentve a fejlesztés megvalósításának időigényét is.
A lakosság és a településen működő civil szervezetek elégedetlenek a tervezett, illetve folyamatban lévő fejlesztések megvalósításával	közepes	gyenge	Amennyiben a lakosság és a helyi civil szervezetek nem elégedettek az egyes tervezett és megvalósuló fejlesztésekkel, nem értik a fejlesztések szükségességét, az helyi társadalmi problémák kialakulásához, megerősödéséhez járulhat hozzá tovább csökkentve a helyi együttműködést.	Lakossági fórumok és társadalmi egyeztetések szervezésével a fejlesztések szükségessége és háttere megfelelően kommunikálható az érdekeltek számára, akik véleményüket elmondva segíthetnek a hatékonyabb megvalósításban, elképzeléseik beépíthetők az egyes fejlesztésekbe, így sokkal inkább magukénak érezhetik a város terveit és

				együttműködőbbé válnak a fejlesztések során.
A beruházásokhoz, fejlesztésekhez lefolytatandó közbeszerzési eljárások időben elhúzódnak	közepes	jelentős	A sikertelenül lebonyolított közbeszerzési eljárások nemcsak jelentős időbeli veszteséget okozhatnak a kivitelezést illetően, hanem problémát jelenthetnek a fejlesztéseket finanszírozó pályázati források lehívása során is.	A megfelelő tudással és tapasztalattal rendelkező közbeszerzési szakértők és humán erőforrás alkalmazása, valamint körütekintő előkészítés segít a kockázat megelőzésében, illetve kezelésében.
Az indikátorvállalások nem teljesülnek a tervezett és elvárt módon	alacsony	jelentős	A megvalósítási és projekt fenntartási időszakra vállalt indikátorok nem teljesülnek, vagy teljesülésük elhúzódik, átütemeződik, amelyek a pályázati források igénybevétele esetén szankcionálást vonhatnak maguk után.	Az indikátor-vállalásokat körütekintően szükséges tervezni, csak olyan tervértékekkel érdemes számolni, amelyek elérése várhatóan nem ütközik akadályba a tervezéskor előre láthatóak szerint.
A környezetvédelmi szempontok akadályát képezik a fejlesztések megvalósításának	alacsony	közepes	A fejlesztések megtervezése során a környezetvédelmi elvek és szabályozások miatt a tervezés akadályba ütközik (pl. Natura 2000 terület szabályozásai miatt).	A tervezési folyamat során fokozott figyelmet szükséges fordítani a település környezetvédelmi területeinek figyelembe vételére. A tervezés során az előírt szabályozások betartásával megelőzhető a későbbi probléma a környezetvédelmi területeken

				megvalósuló fejlesztéseknél.
A jogszabályi, tervezési környezet módosulása, mely hatást gyakorol a projektek költségvetésére	közepes	jelentős	A jogszabályi, tervezési környezet módosulása a fejlesztések műszaki, és pénzügyi oldalának módosítását vonhatja maga után, melyek újragondolása időigényes feladat, ezáltal a beruházások tervezett határideje eltolódhatnak.	A projektek megvalósítása során a menedzsmentnek folyamatosan figyelemmel kell kísérnie a jogi, tervezési-szabályozási környezetet meghatározó intézkedések következményeit és projektekre gyakorolt hatását, szükséges esetén módosításokat kell eszközölnie a megvalósítás folyamatában.
A megvalósítandó fejlesztések esetében a településközi koordináció elmarad	alacsony	közepes	Települések közti koordináció hiányában a több települést érintő fejlesztések elmaradnak, nem a szükséges ütemben és formában valósulnak meg, nem sikerül kiaknázni a közös fejlesztésekben rejlő előnyöket és lehetőségeket.	Szervezett és strukturált együttműködés kialakítása az érintett (környező) településekkel végig a stratégia megvalósítása során. Ezzel biztosítható, hogy az egyes érintett települések céljai és tervei összhangban állnak egymással, az esetleges problémák pedig felmerülésükkor azonnal kezelhetővé válnak.
Alacsony színvonalú marketing, valamint tájékoztatás hiánya	közepes	jelentős	A város már jelenleg is jelentős turisztikai adottságokkal rendelkezik, valamint a fejlesztések sorában is jelentősek a turisztikai típusú beavatkozások. Ugyanakkor a célzott tájékoztatás és marketing hiányában	Célzott marketing szemlélet és a korszerű technikák elterjesztése, valamint a meglévő TDM szervezeti rendszerének továbbfejlesztése.

			a fejlesztésekkel érintett célcsoportok nem minden esetben szereznek tudomást ezekről, így a várt növekedés mind a városba látogató vendégek, mind pedig a városba látogató turisták számának esetében elmarad.	
Az engedélyeztetési eljárások kiemelt szerepe és ezek időigénye	közepes	jelentős	A hatósági engedélyeztetési eljárások, jogszabályi feltételek betartása hosszadalmas folyamatokat vonhat maga után.	Alapos felkészülés az eljárások kezdetén, a jogszabályok ismerete, azokhoz való igazodás.

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

6.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

6.1.1. Fejlesztési, beruházási tevékenységek

Az önkormányzat és a vállalkozói szféra számára az uniós költségvetés elsősorban 5 nagy pénzalapot tart fent. A következő pénzalapok segítik az Európa 2020 stratégia végrehajtását:

- Európai Regionális Fejlesztési Alap (regionális és városfejlesztés),
- Európai Szociális Alap (társadalmi befogadás és jó kormányzás),
- Kohéziós Alap (a kevésbé fejlett régiók gazdasági konvergenciája),
- Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap,
- Európai Tengerügyi és Halászati Alap.

Az önkormányzat az integrált településfejlesztési stratégia céljainak elérése érdekében megvalósítandó beruházásokat, fejlesztéseket elsősorban a fent említett pénzalapok segítségével kívánja megvalósítani, melyek a település egészére fejtik ki hatásukat. A legtöbb tervezett fejlesztés multiplikatív hatása jelentős lehet az egész város gazdasági fejlődése, versenyképességének javítása szempontjából. A turisztikai jellegű beruházások eredményeként a kapcsolódó szolgáltatások, mint a vendéglátóipar szolgáltatásai, a szálláshelyek jövedelemtermelő-képessége is javul, illetve munkahely-teremtés szempontjából is fontos előrelépést jelenthet. A városfejlesztéshez kapcsolódó rehabilitációs, közszolgáltatások és szabadidős tevékenységek fejlesztésére irányuló beruházások a városi élet vonzóbbá, színesebbé tételéhez járulnak hozzá. A kialakított négy stratégiai cél mentén megvalósítani tervezett beruházások, fejlesztések egymás hatását erősítve, összefüggnek egymással.

A célok elérését szolgáló fejlesztések tételes felsorolása a 2. fejezetben található részletesen kifejtve.

6.1.2. Nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Ezen részfejezet célja azon nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek összefoglalása, melyek kiegészítik, támogatják a fentebb bemutatott fejlesztési célokat és beavatkozási eszközöket.

Az egyes eszközök alkalmazásának lehetőségét, célszerűségét mindig a stratégiában megfogalmazott, adott beavatkozást megelőzően kell megvizsgálni annak tükrében, hogy az egyedi szituációban mely módszer(ek) alkalmazása a legoptimálisabb.

Az önkormányzat kiemelt feladatai közé tartozik a település rendezési-, szabályozási terveinek és helyi építési szabályzat, ágazati programok rendszeres felülvizsgálata és szükséges esetben annak módosítása a fejlesztések előmozdítása érdekében.

Az Önkormányzat jelenleg is rendelkezik az alábbi tevékenységekhez kapcsolódó programokkal, folyamatban lévő projektekkel:

- A természeti és épített környezet megóvása érdekében tett intézkedések: szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek kialakítása folyamatban van, közfoglalkoztatási program keretében végzett parkosítási, zöldterület-fejlesztési tevékenységek működnek.
- Rendszeresen megrendezésre kerülő városi rendezvények;
- Fejlesztési koncepciók megléte/kidolgozása: A város rendelkezik bűnmegelőzési, szociális szolgáltatási, gazdasági, környezetvédelmi programmal.
- Az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása alatt folyamatban van a Homlokzat-felújítási Alap létrehozásáról és felhasználásának helyi szabályairól szóló rendelet megalkotásának társadalmi egyeztetése. A Világörökségi védelem alatt álló Sárospatak város történelmileg gazdag, építészeti értékes épületállománnyal rendelkezik, melyeknek jelentős részét képezik az 1945 előtt, de döntő többségében a XIX. században épült magántulajdonú épületek. A rendelet ezen épületek utcafronti homlokzatának tulajdonosok általi felújítását segítené, amelyhez a Képviselő-testület a 2014. évi költségvetésében 5 millió Ft-ot különített el. A rendelet elfogadása esetén a támogatandó terület a Várnegyed, valamint a Rákóczi és Kossuth utcák Arad és Szemere utcák közötti szakaszát érinti. Az Alapból 10-15 év alatt összesen közel 150 db magántulajdonú épület támogatható pályázat benyújtás alapján.

Ezeket túl az alább összegyűjtött tevékenységek rugalmas alkalmazása növelheti a beruházások hatékonyságát:

- Aktív városmarketing tevékenység

A stratégia célrendszerében is megjelent, azonban fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a jól felépített, tudatos városmarketing tevékenység nagyban támogathatja a fejlesztési stratégia megvalósítását. A települést ugyanis nem csupán a helyi lakosság, illetve az oda látogató turisták számára kell vonzóvá tenni, hanem a város pozitív értékeit a potenciális befektetők felé is nyomatékosan kommunikálni szükséges. E tekintetben fontos, hogy a lehetséges, illetve a már meglévő befektetőkben is tudatosításra kerüljön az önkormányzat, valamint a lakosság befektetőkkel történő együttműködési készsége, a kölcsönös támogatás lehetősége tekintve, hogy a sikeres beruházáshoz a befektetői szándéknak és a helyi lakosság akaratának találkoznia kell. A város tervezett fejlesztéseinek megvalósulásához nélkülözhetetlen a marketing és kommunikációs tevékenység hatékony működése. Ehhez mindenképpen be kell vonni a helyi médiát, ezek közé tartozik a Zemplén Televízió, Sárospatak város honlapja és a különböző nyomtatott sajtótermékek. A városban szinte minden jelentősebb turisztikai tevékenységet folytató vállalkozás és gazdasági egység rendelkezik honlappal. A gazdaságfejlesztési célok elérése érdekében fontos, hogy több nyelven folyamatosan frissített tartalommal töltsék fel honlapjukat a vállalkozások. A városi életminőséget fokozásához köthető programok a civil szervezetek együttműködésével, a városi médián keresztül népszerűsíthetők. A sikeres marketingtevékenység következménye nem csak az, hogy egyes befektetések megvalósítást és ismertséget segíti elő, hanem közvetett módon az esetleges befektető partnerek bizalmát is erősíti az adott vállalkozás felé. Ezáltal pozitív következményként a gazdaság élénkítését is maga után vonja. A marketingtevékenység a turizmus fellendítésének egyik alapköve, azáltal, hogy hozzájárul az egyes attrakciók, rendezvények ismertségéhez több látogatót vonz, melynek köszönhetően tovább

növelhető a marketing tevékenység mértéke. A település lakosságának identitáserősítésében is elengedhetetlen a rendszeres és célzott kommunikáció.

A város turisztikai desztináció menedzsment szervezete (Sárospatak és környéke turizmusáért egyesület) 2005-ben alakult azzal a céllal, hogy elősegítse a Sárospatak és környéke turisztikai desztináció iránt érdeklődő, ide látogatásukat tervezető turisták tájékozódását, működése 33 településre terjed ki a Bodroghöz, a Tokaj-hegyalja északi, illetve a Zempléni-hegység délkeleti részén. A szervezet honlapján hirdeti a térségben megrendezett programokat, illetve elkészítette a Guide at Hand idegenvezető mobil applikáció Sárospatak településre vonatkozó oldalát. A város, illetve a térség turisztikai, kulturális látnivalóinak népszerűsítéséhez a szervezet működésének, tevékenységének fokozása szükséges annak érdekében, hogy a stratégiában foglalt fejlesztési elképzelések megvalósítása minél szélesebb körben ismertté váljanak, ezáltal elérve céljukat.

▪ Térségi rendezvények összehangolása települési együttműködésekkel

Tokaj-Hegyalja településeinek általános problémája, hogy a turisták csak rövid időre, nagyrészt csak egy napra érkeznek hozzájuk. A térségi együttműködések javításával, a környező települések összefogásával és a programjaik időpontjának összehangolásával elérhető, hogy a vendégeket huzamosabb időre is a térségben tartsák, ezáltal a turizmusból származó bevételek emelkedjenek, és a települések gazdasági ereje is növekedjen. A térségi együttműködések részletesebben a 6.3 fejezetben kerülnek bemutatásra.

▪ Önkormányzati szolgáltatási csomag kidolgozása a betelepülő vállalkozások számára

A város gazdasági potenciáljának kihasználása érdekében indokolt egy önkormányzati szolgáltatási csomag kidolgozása a betelepülő vállalkozások számára, mellyel a város a fejlesztési célok megvalósulása érdekében szabályozási engedményeket tesz. Ilyen lehet például a helyi iparüzési adóból való kedvezmény, vagy építési illetmény-kedvezmény. Közvetlen pénzügyi eszköz ezen túl a lakásépítési támogatás, mely bizonyos esetekben a magántőke és a munkaerő mobilizálását szolgálhatja. Fontos, hogy világos, egyértelmű és következetes legyen a szabályozás ezen eszközök alkalmazásának terén. Emellett azonban jelentős ösztönző hatása lehetne az olyan soft jellegű tevékenységeknek, mint például a települést, térséget bemutató információs csomagok rendelkezésre bocsátása, amelyek valamennyi érdeklődő, Sárospatakon vállalkozást létrehozni, vagy fejleszteni szándékozó számára elérhetők. Ezen tevékenységek hatékony végzéséhez középtávon gazdaságfejlesztő szervezet létrehozására lenne szükség, amely a településen, illetve térségben működő vállalkozásokat ellátná a fejlesztésükhöz szükséges tanácsokkal, a fejlesztésekhez szükséges források pályázati lehetőségeiről, illetve információt nyújt a növekedéshez esetlegesen szükséges (ipar)területek, telephelyek adottságairól.

▪ Átlátható és kiszámítható szabályozási környezet

A stratégia megvalósításához nélkülözhetetlen az önkormányzat következetes és egységes jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, mely biztosítja és fenntartja az átlátható, támogató szabályozási és adminisztratív környezetet. A cél a gazdasági bizonytalanság csökkentése, a biztonságos

(kockázatmentes) befektetési környezet létrehozása – mely megfelelő alapja lehet a közsféra és a magánsféra együttműködésén alapuló projektmegvalósításoknak. (Megjegyzendő, hogy ezen tényezőt természetesen nem lehet teljesen izolálni a nemzeti szintű szabályozási és adminisztrációs környezettől.)

▪ Beruházásokhoz kapcsolódó kommunikációs tevékenység

A tervezett fejlesztések megvalósulása során hangsúlyos szerepet kap a tájékoztatás- és nyilvánosság, valamint partnerségi fórumok szervezése. A tevékenység során lehetőség nyílik a lakosság folyamatos tájékoztatására az aktuális és tervezett városfejlesztési beavatkozásokról, a partnerségi fórumok keretében pedig véleménynyilvánítási lehetőséghez jutnak a résztvevők nemcsak a tervezés, hanem a megvalósítás folyamatában is. Ezek a tevékenységek hozzájárulnak a beruházások lakosság általi elfogadottságához, segítségükkel a településen élők jobban átlátják a fejlesztéseket és azok szükségességét.

▪ Munkaerő-piaci menedzser

Az önkormányzatnál alkalmazott munkaerő-piaci menedzser feladata visszasegíteni az iskolai képzésből kihullott fiatalokat a képzési rendszerbe, valamint a legfeljebb általános iskolai végzettségű emberek motiválása további képzéseken való részvételre. Ezen túlmenően hatékony segítséget tud nyújtani a rászorulóknak az elhelyezkedésben, mivel aktív kapcsolatot tart a munkaügyi központ helyi kirendeltségével, a térség fő foglalkoztatóival, az város és a környező települések önkormányzataival és a helyi civil szervezetekkel is.

6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósítása Sárospatak Város Önkormányzatának feladata, melyhez hozzátartozik a stratégia céljainak elérését segítő tevékenységek hatékony elvégzése. A stratégia megvalósítása érdekében az Önkormányzat saját szervezeti egységén belül, vagy azon kívül nevezheti meg az egyes közreműködőket és a végrehajtásért felelős intézményi keretet.

Az Önkormányzat feladata az intézményrendszer kiválasztása mellett a település társadalmi-, gazdasági- és környezeti folyamatainak folyamatos nyomon követése, illetve a fejlesztési igényeknek megfelelően a települési szabályozási rendszer formálása. A településrendezési és szabályozási terv mellett a helyi építési szabályzat előírásai vonatkoznak az infrastrukturális beruházásokra, fejlesztésekre, így ezek akár korlátozhatják is megvalósulásukat, ezért mindenképpen szükséges a tervek és a szabályozó anyagok összhangjának vizsgálata az előkészítő fázis során.

A partnerség megvalósítása folyamatos feladatot biztosít az Önkormányzat számára, a partnerségi tervben meghatározott formában és szervezetekkel rendszeresen egyeztet az Önkormányzat, kikéri véleményüket a település életére vagy egy-egy területre vonatkozóan jelentős döntés előtt. Az Önkormányzat a partnerségi keretében igyekszik a lakosságot minél nagyobb részben lefedni, több terület képviselőit bevonja, illetve biztosítja a véleményezés lehetőségét, ennek érdekében folyamatosan tájékoztatja a lakosságot a folyó ügyekről.

Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósításáért két szervezeti egység felelős, egyrészt egy stratégiai menedzsment szint, másrészt egy operatív menedzsment szervezeti egység.

A stratégiai menedzsment szervezet a stratégia egészének megvalósulását követi nyomon, a megvalósult fejlesztések egymásra gyakorolt hatását vizsgálja, a kockázatok elemzését és értékelését is elvégzi, ellenőrzi és irányítja az operatív szint tevékenységét. A stratégiai menedzsment feladata, hogy vizsgálja azon külső –elsősorban szabályozási-, társadalmi-, gazdasági környezet változásához kötődő- tényezőket, melyek a stratégia megvalósulására hatással vannak. Mindezek figyelembevételével szükség esetén beavatkozási javaslatokat fogalmaz meg, azokról döntéseket hoz. Feladata még a támogató szervezetekkel, stratégia megvalósításában kiemelt jelentőségű partnerekkel történő kapcsolattartás, együttműködés. A stratégiai menedzsment szervezeti egység tagjai a képviselőtestület, az önkormányzati bizottságok. A stratégiai menedzsment szervezet munkájához szükséges információkat az operatív menedzsment szervezet szolgáltatja. A döntéshozatalért a városvezetés felelős.

Az **operatív menedzsment szervezeti egység** tagjai az Önkormányzat munkatársai és szükség esetén külső megbízottak. Az operatív menedzsment felelős az egyes projekt tevékenységek szakmai, pénzügyi lebonyolításáért, azok megfelelő határidőre történő teljesüléséért. A menedzsment szervezet beszámolókat készít a stratégiai menedzsment szervezetnek illetve a támogatók felé. Az önkormányzat munkatársai beruházás-előkészítésben, projektfejlesztésben, projektmenedzselésben és - megvalósításban jelentős gyakorlatra tettek szert az elmúlt években.

Az egyes beavatkozások sikeres megvalósítása érdekében az alábbi menedzsment pozíciók betöltése és a hozzájuk tartozó elvárásoknak való megfelelés szükséges:

- projekt menedzser
 - o vezetői-, üzleti tervezési tapasztalatok
 - o projekt menedzsment, pályázati menedzsment területen szerzett tapasztalat
 - o beruházások (kiemelten EU támogatásból megvalósult, közsféra beruházások) előkészítésében, szervezésében, irányításában szerzett jártasság
 - o koordinációs tapasztalatok és készségek együttműködésben, kapcsolattartásban (kiemelten az önkormányzat testülete, intézményei és külső partnerek).
- műszaki menedzser
 - o támogatott beruházási típusú projektek végrehajtásában szerzett gyakorlat
 - o beruházás műszaki ellenőrzésében vagy lebonyolításában szerzett tapasztalat,
 - o pályázat készítésben szerzett tapasztalat.
- pénzügyi menedzser
 - o önkormányzati gazdálkodás átfogó ismerete,
 - o támogatott beruházások pénzügyi lebonyolításában, elszámolásában szerzett jártasság,
 - o az unós támogatások pénzügyi szabályozásának részletes ismerete.
- adminisztratív munkatárs
 - o feladata a projektmenedzser és a pénzügyi menedzser (esetlegesen műszaki menedzser) munkájának támogatása,
 - o önkormányzati gazdálkodás ismerete,
 - o beruházások pénzügyi lebonyolításában szerzett jártasság.
- marketing menedzser
 - o tájékoztatás- és nyilvánosság irányítása,
 - o projekt információs iroda működtetése,
 - o partnerségi tájékoztatók, fórumok szervezése.
- jogi tanácsadásért és közbeszerzésekért felelős szakember
- könyvvizsgálatért felelős szakember.

Az Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő INNOVO-PATAK Kft. szintén részt vesz a pályázati források felkutatásában, a pályázatok folyamatos figyelésében, s az azokhoz kapcsolódó pályázatok elkészítésében, valamint a nyertes projektek végrehatásában, lebonyolításában. A társaság működése lehetővé teszi, hogy a fejlesztési, vagyongazdálkodási és városüzemeltetési feladatok intézményi szétválasztása megvalósuljon, a szoros intézményközi együttműködés mellett. A városfejlesztő társaság az önkormányzat nevében hajtja végre a városfejlesztési akciót.

A maga szintjén mindkét menedzsment szervezeti egység végzi a stratégia megvalósulása során elvárt számszerűsíthető eredmények (indikátorok) mérését, illetve nyomon követését. Erről részletesebben a 6.4. fejezet szól.

6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Sárospatak járási központi szerepköréből adódóan a térségi feladatokat a város látja el, amit funkciókban való gazdagsága is megerősít. Sárospatak településközi kapcsolatrendszerének legfőbb elemei a szomszédos települések. A megfelelő szintű együttműködéshez mindenképpen szükség van a térségi szinten jelentkező projektötletek ismeretére, valamint szükséges a folyamatos egyeztetés a tervezett vagy éppen a megvalósítás folyamatában lévő fejlesztésekről. A közös fejlesztések révén létrejövő együttműködések olyan többleterőt jelenthetnek a térség számára, mely a további fejlődés mozgatórugója lehet.

Az érintett települések az Integrált Településfejlesztési Stratégia tervezésének első munkafázisában, azaz a megalapozó vizsgálat munkálata során bekapcsolódhattak a folyamatokba, így véleményükkel alakíthatták a készülő dokumentumot, biztosítva az egyes település tervei, szabályozó rendszerei és fejlesztési elképzelései közti összhangot. Különösen nagy hangsúlyt fektettek a több települést érintő fejlesztésekre vonatkozóan, mint a közlekedésfejlesztés, az Abaúj-Zempléni Szilárdhulladék Gazdálkodási Rendszer kiépítése, szelektív hulladékgyűjtés és kezelés.

A települések közös igénye a 37. sz. főút kiszélesítése, valamint annak Sárospatak belterületét elkerülő szakaszának megépítése, a forgalom gyorsításával összefüggően az elérhetőség javítása, valamint a tranzitforgalom lakóterületről elterelése érdekében.

A kooperáció fontossága abban is megmutatkozik, hogy a járásbeli, látszólag izolált fejlesztések a gyakorlatban egymás hatását erősíthetik, kiegészíthetik – ez pedig különösen fontos egy olyan területen, amelynek például a turisztikai fejlesztése csak településközi összefogással tud látványos eredményt elérni.

A településközi együttműködés egy másik, járáson túlmutató szintjére példa a 2015. január 14-én létrehozott Zempléni Városok Szövetsége, mely a térség négy történelmi településének, Sárospataknak, Sátoraljaújhelynek, Szerencsnek és Tokajnak az összefogása. A Szövetség célkitűzései között deklarálta a térség felemelkedését, a népességcsökkenés megállítását, illetve a Zemplénben való új munkahelyek létrejöttét segítő közös lobbitevékenységet.

6.4. Monitoring rendszer kialakítása

A járásszékhely integrált településfejlesztési stratégiája végrehajtásáért felelős menedzsment szervezet egyik legfontosabb feladata egy olyan átfogó és hatékony monitoring rendszer működtetése, mely képes arra, hogy a felállított célrendszer eléréséhez szükséges számszerűsíthető eredmények teljesülését nyomon kövesse. A stratégia monitoring rendszerének működtetéséért a 6.2. fejezetben részletesen bemutatott stratégiai menedzsment, illetve az operatív menedzsment szervezet felelős.

A monitoring rendszer kialakítását számos elv alakította. Fontos szempontként jelent meg az a **tapasztalat**, hogy a **2007-2013-as időszakban** a célok méréséhez szükséges adatok nem, vagy csak igen korlátozott mértékben álltak a település rendelkezésére. Ez egyrésztől nagyban befolyásolta a település számára választott fejlesztési stratégia sikerességének mérését, megítélését, másrésztől jelentősen megnehezítette az egyes megvalósuló fejlesztések keretében szükséges adatszolgáltatások teljesítését, csorbította azok összehasonlíthatóságát. Ezen felül pedig számos esetben szükségessé tette az indikátorvállalások felülvizsgálatát, szükség szerinti módosítását, amely jelentős adminisztratív terhet jelentett a kedvezményezettek számára. Ezt tovább tetézte az egyes indikátorok (számszerűsíthető mutatók) nem egyértelmű és egységes értelmezése, számítási módszertanának hiánya.

Ezen tapasztalt nehézségekből fakadóan, továbbá a **2014-2020-as tervezési ciklusban** alkalmazandó „**eredményközpontúság**” elve miatt a monitoring rendszer tervezésekor kiemelt figyelmet kell fordítani az eredmények nyomon követésére. Az indikátorok, célértékük, legfőképpen teljesülésük szerepe különösen hangsúlyossá válik, így elengedhetetlen, hogy a stratégiában szerepeltetett indikátorkészlet egyértelmű és hozzáférhető adatokra épüljön, illetve, hogy a vállalások reálisan teljesíthetőek legyenek.

Az indikátorok tervezése kapcsán fontos elem, hogy minden elvárt információt tartalmazzon a stratégia, így az indikátor típusát, az indikátor bázis és célértékét, az indikátor forrását és a mérésének módját, gyakoriságát is. Mindezek figyelembevételével került kialakításra a járásszékhely stratégiájának monitoring rendszere és működtetési mechanizmusa. A tervezők indikátorokra vonatkozó általános **alapelvei** a következők voltak:

1. Az első kritérium az adatok hozzáférhetősége, hiszen ha egy mutató nem hozzáférhető, akkor kvázi használhatatlan, azaz projekt és programszinten sem alkalmazható érdemben. Célszerű volt tehát olyan indikátorokat meghatározni, amelyek a megvalósítás adott szakaszában bizonyosan kimutathatók.
2. Az indikátor legyen megbízható, azaz a valós állapotot tükrözze.
3. Az információ frissessége nagyon fontos minőségi kritérium, azaz egy adott időponthoz kötött indikátornak valóban arra az adott időpontra vonatkozó információt kell mutatnia.
4. A mutatónak relevánsnak kell lennie, azaz a projekt azon jelenségét kell mérnie, ami érdekes a program egésze szempontjából.
5. A jó mutatónak meghatározottnak kell lennie, hogy bárki, akinek használnia kell, megértse, és valóban arra a jelenségre vonatkozzon, amit mérni szeretnénk. A mutató értelme, jelentése,

azonos kell, hogy legyen a döntéshozók, a nyilvánosság és a projektmenedzsment számára, pontosan kell tükröznie a mért, vizsgált fogalmat.

Az operatív menedzsment feladata, hogy beavatkozásonként külön-külön meghatározott időszakonként (évente, félideben, hosszabb távon) **mérje az indikátorok aktuális értékét**, azokról **beszámoljon** a stratégiai menedzsment szervezetnek.

A korábbi tervezési időszak egyik legfontosabb indikátorokhoz kapcsolódó problematikája volt, hogy nem létezett előre meghatározott indikátor-definíció, ebből adódóan az egyes indikátorok alatt a program végrehajtásában résztvevő más-más szereplők nem ugyanazt értették. Ezen félreértések kiküszöbölése céljából a 2014-2020-as időszakra vonatkozóan már készülnek a vonatkozó, főként a települési önkormányzatok fejlesztéseire fókuszáló TOP **Indikátor definíciós lapok**, így az indikátorok kiválasztása ezek előírásainak (definíció, számítási mód, teljesülés elvárt időpontja, elvárt igazoló dokumentumok stb.) figyelembevételével történt. Azon mutatók esetében, melyek tekintetében a támogató szervezet nem határoz meg előírást, a menedzsment szervezet saját mérési módszertant dolgoz ki, melyeket a monitoring során következetesen alkalmaz.

A stratégiai menedzsment szint feladata a monitoring során az értékelés, **elemzés, visszacsatolás és döntéshozás**. A stratégiai menedzsment szervezet a megadott adatok alapján végez értékelést, melynek célja elsődlegesen a stratégiában kitűzött célok megvalósulásának áttekintése. Az értékelés az elvárt eredmények mértékének, az esetleges akadályok beazonosításának, azok leküzdésének, a végrehajtás eredményességének vizsgálatára terjed ki, melynek során a szervezet az előbbieken felsorolt területeken javaslatokat is tesz. Ebben a szakaszban várhatóan még csak kisebb korrekciók végrehajtása válhat szükségessé.

Amennyiben a fejlesztések előrehaladása ezt indokoltá teszi vagy a támogató szervezet előírja, úgy az önkormányzat gyakoribb, akár negyedéves rendszerességgel is áttekinti, megvitatja, szükség szerint korrigálja a stratégia végrehajtásának menetét.

A stratégia megvalósulásának átfogóbb értékelésére az eredmény és hatásindikátorok vizsgálatával kerül sor, **időközi értékelés** keretében (tervezetten 2018-ban). A vizsgálat nemcsak a számszerűsíthető értékek alakulását vizsgálja, hanem kiterjed a kitűzött célok relevanciájának áttekintésére is. Ebben a fázisban a stratégia érdemi áttekintése során korrekciók történhetnek az elért eredmények, illetve az időközben megváltozott külső körülmények hatásainak tükrében. A jövőkép elérése érdekében esetlegesen módosulhatnak a kitűzött (rövid- és középtávú) célok, az akcióterületek, a konkrét beavatkozások, illetve az indikátorok köre. Ebben az értékelési szakaszban indokolt lehet külső szakértők bevonása is. A hatásindikátorok mérésére hosszabb távon (kb. az 5. évben) kerülhet sor, ezen időpont előrehozható, amennyiben a külső környezetben jelentős változás következik be.

Nemcsak a stratégiai tervezés során, hanem a stratégia megvalósulásának nyomon követésekor is elengedhetetlen a társadalmi részvétel, így a tervezéskor kialakított **partnerségnek** a program végrehajtása során történő továbbvitele, feltételeinek biztosítása továbbra is szükséges. Az együttműködés biztosításáért a stratégiai menedzsment szervezet a felelős.

A visszacsatolások során felülvizsgált és a városvezetés által jóváhagyott, legitim dokumentumok közzétételére a város honlapján kerül sor.

19. táblázat: Output és eredményindikátorok a stratégia céljai elérésének monitoringjához

Indikátor megnevezése	Indikátor mértékegysége	Módszertan és adatforrás	A beszámolás gyakorisága	Bázisérték (2013)	Célérték (2023)
Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	0	Később került meghatározásra növekedés
A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	0	30
Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése	látogatás/év	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	12000	20000
Közutak: A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	0	25
Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma (beleértve a családi napköziket is)	db	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	24	Később került meghatározásra növekedés

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	15	Később került meghatározásra növekedés
Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	0	Később került meghatározásra növekedés
Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	300	Később került meghatározásra növekedés
Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m ²	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	0	20000
Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	0	20
Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés	GJ/év	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	Később került meghatározásra	Később került meghatározásra csökkenés

A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	GJ/év	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	Később került meghatározásra	Később került meghatározásra növekedés
Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: házi orvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma	db	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	0	Később került meghatározásra növekedés
Szociális célú város rehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma	fő	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	0	Később került meghatározásra növekedés
A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma	fő	Indikátor definíciós lap alapján, kedvezményezett	évente	0	Később került meghatározásra növekedés

Forrás: Területfejlesztési Operatív Program alapján saját szerkesztés

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

Függelék

Tervezett beavatkozások és kapcsolódó output indikátorok

Az alábbi táblázatban összerendelésre kerülnek a 2.2, valamint 2.4 fejezetben ismertetett beavatkozások, illetve az azokhoz kapcsolható output indikátorok. (Az output indikátorok részletes adatainak összefoglaló táblázata a 6.4. pontban szerepel.)

20. táblázat: a 2.2. és a 2.4. pontokban felsorolt egyes beavatkozásokhoz kapcsolódó output indikátorok

Ssz.	Fejlesztés megnevezése	Kapcsolódó output indikátorok
Városcsözpont		
1.	Sárospatak Várnegyed fejlesztése	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Közutak: A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza (km) Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m²) Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m²) Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (km) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
2.	Belváros rehabilitációja	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Közutak: A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza (km) Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m²) Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (m) Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m²)

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

		Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (km) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év) Szociális célú város rehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma (fő)
3.	Új Sportcsarnok létesítése	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m²) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
4.	A Tanítóképző Főiskola épületének teljes felújítása	Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m²) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
5.	Egyedi turisztikai attrakció - Sárospataki Zene- és Fényfesztivál Egyedi turisztikai attrakció megvalósítása	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
6.	Egyedi turisztikai attrakció - Sárospataki kötődésűek és Diák fesztivál	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
7.	Helytörténeti múzeum kialakítása Sárospatakon	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m²)

8.	Oktatást kiegészítő tevékenységek erősítése – humánerőforrás fejlesztés	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő) Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
9.	Nemzetközi szórakoztató szabadidős tevékenység megvalósítása a diákság számára	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
10.	Meglévő karbantartó telephely fejlesztése	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
11.	Sütőipari kapacitás növelése termékfejlesztést követően	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
12.	Minőségi termékfejlesztés és kapacitásbővítés a sárospataki csokoládégyárban	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
13.	A Rákóczi Pince rekonstrukciója (hálózatos projekt)	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év) Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
14.	A Sárospataki Képtár Épület felújítása	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m ²) Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m ²)

		Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év) A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
15.	A Sárospataki Képtár pincéjének felújítása és átalakítása	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m²) A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő) Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
16.	Városi információs és kommunikációs hálózat fejlesztése (hálózatos projekt)	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
17.	A plébániaház infrastrukturális fejlesztése	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
18.	Üdülőkert-fejlesztés, szolgáltatás-bővítés	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
19.	Bodrog Wellness Szálloda fejlesztése	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m²) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
20.	A Sárospataki Református Kollégium fejlesztése	Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év)

		A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év) A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
21.	Szoftverkészítés a Budapest Pataki Kerámia Kft. Részére	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
22.	Oktatási célú fejlesztések a Miskolc Tiszáninneri Református Egyházkerületben	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
23.	Helyi és körzeti tornatermi igények kielégítése a Sárospataki Református Kollégiumban	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m ²) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év) A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
24.	Energetikai korszerűsítés helyi és körzeti tornatermi igények kielégítése a Vay Miklós Református Szakképző Iskola és Diákotthon intézményben	Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
25.	Evangelizációs centrum létesítése Sárospatakon	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
26.	A Rákóczi Szálloda energetikai korszerűsítése és szolgáltatásbővítése	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
Északi városrész		
1.	Habán telep helyreállítása, bemutatása	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)

		Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m ²) Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (km)
2.	Pálóczy Udvarház feltárása, helyreállítása	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
3.	Fejlesztési feladatok Végardó Fürdőn és környékén	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Közutak: A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza (km) Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m ²) Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m ²) Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (km)
5.	Sárospataki betonkeverő üzem korszerűsítése, fejlesztése	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
6.	Komplex telephelyfejlesztés az ÉPSZER Építő és Szerelőipari Zrt-nél	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
7.	Egyedi turisztikai attrakció-fejlesztés - Turisztikai tanösvény létesítése a Tengersizemhez	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (km)
8.	Telephely-fejlesztés, munkahelyteremtéssel a PATAK-VIZÉP Közmű- Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft-nél	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
9.	Komplex gépjármű vizsgáztató és javító bázis kiépítése környezetkímélő energiatakarékos megoldásokkal	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)

10.	Sárospatak távvezeték rekonstrukció a biztonságos vízellátás biztosítása érdekében a Megyerhegyi víztározó összekötése a Sárospataki vízelosztó hálózattal	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (m)
11.	Gyártó- és előkészítő csarnok korszerűsítése	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
12.	Sárospatak Fazekas sori szennyvízátemelő városközpontot elkerülő új nyomóág kiépítése	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (m)
13.	Sárospatak Borsi úti szennyvízátemelő nyomóág meghosszabbítása	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (m)
14.	Egyházi épületek felújítása, szolgáltatások bővítése	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
15.	Turisztikai szolgáltatások bővítése - Kóstoló Pince létrehozása	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
16.	Fedeles lovarda létesítése hozzá tartozó kiszolgáló egységekkel	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
17.	Egyedi turisztikai attrakció-fejlesztés, túraútvonal kiépítése	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
18.	Egyedi turisztikai attrakció-fejlesztés - A botkői csata rekonstrukciója	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)

19.	A Betyár Lovasközpont lovas szolgáltatásainak európai szintű minőségi fejlesztése.	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
20.	Élménypark létrehozása Végardón	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
21.	Vállalkozásfejlesztés a Királyhegy 71 Kft.-nél	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
22.	Megújuló energiaforrás kiépítése - KirályVin Kft.	Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
23.	Örömhírvétel Görögkatolikus Óvoda épületének fejlesztése	Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma (db) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
24.	Bemutatóhely fejlesztés a Budapest Pataki Kerámia Kft.-nél	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
25.	Energetikai fejlesztések végzése a Budapest Pataki Kerámia Kft.-nél	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
26.	Vállalkozásfejlesztés a Budapest Pataki Kerámia Kft.-nél	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)

27.	A Sárospataki Református Kollégium Gimnáziuma és Általános Iskolájának fejlesztése a hátrányos helyzetű diákok oktatási igényeinek megfelelően	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
28.	Energetikai korszerűsítés a Sárospataki Református Kollégiumban	Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
29.	Tárolótér építése a KERCHNER KFT. telephelyén	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
30.	Vendéglátásra alkalmas Viteks borospince helyreállítása	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)

Déli városrész

1.	Sárospatak Borsák Kft telephelyfejlesztés	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
2.	Gyümölcsfeldolgozásra alkalmas komplex fejlesztések	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
3.	Sárospatak Kadosa Kft szoftver-fejlesztés	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
4.	Szálláshelyfejlesztés a Kadosa Hungaria Kft-nél	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
5.	A Sárospatakon élők számára társadalmi segítségnyújtás	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
6.	Multifunkcionális közösségi sportlétesítmény kialakítása (kulcsprojekt)	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)

Projekt azonosító: ÉMOP-6.2.1/K-13-2014-0002

„Észak-Magyarországi Operatív Program – Fenntartható településfejlesztés a kis- és középvárosokban – Integrált Településfejlesztési Stratégiák kidolgozása”

Európai Unió

7.	Vendéglátóhely technológiai fejlesztése - PEDMOK TEAM Kft.	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
8.	A sárospataki szennyvíztelepen gépi iszapsűrítő évszaktól független kiépítése	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (m)
9.	Sárospataki Görög Katolikus Egyházközség templomának felújítása	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
10.	Épület-korszerűsítés, energetikai beruházások, közmű felújítása, gépbeszerzések - NORPAN Sütőipari Kft.	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
11.	Vállalkozásfejlesztés a PATAK-VIZÉP Közmű- Mélyépítő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
12.	Biztonságos munkakörnyezet kialakítása a Vitányi és Társa Kft-nél.	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
Kispest városrész		
1.	Bodrog-part fejlesztése (hálózatos projekt)	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m²) Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (m) Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m²) Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (km)

2.	Fejlesztések Kis-Patakon	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Városfejlesztés: Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek (m²) Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (m) Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m²) Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (km)
3.	A Keller féle lakópark komplex fejlesztése	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
4.	Humánerőforrás fejlesztés az AS Építész Stúdió Kft-nél	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
Újtelep és lpartelep városrész		
1.	Munkahely teremtő beruházások előkészítése	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
2.	Élelmiszeripari feldolgozó üzem létrehozása	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
3.	Sárospatakon logisztikai központ létesítése (hálózatos projekt)	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
4.	Üzem létesítése – Simai Gábor	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
5.	Logisztikai központ fejlesztése	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
6.	Telephelyfejlesztés a Kispatak-2000. Kereskedelmi Kft-nél	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
7.	Élelmiszergyártó üzem létesítése	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések		
1.	Közlekedési hálózat fejlesztés (kulcsprojekt) (hálózatos projekt)	Közutak: A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza (km)

		Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (km)
2.	Hőközpont és távhő-vezetékrendszer korszerűsítés	Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év)
3.	Munkahelyteremtő beruházások előkészítése (hálózatos projekt)	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
4.	A Szent Erzsébet Út magyarországi szakaszának kialakítása	Közutak: A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza (km) Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (km) Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
5.	Sárospatakon ipari és elektronikai hulladék újrahasznosító üzem létrehozása	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
6.	Sárospatak város területén a szennyvízhálózat egyes elemeinek korszerűsítése	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza (m)
7.	Halastó létesítése Teljes üzemű étkezési haltermelés, munkahelyteremtéssel	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
8.	A Református Egyházközség tulajdonában lévő épületek rekonstrukciója	Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
9.	Irodaépület létesítése a Hercegkút I.N.V.I.N.O. INVEST Kft. számára	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
10.	Egyedi turisztikai szolgáltatás létesítése - Bodrogszati Camping	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év) Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága (m ²)
11.	Sport és Egészség Centrum A térségben egyedülálló, egészség megőrző sportközpont.	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő

		támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
12.	Minőségi szálláshely létrehozása	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
13.	Borászati üzem fejlesztése Tokaj hegyalján - Hercegekút MEDWE EM Kft	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
14.	Borászati üzem fejlesztése Tokaj hegyalján - KirályVin Kft.	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
15.	Meglévő ingatlan vásárlása, felújítása - Bodrogszati Első Esély Nonprofit Szociális Szövetkezet	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma (fő)
16.	Energetikai fejlesztések végzése - Kispatak-2000 Kereskedelmi Kft.	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db) Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés (GJ/év) A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség (GJ/év)
17.	Informatikai rendszer kiépítése - Kispatak-2000 Kereskedelmi Kft.	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
18.	Új raktárépület létesítése - Miskolc Italkereskedő- Ház Zrt.	Támogatásban részesülő vállalkozások száma (db)
19.	Kereskedelmi Reptér fejlesztése	Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése (látogatás/év)
20.	Új iparterület kialakítása (hálózatos projekt)	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe (ha)

Forrás: Saját szerkesztés

Irodalomjegyzék

Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Konceptiója, (2013)

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Program - Stratégia és Operatív Program 2014-2020 (2014)

Javaslat Homlokzat-felújítási Alap létrehozásáról és felhasználásának helyi szabályairól szóló rendelet megalkotására (2015. április) <http://varoshaza.sarospatak.hu/2015/04/16/javaslat-homlokzat-felujitasi-alap-letrehozasarol-es-felhasznalasanak-helyi-szabalyairol-szolo-rendelet-megalkotasara/>

Sáropatak Városfejlesztési Konceptió (2010)

Sáropatak Integrált Városfejlesztési Stratégia (2008, 2010)

Sáropatak Településrendezési terv (2014)

Sáropatak Város Önkormányzatának gazdasági programja 2015. január 1-től 2019. december 31-ig terjedő időszakra (2015)

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 2014-2020 (TOP) (2015)

Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület: Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (2013)